

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

CİLT : 62

26'ncı Birleşim
8 Aralık 2025 Pazartesi

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	5
II.- GELEN KÂĞITLAR	9
III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI	14,55
1.- Oturum Başkanı TBMM Başkanı Numan Kurtulmuş'un, bu sabah saatlerinde şehit olan Özel Harekât Polisi Emre Albayrak'a, 2026 yılı bütçe görüşmelerine, Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonunun çalışmalarına, "terörsüz Türkiye" meselesine ve 28'inci Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisine ilişkin konuşması	14:15
2.- Oturum Başkanı TBMM Başkanı Numan Kurtulmuş'un, İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun 226 sıra sayılı 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 227 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde İYİ Parti Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin konuşması	55

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

15,55,108,124,147

15:54,55:105,108:121,

124:145,147:151

1.- 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/280) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 226)

15:54,55:105,108:121,

124:145,147:151

2.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/279), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2024 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 218 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2024 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2024 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/1191) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 227)

15:54,56:105,108:121,

124:145,147:151

V.- AÇIKLAMALAR

55,147

1.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, Oturum Başkanı TBMM Başkanı Numan Kurtulmuş'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

55

2.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın 226 sıra sayılı 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 227 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

147

VI.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

105,121,145

1.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Bursa Milletvekili Efkân Ala'nın 226 sıra sayılı 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 227 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

105:106

2.- Bursa Milletvekili Efkân Ala'nın, Ankara Milletvekili Murat Emir'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

106:107

3.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Bursa Milletvekili Efkân Ala'nın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

107:108

4.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Sivas Milletvekili Abdullah Güler'in 226 sıra sayılı 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 227 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

121:122

5.- Sivas Milletvekili Abdullah Güler'in, Ankara Milletvekili Murat Emir'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

122:123

6.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın 226 sıra sayılı 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 227 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde yürütme adına yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması 145:146

7.- Sivas Milletvekili Abdullah Güler'in, Ankara Milletvekili Murat Emir'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması 146

VII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

152

1.- Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın'ın, kalıcı yaz saati uygulamasına ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan Bayraktar'ın cevabı (7/36324) 152:158

2.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, 2015'ten bu yana Uşak'ta yapılan sosyal yardımlara,

- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, son üç yılda yurt dışında eğitim görmek amacıyla yapılan başvurulara,

İlişkin soruları ve İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya'nın cevabı (7/36344), (7/36562) 159:162

3.- Antalya Milletvekili Cavit Arı'nın, Antalya'nın Korkuteli ilçesinde yapılması planlanan OSB projesinde kullanılacak suyun bölgedeki içme ve tarımsal sulama suyu ihtiyacı üzerindeki etkilerine ilişkin sorusu ve Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır'ın cevabı (7/36391) 163:165

4.- Van Milletvekili Sinan Çiftiyürek'in, Van'da bulunan organize sanayi bölgelerine ilişkin sorusu ve Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır'ın cevabı (7/36392) 166:168

5.- Hatay Milletvekili Nermin Yıldırım Kara'nın, 6 Şubat 2023 tarihli depremlerden etkilenen illerde KOSGEB tarafından mikro, küçük ve orta ölçekli işletmelere sağlanan desteklere ilişkin sorusu ve Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır'ın cevabı (7/36508) 169:171

6.- Konya Milletvekili Konur Alp Koçak'ın, bölgesel veri merkezleri oluşturulmasına ilişkin sorusu ve Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır'ın cevabı (7/36579) 172:177

7.- Burdur Milletvekili İzzet Akbulut'un, Burdur Batı OSB Projesi'ne ilişkin sorusu ve Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır'ın cevabı (7/36580) 178:180

8.- İstanbul Milletvekili Yunus Emre'nin, Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubunun TBMM ve milletvekilleriyle ilgili tavsiye kararlarına ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/36603) 181:183

9.- İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, 10 Kasım 2025 tarihinde TBMM binasına Atatürk poster ve Türk bayrağı asılmadığı iddiasına ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/36716) 184:186

10.- İstanbul Milletvekili Gamze Akkuş İlgezdi'nin, 2025 yılında TBMM bütçesinde yapılan ödenek aktarımlarına ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/36950)

187:189

11.- Hatay Milletvekili Adnan Şefik Çirkin'in, Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonuna ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/36951)

190:192

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 14.05'te açılarak beş oturum yaptı.

Bursa Milletvekili Fevzi Zırhlıoğlu, Bursa iline,

Zonguldak Milletvekili Muammer Avcı, 4 Aralık Dünya Madenciler Günü'ne,

Kocaeli Milletvekili Veysel Tipioğlu, Kocaeli'nin Gebze ilçesinde bir binanın çökmesine ve Dilovası'nda meydana gelen yangına,

İlişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

Mersin Milletvekili Burhanettin Kocamaz, Mersin Aydıncık'taki salatalık üreticilerine,

Adana Milletvekili Ayşe Sibel Ersoy, Türk kadınının seçme ve seçilme hakkını elde edişinin 91'inci yıl dönümüne,

Tokat Milletvekili Kadim Durmaz, 5 Aralık Kadın Hakları Günü'ne,

Van Milletvekili Mahmut Dindar, KHK'lilere,

Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan, Artvin ili Şavşat ilçesine bağlı Maden köyünde madencilik faaliyetlerinin yeniden başlatılmak istenmesine,

Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan, Ankara Etimesgut Belediyesi Başkanı Erdal Beşikçioğlu'na seslenmek istediğine,

Siirt Milletvekili Sabahat Erdoğan Sarıtaş, hasta tutsak Hacı Alağaç'a,

İstanbul Milletvekili Burak Akburak, İstanbul Havalimanı'na,

Burdur Milletvekili İzzet Akbulut, TÜİK Başkanına,

Kocaeli Milletvekili Nail Çiler, Kocaeli Milletvekili Veysel Tipioğlu'nun yaptığı gündem dışı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Kütahya Milletvekili Mehmet Demir,

Antalya Milletvekili Şerafettin Kılıç;

4 Aralık Dünya Madenciler Günü'ne,

Konya Milletvekili Mustafa Hakan Özer, Konya Büyükşehir Belediyesinin dönüşüm başlattığı alana ve Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın 21'inci Birleşimde yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Rize Milletvekili Harun Mertoğlu, Cumhurbaşkanının Rizeli olmasına,

Konya Milletvekili Barış Bektaş, akademisyenlerin feryadına,

Kahramanmaraş Milletvekili İrfan Karatutlu, yüksek dereceli memurların maaşlarına yapılması planlanan seyyanen 30 bin TL'lik zamma ve deprem bölgesindeki mücbir sebep hâline,

Tekirdağ Milletvekili Nurten Yontar, Tekirdağlıların taleplerine,

Uşak Milletvekili Ali Karaoba, 30 bin liralık seyyanen zammın kimlere verilmesi gerektiğine,

Muğla Milletvekili Cumhuri Uzun, asgari ücrete,

Kars Milletvekili İnan Akgün Alp, Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Mustafa Kaya, 1163 sayılı Kooperatif Kanunu'na göre kurulan ve yönetilen yapı kooperatiflerine,

Gaziantep Milletvekili Sevda Karaca Demir,

Mersin Milletvekili Perihan Koca;

MESEM’e ve 16 TİP’li öğrenci ile 4 öğretmene,

Niğde Milletvekili Ömer Fethi Güner, memurlara, emeklilere ve asgari ücretlilere,

Şırnak Milletvekili Mehmet Zeki İrmez,

Şanlıurfa Milletvekili Dilan Kunt Ayan;

MESEM’e ve 16 TİP’li öğrenciye,

Trabzon Milletvekili Yavuz Aydın, Trabzon Valisi Aziz Yıldırım’a yaptığı açık çağrıya,

Ağrı Milletvekili Sırrı Sakik, başka halkların egemenlik haklarına,

İstanbul Milletvekili Kezban Konukçu, MESEM’e ve bir öğretmen olarak seslenmek istediğine,

Adana Milletvekili Orhan Sümer, memur maaşlarına,

Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu, astsubaylara,

Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın, mağdur ailelerin taleplerine,

Rize Milletvekili Tahsin Ocaklı, Sosyal Güvenlik Kurumunun teftiş işlemlerinde denetmen olarak çalışanların itirazına,

Tunceli Milletvekili Ayten Kordu, Munzur Üniversitesinde yaşayanlara,

Antalya Milletvekili Aykut Kaya, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığından hemşehrileri adına talep ettiklerine,

Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ, 4 Aralık Dünya Madenciler Günü’ne, 4’üncü sınıf öğrencisi Lina Saka’ya, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde Cumhuriyetçi Türk Partisine Genel Başkan seçilen Sıla Usar İncirli’ye, engellilerin sorunlarıyla ilgili kurulan araştırma komisyonuna, on birinci yargı paketine ve TÜİK’in açıklamış olduğu enflasyon rakamlarına,

İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu, seyyanen zam algısına, ekonominin ve adalet arayışının milletin birinci gündemi hâline geldiğine ve bunun örneklerine,

Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç, 4 Aralık Dünya Madenciler Günü’ne, kendisinin Nevşehir’in Meclise gönderdiği ilk kadın vekil ve Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesinin kurucu rektörü olmasına, 5 Aralık Türk kadınının seçme ve seçilme hakkını elde ettiği güne,

Muş Milletvekili Sezai Temelli, hasta mahpuslara, cezaevi idare ve gözlem kurullarına, tutuklu Hakkâri Belediyesi Eş Başkanı Mehmet Sıddık Akış’a; 4 Aralık Dünya Madenciler Günü’ne, MESEM’e, Türkiye İşçi Partili 16 gence, eğitimdeki şiddet krizine ve bu şiddetin kaynağına,

Gaziantep Milletvekili Abdulhamit Gül, 7 Ekim 2023’ten bu yana Filistin’e, İsrail’in tutumuna ve Türkiye’nin Filistin’le dayanışmasına; 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilisinin yıl dönümüne, kadınların siyasete katılımının önemine,

Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır, 4 Aralık Dünya Madenciler Günü’ne, Millî Eğitim Bakanını protesto eden 16 öğrenciye, Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine, sanatla ve sanatçıyla uğraşılması gerektiğine,

Kocaeli Milletvekili Mühip Kanko, Cumhurbaşkanlığına 2026 yılı için teklif edilen bütçeye,

Çorum Milletvekili Mehmet Tahtasız, Çorum’da bir savunma sanayisi şirketinin işçilerine ve Kırkdilim Tüneli’ne,

Giresun Milletvekili Elvan Işık Gezmiş, Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı tanımmasının yıl dönümüne,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

YENİ YOL Grubunun, 4/12/2025 tarihinde Grup Başkanı İstanbul Milletvekili Bülent Kaya ve 20 milletvekili tarafından, kamu çalışanlarının insan onuruna yaraşır bir ücret düzeyine kavuşturulması için alınacak tedbirlerin ve yapılacak düzenlemelerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

İYİ Parti Grubunun, 5/11/2025 tarihinde Tekirdağ Milletvekili Selcan Taşcı ve 19 milletvekili tarafından, kalıcı yaz saati uygulamasının ekonomik katkısının güvenlik açısından doğurduğu risklerin insan psikolojisi ve biyolojik ritim üzerindeki etkilerinin araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

DEM PARTİ Grubunun, 4/12/2025 tarihinde İstanbul Milletvekili Celal Fırat ve arkadaşları tarafından, Suriye’de Arap Alevilere yönelik saldırıların araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

CHP Grubunun, 6/7/2023 tarihinde Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve arkadaşları tarafından, tarımda oluşan sorunların irdelenmesinin gıda fiyatlarına yansıyan üretim aşamasından başlayarak incelenmesi ve çözüm önerilerinin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

Görüşmelerinin Genel Kurulun 4 Aralık 2025 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerileri yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

AK PARTİ Grubunun, Genel Kurulun 4 Aralık 2025 Perşembe günkü (bugün) birleşiminde 239 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar, 4 Aralık 2025 Perşembe günkü birleşiminde 239 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanamaması hâlinde haftalık çalışma günlerinin dışında 5 Aralık 2025 Cuma günü saat 14.00’te toplanmasına ve bu birleşiminde denetim konularının görüşülmeyerek gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında bulunan işlerin görüşülmesine ve aynı birleşiminde 239 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışmaların sürdürülmesine ilişkin önerisi yapılan görüşmelerden sonra kabul edildi.

Elâzığ Milletvekili Semih Işıkver, Maden Tetkik Arama Kurumunun Elâzığ’da yaptığı iki keşfe,

Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel, fındık üreticilerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden;

Çorum’un Bayat ilçesinin çeşitli liselerinden gelen öğrencilere ve velilere,

Hatay’ın Samandağ ilçesinden gelen muhtarlara,

Hatay’ın Arsuz ve Antakya ilçelerinden gelen Diyanet İşleri Başkanlığında görevli misafirlere,

“Hoş geldiniz.” denildi.

Çocukların Suça Sürüklenmesine Yol Açan Nedenlerin Tüm Boyutlarıyla İncelenerek Koruyucu ve Önleyici Mekanizmalar Geliştirilmesi ile Çocukların Toplumsal Yaşama Etkin Katılımlarının Sağlanması İçin Yapılması Gerekenlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu üyeliklerine AK PARTİ, CHP, DEM PARTİ, MHP, İYİ Parti ve YENİ YOL gruplarınca aday gösterilen milletvekilleri seçildiler.

Başkanlıkça, Çocukların Suça Sürüklenmesine Yol Açan Nedenlerin Tüm Boyutlarıyla İncelenerek Koruyucu ve Önleyici Mekanizmalar Geliştirilmesi ile Çocukların Toplumsal Yaşama Etkin Katılımlarının Sağlanması İçin Yapılması Gerekenlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan

Meclis Araştırması Komisyonunun başkan, başkan vekili, sözcü ve kâtip üye seçimini yapmak üzere toplanacağı gün, saat ve yere ilişkin duyuruda bulunuldu.

Gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmının:

1’inci sırasında yer alan ve İç Tüzük’ün 91’inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülmesi kabul edilen, Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ile 52 Milletvekilinin Vergi Kanunları ile Bazı Kanunlarda ve 631 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3320) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu’nun (S.Sayısı: 239) görüşmeleri tamamlanarak yapılan açık oylamasından sonra kabul edildi.

Gaziantep Milletvekili Abdulhamit Gül, Malatya Milletvekili Veli Ağbaba’nın 239 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin ikinci bölümü üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin bir açıklamada bulundu.

Danışma Kurulunun, 239 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinde kanun teklifinin 1’inci maddesinin yeniden görüşülmesine ilişkin İç Tüzük’ün 89’uncu maddesine göre Komisyon Başkanlığından gelen talebin uygun bulunduğuna ilişkin görüşü Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Niğde Esnaf ve Sanatkarları Odası Birliği ve Bor Şoförler Esnaf Odası yöneticilerine “Hoş geldiniz.” denildi.

Alınan karar gereğince, 8 Aralık 2025 Pazartesi günü saat 12.00’de toplanmak üzere 22.48’de birleşime son verildi.

Celal ADAN

Başkan Vekili

Nermin YILDIRIM KARA

Hatay

Kâtip Üye

Kurtcan ÇELEBİ

Ankara

Kâtip Üye

II.- GELEN KÂĞITLAR

No: 43

**5 Aralık 2025 Cuma
Milletvekili Teklifleri**

1.- İstanbul Milletvekili Celal Fırat'ın; İş Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/3398) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi:1.12.2025)

2.- Edirne Milletvekili Ediz Ün'ün; 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3399) (Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor; Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 1.12.2025)

3.- İstanbul Milletvekili Doğan Bekin'in; Karşılıksız Çek ve Protestolu Senetler ile Kredi ve Kredi Kartları Borçlarına İlişkin Kayıtların Dikkate Alınmaması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3400) (Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi:2.12.2025)

4.- Tekirdağ Milletvekili Cem Avşar'ın; Milli Eğitim Temel Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3401) (Plan ve Bütçe ile Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi:3.12.2025)

5.- Tekirdağ Milletvekili Cem Avşar'ın; Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurt Hizmetleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3402) (Plan ve Bütçe ile Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi:3.12.2025)

6.- Kayseri Milletvekili İsmail Özdemir'in; 31/5/2006 Tarih ve 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3403) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi:3.12.2025)

7.- Kayseri Milletvekili İsmail Özdemir'in; 4/5/2007 Tarih ve 5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3404) (Dijital Mecralar ile Adalet Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi:3.12.2025)

8.- Kayseri Milletvekili İsmail Özdemir'in; 6/6/2002 Tarih ve 4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu ve 25/10/1984 Tarih ve 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3405) (Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi:3.12.2025)

9.- İstanbul Milletvekili Elif Esen'in; Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3406) (İnsan Haklarını İnceleme; Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi:4.12.2025)

Raporlar

1.- 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/280) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 226) (Dağıtma tarihi: 5.12.2025) (GÜNDEME)

2.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/279), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2024 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 218 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2024 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2024 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/1191) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 227) (Dağıtma tarihi: 5.12.2025) (GÜNDEME)

Genel Görüşme Önergesi

1.- İstanbul Milletvekili Bülent Kaya ve 20 Milletvekilinin, Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun yapısının ve asgari ücretin belirlenme yönteminin tüm boyutlarıyla incelenerek yapılabilecek gerekli düzenlemelerin görüşülmesi amacıyla bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/99) (Başkanlığa geliş tarihi:26.11.2025)

Meclis Araştırması Önergeleri

1.- Ağrı Milletvekili Nejla Demir ve 19 Milletvekilinin, Cıbranlı Halid Bey, Şeyh Said, Said-i Nursi ve Seyit Rıza'nın mezar yerlerinin tespit edilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3426) (Başkanlığa geliş tarihi:17.11.2025)

2.- Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan ve 20 Milletvekilinin, kadına yönelik şiddetin yapısal nedenlerinin tespit edilerek şiddetin önlenmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3427) (Başkanlığa geliş tarihi:17.11.2025)

3.- Diyarbakır Milletvekili Serhat Eren ve 20 Milletvekilinin, Diyarbakır'daki çete faaliyetlerinin ve silahlı şiddet olaylarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3428) (Başkanlığa geliş tarihi:19.11.2025)

4.- Manisa Milletvekili Şenol Sunat ve 19 Milletvekilinin, Konya'nın Karapınar ilçesi başta olmak üzere şeker pancarı üretimi sektöründe yaşandığı iddia edilen usulsüzlüklerin ve kota tahsisinde yaşanan sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3429) (Başkanlığa geliş tarihi:19.11.2025)

5.- Adana Milletvekili Ayyüce Türkeş Taş ve 19 Milletvekilinin, son dönemlerde artan zehirlenme vakalarının sebeplerinin tüm boyutlarıyla araştırılması ve toplum sağlığının iyileştirilmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3430) (Başkanlığa geliş tarihi:24.11.2025)

6.- Hakkari Milletvekili Öznur Bartin ve 19 Milletvekilinin, kadına yönelik şiddet olaylarının ve şüpheli kadın ölümlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3431) (Başkanlığa geliş tarihi:24.11.2025)

7.- Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın ve 20 Milletvekilinin, kadına yönelik şiddetin nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3432) (Başkanlığa geliş tarihi:24.11.2025)

8.- İstanbul Milletvekili Özgül Saki ve 19 Milletvekilinin, iş güvenliği ve işçi sağlığı hizmetlerin özel sektör eliyle yürütülmesinin sonuçlarının değerlendirilmesi ve iş güvenliği alanındaki yapısal sorunlara çözüm üretilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3433) (Başkanlığa geliş tarihi:24.11.2025)

9.- DEM PARTİ Grubu adına Grup Başkanvekili Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Kars'ın Arpaçay ilçesinde bulunan Kuyucuk Gölü'ndeki su ve tarım yönetimi politikaların tüm boyutlarıyla ele alınarak Ramsar Sözleşmesi kapsamındaki yükümlülüklerin değerlendirilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3434) (Başkanlığa geliş tarihi:24.11.2025)

10.- Şanlıurfa Milletvekili Dilan Kunt Ayan ve 20 Milletvekilinin, 8 Kasım 2025 tarihinde Kocaeli'nin Dilovası ilçesindeki bir parfüm fabrikasında yaşanan patlama başta olmak üzere işyerlerinin denetim süreçlerinde yaşanan aksaklıkların araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3435) (Başkanlığa geliş tarihi:24.11.2025)

11.- Şanlıurfa Milletvekili Dilan Kunt Ayan ve 20 Milletvekilinin, Şanlıurfa'nın Bozova ilçesindeki bir marangoz atölyesinde uğradığı saldırı sonucu hayatını kaybeden bir çocuğa ilişkin olayın tüm boyutlarıyla araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3436) (Başkanlığa geliş tarihi:24.11.2025)

12.- Şanlıurfa Milletvekili Dilan Kunt Ayan ve 20 Milletvekilinin, bazı sınır kapılarının kapalı olmasının Şanlıurfa'nın ticaret potansiyeline etkisinin değerlendirilerek sınır kapılarının yeniden ticarete açılması için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3437) (Başkanlığa geliş tarihi:24.11.2025)

13.- Ağrı Milletvekili Heval Bozdağ ve 20 Milletvekilinin, gıda güvenliği sorunlarının ve toplu beslenme alanlarında yaşanan zehirlenme olaylarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3438) (Başkanlığa geliş tarihi:24.11.2025)

14.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ ve 20 Milletvekilinin, son yıllarda çıkarılan yargı paketlerinin yargı süreçlerine etkisine yönelik bütüncül ve kapsayıcı bir araştırma yapılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3439) (Başkanlığa geliş tarihi:25.11.2025)

15.- DEM PARTİ Grubu adına Grup Başkanvekili Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, kadına yönelik şiddetin sebeplerinin araştırılarak etkili ve önleyici politikalar geliştirilmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3440) (Başkanlığa geliş tarihi:25.11.2025)

16.- Sakarya Milletvekili Ayça Taşkent ve 20 Milletvekilinin, kadına yönelik şiddetin önlenmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3441) (Başkanlığa geliş tarihi:25.11.2025)

17.- Edirne Milletvekili Ahmet Baran Yazgan ve 22 Milletvekilinin, Meriç Nehri'nden Trakya Organize Sanayi Bölgelerine su taşınmasını öngören projenin bölgedeki tarım ve hayvancılık faaliyetleri üzerindeki etkisinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin değerlendirilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3442) (Başkanlığa geliş tarihi:25.11.2025)

18.- Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul ve 21 Milletvekilinin, askerlik görev süresi içerisinde karşılaşılan intihar ve şüpheli ölüm vakalarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3443) (Başkanlığa geliş tarihi:26.11.2025)

19.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 21 Milletvekilinin, İlk Evim Arsa Projesi'nin akıbetinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3444) (Başkanlığa geliş tarihi:26.11.2025)

20.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 21 Milletvekilinin, Bağ-Kur sigortalılarının karşılaştığı sorunların araştırılarak esnafın sosyal güvenlik hakkının korunması için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3445) (Başkanlığa geliş tarihi:26.11.2025)

21.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 21 Milletvekilinin, Tarım sektöründeki borçlanmanın ekonomik ve sosyal etkilerinin araştırılarak üreticinin korunması için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3446) (Başkanlığa geliş tarihi:26.11.2025)

22.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 20 Milletvekilinin, enerji fiyatlandırılmasındaki uygulamaların araştırılarak düşük gelirli vatandaşların enerjiye erişiminin güvence altına alınması için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3447) (Başkanlığa geliş tarihi:26.11.2025)

23.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 21 Milletvekilinin, emeklilerin yaşadığı ekonomik sorunların nedenlerinin araştırılarak emekli maaşlarının ve yan haklarının iyileştirilmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3448) (Başkanlığa geliş tarihi:26.11.2025)

24.- İzmir Milletvekili Burcuğül Çubuk ve 20 Milletvekilinin, kadın işçilerin karşılaştıkları sorunların tespit edilerek kadınların iş gücüne katılımlarının artırılması için yapılabileceklerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3449) (Başkanlığa geliş tarihi:26.11.2025)

25.- Şanlıurfa Milletvekili Dilan Kunt Ayan ve 20 Milletvekilinin, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamındaki hizmetlerin uygulanmasında karşılaşılan sorunların araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3450) (Başkanlığa geliş tarihi:26.11.2025)

26.- Muş Milletvekili Sümeyye Boz Çakı ve 20 Milletvekilinin, Muş PTT Başmüdürlüğünde yaşandığı iddia edilen yolsuzluk ve usulsüzlük iddialarının araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3451) (Başkanlığa geliş tarihi:26.11.2025)

27.- Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş ve 19 Milletvekilinin, ev işçiliği ve ailevi sebepler nedeniyle iş gücüne katılamayan kadınların durumlarının araştırılarak kadınların iş gücüne katılımlarının artırılması için yapılabileceklerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3452) (Başkanlığa geliş tarihi:26.11.2025)

28.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan ve 19 Milletvekilinin, ALTAY Ana Muharebe Tankı Projesinin akıbetinin araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3453) (Başkanlığa geliş tarihi:27.11.2025)

29.- Samsun Milletvekili Murat Çan ve 21 Milletvekilinin, uluslararası karayolu taşımacılığında çalışan Türk tır şoförlerinin yaşadığı sorunların araştırılarak bu sorunlara yönelik çözüm önerileri belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3454) (Başkanlığa geliş tarihi:27.11.2025)

30.- Mersin Milletvekili Talat Dinçer ve 21 Milletvekilinin, iş kazaları, işçi ölümleri ve meslek hastalıklarının önlenmesi ve iş güvenliğinin artırılması için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3455) (Başkanlığa geliş tarihi:27.11.2025)

31.- Mersin Milletvekili Talat Dinçer ve 21 Milletvekilinin, suç örgütlerinin dijital mecralardaki faaliyetlerinin araştırılarak dijital içerik kaynaklarının güvenilirliğinin sağlanması için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3456) (Başkanlığa geliş tarihi:27.11.2025)

32.- Adana Milletvekili Ayhan Barut ve 19 Milletvekilinin, Adana Çukurova Üniversitesi Fevzi Çakmak KYK Kız Yurdundaki bazı iddialar başta olmak üzere öğrencilerin barınma konusunda yaşadıkları sorunların araştırılarak bu sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3457) (Başkanlığa geliş tarihi:27.11.2025)

33.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 21 Milletvekilinin, çocukların akranlarına yönelik şiddete yönelme ve suça sürüklenme nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3458) (Başkanlığa geliş tarihi:27.11.2025)

34.- Diyarbakır Milletvekili Sevilay Çelenk Özen ve 19 Milletvekilinin, vergi muafiyeti uygulamaları ile muafiyet verilen vakıfların ve bunlara hangi ölçütlere göre vergi muafiyeti verildiğinin araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3459) (Başkanlığa geliş tarihi:28.11.2025)

8 Aralık 2025 Pazartesi
Milletvekili Teklifleri

1.- İzmir Milletvekili Haydar Altıntaş'ın; 634 Sayılı Kat Mülkiyeti Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3407) (Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm; İnsan Haklarını İnceleme ile Adalet Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi:4.12.2025)

2.- Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Manisa Milletvekili Özgür Özel ve Grup Başkanvekilleri Ankara Milletvekili Murat Emir, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır ile 1 Milletvekilinin; Asgari Ücretin Artırılması ile Sigorta Primlerinin İşveren Hisselerinin Bir Kısımının Hazine Tarafından Karşılanmasına Yönelik Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3408) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi:5.12.2025)

3.- Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Manisa Milletvekili Özgür Özel ve Grup Başkanvekilleri Ankara Milletvekili Murat Emir, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır ile 1 Milletvekilinin; Asgari Ücret Tespit Komisyonu Kurulması ve İşleyişi Hakkında Kanun Teklifi (2/3409) (Plan ve Bütçe ile Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi:5.12.2025)

Yazılı Soru Önergeleri

1.- İstanbul Milletvekili Gamze Akkuş İlgezdi'nin, 2025 yılında TBMM bütçesinde yapılan ödenek aktarımlarına ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı'ndan yazılı soru önergesi (7/36950) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.11.2025)

2.- Hatay Milletvekili Adnan Şefik Çirkin'in, Milli Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonuna ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı'ndan yazılı soru önergesi (7/36951) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.11.2025)

8 Aralık 2025 Pazartesi

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 12.01

BAŞKAN: Numan KURTULMUŞ

KÂTİP ÜYELER: Nermi YILDIRIM KARA (Hatay), İshak ŞAN (Adıyaman)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 26'ncı Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır, görüşmelere başlıyoruz.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkanı Numan Kurtulmuş'un, bu sabah saatlerinde şehit olan Özel Harekât Polisi Emre Albayrak'a, 2026 yılı bütçe görüşmelerine, Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonunun çalışmalarına, "terörsüz Türkiye" meselesine ve 28'inci Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisine ilişkin konuşması

BAŞKAN - Sözlerimin hemen başında, bu sabah saatlerinde İstanbul Çekmeköy'de gerçekleştirilen bir uyuşturucu operasyonunda hayatını kaybeden, şehit olan Özel Harekât Polisimiz Emre Albayrak kardeşimize Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum; ailesine, Emniyet camiamıza ve Türk milletine başsağlığı diliyorum; mekânı cennet olsun, Allah rahmet eylesin.

Değerli arkadaşlar, 2026 yılı bütçe görüşmelerine bugün başlıyoruz. Daha evvel Plan ve Bütçe Komisyonumuzda yapılan çalışmalar gereği kırk gün süren, son derece yoğun ve gerçekten yorucu müzakereler sonucunda Türkiye Büyük Millet Meclisine gelen bütçemizin üzerinde yapılacak görüşmelerin hayırlı uğurlu olmasını, Türkiye'nin önümüzdeki yıl yapacağı etkinlik ve faaliyetlerde güçlü bir bütçenin ortaya çıkmasını temenni ediyorum. Bu kırk gün süren Komisyon görüşmelerinde 21 birleşim gerçekleştirilmiş, 77 oturumda yaklaşık iki yüz kırk saat bütçe müzakere edilmiştir. Bu görüşmelerde Komisyon üyelerimiz dâhil olmak üzere 271 milletvekilinin toplamda 1.353 kez söz talebi olmuş ve bu karşılanmıştır. Başka bir deyişle, Türkiye Büyük Millet Meclisimizde bulunan milletvekillerimizin yaklaşık yüzde 46'sı bu müzakerelere doğrudan katılım sağlayarak katkıda bulunmuştur.

Ben, öncelikle Komisyon Başkanımız, Komisyon üyelerimiz olmak üzere, Plan ve Bütçe Komisyonunda katkı sunan bütün milletvekillerimize çok teşekkür ediyorum. Bu çalışmalarda yoğun emekleriyle çalışmalara katkı sunan Meclis emekçilerimize de tebriklerimizi, teşekkürlerimizi ifade ediyorum.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, bildiğiniz gibi, 28'inci Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi, Türkiye Cumhuriyeti tarihi açısından fevkalade önemli bir Meclistir çünkü cumhuriyetimizin ilk asrı geride bırakılmıştır, 28'inci Dönem Meclisimiz ise 2'nci asrın başlangıcını yapan bir Meclistir. Bu özelliğiyle fevkalade tarihi bir Meclis çalışmasını hep birlikte icra ediyoruz. Bu süre içerisinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde oluşturulan Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonumuz vasıtasıyla bu tarihî dönemin ruhuna uygun bir şekilde, tarihî bir süreçte çok yoğun çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisindeki siyasi partilerin kahir ekseriyetinin katıldığı bir Komisyon marifetiyle, son derece olgun bir demokratik ortamda, fevkalade ciddi tartışmalar yapılarak cumhuriyetin ilk yüzyılının en yakıcı sorunu olan, en zor sorunu olan terörün ortadan kaldırılabilmesi için çok yönlü, çok katmanlı bir çalışma gerçekleştirilmiş, konuyla ilgili toplumun bütün kesimleri dinlenmiş, şehit aileleri ve gazilerimizle birlikte başlayan ilk oturumla birlikte Türkiye'nin bütün sivil toplum kuruluşları, farklı kesimler, üniversiteler, akademi camiası fevkalade geniş bir şekilde dinlenerek dinleme faaliyetleri geçtiğimiz hafta itibarıyla sona erdirilmiştir. Şimdi, bundan sonraki süreçte ümit ediyorum ki Türkiye Büyük Millet

Meclisinde oluşturulan bu Komisyon şimdiye kadar sürdürmüş olduğu müzakere olgunluğunu devam ettirerek fevkalade güçlü bir raporu yazacak ve bu sorunun ve Türkiye'nin demokratik standartlarının yükseltilmesiyle ilgili genel perspektifi ümit ediyorum ki en kısa süre içerisinde yazdığı bir raporla Türkiye Büyük Millet Meclisine sunacaktır. Bundan sonraki düzenlemelerin nasıl yapılacağı, ne şekilde yapılacağı bu Komisyon raporları doğrultusunda, Türkiye Büyük Millet Meclisinde bulunan siz değerli siyasi partilerin ortak çalışmasıyla sonlandırılacaktır. Ümit ediyorum ki aynen Komisyon çalışmasında olduğu gibi Meclis çalışmalarında da bu “terörsüz Türkiye” meselesi olgun bir şekilde ele alınarak süreç ilerletilir ve sonuçlar alınır.

Şunu tekraren ifade etmek isterim: Terörsüz Türkiye, sadece Türkiye Büyük Millet Meclisinde oluşturduğumuz Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonunun görev alanında değildir, bu bir devlet projesidir; devletin bütün ilgili kurumları, başta güvenlik kurumlarımız olmak üzere, bu sürecin kazasız belasız yürütülmesi ve sonlandırılmasıyla ilgili olarak çok üst bir koordinasyonla görevlerini yerine getirmektedir. Aynı şekilde, Türkiye Büyük Millet Meclisindeki Komisyonumuz da bu süreçte üzerine düşen demokratik denetim fonksiyonunun bir gereği olarak süreci fevkalade başarılı bir şekilde bu noktaya kadar getirmiştir; ümit ederim ki sonuç olarak, Türkiye tarihinde önemli bir tarihî fırsatın, kazanılan bu fırsatın başarıyla sonuçlandırılmasına vesile olur.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, ayrıca, 28'inci Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisinin tarihi olarak üzerinde büyük bir sorumluluk olan diğer demokratik adımların atılmasının da altını çizmek isterim. Her şeyden evvel, Türkiye'nin 2'nci yüzyılına yaraşır millî, katılımcı, demokratik, kuşatıcı yeni ve sivil bir anayasanın yapılması Türkiye Büyük Millet Meclisinin 28'inci Dönem Meclisinin önemli sorumluluklarından biridir. Aynı şekilde, demokratik standartlarımızı yükseltmeniz açısından demokratik bir yeni Meclis İçtüzüğü, Siyasi Partiler Yasası ve Seçim Yasası'nın da gerçekten büyük bir olgunlukla ve siyasi hesapların dışında gündeme getirilerek Türkiye Büyük Millet Meclisinde ele alınması ve sonuçlandırılmasını da ümit ve arzu ediyoruz.

Bu çerçevede, 28'inci Döneminin Dördüncü Yasama Yılı'nın hayırlı olmasını, 2026 bütçe görüşmelerinin yararlı tartışmalara vesile olmasını diliyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ, CHP ve MHP sıralarından alkışlar)

Şimdi gündemimize geçiyoruz.

Gündemimize göre, 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine başlayacağız.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/280) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 226) ¹

2.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/279), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller; 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2024 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 218 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2024 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2024 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/1191) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 227) ²

¹ 226 S. Sayılı Basmayazı ve Cetveller tutanağa eklidir.

² 227 S. Sayılı Basmayazı ve Cetveller tutanağa eklidir.

BAŞKAN - Komisyon? Yerinde.

Sayın milletvekilleri, Komisyon Raporları 226 ve 227 sıra sayılarıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Şimdi yürütme adına bütçe sunuş konuşmasını yapmak üzere Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Cevdet Yılmaz'a söz vereceğim.

Buyurun Sayın Yılmaz. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Sayın Başkan, Gazi Meclisimizin değerli üyeleri; ben de konuşmama geçmeden önce, İstanbul'da şehit olan polis memurumuza ve bu vesileyle tüm şehitlerimize Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum. Sizleri ve aziz milletimizi şahsım ve Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan adına saygıyla selamlıyorum. Millî iradenin tecellîgâhı olan Türkiye Büyük Millet Meclisinde bugün itibarıyla Genel Kurul görüşmeleri başlayan 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı olmasını diliyorum.

Bu süreçte yoğun ve özverili çalışmalarıyla bütçenin Genel Kurulun takdirine sunulmasında emeği geçen Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanı ve üyelerine, bakanlıklarımıza ve tüm milletvekillerimize, ayrıca bürokratlarımıza huzurlarınızda içtenlikle teşekkür ediyorum.

Bütçe müzakerelerinde görüş ve değerlendirmeleriyle katkı sağlayacak olan tüm gruplara, milletvekillerine ve bizimle mesai yapacak olan Meclis çalışanlarına da şimdiden şükranlarımı sunuyorum.

Bütçemiz, AK PARTİ hükûmetlerinin hazırladığı 24'üncü, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin ise 8'inci bütçesidir. Yaklaşık çeyrek asırlık siyasi istikrarımızın en güçlü nişanelerinden olan 2026 yılı bütçesi aynı zamanda Türkiye Yüzyılı hedeflerimiz doğrultusunda hazırladığımız 3'üncü bütçemizdir. Ülkemizin ekonomik ve sosyal alanda elde ettiği tüm kazanımların temelinde son yirmi üç yılda tesis ettiğimiz güçlü siyasi istikrar ve güven iklimi bulunmaktadır. Bu istikrarı mümkün kılan, bizlere kesintisiz şekilde 24'üncü bütçemizi sunma onurunu yaşatan aziz milletimize şükranlarımı arz ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

İstikrarın sürdürüldüğü bir ortamda vatandaş ve hizmet odaklı bir yaklaşımla hazırlanan 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi tam anlamıyla bir istikrar ve refah bütçesidir. Türkiye, son yirmi üç yılda, Cumhurbaşkanımızın dirayetli ve vizyoner liderliğinde, makroekonomik istikrardan kurumsal reformlara, altyapıdan sosyal politikalara kadar pek çok alanda dünyaya örnek olacak bir kalkınma hamlesini başarmıştır. Bu süre zarfında, uluslararası gelişmişlik sınıflandırmasında alt-orta gelir grubundan üst-orta gelir grubuna kalıcı bir şekilde yükselen Türkiye'yi inşa ettik. Bu sadece ekonomik bir başarı değil güçlü bir devlet aklının, kararlı bir liderliğin ve milletimizin azminin ortak eseridir. Şimdi, yeni bir eşik noktasına gelmiş bulunuyoruz. Türkiye artık yüksek gelirli ülkeler ligine girmeye hazırlanan bir ülkedir. Şunun altını özellikle çizmek isterim: Bu yürüyüş sadece rakamsal bir geçiş değil bu yeni aşama, niteliksel bir değişimin, yeni bir kalkınma hamlesinin başlangıcıdır. Bu yeni yolculuk, her alanda daha yüksek standartlara, daha ileri teknolojilere, daha güçlü kurumlara ve daha kapsayıcı bir refaha yönelişin adıdır. Bu yolculuk, Türkiye Yüzyılı rotasında büyük bir dönüşüm hamlesidir.

Bu kapsamda, 2026 yılı, orta vadeli programımızın en kritik yılıdır çünkü 2026, hem attığımız adımların sonuçlarının görünür hâle geleceği hem de reformlarımızın meyve vereceği eşik bir yıl olacaktır. Bütçemiz tam da bu anlayışla hazırlanmıştır. 2026 bütçesi, yapısal dönüşümü hızlandıracak, yüksek gelir hedefini destekleyecek bir anlayışla huzurlarınıza getirilmiştir. Yeşil ve dijital ekonomiye geçişte teknolojik dönüşümü hızlandıracak adımlar, gıda ve enerjide arz güvenliğini artıracak politikalar ve yeni bir sosyal konut hamlesi başlatmaya yönelik çalışmalar bütçemizde net bir şekilde karşılık bulmuştur. Yüksek katma

değerli üretim, AR-GE ve yenilikçiliğin desteklenmesi, bu bütçede güçlü programlar ve somut kaynaklarla karşılık bulmaktadır. Asrın felaketi olan depremlerin yaralarını tamamen sarmak, şehirlerimizi daha dirençli hâle getirmek, yeni bir yaşam güvenliği standardı oluşturmak bu bütçe döneminde de önceliğimiz olmaya devam edecektir. Bir yandan deprem bölgesinde ihya ve inşa çalışmalarımızı tamamlayacak, diğer yandan risk yönetimi anlayışıyla tüm şehirlerimizi afetlere karşı dirençli hâle getirme çabalarımızı kararlılıkla sürdüreceğiz. Bu bütçe, yatırımı, istihdamı, üretimi ve ihracatı destekleyerek sürdürülebilir büyümeyi, kapsayıcı kalkınmayı ve refahın toplumun tamamına yayılmasını hedeflemektedir. Toplumun hiçbir kesimini dışarıda bırakmadan, 81 ilimizin, tüm yörelerimizin, kadınıyla erkeğiyle; çocuğu, genci, yaşlısı, işçisi, memuru, çiftçisi, esnafı ve sanayicisiyle, çalışanı ve emeklisiyle her bir vatandaşımızın ihtiyaçlarını hakkaniyetle gözetmek bu bütçede de temel düsturumuzdur. 2026 yılı bütçesi, emeğin değerini koruyan, sosyal adaleti önceleyen ve çalışma hayatının tüm paydaşlarını destekleyen bir yaklaşımla hazırlanmıştır. Bütçemiz, istikrar içinde ekonomik büyümenin devam ettiği ve enflasyon oranının düştüğü bir ortamda kalıcı sosyal refah artışı hedeflemektedir. Kalkınma planımız ve orta vadeli programımız doğrultusunda fiziki altyapıyı güçlendirmek, beşerî sermayeyi geliştirmek ve üretim kapasitemizi artırmak bütçemizin ana eksenini oluşturmaktadır. Makroekonomik ve finansal istikrarla mali disiplin çizgisine bağlı kalarak hazırladığımız 2026 bütçesi, deprem harici harcamaları kontrol altında tutan, kamu açığını kademeli olarak azaltan ve dezenflasyon sürecini kararlılıkla destekleyen bir yaklaşımı içermektedir.

Demokrasisi, eşsiz coğrafi konumu ve tarihî, mazlumlarla dayanışmayı esas alan geleneği, ekonomik ve kurumsal kapasitesi ve diplomasi gücüyle Türkiye Cumhuriyeti, bölgesel ve küresel barışa, istikrara ve adalete katkı sunan güvenilir bir aktör konumundadır. Dış politikada millî hak ve menfaatlerimizi merkeze almaya, Türkiye'nin küresel etkinliğini daha da artırmaya, savunma ve güvenlik alanında caydırıcı kapasitemizi geliştirmeye kararlılıkla devam edeceğiz. NATO Zirvesi'nden BM Taraflar Konferansı (COP 31)'e, Türk Devletleri Zirvesi'nden Antalya Diplomasi Forumu'na, 2026 yılı ülkemizde tam anlamıyla bir zirveler yılı olacaktır. Bu zirveler, daha güvenli, adaletli, sürdürülebilir ve barış eksenli bir dünya vizyonumuzu paylaşmanın da vesilesi olacaktır. Türkiye'nin istikrarını pekiştiren, kalkınma vizyonunu güçlendiren ve milletimizin huzur ile refahını kalıcı biçimde yükselten politikaları aynı kararlılıkla sürdürmeye devam edeceğiz. 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'mizi, bugüne kadar elde ettiğimiz tüm kazanımları daha ileriye taşımak amacıyla yüce Meclisimizin takdirine arz ediyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; dünya tarihî bir dönüşüm sürecinden geçiyor. Ekonomiden ticarete, teknolojiyen jeopolitiğe kadar her alan köklü bir değişim süreci yaşıyor. Bununla birlikte, dünya ekonomisinin ağırlık merkezi de hızla değişiyor. G7 ülkelerinin küresel ekonomi içindeki ağırlığı son yirmi yılda belirgin şekilde düşerken gelişmekte olan ekonomilerin payı artmaktadır. Özellikle Asya-Pasifik bölgesi dünya ekonomisinin yeni itici gücü hâline gelmiştir. Bu büyük güç kayması jeopolitik alanda da yeni bir gerilim hattı oluşturmaktadır. Ekonomik rekabet jeostratejik rekabete, jeostratejik rekabet de teknoloji odaklı yeni bir güç mücadelesine dönüşmektedir. Teknolojideki hızlı dönüşüm, özellikle yapay zekâ, yarı iletkenler, savunma teknolojileri ve yeşil dönüşüm alanları küresel ekonomik düzenin yeni belirleyicileri hâline gelmiştir. Bu yeni gerilim hattı kısa sürede ortadan kalkmayacaktır. Küresel ekonomi uzun süre ekonomik belirsizlik, teknolojik yenilik ve jeopolitik gerilim baskısı altında kendisine yol, yön çizmeye çalışacaktır. Geleneksel ezberlerin çalışmadığı, rekabetin çok daha sert olduğu, teknolojik ilerlemelerin kalkınmanın tamamlayıcı unsuru değil artık doğrudan belirleyicisi olduğu bir döneme giriyoruz. Dolayısıyla bize düşen görev açıktır: Dünyanın yeni siyasi, teknolojik ve ekonomik şartlarına göre kendimizi hazırlamak, politikalarımızı bu şartları dikkate alarak güncellemek. Güçlü liderlik ve istikrarlı yönetim yapımız Türkiye Cumhuriyeti olarak bu küresel dönüşümü doğru

bir şekilde okuduğumuzu göstermektedir ve bu yol haritamızı kararlılıkla uygulamaya devam edeceğiz. Dünyanın bu yeni şartlarında 2026 yılı bütçemiz güven ve istikrarı pekiştiren, ekonominin dış şoklara karşı dayanıklılığını artıran temel politika araçlarından biri olarak öne çıkmaktadır.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; 2025 yılında küresel iktisadi faaliyetin seyrinde yüksek faiz ortamı, zayıf yatırım iştahı ve artan politika belirsizlikleri sınırlayıcı etki yapmıştır. Küresel enflasyonda gerileme gözlenmekle birlikte henüz arzu edilen seviyelere gilememiştir. Korumacılık eğilimlerindeki artış ile Rusya-Ukrayna savaşı ve Orta Doğu'daki çatışmalar gibi jeopolitik gerilimler, enerji ve gıda arzıyla ticaret kanalı üzerinden küresel büyüme üzerinde baskı yaratmıştır. Tüm bu gelişmeler ışığında önümüzdeki dönemde küresel iktisadi faaliyetin salgın öncesi ortalamaların altında ancak belirli bir istikrar içinde seyretmeye devam etmesi beklenmektedir.

Uluslararası Para Fonu'nun tahminlerine göre, dünya ekonomisinin 2025-2026 yıllarında yıllık sırasıyla yüzde 3,2 ve yüzde 3,1 oranında büyümesi öngörülmektedir. 2024 yılında küresel mal ve hizmet ticareti ivme kazanarak yüzde 3,5 oranında büyümüştür ancak 2025 yılı başında ABD tarafından hayata geçirilen geniş ölçekli tarife artışları küresel ticaret hacmine ilişkin beklentileri olumsuz yönde etkilemiştir.

Salgın öncesi 2000-2019 yılları arasında yıllık ortalama yüzde 4,7 oranında mal ve hizmet ticareti artışı sağlanmışken 2022-2024 döneminde bu oran yüzde 3,4'e gerilemiştir. 2025-2030 döneminde ise ticaret hacminde ortalama yıllık büyümenin yüzde 3 seviyelerinde kalacağı öngörülmektedir.

2025 yılının ikinci yarısında ikili ticaret görüşmelerine bağlı olarak politika belirsizlikleri kısmen azalmış olsa da hâlen yüksek seyretmektedir. Söz konusu belirsizlikler piyasalarda oynaklıklara ve maliyet artışları gibi olumsuzluklara neden olurken süregelen jeopolitik gerilimler küresel ticaret artışını baskılamaktadır.

Küresel enflasyon görünümüne baktığımızda ise 2023 yılında baz etkisiyle emtia fiyatlarındaki görece ılımlı seyrin katkısıyla küresel enflasyonda belirgin bir düşüş kaydedilmiştir. Buna karşılık 2024 yılında iş gücü piyasalarındaki sıkılık ve ücret artışlarının hizmet maliyetlerini yukarıya çekmesi küresel enflasyonu görece katı tutmuş, emtia fiyatlarındaki gerilemeye rağmen enflasyon hedeflenen düzeylerin üzerinde kalarak yüzde 5,8 olarak gerçekleşmiştir. IMF tahminlerine göre, 2025 yılında küresel enflasyonun yüzde 4,2'ye, 2026 yılında ise yüzde 3,7'ye gerilemesi beklenmektedir.

Sonuç olarak, 2026 yılına ilişkin küresel görünüme dair belirsizlikler devam etmekle birlikte özellikle ticaret ortaklarımızda görece daha güçlü bir büyüme eğiliminin öne çıkması ve artan enflasyonist baskılara rağmen para politikalarında normalleşme adımlarıyla finansman koşullarının daha destekleyici bir yapıya kavuşması beklenmektedir. Ayrıca, son yıllarda gözlenen eğilimin 2026 yılında da sürmesiyle başta enerji olmak üzere emtia fiyatlarının ekonomik faaliyeti destekleyici nitelikte ılımlı bir patika izleyeceği öngörülmektedir. Bu çerçevede, 2026 yılında dış koşulların bir önceki yıla göre daha destekleyici bir görünüm sergileyeceğini, dezenflasyon sürecimize ve aynı zamanda yatırım, istihdam, üretim ve ihracat hedeflerimize nispi olarak daha fazla katkı sağlayacağını değerlendirmekteyiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmamın bu bölümünde Türkiye ekonomisiyle ilgili değerlendirmeler yapacağım. 2024 yılı boyunca küresel ölçekte dezenflasyon odaklı parasal sıkılaşmanın dış talepte yol açtığı zayıflamaya ve jeopolitik gerilimlere rağmen Türkiye ekonomisinde ılımlı ancak istikrarlı bir büyüme performansı sergilenmiştir. Fiyat istikrarını önceleyen politika çerçevesiyle uyumlu bir patikada 2024 yılı yüzde 3,3'lük büyüme oranıyla tamamlanmıştır. Salgınla başlayan, jeopolitik gerilimlerle enerji, gıda ve tedarik zinciri krizleriyle derinleşen küresel dalgalanmalara karşın Türkiye ekonomisi istikrarlı büyümesini sürdürerek dünya ekonomisinde olumlu ayrışan ülkeler arasında yer almıştır. Salgın sonrasındaki büyüme performansına baktığımızda, salgın öncesini 100 kabul ettiğimizde,

2020-2024 döneminde yani bu beş yıllık süreçte dünya 115,1'e gelmiştir, yüzde 15,1 büyümüştür, aynı dönem itibarıyla Türkiye ekonomisi ise yüzde 30,3'lük bir büyüme kaydetmiştir yani dünyanın 2 katı kadar bu beş yıllık süreçte büyüme kaydettiğimizi rakamlarla görüyoruz. Aynı dönemde dünyanın yıllık ortalama büyümesi 2,9 olurken Türkiye'nin yıllık ortalama büyümesi 5,4 olmuş, dünya büyümesinin 2 katı kadar büyüme sergilenmiştir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Güçlü büyüme performansı ile millî gelirimiz cumhuriyetimizin 100'üncü yılı olan 2023 itibarıyla 1 trilyon dolar eşiğini aşarak 1 trilyon 153 milyar dolara ulaşmış, kişi başına gelirimiz ise 13 bin dolar olarak gerçekleşmiştir. 2024 yılında kişi başına düşen millî gelirimiz 15 bin doları aşmıştır. 2025 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla gayrisafi yurt içi hasılanın dolar cinsinden yıllıklandırılmış büyüklüğü 1 trilyon 538 milyar dolar düzeyine yükselmiştir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Aynı dönemde yıllıklandırılmış kişi başına millî gelirin ise yaklaşık 17 bin dolar seviyesine çıktığı görülmektedir. Yıl sonu tahminimiz ise kişi başına gelirden 17.748 dolardır. 2025 yılı itibarıyla kişi başına düşen millî gelirimizin bu seviyelere ulaşmasıyla ülkemizin, Dünya Bankasının Atlas yöntemiyle belirlediği eşik değerleri ilk defa aşarak yüksek gelir grubu ülkeler arasında yer alması öngörülmektedir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Ülkemizin küresel ekonomiyle bütünleşmesi ve gelişmiş ekonomilere yakınsama iradesi kararlılıkla sürdürülmektedir. 2024 yılı itibarıyla nominal dolar bazında Türkiye 17'nci büyük ekonomi, satın alma gücü paritesinde ise 12'nci büyük ekonomi konumundadır. 2025 yılına ilişkin tahminlerin gerçekleşmesi hâlinde nominal dolar bazında Türkiye ekonomisi dünyanın 16'ncısı, satın alma gücü paritesine göre ise 11'inci büyük ekonomisi olacaktır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Böylece, Avrupa'da özellikle İtalya'nın ekonomik hacmini geçerek Avrupa'nın da 4'üncü büyük ekonomisi olmayı bekliyoruz.

Ekonomimizin gelişmişliğinde "yakınsama" dediğimiz bir kavram var. Bu kavram itibarıyla da son yirmi üç yılda büyük mesafeler aldık. 2002 yılında Türkiye'nin kişi başına gelirinin Avrupa Birliği kişi başına gelinine oranı yüzde 38 civarında iken geçen yıl itibarıyla bu, yüzde 70'lere yaklaşmış durumda; bu yıl yüzde 71 olmasını, gelecek yıl ise yüzde 72'ye ulaşmasını bekliyoruz.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; Türkiye ekonomisinde 2025 yılının üçüncü çeyreğinde yıllık bazda yüzde 3,7 oranında büyüme gerçekleştirilmiştir. Küresel ve bölgesel olumsuz konjonktüre rağmen siyasi istikrar ortamı ve öngörülebilir politikalar çerçevesinde büyüme performansımız 21 çeyrektir kesintisiz bir şekilde devam etmektedir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Enflasyonla mücadele ettiğimiz bir dönemde istikrarlı bir şekilde büyümeye devam etmemiz son derece kıymetlidir. 2025 yılının üçüncü çeyrek büyümesiyle ekonomimizde dengeli büyüme kompozisyonu korunmuştur. Büyümede sanayi ve inşaat dâhil hizmetler sektöründeki olumlu görünüm ve sabit sermaye yatırımlarının artış göstermesi belirleyici olmuştur. Bu dönemde makine, teçhizat ve inşaat yatırımlarındaki artışın sürmesiyle sabit sermaye yatırımlarının büyümeye katkısı devam etmiştir. Deprem sonrası yeniden yapılanma faaliyetlerinin desteğiyle inşaat sektörü yüzde 13,9 oranında büyüme kaydederken makine ve teçhizat yatırımları yüzde 11,3 oranında artarak güçlü eğilimini sürdürmüştür. Üretim yönüyle değerlendirdiğimizde, 2025 yılı üçüncü çeyreğinde sanayi sektörü yüzde 6,5 oranında, inşaat dâhil hizmetler sektörü ise yüzde 4,6 oranında büyüme kaydetmiştir. Ne yazık ki bu yıl hem don hem zirai kuraklık yaşadığımız bir yıl oldu, bunların etkisiyle tarım sektöründe ise negatif yüzde 12,7 büyüme görmüş durumdayız.

Uyguladığımız makroekonomik istikrar ve yapısal dönüşüm adımları birçok testten başarıyla geçmiştir. Orta vadeli programda ortaya koyduğumuz hedefler, yapısal düzenlemeler ve politikalarla ekonomimizin dayanıklılığının daha da artacağına inanıyoruz. 2025 yılı için orta vadeli programda yüzde 3,3 olarak öngörülen büyüme hedefimizin mevcut görünüm altında korunabilir olduğu ve bu hedefe ilişkin risklerin dengeli seyrettiği değerlendirilmektedir. Orta vadede ise ekonomi politikalarımızın

etkisiyle daha güçlü ve istikrarlı büyüme oranlarına ulaşılması öngörülmektedir. 2025 yılında yüzde 3,3 oranında tahmin edilen büyümeye sermaye stokunun 1,3 puan, toplam faktör verimliliğinin 2 puan katkı vermesi beklenmektedir. Üretim faktörlerinin tamamının büyümeye katkı sunduğu bu yapıya yönelik çabalarımız artarak devam etmektedir. Hedefimiz, uzun dönemde toplam faktör verimliliğini artıracak tedbirlerin etkisiyle sürdürülebilir bir ekonomik büyümeyi sağlamaktır. 2026 yılına ilişkin görünümde ise ekonomimizin üretim ve talep yönleriyle daha dengeli bir yapı sergilemesi ve net ihracat ile sabit sermaye yatırımlarının büyümeyi sürdürülebilir kılan katkısıyla yüzde 3,8 oranında büyüme kaydetmesi hedeflenmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; iş gücü piyasalarına ilişkin görünüme baktığımızda, 2024 yılında istihdamda yıllık bazda 988 bin kişi artış kaydedilmiştir, istihdam oranı 1,2 puan yükselmiştir. Küresel ölçekte ekonomilerde artan risk ve belirsizliklerin de etkisiyle, 2025 yılının ilk üç çeyreğinde iş gücü piyasaları görece daha yatay bir seyir izlemiştir. Bununla birlikte, üçüncü çeyrek ve ekim ayı verileri istihdam ve iş gücüne katılımın yılın geri kalanında daha olumlu bir seyir izleyeceğine işaret etmektedir. Ekim ayında mevsim etkilerinden arındırılmış işsizlik oranı yüzde 8,5 düzeyinde gerçekleşmiş ve son otuz aydır tek haneli seviyelerinde seyrini sürdürmüştür. Bu çerçevede, 2025 yılı işsizlik oranının orta vadeli programda öngörülen yüzde 8,5 düzeyinin bir miktar altında gerçekleşebileceği değerlendirilmektedir.

Enflasyonla mücadele sürecinde kaydedilen kazanımlar ve istihdam dostu politikalarımız sayesinde önümüzdeki dönemde iş gücü piyasalarını daha da güçlendirmeyi hedefliyoruz. Bir yandan işsizlik oranını düşürmeye çalışırken diğer yandan atıl iş gücünün üretime katılması ve bunun güçlendirilmesi yönünde çok yönlü bir politikalar setini uygulamaya koymayı planlıyoruz. Bu doğrultuda, orta vadeli programda öngörülen büyüme patikasına paralel olarak istihdamın önümüzdeki yıllarda yıllık ortalama 842 bin kişi artması, işsizlik oranının ise 2028 yılına kadar kademeli biçimde düşerek yüzde 7,8 seviyesine gerilemesi beklenmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2024 yılının Haziran ayında uygulamaya koyduğumuz dezenflasyon programı küresel ölçekte belirsizliklerin arttığı bir dönemde ülkemizin ekonomik kararlılığını en güçlü şekilde ortaya koyan unsurlardan biri hâline gelmiştir. İzlediğimiz sıkı para politikası, mali disiplin ve makro ihtiyati tedbirler birlikte ele alındığında dezenflasyon sürecinin ülkemizde artık kalıcı fiyat istikrarı hedefi doğrultusunda ilerlediği açıkça görülmektedir. Bu dönemde Türk lirasının görece istikrarlı seyri temel mal fiyatlarına olumlu yansırken politika bileşenleri arasındaki güçlü koordinasyon ise dezenflasyon sürecinin zeminini sağlamlaştırmaktadır. Hizmet enflasyonunda zayıflamakla birlikte hâlen belli oranda devam eden atalet, fiyatlama davranışlarının dikkatle izlenmesi gerektiğini göstermektedir. Gıda tarafında ise olumsuz hava koşullarının yarattığı arz yönlü etkiler kademeli iyileşmeyi zaman zaman sınırlandırsa da üretim kapasitesinin güçlenmesiyle birlikte bu alanda da olumlu sinyaller alıyoruz. Dezenflasyon sürecinin program takvimimizle uyumlu şekilde ilerlemesi yılın ikinci yarısında çok daha somut biçimde hissedilmiştir. Kasım 2025 itibarıyla yıllık tüketici enflasyonu yüzde 31,1 düzeyine kadar gerilemiştir. Temel mal enflasyonunda çok daha belirgin bir düşüşle bu oran yüzde 18,6 olmuştur. Aralık ayına yönelik enflasyon görünümü de olumlu seyretmektedir. Önceliğimiz açık ve nettir; bütüncül bir yaklaşımla para, maliye, gelirler politikaları ve yapısal dönüşüm adımlarıyla dezenflasyonu kararlılıkla sürdüreceğiz. 2026 yılında enflasyonun yüzde 20'nin altındaki bir seviyeye inmesini, fiyatlama davranışlarında yapışkanlığın kalıcı olarak kırılmasını, 2027 yılında enflasyonun tekrar tek haneli seviyelere düşürülmesini hedefliyoruz ve kararlı bir şekilde bu doğrultuda ilerliyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bir yandan mali disiplini sürdürürken diğer yandan yönetilen, yönlendirilen fiyatlar başta olmak üzere maliye politikasıyla da enflasyonla mücadelemizi güçlendireceğiz. Ayrıca, sosyal konut ve gıda başta olmak üzere, arz yönlü politikalarla enflasyonla mücadelemizi bütüncül bir çerçevede sürdüreceğiz. Enflasyonla mücadele

elbette yalnızca makro göstergeleri düzeltmek anlamına gelmemektedir. Enflasyonun düşmesiyle artan öngörülebilirlik yatırım ortamını iyileştirmek suretiyle sürdürülebilir büyümemize de güç katacaktır. Tüm bu çabalarımızın nihai ve esas gayesi ise vatandaşlarımızın satın alma gücünü ve refahını kalıcı bir şekilde yükseltmektir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2024 yılında küresel ekonomideki yavaşlamaya rağmen ülkemiz 261,8 milyar dolarlık ihracat hacmine ulaşmış ve ticaret politikalarındaki belirsizliklere karşın dünya ihracatından aldığı yüzde 1,07'lik payı muhafaza etmiştir. 2025 yılının Ocak-Kasım döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre ihracat gelirlerimiz yüzde 3,7 oranında artarak 247,2 milyar dolara ulaşmıştır. 2025 yılı Kasım ayı itibarıyla yıllıklandırılmış ihracatımız 270,6 milyar dolara ulaşmıştır. Turizm gelirleri dâhil hizmet ihracatımızın 120 milyar doları aştığını değerlendirdiğimizde, toplam mal ve hizmet ihracatımızın bu yıl 390 milyar doların üzerinde olacağı artık çok belirginleşmiş durumdadır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Dış ticaret performansımızı önümüzdeki dönemde daha üst seviyelere taşımayı amaçlıyoruz. Ticaret hacmimizin temel belirleyicisi olan ticaret ortaklarımızın büyümesi bu yıl yüzde 2,3 oranında beklenmektedir. Küresel ticaretteki belirsizliklere rağmen önümüzdeki üç yılda da ticaret ortaklarımızda büyümenin yüzde 2,5 oranında yukarı yönlü olması ihracatımızı destekleyecektir. Bu gelişmede özellikle iki bölge bizim için çok önemli; biri Avrupa Birliği, diğeri de "MENA" dediğimiz Orta, Doğu ve Kuzey Afrika ülkeleri. Avrupa Birliğinin ihracatımızdaki payı yüzde 40 civarında, MENA bölgesinin payı yüzde 30 civarında. Dolayısıyla bu iki bölge ihracatımızın yüzde 70'ini ifade ediyor. Her iki bölgede de gelecek yıl bu yıla göre nispi olarak daha yüksek bir büyüme bekleniyor. Bu da ihracatımızı destekleyici bir unsur olarak ön plana çıkmaktadır.

Bu çerçevede 2026 yılında mal ihracatımızı 282 milyar dolar düzeyine yükseltmeyi hedefliyoruz. 2025 yılı Ocak-Kasım döneminde ithalatımız 329,7 milyar dolar seviyesinde kaydedilmiştir. 2025 yılında toplam ithalatın orta vadeli programda öngörülen 367 milyar dolarlık düzeyin altında kalması beklenmektedir. Bu çerçevede 2025 yılında cari işlemler açığının millî gelire oranının orta vadeli programdaki tahminlere paralel şekilde yaklaşık yüzde 1,4 düzeyinde, oldukça yönetilebilir bir seviyede gerçekleşmesi öngörülmektedir. Bütün bu olumlu gelişmeler ekonomimizin giderek daha sürdürülebilir bir denge patikasına oturduğunu ortaya koymaktadır.

Cari işlemler açığını kalıcı olarak düşürmek önceliklerimiz arasında yer almaya devam etmektedir. Bu kapsamda ileri teknolojiye dayalı yatırımları teşvik ediyor, enerji ve altyapı projelerimizi güçlendiriyor, ihracatçılarımızın finansmana erişimini kolaylaştırıyor ve hizmet ihracatımızın küresel rekabet gücünü artıracak adımlar atıyoruz. Diğer yandan, ülkemize gelen uluslararası doğrudan yatırımlardaki artış eğilimi, cari açığın sağlıklı şekilde finansmanında etkili olduğu gibi Türkiye ekonomisine duyulan güvenin somut bir göstergesidir. 2024 yılında doğrudan uluslararası yatırımlar 11,7 milyar dolar olmuştur, dünyada bu yatırım hacminin düştüğü bir oranda Türkiye'de bir artış kaydedilmiştir. 2025 yılının Ocak-Eylül döneminde ise bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla yaklaşık yüzde 46 oranında artarak uluslararası doğrudan yatırımlar 11,4 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Eylül 2025 itibarıyla yıllıklandırılmış doğrudan yabancı yatırımlar 15,3 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. Bu güçlü artış, küresel belirsizlik ortamına rağmen Türkiye'nin yatırım çekmeye devam ettiğini göstermektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bankacılık sektörümüz riskleri etkin biçimde yönetme kapasitesine sahip olduğunu ortaya koymuştur. Bugün itibarıyla sermaye yeterlilik oranı 18,9'da, kanuni oranın, gerekliliğin oldukça üstünde bulunmaktadır. Kur korumalı mevduat hemen hemen tamamen tasfiye edilmiş durumdadır, toplam mevduattaki payı yüzde 0,1'e kadar gerilemiştir. Enflasyondaki düşüş Türk

lirasına olan güveni pekiştirmiştir. Bundan iki yıl kadar önce yüzde 30'lar civarında olan Türk lirası mevduatın toplam mevduata oranı bugün yüzde 62,1 düzeyine kadar yükselmiştir. Bankacılık sektöründe takibe düşen alacaklar yüzde 2,5 seviyesinde, tarihsel ortalamaları dikkate aldığınızda oldukça yönetilebilir bir konumdadır.

Yine, Merkez Bankamızın rezervleri 28 Kasım itibarıyla 183,2 milyar dolara ulaşmış, geçen yılla mukayese ettiğimizde 25,5 milyar dolarlık bir artış gerçekleştirilmiştir.

Tüm bu gelişmelerin bir sonucu olarak, beş yıllık CDS dediğimiz ülke risk primimiz aralık ayında 232 baz puan seviyesine kadar inmiştir. Bundan iki buçuk üç yıl önce 700'lerin üstünde olan bu oran, bugün 232 gibi oldukça önemli bir yere kadar gelmiştir. Bunun anlamı şu: Hem kamu olarak hem özel sektör olarak artık dış dünyadan çok daha ucuz maliyetlerle borçlanır hâle gelmiş durumdayız. Türkiye'de, gerek hane halkının gerekse finansal kesim dışındaki şirketlerin borçluluk düzeyleri uluslararası görünümle karşılaştırıldığında düşük seyrini sürdürmektedir. Aynı durum kamu borçlanması da geçerlidir. AK PARTİ hükümetlerinin mali disipline verdikleri önemin somut bir yansıması olarak, AB tanımlı genel yönetim borç stokunun gayrisafi yurt içi hasıla içindeki payındaki gerileme eğilimi sürmektedir. Küresel salgın döneminden önceki düzeylerin de altına gerileyen bu gösterge, son yıllarda süregelen düşüş eğilimini korumuştur. 2002 yılında yüzde 70'lerin üzerinde olan bu oran, ikinci çeyrek itibarıyla yüzde 24,1'e kadar gerilemiştir. Dünyada ise, baktığınızda, bu oranlar çok daha yüksek seviyelerdedir. Avrupa Birliğinde borçlanmanın, kamu borcunun millî gelire oranı yüzde 81,9 olmuştur. Türkiye hem hane halklarının hem şirketlerin hem de kamunun düşük borçluluk oranıyla önümüzdeki dönem bu sert rekabet ortamında, küresel ortamda büyük bir avantaja sahiptir, yapacağımız dönüşümlerde bu zemin bize güçlü bir destek sunacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmamın bu kısmında öncelikle 2024 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'ne, sonrasında 2025 yılı beklentilerine ilişkin temel büyüklüklere değinerek devam etmek istiyorum. 2024 yılında bütçe giderleri 10 trilyon 781 milyar lira, bütçe gelirleri 8 trilyon 673 milyar lira, bütçe açığı 2 trilyon 108 milyar lira, faiz dışı açık 837 milyar lira olarak gerçekleşmiştir; 2024 yılında bütçe açığının millî gelire oranı yüzde 4,7 olmuştur. Geçici nitelikte olup bütçemizde yapısal bozulma oluşturmayan deprem harcamaları hariç tutulduğunda bütçe açığının millî gelire oranı yüzde 3 olmuştur. Bütçe giderlerinin detaylarına bakıldığında 2024 yılında personel giderleri 2 trilyon 666 milyar lira, sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri 332 milyar lira, mal ve hizmet alım giderleri 747 milyar lira, cari transferler 3 trilyon 864 milyar lira, sermaye giderleri 944 milyar lira, sermaye transferleri 640 milyar lira, borç verme giderleri 317 milyar lira, faiz giderleri 1 trilyon 270 milyar lira olarak gerçekleşmiştir.

İçinde bulunduğumuz 2025 yılında ise merkezî yönetim bütçe giderlerinin 14 trilyon 674 milyar lira, merkezî yönetim bütçe gelirlerinin 12 trilyon 466 milyar lira, bütçe açığının 2 trilyon 208 milyar lira, faiz dışı açığın 156 milyar lira olarak gerçekleşeceğini tahmin ediyoruz. 2025 yıl sonu bütçe açığının millî gelire oranını yüzde 3,6 olarak öngörüyoruz. Ancak son aylarda gelirler tarafındaki olumlu performansı dikkate aldığımızda açığımızın bu oranın altında bir seviyede gerçekleşeceğini de öngörmekteyiz.

Bütçe giderlerinin detaylarına bakıldığında, 2025 yılında personel giderlerinin 3 trilyon 672 milyar lira, sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderlerinin 449 milyar lira, mal ve hizmet alım giderlerinin 1 trilyon 5 milyar lira, cari transferlerin 5 trilyon 525 milyar lira, sermaye giderlerinin 1 trilyon 317 milyar lira, sermaye transferlerinin 334 milyar lira, borç verme giderlerinin 319 milyar lira, faiz giderlerinin 2 trilyon 53 milyar lira olmak üzere, bütçe giderlerinin başlangıç ödeneğine göre 57 milyar lira azalışla toplam 14 trilyon 674 milyar lira olarak gerçekleşmesini bekliyoruz. 2025 yılında vergi gelirlerinin 10 trilyon 734 milyar lira, vergi dışı gelirlerin ise 1 trilyon 732 milyar lira olacağını öngörüyoruz.

2026 yılı merkezî yönetim bütçesi kapsamında ise 228 kamu idaresinin bütçesi bulunmaktadır. 2026 yılı merkezî yönetim bütçesinde bütçe giderlerinin 18 trilyon 979 milyar lira, bütçe gelirlerinin ise 16 trilyon 266 milyar lira olacağını öngörmekteyiz. Bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranının ise yüzde 3,5 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. Deprem nedeniyle bütçe açıklarında yaşanan arıza artış sonrasında bütçe açığını yeniden hükûmetlerimiz dönemindeki yüzde 3'ün altındaki olan ortalama seviyeye yaklaşıyoruz. Hükûmetlerimiz döneminde mali disiplin her zaman temel önceliğimiz oldu, bütçeyi faiz bütçesi olmaktan çıkararak hizmet bütçesi hâline getirdik. 2002 yılında millî gelire oranla yüzde 14,3 olan faiz giderlerini oldukça düşük seviyelere indirdik. Nitekim, 2026 yılı bütçesinde büyük oranda deprem harcamaları bağlantılı geçici yükselişe rağmen faiz giderlerinin millî gelire oranının yüzde 3,5 seviyesinde olmasını öngörmekteyiz. Bununla birlikte, 2026 yılı bütçemizin 29 milyar lira faiz dışı fazla vermesini hedefliyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2026 yılı bütçemizde afet risklerinin azaltılması, depremlerin yol açtığı hasarların süratle giderilmesi ve afetlere dayanıklı şehirlerin inşası için toplam 653 milyar lira kaynak ayırıyoruz. Deprem hariç bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranının yüzde 2,7 seviyesinde kalmasını bekliyoruz. Son üç yılda merkezî yönetim bütçemizden 2025 yılı fiyatlarıyla 90 milyar dolar tutarındaki önemli bir kaynağı depremin yaralarının sarılması için harcamış bulunuyoruz.

2026 yılı bütçe ödeneklerinin ekonomik sınıflandırmaya göre dağılımı ise şu şekildedir: Personel giderleri 4 trilyon 907 milyar lira, sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri 600 milyar lira, mal ve hizmet alım giderleri 1 trilyon 250 milyar lira, cari transferler 6 trilyon 871 milyar lira, sermaye giderleri 1 trilyon 312 milyar lira, sermaye transferleri 525 milyar lira, borç verme giderleri 397 milyar lira, yedek ödenekler 375 milyar lira, faiz giderleri 2 trilyon 742 milyar lira. 2026 yılında merkezî yönetim bütçe gelirlerinin 2025 yılı gerçekleşme tahminlerine göre yüzde 30,5 artışla 16 trilyon 266 milyar liraya, vergi gelirlerinin ise yüzde 28,9 oranında artarak 13 trilyon 833 milyar liraya ulaşacağını tahmin ediyoruz. Bütçe gelirlerinin alt kalemleri şöyledir: Gelir vergisi 3 trilyon 517 milyar lira, kurumlar vergisi 1 trilyon 613 milyar lira, katma değer vergisi 4 trilyon 43 milyar lira, özel tüketim vergisi 2 trilyon 532 milyar lira, diğer vergi gelirleri 2 trilyon 128 milyar lira, vergi dışı gelirler 2 trilyon 433 milyar liradır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2021 yılında uygulamaya başladığımız performans esaslı bütçe sistemiyle kamu harcamalarında şeffaflığı ve hesap verebilirliği artırarak harcama önceliklerimizi geliştirmek suretiyle mali disiplini destekliyoruz. Her yıl olduğu gibi 2026 yılı bütçesini de insan odaklı bir kalkınma yaklaşımıyla toplumun tüm kesimlerini gözetten bir anlayışla hazırladık.

Beşerî sermayeyi güçlendirmeyi ve fırsat eşitliği sağlamayı kalkınma stratejimizin odağına alarak 2002 yılından beri eğitimi en öncelikli meselemiz olarak gördük ve eğitim bütçemizi 2026 yılında 2 trilyon 896 milyar liraya yükselttik. Böylece, merkezî yönetim bütçesinden 2002'de yalnızca yüzde 9,4 seviyesinde pay alan eğitime 2026 yılında yüzde 15,3 oranıyla en yüksek payı ayrılarak Millî Eğitim Bakanlığı bütçesini 2026 yılında 1 trilyon 944 milyar liraya yükselttik. 2002-2003 eğitim öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığında öğretmen sayısı 515 bin 253 iken 2024-2025 eğitim öğretim yılında eylül ayı itibarıyla öğretmen sayımız 1 milyon 34 bin 564'e ulaşmıştır. Hükûmetlerimiz döneminde 385 bin 375 yeni derslik, eğitim ve öğretim hizmetine kazandırılmıştır. Tüm çocuklarımızın kaliteli eğitime erişimini sağlamak için özellikle ilave ihtiyaçları bulunan bölgelerdeki okulların fiziki koşullarını iyileştirmeye öncelik veriyoruz. Bu kapsamda yeni dersliklerin yapımı, okulların depreme karşı güçlendirilmesi, bilişim altyapılarının iyileştirilmesi ve internet erişiminin sağlanması gibi çalışmalar sürdürülmektedir.

Geçmişte ideolojik nedenlerle zayıflatılan mesleki eğitimi güçlendirmek, eğitimin içeriğiyle iş gücü piyasalarının ihtiyaçlarını örtüşürmek temel önceliklerimiz arasında olmaya devam etmektedir. Erişim sorununu çözmüş bir ülke olarak önümüzdeki dönem eğitimde kaliteyi ve teknolojik dönüşümü daha fazla ön plana alacağız. Öğrencilerin dijital, analitik ve problem çözme becerilerinin güçlenmesini ve bu sayede iş gücü piyasasının ihtiyaç duyduğu yetkinliklere daha hızlı uyum sağlamayı, istihdam edilebilirliği yüksek bireyler yetiştirmeyi hedeflemekteyiz.

2023 PISA Raporu'na göre 2002 yılında Türkiye, son yirmi yılda matematik ve fen bilimleri alanında performansını sürekli artıran dört ülkeden biri olmuştur. Yine, TIMSS 2023 sonuçlarına göre kısa ve uzun vadede performansını istikrarlı bir şekilde artıran ülkeler arasındayız.

MURAT EMİR (Ankara) - Dünyada kaçınıcıyız Sayın Bakan, o da var mı? Dünyada kaçınıcıyız Sayın Bakan?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Yükseköğretim alanında başta yükseköğretime erişim olmak üzere birçok alanda önemli ilerlemeler kaydettik. 2002 yılında ülkemizde 76 üniversite varken bu sayı şu anda 208'e yükselmiş durumda, devlet üniversitesi sayımız ise 53'ten 129'a çıkmış durumda. Artan üniversite ve öğrenci sayısına bağlı olarak üniversitelerimize ayırdığımız kaynağı da sürekli artırıyoruz. Son yirmi üç yılda yükseköğretime erişilebilirlik sorunu büyük ölçüde çözülmüş, fırsat eşitliği güçlendirilmiştir. Ayrıca, yükseköğrenim öğrencilerinin faydalandığı yurt yatak kapasitesi 2002 yılında 182 bin iken bugün bu sayı 1 milyon 3 bine ulaşmıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Devlet üniversitelerini parasız hâle getirdik. İhtiyacı olan öğrencilerimize burs ve kredi imkânları sunarak destek oluyoruz. Üniversitelerimizin AR-GE ve yenilik kapasitelerini güçlendirerek ülkemizin performansını yükseltmek üzere araştırma altyapısı yatırımlarına hız kesmeden devam ediyor, araştırma üniversitelerini özel bütçelerle destekliyoruz.

Eğitimle birlikte hükümetlerimiz döneminde en fazla önem verdiğimiz konuların başında sağlık gelmektedir. Yaptığımız yatırımlar ve reformlarla insanımızın gündelik yaşamında çektiği çilelere son verildiği gibi, pandemi döneminde sağlık sistemimiz tüm dünyaya rüşdünü ispatlamıştır. Vatandaşlarımızın sağlık hizmetlerinden en iyi şekilde yararlanmalarını sağlamak amacıyla merkezî yönetim bütçesinden sağlık hizmetleri için 2026 yılında 1 trilyon 594 milyar lira kaynak ayırıyoruz. Merkezî yönetim bütçesinden sağlık için ayrılan kaynağa dünyanın en kapsayıcı sistemlerinden biri hâline getirdiğimiz Sosyal Güvenlik Kurumumuzdan yapılacak sağlık harcamalarını da eklediğimizde sağlık alanına kamu kaynaklarından ayrılan toplam tutar 3 trilyon 307 milyar liraya ulaşmaktadır. 2002 yılında başta hekimlerimiz olmak üzere tüm sağlık personelimizin özlük haklarında iyileştirmeler yaptık. 2002 yılında sağlık alanında sadece 257 bin personel çalışırken bu sayıyı 2025 yılı Ekim ayı itibarıyla 898 bin kişiye yükselttik.

Sağlık tesislerimizi yeniliyoruz. Mevcut hastanelerimizin yaklaşık yüzde 80'i son yirmi üç yılda yenilenmiş veya yeniden inşa edilmiştir. Sadece kapasite artmamış, şehir hastaneleri başta olmak üzere sağlık standartlarımız yeni bir düzeye yükselmiştir. Birinci basamağı güçlendiriyoruz. Mobil sağlık hizmetlerini artırıyoruz.

Diğer taraftan, yaklaşık 12 milyar dolarlık dış ticaret hacmi ve ihracatın ithalatı karşılama oranının her yıl artmakta olduğu ülkemizde bir alan var, o da sağlık endüstrileridir. On İkinci Kalkınma Planı hedefleri doğrultusunda özellikle yerli üretim, teknolojik yetkinlik ve ihracat odaklı büyüme stratejileriyle burada da bir dönüşümü hedefliyoruz. Savunma sanayisinde nasıl kamu alımlarıyla güçlü bir atılım yaptıysak aynısını ilaç ve sağlık cihazlarında, sağlık endüstrilerinde yapmayı hedefliyoruz.

Diğer yandan, sağlık turizminde de büyük bir atılım içindeyiz. Sağlık turisti sayısı 2020’de 435 bin düzeyindeyken 2024 yılında 1 milyon 506 bine yükselmiştir. Sağlık turizmi gelirleri ise aynı dönemde 1,3 milyardan 3 milyar dolar seviyesine çıkmıştır. Tek başına bu gösterge bile sağlıkta nereden nereye geldiğimizi göstermektedir. Eskiden dünyaya, başka ülkelere şifa bulmak için gidilirken bugün dünyanın dört bir yanından insanlar ülkemize, şifa bulmak için bize gelmektedir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sosyal devlet ilkesiyle ve “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.” şiarıyla ülkemizin sahip olduğu refahı toplumun tüm katmanlarına yaymaya kararlıyız. Dünyanın en iyi işleyen, en kuşatıcı sosyal destek sistemlerinden birine sahip olan ülkemizde sosyal yardım bütçemizi 2026 yılında 917 milyar liraya çıkarıyoruz. 2026 yılında, ödeme gücü olmayan vatandaşlarımızın sağlık primi giderlerini karşılamak amacıyla 157 milyar lira; 65 yaş üstü yaşlılarımıza, bakıma ihtiyacı olan engelli vatandaşlarımıza ve yakınlarına bağlanan aylıklar kapsamında 106 milyar lira, sosyal konut finansmanının desteklenmesi amacıyla 100 milyar lira, engelli vatandaşlarımızın evde bakımına destek amacıyla 90 milyar lira, engelli vatandaşlarımızın eğitim desteği için 56 milyar lira, doğum yardımı ödemeleri için 44 milyar lira, ekonomik yoksunluk içinde olan çocuklarımızın aileleri yanında yetişmelerine imkân sağlayan sosyal ve ekonomik destek ödemeleri için 23 milyar lira, koruyucu aile uygulaması kapsamında ise yaklaşık 3 milyar lira kaynak ayırdık. Bu alanda birçok çalışma yürütüyoruz, bir yandan da nüfus konusunu bir beka meselesi olarak görüyoruz. Bu alanda Cumhurbaşkanlığımızın oluşturduğu Nüfus Politikaları Kurulunda kapsamlı politikalar uyguluyoruz; doğum yardımlarından çocuk bakım hizmetlerine, annelerin çalışma hayatını kolaylaştırmaktan sağlık hizmetlerine geniş bir yelpazede adımlar atıyoruz. Kurduğumuz Aile ve Gençlik Fonu’yla yeni evlilikleri teşvik ederek gençlerimize destek oluyoruz. Fon kapsamında verilen kredi desteğini 2026 yılı Ocak ayı itibarıyla eşlerden her ikisinin 18-25 yaş aralığında olduğu başvurularda 250 bin TL’ye, en az birinin 26-29 yaş aralığında olduğu başvurularda ise 200 bin TL’ye yükseltiyoruz.

Kadına yönelik şiddetle mücadelemizi sürdürüyoruz. Çocuklarımızın sıcak ve huzurlu bir yuvada yetişmesi için bütün gayretimizi sarf ediyoruz. Yaşlılarımıza destek programları uyguluyoruz. Bakıma ihtiyacı olan engellilerimize çok sayıda birimimizle destek veriyoruz. Hiç kimseyi geride bırakmayan toplum vizyonu ile hareket ederek engelli ve yaşlı vatandaşlarımızın toplumsal hayatın her alanına etkin katılımını sağlayacak çalışmalara önümüzdeki yıl da devam edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; vatandaşlarımızın refahını artırmaya yönelik bütçeden sağladığımız diğer sosyal amaçlı kaynaklardan da kısaca bahsetmek istiyorum. Vatandaşlarımızın elektrik ve doğal gazı daha ucuza kullanabilmeleri için 2026 yılı bütçesinde 373 milyar lira kaynak ayırmış durumdayız. Hâlihazırda meskenlerde kullanılan elektriğe ortalama yüzde 54, doğal gazda ise yüzde 45 destek veriyoruz yani ödenen her 100 liranın önemli bir kısmını kamu desteğiyle biz karşılıyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

2022 yılı Ocak ayı itibarıyla asgari ücrete kadar tüm çalışanlarımızın ücretlerini vergi dışı tuttuk, dolayısıyla bu imkândan tüm çalışanlarımız yararlanmaktadır. Bu kapsamda sadece asgari ücrete verdiğimiz vergi istisnamız gelecek yıl 1 trilyon 92 milyar lirayı bulacaktır. Doğal gaz ve elektrik destekleri ile asgari ücret desteğini de dâhil ettiğinizde sosyal harcamalara ayrılan kaynaklar 2 trilyon 382 milyar liraya ulaşmaktadır. Bu tutarın bütçemize oranı yüzde 12,6 seviyesindedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2026 yılında bütçemizden tarıma 938 milyar lira kaynak ayırıyoruz. Bu kapsamda, tarımsal destek programları için 168 milyar lira, tarım sektörü yatırım ödenekleri için 190 milyar lira, tarımsal kredi destekleri, tarımsal KİT ve ihracat destekleri için 318 milyar lira kaynak ayırıyoruz. Tarıma yönelik vergi harcamalarımız ise 262 milyar lira olacaktır. 2026 yılında tarım

sektörü yatırım ödeneğini 190 milyar liraya çıkarıyoruz, bunun 122 milyar lirasını tarımsal sulamalar için ayırıyoruz. 2026 yatırımlarıyla 64 bin hektar alan ilk kez suya kavuşacak, 14 bin hektarda ise açık kanal sistemleri kapalı borulu modern şebekelere dönüştürülecek.

Ülkemizdeki tarımsal hasıla her geçen gün yükselmektedir. Kim ne derse desin, tarım ve tarıma dayalı gıda alanında Türkiye net ihracatçı bir ülke konumundadır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Temel gıdada ithalatçı konumunda, temel gıdada!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ah, ah, ah; bu rakamları 50 kere anlattık ama olmuyor, anlaşılıyor yani!

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - 2002'nin altında buğday üretiyorsunuz!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Bakın, size bir rakam söyleyeyim: Geçtiğimiz, bir önceki yıla göre artışlarımız var ve son yirmi üç yılda tarım ve gıda ürünlerinde toplam 115 milyar dolar dış ticaret fazlası vermiş bir ülkeyiz. Elbette belli ürünler ithal edilmekte, belli ürünler ihraç edilmektedir, işin netine bakmanız lazım. Son yirmi üç yılda net olarak bu alanda yaklaşık 115 milyar dolar fazla veren bir ülke durumundayız, net ihracatçı bir ülke durumundayız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ya, tarım ile gıda birbirinden ayrı ya! Tarım ile gıdayı ayırmayı biliyor musunuz siz, hiç duydunuz mu!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Bitkisel üretimde suyu merkeze alan üretim planlamasını hayata geçiriyoruz. 13 stratejik ürün ve yem bitkilerinde, üretim alanımızın yüzde 77'sinde bu planlamayı uyguluyoruz. Sigorta sistemimizle, yeni destekleme sistemimizle, çok daha güçlü politikalarımızla yolumuza devam edeceğiz çünkü biz tarım sektörünü modası hiçbir zaman geçmeyecek stratejik bir sektör olarak görüyoruz; bu alanda elde edeceğimiz başarıların gelecek yıl büyümeye de, enflasyona da olumlu katkılar sunacağını düşünüyoruz.

Ormanları geliştirmek üzere mücadelemizi sürdürüyoruz. 2003-2024 döneminde orman varlığını net olarak artırabilen nadir ülkelerden biri Türkiye olmuştur. 2024 yılı sonu itibarıyla orman varlığımız 23,36 milyon hektara ulaşmıştır. Orman yangınlarıyla mücadelemizi de büyük bir ekipmanla, araç filosuyla devam ettiriyoruz. Bu kapsamda, hava gücü kapasitemiz 105 adet helikopter, 27 adet uçak ve 14 adet insansız hava aracına ulaşmıştır; diğer araçları da dâhil ettiğinizde 5.359 müdahale aracıyla orman yangınlarıyla mücadele ediyoruz. Kurduğumuz yangın erken uyarı sistemiyle yangına birinci derecede hassas bölgelerde ilk müdahale süresini kırk dakikadan on bir dakikaya kadar indirmiş bulunuyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yerli ve yenilenebilir enerji potansiyelimizi geliştirmek, enerjide dışa bağımlılığımızı azaltmak temel politikalarımız arasındadır. Özellikle yenilenebilir enerjide çok iyi bir noktaya gelmiş durumdayız. Bir taraftan da bu alandaki ekipmanların üretimini destekliyoruz. Vakıf açısından çok detayına girmek istemiyorum, bunu elektronik ortamda sizlere gönderdiğimiz dosyada çok daha detaylı bir şekilde bulabilirsiniz. Petrol ve doğal gaz gibi birincil enerji kaynaklarında dışa bağımlılığın yüksek olması enerji arz güvenliği ve ticaret dengemiz üzerinde olumsuz bir etki oluşturmaktadır. Bu nedenle, geçen yıl 66 milyar doları bulan ithalatımızı azaltmak için bütün gayretimizi bu alanı teksif etmiş durumdayız. Derin deniz alanlarında arama faaliyetlerimizi hız kesmeden sürdürüyoruz. Özellikle, bulduğumuz doğal gazın daha fazla üretime dâhil olmasıyla 2028'de 16 milyon haneyi kendi doğal gazımızla beslemeyi hedefliyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Diğer yandan, ülkemizin dört bir yanında pekiştirilen huzur ve güven ortamında Gabar başta olmak üzere petrol üretimimizi artırıyoruz. Gabar'da geçen sene bugünlerde 57 bin varil olan günlük petrol üretimimizi 81 bin varile çıkarmış

durumdayız, kısa sürede bunun 100 binleri de aşacağını düşünüyoruz. On yıl gibi kısa bir sürede toplam 6 sondaj gemisi, 2 sismik araştırma gemisi ve destek gemilerinden oluşan dünyanın 4'üncü büyük arama ve üretim filosunu kurduk. Akkuyu'nun gelecek yıl devreye girmesini ve elektrik ihtiyacımızın yaklaşık yüzde 10'unu karşılamasını öngörüyoruz. Bu alanda bağımsızlık mücadelemizin en önemli unsurlarından biri enerji verimliliğini artırmaktır, bu yönde çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Bu alanda son bir yıl içinde -Meclisimize teşekkür ediyoruz- hem kabul ettiğiniz enerji paketiyle yapısal bir reformun önünü açtınız hem de İklim Kanunu'yla emisyon ticaret sistemini kurmamızın, Avrupa'nın sınırda karbon düzenlemesine uyum göstermemizin zeminini oluşturduunuz. Önümüzdeki dönemde biz de üçüncü ülkelere karşı kendi sınırda karbon düzenlememizi yaparak yeni ekonomik şartlarda sağlıklı bir zemin oluşturacağız. Bu iki konu önemli yapısal dönüşümlere zemin hazırlamıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sermaye giderleri için bütçemizden 1 trilyon 312 milyar lira ayırmış durumdayız. Sermaye transferleri için ayrılan 525 milyar lirayı da değerlendirdiğinizde toplamda 2 trilyon 7 milyar lira yatırım ödeneği öngörüyoruz. Bu tutar 2026 yılı bütçemizin yüzde 10,6'sına denk gelmektedir. Sulama projelerinden demir yolu projelerine, havalimanlarından deniz yolu yatırımlarına birçok alanda yatırımlarımızı hız kesmeden devam ettiriyoruz. Rakamlara zaman açısından girmeyeyim. Önümüzdeki dönem demir yolları öncelikli bir alanımız, demir yollarının içinde de üretim alanları ile limanları birbirine bağlayan iltisak hatlarını önceliklendirmiş durumdayız. Bu hem daha düşük karbonlu bir ekonomi hem de özel sektörün rekabet gücünü artırmak açısından önemli faydalar doğuracaktır.

Kara yolundaki başarıımızı söylemeye gerek yok. 6.101 kilometreden aldığımız bölünmüş yol ağıımız bugün 29.947 kilometreye ulaşmış durumda, gelecek yıl bunu 30 binin üstüne çıkarmayı hedefliyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Hava yolunda kargo kapasitemizde büyük artışlar olduğu gibi, yolcu kapasitemiz 34 milyondan gelecek yılda 256 milyona çıkacaktır. Hava yolları gerçek anlamda halkın yolu hâline gelmiştir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Son iki yıl içinde önemli ölçüde artırdığımız reel sektör desteklerine 2025 yılında da devam ettik. 2026 yılında da bu alanda 493 milyar lira ödenek öngörüyoruz. Sosyal Güvenlik Kurumu işveren prim ödemeleri için 283 milyar lira, Halk Bankası esnaf kredileri sübvansiyon desteği için 70 milyar lira, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı teşvik ödemeleri için 50 milyar lira, mesleki eğitim kapsamında ödenen devlet katkısı için 29 milyar lira, ihracat başta olmak üzere diğer reel sektör destekleri için 60 milyar lira ödenek ayırmış durumdayız.

Emek yoğun sektörlerimizin ihtiyaçlarına son derece duyarlıyız. İzlediğimiz istikrar programının bazı yan etkileri olduğunu elbette görüyoruz. Emek yoğun sektörlerle destek olmak için 2025 yılında İstihdamı Koruma Destek Programı'nı hayata geçirdik; tekstilde, hazır giyimde, deri ve mobilyada, bu tür emek yoğun sektörlerde korunan istihdam başına 2.500 lira destek verdik. Gelecek yıl bu destek tutarını 3.500 TL'ye çıkarmayı ve kapsamını daha da genişletmeyi öngörüyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Endüstri bölgelerimiz, teknoparklarımız, yine, AR-GE harcamalarımız; bütün buralarda gelişmelerimiz devam ediyor. Sadece AR-GE'yi söyleyeyim: 2002 yılında AR-GE harcamalarının o günkü düşük millî gelirimize oranı yüzde yarım civarındayken bugün 1,5 trilyon doları aşmış bir ekonomiyiz ve AR-GE harcamalarımızın millî gelire oranı yüzde 1,5'a yaklaşmış durumda. Bu oranı önümüzdeki dönemde daha da artırmayı hedefliyoruz.

Merkez Bankamız yatırım taahhütlü avans kredileri bağlamında 500 milyar lirayı yüksek teknolojiye kritik yatırımlara ayırmış durumda. Elektrikli araçları geliştiriyoruz; Togg millî markamız, sedan üretimi yaptı bu yıl ve Avrupa'ya ihracata başladı. Yerel kalkınma hamlemiz kapsamında her il için ilk defa 4 tane öncelikli yatırım alanı belirledik ve bu alana dönük olarak bugüne kadar 417 milyar lira tutarını aşkın 696 proje başvurusu aldık. Bununla da topyekûn kalkınmamızı geliştireceğiz.

Savunma sanayimizin en kritik alanlarında burada dışa bağımlılığı asgari seviyede tutacak şekilde gelişmemizi sürdürüyoruz. Savunma ve güvenlik birimleri için Savunma Sanayii Destekleme Fonu'na ayrılan kaynak da dâhil edildiğinde, 2026 yılında 2 trilyon 155 milyar lira ödenek öngörüyoruz ve bu tutar bütçemizin yüzde 11,4'üne karşılık geliyor. 2002 yılında yalnızca 62 savunma projesi yürütülürken proje sayımız bugün 1.400'ün üzerine çıkmıştır. Savunma ve güvenliğe ayırdığımız kaynakların da katkısıyla savunma sanayimizde yerlilik oranı yüzde 82'ye yaklaşmıştır. 2024 yılı sonu itibarıyla toplam savunma ve havacılık sektörü cirosu 20,2 milyar dolara ulaşmıştır. Geçmişte başkalarından paramızla alamadığımız, bize örtülü veya açık yaptırımlar uygulanan silah sistemlerini, güvenlik sistemlerini bugün biz dünyanın dört bir yanına parası mukabilinde ihraç ediyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) 2002 yılında yalnızca 248 milyon dolar olan savunma ve havacılık ihracatımız geçen yıl itibarıyla 7,2 milyar dolara ulaştı ve ülkemiz dünyanın 11'inci büyük ihracatçısı oldu. Bu yıl bu rakamın 8 milyar doları aşmasını bekliyoruz, 2028 itibarıyla ise çift haneli rakamlarda savunma sanayisi ihracatı yapan bir ülke olmayı hedefliyoruz. Özellikle insansız hava araçlarımız, akıllı mühimmatlarımız, elektronik harp sistemlerimiz ve ileri seviye yazılım altyapılarımız tüm dünyada takdirle izlenmektedir. Kendi gemisini inşa eden, kendi mühimmatını, İHA'sını, SIHA'sını, radar sistemlerini, uydusunu ve bunların yazılımını gerçekleştiren Türk savunma sanayisi küresel ligde daha üst sıralara taşınacaktır. KOBİ'lerimizi, esnaf ve sanatkarlarımızı desteklemeyi sürdürüyoruz. Bu çerçevede KOSGEB destekleriyle bu yıl 34 bin işletmeye 6,2 milyar lira destek sağladık. Ayrıca, temmuz ayı itibarıyla bankacılık sistemi içinde kullanılan KOBİ kredi miktarı 5 trilyon 399 milyar lira olup toplam krediler içinde KOBİ'lerin payı 2009 yılındaki yüzde 21 seviyesinden bugün yüzde 27'ye yükselmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kentsel dönüşüm çalışmalarına büyük önem veriyoruz. Son yirmi üç yılda 2 milyon 252 bin adet bağımsız birimi bu anlamda üretmiş durumdayız. Son dönemde ise Sayın Cumhurbaşkanımızın ilan ettiği 500 Bin Sosyal Konut Projesi çok çok önemli. 6.750 liradan başlayan taksitlerle yüzde 10 peşinat, 240 ay vadeyle konut sahibi olmak desteklenecektir. Bu 500 bin konutun 100 bini İstanbul için ayrılmış durumda. Ayrıca, İstanbul'da 15 bin düşük kiralı konut üretimi yapılacaktır. Bu, ilk defa olacaktır. Bu konutlarımızı 1+1, 2+1 şeklinde, yeni demografimize uygun şekilde inşa edeceğiz. Bu da israf ekonomisinden üretim ekonomisine geçişi, toplumumuzun geleceğe çok daha dirençli bir şekilde hazırlanmasını destekleyecektir. Bu konutlar enerjiyi verimli kullanan, afetlere dayanıklı yapılarıyla da ülkemizi geleceğe daha güçlü hazırlayacaktır.

Mahalli idarelerimiz için ayırdığımız kaynağı artırmaya devam ediyoruz. Büyükşehir ve diğer belediyelerimiz ile il özel idarelerimize ayrılan toplam kaynağı 1 trilyon 657 milyar liraya çıkarıyoruz. 2002 yılında bu kaynağın bütçe içerisindeki payı yüzde 4 iken bu oranı 2026 yılında yüzde 8,7'ye yükseltiyoruz. Hiç kimse başka yere çekmesin, rakamlar ortada; geçmişte belediyelere verilen pay da belli, bugünkü rakamlar da belli. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bu kapsamda, mahalli idarelerimize genel bütçe vergi gelirlerinden 2026 yılında 1 trilyon 606 milyar lira pay ayrılmasını öngörüyoruz. Buna ilave olarak mahalli idarelerin genel aydınlatma giderlerine katkı sağlamak için 21 milyar lira, köylerin altyapısını destekleyen KÖYDES projesi için 10 milyar lira, belediyelerin su ve kanalizasyon altyapılarını destekleyen SUKAP projesi için ise 6 milyar lira kaynak ayırdık.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; AK PARTİ hükümetleri döneminde, çalışanlarımızın ve emeklilerimizin aylık ve ücretlerinde enflasyonun üzerinde reel artışlar yaptık. Memuruyla, işçisiyle kamu çalışanlarının özlük haklarını iyileştirdik. En düşük devlet memuru aylığı 2025 yılı Temmuz ayı itibarıyla 50.503 liraya yükselmiş olup temmuz ayında 2002 yılına göre reel artış -yani enflasyondan arındırılmış artış- yüzde 262 olmuştur. En düşük emekli aylığı temmuz itibarıyla 16.821 TL'ye yükseltilmiştir. En düşük emekli aylığındaki reel artış 2002 yılına göre yüzde 621'dir. 2023 yılı Ocak ayından geçerli olmak üzere birçok kamu görevlilerinin özlüklerini iyileştirdik, 3600 ek göstergeden yararlanır hâle getirdik. İmkânlarımız arttıkça, enflasyonu düşürdüğümüz bir ortamda, kalıcı refah artışını sağlayacak şekilde tüm kesimlerin şartlarında iyileştirme yapmaya devam edeceğiz. Popülist bir anlayışla değil, halkı aldatan bir anlayışla değil gerçekçi bir zeminde, reel bir zeminde halkımızın refahını yükseltmeye devam edeceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; anayasal bir denetim kurumu olan ve denetim yetkisini Meclisimiz adına yerine getiren Sayıştay Başkanlığının denetimlerine büyük önem veriyoruz. Bu kapsamda Sayıştay Başkanlığınca tespit edilen bulgular üzerinde hassasiyetle çalışıyor, Strateji ve Bütçe Başkanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı bünyesindeki birimlerimizle süreçleri takip ediyoruz. Bulgu sayısı 2023 yılı raporlarında 1.350'ye yakın titizlikle yapılan iyileştirme, düzeltme ve tedbirler sayesinde bulgu sayısında yüzde 22'lik azalış olmuş ve sayı 1.049'a gerilemiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bizler köklü bir medeniyetin mirasçısı bir milletin fertleriyiz. Bu aziz millet için ne yapsak azdır. Cumhuriyetimizin asrı aşan birikimi ve kazanımları zemininde Türkiye Yüzyılı vizyonumuzu hayata geçirmek için, Sayın Cumhurbaşkanımızın kararlı ve dirayetli liderliğinde, AK PARTİ ve Cumhuriyet İttifakı olarak gece gündüz çalışıyoruz, çalışmaya da devam edeceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Amacımız, demokrasi ve kalkınma standartlarını yükseltmek; çok daha huzurlu, müreffeh, güçlü ve büyük Türkiye için gerekli yapısal dönüşümleri gerçekleştirmeye devam etmektir. Tüm gayemiz yeni küresel şartlarda riskleri bertaraf etmek, fırsatları en iyi şekilde değerlendirmek, ülkemizin ve insanımızın dünyadaki konumunu çok daha yüksek seviyelere çıkarmaktır. Her zaman vatandaşımızı merkeze alan bir anlayışla çalışıyor, genç nesiller başta olmak üzere insanımızın potansiyeline sonuna kadar güveniyoruz. Aziz milletimize layık bir geleceği inşa etme kararlılığından asla taviz vermiyoruz.

Sunumumu tamamlarken Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a 2026 yılı bütçe hazırlık sürecinde gösterdiği liderlik ve vizyon için şükranlarımı sunuyorum.

Türkiye Yüzyılı hedeflerimize Cumhuriyet İttifakı çatısı altında destek veren tüm liderlere ve siyasi partilere, özellikle Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli'ye yürekten teşekkür ediyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

Genel Kurul sürecinde görüş ve yapıcı eleştirileriyle katkı verecek olan tüm parti gruplarına ve milletvekillerine şimdiden müteşekkirdiğimizi ifade etmek istiyorum.

Bütçe teklifinin hazırlanmasında büyük bir özveriyle çalışan Strateji ve Bütçe Başkanlığımız ile Hazine ve Maliye Bakanlığımız başta olmak üzere tüm kamu kurum ve kuruluşlarımıza, bürokratlarımıza içtenlikle teşekkür ediyorum.

Bu duygu ve düşüncelerle Gazi Meclisimizin takdirine sunduğumuz 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin ülkemize ve milletimize hayırlı, uğurlu, bereketli olmasını diliyor, Yüce Meclisimizi ve aziz milletimizi bir kez daha saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ, MHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Bütçe ve Kesin Hesap Kanunu Teklifleri üzerindeki görüşmeler 20 Kasım 2025 tarihli 20'nci Birleşimde alınan karar doğrultusunda bastırılıp dağıtılan programa göre yapılacaktır.

Bütçenin tümü üzerindeki görüşmelerde siyasi parti gruplarına ve İç Tüzük'ün 62'nci maddesi uyarınca, istemi hâlinde görüşlerini bildirmek üzere yürütmeye altmışar dakika söz verilecek ve bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir. Şahıslar adına yapılacak konuşmaların süresi ise onar dakikadır.

Şimdi, bütçenin tümü üzerinde siyasi parti grupları, yürütme ve şahısları adına söz alanların adlarını sırasıyla okuyorum: YENİ YOL Grubu adına Grup Başkan Vekilleri Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen ile Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ ve Saadet Partisi Genel Başkanı ve Kayseri Milletvekili Mahmut Arıkan; İYİ Parti Grubu adına Genel Başkan ve İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu; Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekilleri Manisa Milletvekili Erkan Akçay ile Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç; Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Eş Genel Başkanlar Adana Milletvekili Tulay Hatimoğulları Oruç ile Siirt Milletvekili Tuncer Bakırhan; Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Genel Başkan ve Manisa Milletvekili Özgür Özel; Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Genel Başkan Vekili, Bursa Milletvekili Efkân Ala ve Grup Başkanı, Sivas Milletvekili Abdullah Güler; şahsı adına lehte Demokratik Sol Parti Genel Başkanı ve İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal; yürütme adına Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz ve son olarak şahsı adına aleyhte Demokratik Bölgeler Partisi Eş Genel Başkanı ve İstanbul Milletvekili Çiğdem Kılıçgün Uçar.

Şimdi gruplar adına ilk söz, YENİ YOL Grubu adına Grup Başkan Vekili Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'e aittir.

Buyurun Sayın Ekmen. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Süreniz yirmi dakika.

YENİ YOL GRUBU ADINA MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2026 yılı bütçe görüşmeleri için bir aradayız; hazırunu saygıyla selamlıyorum.

Bütçeler iktidarların aynasıdır; gelirleri toplar ve harcarken tercih ettikleri önceliklerini, gelir toplama yöntemlerini, harcama iradesini ortaya koyan metinlerdir. Bir bütçe, iktidarın devlet yönetimine bakışını çıplak bir biçimde ortaya koyar. Bir iktidarın temel politik kabulleri ve siyasi pratiği hakkında hiçbir fikir sahibi olmasanız dahi o iktidarın bir bütçe teklifini ele alarak söz konusu iktidarın temel kabullerini, temel anlayışını, vizyon ve perspektifini bu metni analiz ederek anlayabilirsiniz. Bütçeler, iktidarların zihniyet haritasıdır. On dört gün boyunca konuşacağız ama bugünden çok net olarak şunu söyleyebiliriz ki bu bütçe hukuk devletinin bütçesi değildir. Bu bütçe, şeffaflık içeren bir bütçe değildir. Bu bütçe, kamu adına kamu kaynaklarının ve harcamalarının denetimini garanti altına alan bir bütçe hiç değildir. Bu bütçe milletin değil faizcisiinden müteahhidine, ayrıcalıklı bir azınlığın, imtiyazlıların, bir avuç mutlu azınlığın bütçesidir.

Bütçeyi hazırlamak ve yürürlüğe koymak kolay bir iş değildir. Aylarca kurumlar ve bürokratlar hazırlık yapar, sonra TBMM olarak biz Plan ve Bütçe Komisyonunda, Genel Kurulda yaklaşık iki ay çalışarak bütçe teklifini onaylarız. Evet, onaylarız. Peki, basit bir soru: Türkiye Büyük Millet Meclisinin külli iradesi veya bir milletvekilinin bu bütçeye tesiri nedir, ne kadar tesir edebilmekteyiz? Bu sorunun cevabı sıfır veya sıfıra yakındır. Peki, o zaman iki ay boyunca Meclisi bu bütçeyle niye meşgul ediyorsunuz? Bu sorunun birkaç yönü var. Birincisi; bırakınız muhalif siyasi parti ve vekillerini, iktidar ve ittifak partisi milletvekillerinin toplam kalitesini ve katkısını dahi bu bütçeye yansıtamıyorsunuz. Diğer taraftan, burada virgülüne, kuruşuna dokundurmadan geçirdiğiniz bütçeyi Sayın Cumhurbaşkanı nasıl yönetiyor? Harcama kalemleri

arasında istediği kaydırmaları yapabiliyor mu? Yapabiliyor, bütçeyi artırabiliyor. Bütçe Kanunu'ndaki ödeneklerden daha fazlasını harcayabiliyor mu? Maalesef harcayabiliyor. Bu bütçe çıkmaz ise bu durum Türk tipi Cumhurbaşkanlığı sisteminde herhangi bir sorun ya da sorgulama yaratacak mı? Hayır çünkü bir önceki yılın bütçesi belli oranlarla güncellemelerle geçerli olacak. O zaman sorumuza dönelim: Bütçenin yapımında katkımız yok ise, bütçenin uygulanmasında denetim hakkımız yok ise, bütçenin çıkmaması dâhil hiçbir şey değiştirmeyecek ise biz Türkiye Büyük Millet Meclisini iki ay bir bütçeyle niçin meşgul ediyoruz? Tarihsel olarak vatandaşın devlete karşı en büyük kazanımı olan, Parlamentonun en temel hakkı olan bütçe hakkı işlevsiz bir hâle dönüştürülmüş ise bu Parlamentiyou iki ay niçin bu süreçle meşgul ediyorsunuz? Bu arada şunu da hatırlatmak lazım: Bu yıl Plan Bütçe Komisyonunda icazetle yapılan tek ilave düzenleme devlet memurları arasında açık dengesizlik yaratacak bir maaş düzenlemesiydi, bunun da geri çekileceği ifade ediliyor. Yani düşünün, koskoca Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütün iktidar yönetimi ve milletvekilleri iki ay boyunca bu bütçeye icazet yoluyla tek bir katkı yapmaya çalıştı, onu da şimdi geri çecekler. Bu iş tıpkı Resmî Gazete'de üniversitesi yanlış yazılan rektör atamaları gibi, tıpkı yürürlüğe girmeden değiştirilen mevzuat örnekleri gibi; istişare edilmeden, yeterince tartışılmadan yapılan, Komisyonda metne eklenip Genel Kurulda geri çekilecek bu düzenleme Türk tipi başkanlık sisteminin çarpıcı bir örneği olarak kayda geçmiştir ve âdeta sistemin bir örneği olmuştur.

Peki, şimdi, bir başka soruya gelelim. Bu bütçe kimin bütçesidir veya bu bütçe kimin bütçesi değildir? Bu bütçe, faizciye, müteahhide, israf ve gösterişe ayrılan trilyonlarca liraya karşılık; kuraklık ve don felaketinin zararları karşısında tedbirler alınmayan ve desteklenmeyen ki yalnız bırakılan; hasadını yapacağı hafta pamuğa, göbek marula, cennet hurmasına, fıstık ve bademe ve daha birçok ürüne verilen ithalat izinleriyle ithalatçıya ezdirilen, bahçesindeki narenciyesi işçilik bedeli kadar para etmeyen çiftçiyle; gebe hayvanını, süt ineğini kestiren, ağılına yem koyamayan, canlı karkas et ithalatıyla iflase sürüklenen davarcıyla; ayrılan 168 milyar TL tarımsal destek ödemesi nedeniyle bu bütçe çiftçinin, hayvancının bütçesi değildir. Bu bütçe, ayda bir et yiyemeyen, kahvede 10 liraya çay içemeyeceği için parklarda vakit geçiren, torununun cebine harçlık koyamayan, açlık sınırı değil sefalet sınırı altında yaşaması reva görülen 16.881 TL en düşük emekli maaşı nedeniyle emeklinin de bütçesi değildir. Bu bütçe, 6 milyar 737 milyon TL'yle sokaklarda güvenle yürüyemeyen, caydırıcı olmayan infaz sistemi nedeniyle her gün şiddete maruz kalan, şiddetin her türlüşü altında ezilen, anne olarak evlatlarının ihtiyacını karşılayamayan kadının da bütçesi değildir. Bu bütçe, gençlere bağımlılıkla mücadele için ayırdığı kişi başı 4 lira, gençlik desteği için günlük 3 lira bütçeyle, her köşe başında uyuşturucu satıcılarıyla karşılaşan, uyuşturucunun pençesine düştüğünde gerekli tedavi ve rehabilitasyon desteğini alamayan kumar ve bahis bataklığında yaşam yerine intiharı tercih eden; gecelerini sosyal medyada, gündüzlerini yataкта uyuyarak geçiren, gideceği bir iş, işe gitse alacağı düzgün bir maaş ve sosyal güvencesi olmayan, spordan bilime yeteneklerini keşfeden ve destekleyen mekanizmalardan yoksun gençliğin de bütçesi değildir. Bu bütçe, sıftah yapamayan, eline asgari ücret kadar gelir geçmeyen, Maliye uygulamaları altında ezilen, elektrik parasından tasarruf için iş yerinde karanlıkta oturan esnafımızın da bütçesi değildir. Bu bütçe, yüksek enflasyon nedeniyle maliyetleri, ücret girdileri artan ama baskılanan kur nedeniyle fiyatlarını artıramayıp pazar kaybeden, bu nedenle konkordato ilan eden, işçilerini içi kan ağlayarak kapıya koyan; başta tekstilciler olmak üzere, KOBİ'lerin, ülke ekonomisini ayakta tutan sanayicinin, üreticinin de bütçesi değildir. Bu bütçe, elinde mahkeme kararı olduğu hâlde işine dönemeyen KHK'lilerin, çocuk yaşta müebbetle yargılanan ve melun darbe gecesi eline silah değmemiş er ve kursiyer teğmenlerin, icra dairelerindeki yoğunluk nedeniyle alacağına kavuşamayanların, haciz altında bunalan borçlunun, cezaevlerinde adalet bekleyenlerin, velhasıl hayatın her alanında hukuk ve adalet mücadelesi verenlerin ve arayanların da bütçesi değildir.

Peki, bu bütçe kimin bütçesidir? Ülkenin kaynakları, devletin tüm hakları, fakir fukaradan alınan dolaylı vergiler, asgari ücretli ve emekliden sakınılan gelirler, milletin binbir fedakârlıkla biriktirdiği hazinedeki yani beytûlmaldaki yani hepimizin ortak kasasındaki bu birikim kime ve nereye harcanmaktadır? 2 trilyon 742 milyar TL faiz gideri, 101 milyar TL garanti ödemeleri için müteahhitlere ayrılan pay, bir türlü vazgeçilemeyen davetiyeli ihale sistemiyle 3 liraya yaptırılan 1 liralık işler, vazgeçilmeyen israf ve gösteriş harcamalarıyla bu bütçe tefecinin, rantiyecinin, müteahhidin, itibarı gösterişte arayan siyasetçi ve bürokratin bütçesidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bütçenin temel amacı, kaynaklarımızı en verimli şekilde kullanmak, ülkemizi ve insanımızı zenginleştirmek, her bir vatandaşımıza hak ettiği müreffeh ve özgür bir yaşamı sunmaktır. Türkiye uzun yıllar boyunca kaynaklarını terörle mücadelede ayırmak zorunda kaldı. Eğer bugün kendini fesheden PKK hiç var olmasaydı ve kaynaklarımızı verimli kullansaydık bugün dünyanın ilk 10 ekonomisi arasında yer alabilirdik. Meclis Başkanımız bazı konuşmalarında, elli yılımızı esir alan, en az 50 bin insanımızın canına mal olan terörle mücadelenin finansal bedelini 3 trilyon dolar olarak ifade ediyor, hesaplıyor. Ülke tarihimizde böyle bir parantez olmamış olsaydı bugün bambaşka şeyler konuşuyor, çok daha ileri şehirlerde, iyi kalkınmış, açlık sınırından, mutlak yoksulluktan uzaklaşmış bir ülkede yaşıyor olabilirdik. Evet, böyle bir miras devraldık ama evlatlarımıza sorunlarını çözmüş, şiddet, tedhiş ve terörün hak aracı olmaktan çıktığı, gerçek anlamda katılımcı bir yönetim, hukuka gönülden bağlı bir devlet sistemi, özgür ve müreffeh insanların yaşadığı bir ülke bırakabiliriz; böylelikle, bundan sonraki kuşakların, siyasetçilerin 2010'lu, 2020'li yıllarda tarihsel dönüm noktalarını ıskalamış olmaları üzerine yorum yapmalarını ve sitemde bulunmalarını engellemiş oluruz.

Geçtiğimiz yıl yapılan bütçe görüşmeleri, 2024 yılı Meclis açılış programında Sayın Devlet Bahçeli'nin DEM PARTİ sıralarına giderek tokalaşması ve devamındaki gerçekten çarpıcı ve tarihî gelişmelerin ardından yapılmıştı. Hatırlayalım, Sayın Devlet Bahçeli Orta Doğu'daki bir altüst oluşun, âdetâ üçüncü dünya savaşına gidişin eşiğinde içeriği tahkim etmek gerektiğini, bu tahkimatın en önemli aşaması olarak da ülkemizdeki silah, şiddet, tedhiş ve terör sarmalının sona ermesi yönünde bir çağrıda bulunmuştu. On beş ay sonra şunu belirtmekten gocunmamak gerekir ki Sayın Devlet Bahçeli, hepimizi şaşırtan, şok eden bir üslupla elinde bir balyoz, önyargılardan, ön kabullerden, alışkanlıklardan oluşan, birikmiş öfke ve kinden beslenen, yıkılmayacağı zannedilen Berlin duvarlarına hamle üstüne hamlelerde bulundu. Duvarlar belki henüz yıkılmadı ama statüko sarsıldı ve herkes çatışma çözümünün gereği olan yeni fikir ve bakış açılarını konuşmaya, anlamaya ve tartışmaya başladı. Peki, Sayın Bahçeli'nin tutarlı duruşu ve hızına iktidar ne kadar ayak uydurabildi? Bugün geldiğimiz bu noktada bu sürecin istenen seviyeye ulaştığını söylemek mümkün değildir. Evet, yaşanan yol kazalarına rağmen süreç ilerlemektedir ancak ulusal ve bölgesel ve uluslararası konjonktürün bu kadar uygun olduğu, ülke içi dinamiklerinin sonuç almaya bu kadar yakın olduğu bir süreç, aradan geçen on dört aya rağmen istenen seviyeye gelmemiştir. Sürecin en büyük problemi, sürece girilirken öncelikle belirlenmesi gereken fesih ve tasfiye sürecine dair hukuki statünün, yasal adımların bugün itibarıyla henüz atılmamış olmasıdır. İnşallah, Komisyonun raporu bir an önce çıkar ve yasa teklifleri Meclise gelir.

Ben süreç yönetimi hakkında başka bir konuya dikkat çekmek istiyorum: İnsanlar Sayın Devlet Bahçeli'nin şaşırtıcı ve sıra dışı çağrısını ve devamındaki konuşmalarını dinlediğinde kendisinin ülkemizin bekası ve istikbali adına ciddi bir durum tespiti yaparak bu adımları attığını düşündü. Haydut devlet, soykırımcı terör devleti İsrail'in saldırganlığı karşısında önce ülkemizin, sonra bölgemizin insanları ve devletlerini din, dil, mezhep farkı gözetmeksizin -ayetteki ifadesiyle, bir vücudun azaları gibi- bir araya getirmek gerekiyordu ki önce İsrail'in haddi bildirilsin, sonra da yeni bir tarihsel strateji ve birliktelik bina edilebilsin. Şöyle düşündü insanlar: Devletin elli yıldır mücadele ettiği ve yok etmeye çalıştığı bir terör

örgütü, o örgütün lideri ve üyelerine böyle bir çağrıda bulunuluyorsa bu çağrının gerekleri muhtemelen herkesi ve her kesimi kapsayan bir kuşatıcılık ve kapsayıcılıkla yerine getirilecektir. Bu çağrıya esas olan tehdit analizi ve çağrının gerekleri muhalif olsun olmasın her düşünceden, her renkten vatandaşımızın devletiyle kucaklaşması ve bütünleşmesini gerektirir. İktidarın yönetim tarzı artık bu çağrıdan sonra bu yönde değişecektir, şekillenecektir diye düşündü insanlar.

Evet, biz 1 Ekim 2024'ü milat kabul edip o güne kadar hukuk devleti, özgürlükler, adalet ve demokrasi alanındaki bu sorunların tedrici olarak sona ermesini beklerken, on dört ay sonra bu alanlarda hiçbir iyileşme olmadığı gibi, 1 Ekimden bu yana bırakınız kayyum uygulamasına son verilmesini, yeni kayyum atamaları devam etti. Hukuk güvenliğini ve kişilerin masumiyeti ilkesini hiçe sayan, bir davetle adliye gelecekle siyasetçileri şafak sökmeden gözaltına alıp bir de bunun video kliplerini yayınlayan, sosyal medya trol ağlarıyla gizli kaşeli belgelerin servis edildiği, siyasiler tarafından lansmanı yapılan sayısız soruşturmayı hep beraber gördük. Soruşturma usullerinin gayrihukukiliğini, hoyrathlığının bedelini sadece ekonomide değil hukuka, insana, yaşama dair göstergelerin her birinde ayrı ayrı birlikte hissettik, yaşadık. Herkes kendini özgürce ifade edecek ve yeni Türkiye'yi birlikte inşa edeceğiz diye beklerken, sosyal medyada veyahut da sokakta görüş bildiren gazeteci, akademisyen ve vatandaşların kendini cezaevinde bulması öyle bir hâle geldi ki bırakınız muhalifleri ve gayrimemnunları, AK PARTİ'nin eski milletvekili, dostunuz Sayın Hüseyin Kocabıyık Cumhurbaşkanına hakaretten, ateşli Erdoğan ve AK PARTİ savunuculuğuyla birçok kişiyi incitmiş Furkan Bölükbaşı Cumhurbaşkanını tehditten cezaevine girdi ve bütün bunları biz son bir yıl içerisinde yaşadık. Hasta hükümlü ve tutukluların tahliyesini beklerken, hasta hâliyle cezaevine konulan ve niçin tutuklandığını hâlâ anlayamadığımız yapımcıları ve siyasetçileri gördük. Devlet kurumlarının onayıyla satın alınmış, el değiştirmiş medya gruplarına el konulması yetmiyormuş gibi muhalif medya gruplarına da bir gecede el konulunca TMSF, Türkiye'nin âdeta en büyük medya patronu oluverdi ve medya, muhalefet ve toplum için iyice nefes alınamaz hâle geldi. Hakkında soruşturma yapılmayan, takipsizlik ve beraat kararı alınan KHK'lilerin işe iadesini beklerken bu yıl içinde de mahkeme kararı alınan birçok KHK'linin görevine iade edilmediğine tanık olmaya devam ettik. AİHM ve Anayasa Mahkemesi kararlarına uyulmaması inadından vazgeçileceğini beklerken hepimize bedel ödeten bu hukuk dışı tavırda ısrar edildi. Siyasetin konusu olan, partilerin içinde seçim mevzuatına göre bitmesi gereken kongre tartışmalarıyla aylarca kamuoyu meşgul edildi, siyaset zehirlendi, seçimli demokrasilere inanç zayıflatıldı, bir yıl sonra "ağa ile maraba" örneğinde olduğu gibi, niçin yenildiğini bilmediğimiz bu halattan da vazgeçildi. Bütün bu işlemlerin tek bir başsavcılık ve tek bir yargı çevresinde yürütülüyor olmasının garabetini de iktidar partisi milletvekillerinin takdirine sunuyorum. Sanki Türkiye'de bu alanlarda bütün sorunlar burada birikmiş gibi veyahut da başka hiçbir yerde benzer sorunlar yokmuş gibi veyahut da bu görevin bir noktaya tevdi edilmiş olduğu gibi bir tabloyla karşı karşıya kaldık. Velhasıl, devletin doğrudan gücü, araçsallaştırılan yargı ve siyasi iktidarın hegemonyasıyla kontrol altında tutulan medya, vesair tüm güçlerle toplumsal alanı, siyaset alanını hatta siyasi partilerin içini dizayn etme girişimlerini biz bu bir yıl içerisinde gördük. Ben 1 Ekim süreci vesilesiyle hukuk, adalet ve yargı uygulamalarındaki çelişkilere dikkat çekiyorum ama eminim, bizi izliyorsa -ki izliyordur- Sayın Mehmet Şimşek bu uygulamaların ekonomi üzerindeki maliyetini ve bütün çabasına rağmen bu maliyeti nasıl geriletemediğini içten içe düşünüyor ve hayıflanıyor. Öyle ya, 100 ülkenin 95'inde uygulansa sonuç alınacak tedbirler en katı hâliyle bizde uygulanıyor ve biz iki buçuk yıl sonra hâlâ baskılanan bir kur, yüksek faiz, yüksek enflasyon altında eziliyoruz. Her geçen gün fakirleşiyor, her geçen gün ağır bedeller ödüyoruz. Oysa Genel Başkanımız Sayın Ali Babacan'ın her zaman vurguladığı gibi, iyi bir ekonomiye dair bilinen tüm kurallar ancak hukuk güvenliğinin olduğu, adaletin hâkim olduğu, insanların kendini özgür

hissettiği ülkelerde uygulanırsa sonuç alınabilir. Hukuk, adalet, özgürlük ve demokrasiye dair minimum standartların uygulanmadığı ülkelerde -ki artık Türkiye bu ülkelerden maalesef biridir- 10 Nobel ödüllü iktisatçıları iş başına getirseniz bir sonuç alamadığınız gibi o insanların kariyerini tüketirsiniz.

Evet, medeniyetimizin âlimleri yüzyıllar önce “Küfr ile abat olunur belki ama zulüm ile abat olmaz.” dediğinde de işte tam buna işaret ediyordu. Küfür ile abat olunur belki ama zulüm ile abat olunmaz, olamıyoruz.

Konumuza dönersek, önceki gün sabahın erken saatlerinde Siirt meyve ve sebze halinde vatandaşlarımızla sohbet ederken bir vatandaşımızın bana söylediği şu çarpıcı cümle belki de bir buçuk yılın özetiydi: “Vekilim, bu kadar can alan ve can alıcı -ikisini birlikte kullandı- bir meseleyi çözmeye çalışırken başka alanlarda yeni sorunlar üretmekten ve insanların bu sürece olan güvenini azaltacak işler yapmaktan niçin vazgeçmiyorlar?” Bu vatandaşımızın sorusunu burada ben de AK PARTİ’li milletvekillerimize ve grubuna soruyorum.

Siyasetin sadece sürecin temkinli destekçilerini değil sürece doğrudan karşı olanları da anlama sorumluluğu vardır. Bu, aynı zamanda sürecin sağlıklı ilerlemesinin de bir gereğidir. Sürece destek ile güven arasındaki devasa boşluğu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayınız lütfen, buyurun.

MEHMET EMİN EKMEK (Devamla) - ...anlayıp gereğini yaptığımızda sürecin ruhuna aykırı uygulamalardan vazgeçip, tasfiye sürecinin sadece Öcalan ve PKK için değil benzer örnekler için de sonuç üreteceğini; sürecin en büyük vaadi olan hukuk, adalet, özgürlük, demokrasi alanında atılacak adımların sadece Kürtler için değil 85 milyon vatandaşımız için de geçici ve gelecek olduğunu anlatırsak, buna uygun davranırsak sürece güven artacak, sürecin ihtiyacı olan yasa ve uygulamalar üzerindeki şüpheler azalacak, süreç de hızlanıp başarıya ulaşacak inşallah. Belki de hepimizin vazifesi aramızdaki niza ve tartışmaları hatta mümkünse ülkenin gündemini üç ay boyunca dondurarak evveliyatla Millî Kardeşlik, Dayanışma ve Demokrasi Komisyonunun gündeminde olan fesih ve tasfiye sürecini başarıyla tamamlamak; sonra da hukuk, adalet, özgürlük, demokrasi alanlarında ülkemize çağ atlatacak, her bir vatandaşımızı özgür ve müreffeh kılacak adımları atmaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET EMİN EKMEK (Devamla) - Son kez efendim.

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

MEHMET EMİN EKMEK (Devamla) - Ama geriye dönüp baktığımızda buna uygun bir yılı geride bıraktığımızı maalesef iddia edemeyiz.

Bu vesileyle, Genel Başkanımız Sayın Ali Babacan’ın Cumhurbaşkanımıza yaptığı şu çağırışı tekrarlamak istiyorum: Sayın Cumhurbaşkanı hemen, şimdi siyasi parti liderlerini davet ederek, başta millî dayanışma, kardeşlik ve demokrasi sürecinin gerekleri olmak üzere, ülkenin yakıcı sorunlarını bir masanın etrafında konuşsun, müzakere etsin, dinlesin ve ortak aklın gereğini uygulasin. İşte, o zaman, bu yürütülen programda ve sunulan bu bütçede faiz, vergi, borsa, kur dörtlüsünün göstergeleriyle ölçülmeye çalışılan ancak gerçekte ne hâlde olduğunu hepimizin bizatihi yaşadığı ekonominin de rahat bir nefes alacağını hep birlikte göreceğiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyor, bütçenin muhalefetten gelecek tenkit ve tavsiyeler dikkate alınarak, milletimizin lehine sonuçlar üretecek şekilde uygulanmasını diliyorum, saygılar sunuyorum. (YENİ YOL ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - YENİ YOL Grubu adına ikinci konuşmacı Grup Başkan Vekili Muğla Milletvekili Sayın Selçuk Özdağ.

Buyurun Sayın Özdağ, süreniz yirmi dakika. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2026 merkezi yönetim bütçesinin tümü üzerine grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Biraz önce Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Cevdet Yılmaz konuşmalarını yaptılar, çok dikkatlice dinledik. Grubumuzun hemen hemen tamamı buradaydı, İYİ Parti burada, Milliyetçi Hareket Partisi burada, DEM PARTİ'liler burada, Cumhuriyet Halk Partililer burada; şimdi burada muhalefet konuşuyor, siz neredesiniz? Adalet ve Kalkınma Partililer niye siz gelip de bizi dinlemiyorsunuz? Neden bize saygı duymuyorsunuz? (YENİ YOL ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar) Çünkü siz şöyle diyorsunuz: Biz çoğulculuğa inanırız, biz bütçede size bir kelimesini, bir satırını, bir sayfasını değiştirtmeyiz bu bütçenin, bu Meclise geldiğiniz zaman da sizi kale almayız diyorsunuz; alın bizi kale. Demokrasilerde muhalefet varsa orası gerçek demokrasidir. Gelin, burada bizi dinleyin. Mehmet Emin Ekmen Bey şöyle bitirdi, “Efendim, bizim, muhalefetin söylemiş olduklarımızı inşallah dikkate alırsınız.” dedi; almadınız, ne 2024 bütçesinde aldınız... Hatta buraya çıkan konuşmacılarınız hem Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Cevdet Yılmaz şöyle söylemişti: “Muhalefetin görüşlerini Plan ve Bütçe Komisyonunda dikkatlice dinledik ve not aldık ve bunu gelecek bütçede mutlaka değerlendireceğiz.” 2024’te de aynısını yaptınız, dediniz ki: “Yine, aynı şekilde muhalefetten istifade edeceğiz, istifade ettik. Bunu gelecek bütçede mutlaka değerlendireceğiz.” Hangisini değerlendirdiniz? Hiçbirini değerlendirmediniz ve Sayın Cevdet Yılmaz burada konuşma yaparken de sanki kendimi İsviçre’de, İtalya’da zannettim. Ya, Romanya’da zannedeyim, ben yeni geldim Romanya’dan, dört yıl önce Avrupa Birliğine girmişler. (YENİ YOL sıralarından alkışlar) Vallahi, bizim paramızdan 10 misli değerli bir paraları var Sayın Cevdet Yılmaz, 10 misli; komünizmden daha yeni kurtuldular. Böyle bir ülkede şimdi siz Andersen’den masallar anlatıyorsunuz. (YENİ YOL sıralarından alkışlar) Diyorsunuz ki: “Efendim, kalkınma hızı şu şekilde oldu, enflasyonu biz aşağı çekeceğiz.” Bu enflasyonu kim yukarı çekti? Tek haneli rakamlardaydı, 2015’te, 2016’da tek haneli rakamlarda değil miydi; 5,2 değil miydi, 6,3 değil miydi? Kim çıkarttı? Vallahi bir araştırma önergesi vereceğim bu bütçe bittikten sonra, bu UFO’luları arayalım, bu uzaylıları arayalım diyeceğim. (YENİ YOL sıralarından alkışlar) Bu uzaylılar, ah, enflasyonu yukarı çektiler; arayacağız bunları. Hadi gelin AK PARTİ’liler, uzaylıları arayalım, UFO’luları arayalım, dış güçleri arayalım. Şimdi enflasyonu aşağı çekecekmişsiniz? Vallahi çekemezsiniz, billahi çekemezsiniz. Tasarruf tedbirlerinden bahsediyorsunuz. Kamu uymuyor ki buna ve siz diyorsunuz ki şimdi biraz önce... Efendim, aynı zamanda şeffaflıktan bahsediyorsunuz, denetlenebilirlikten bahsediyorsunuz. Yok ki böyle bir şeffaflık. Sayıştay görevini yapabiliyor mu? Yapmıyor ki, yapamıyor ki; 15 Temmuz sonrası korkutulmuş bir Sayıştayla karşı karşıyayız. Peki, yargı objektif mi, tarafsız mı Türkiye’de, bağımsız mı? Değil. Peki, yürütme nedir? Kuvvetler ayrılığından bahsediyorsunuz. Bu Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemini nasıl düzeltereksiniz? Şöyle -engelli vatandaşlardan özür diliyorum- diyordunuz siz: “Kör olan, şaşı olan, topal olan, çolak olan bu parlamenter sistemi değiştireceğiz.” Değiştirdiniz, 2017 yılında bir referandumla değiştirdiniz, 2018’de bunu da yürürlüğe koydunuz hukuki olarak. Peki, o günden itibaren hakikaten kuvvetler ayrılığı ilkesi Türkiye’de tecelli etti mi? Etmedi Türkiye’de. Ne oldu biliyor musunuz? Yürütme, yasamaya ve yargıya vesayet

unsuru olarak çıktı karşımıza. Türkiye’yi yasama yönetmiyor, Türkiye’yi yargı asla denetleyemiyor. “Denetim mekanizmaları” diyorsunuz ki sizi nasıl denetleyeceğiz? Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, sizi nasıl denetleyeceğiz? Milletvekilleri olarak bir hak vermişsiniz Anayasa’da, diyorsunuz ki: Size bir hak verdik, soru önergeleriniz var. Bu soru önergelerinizi yazılı olarak sunacaksınız. Buradaki sözlüğü kaldırdık. Kaldırdınız, yazılı olarak sunuyoruz. Vallahi, herhâlde, öyle tahmin ediyorum; 20 bin, 30 bin, 40 bin, 50 bin soru önergesi vermişizdir ve sadece bizim grubumuzun vermiş olduğu 1.170 tane soru önergemiz var. Bunlara cevap veriyor musunuz? Vermiyorsunuz ki. Peki, ben sizi nasıl denetleyeceğim? Sizin bu bütçedeki bu harcamalarınızı... Kalem kalem söylemişsiniz, tatad etmişsiniz: Şuraya şu kadar para veriyoruz, şu bakanlığa bu kadar veriyoruz, Cumhurbaşkanlığı Yardımcılığına bu kadar veriyoruz, Cumhurbaşkanına bu kadar veriyoruz. Peki, harcamaları kim yapacak? Siz yapacaksınız. Peki, nasıl yapacaksınız? Bilmiyoruz ki bunlar davetiyeli mi olacak, pazarlık usulü mü olacak yoksa başka ne türlü olacak; bilmiyoruz ki. Bu davetiyeleri kim denetleyecek? Ben denetleyeceğim ama bana da cevap veriyorsunuz. Sayıştay denetleyecek, denetlemiş; bazı yolsuzlukları, bazı hukuksuzlukları, keyfilikleri çıkarmış ama siz bana dönüp diyorsunuz ki: Sayıştay, Sayıştay, ince eleyip sık dokuma. Ya biz Müslümansak, eğer biz devlet adamıysak, eğer bin yıllık Türkiye’nin siyasetçileriyssek, bir devletin siyasetçileriyssek şöyle dememiz lazım: Sayıştay, Sayıştay, minareyi çalan kılıfını hazırlamış. O kılıfı çıkart ve minareyi de ortaya çıkart, gereğini yapalım. Diyor musunuz? Demiyorsunuz siz ve OVP’den bahsediyorsunuz, ardından diyorsunuz ki: Merkez Bankasından bizim işte şu kadar rezervimiz var. Ardından da TÜİK rakamlarıyla beraber şunu söylüyorsunuz, bize diyorsunuz ki: “Enflasyon aşağı doğru iniyor.” Ben enflasyona enflasyon demem, o enflasyonla mücadele eğer benim mutfaktaki peynirimin, ekmeğimin fiyatlarını aşağı indirmiyorsa; o enflasyonla mücadele mazot fiyatlarımı, akaryakıt fiyatlarımı, çocuklarımın kreş fiyatlarını veya çocuklarımın okul fiyatlarını aşağı indirmiyorsa o masaldır, masal, masal, Andersen’den masaldır; o, enflasyon kâğıt üzerinde aşağı indiriliyor demektir. Enflasyon yüzde 36 olmuş. Peki, peynire niye yüzde 106 zam yapılmış? Niye akaryakıtta yüzde 207-208 zam yapılmış? Bunları bana söyler misiniz? Ve diyorsunuz ki: Şöyle yapacağız, böyle yapacağız. Ya, böyle yapacağız, şöyle yapacağız diyeceğinize şunları, şunları, şunları yaptık ve Türkiye’yi zengin yaptık; rahat olun emekliler, 16,5 milyon emekli çok rahat olun. Bakın, Sayın Cevdet Yılmaz öyle bir Türkiye anlattı ki paralarınız yetecek, vallahi ev kiralarnı ödeyeceksiniz, ev alacaksınız, araba alacaksınız, seyahat edeceksiniz. Vallahi Türkiye’de sadece memleketinize gitmeyeceksiniz, nereye gideceksiniz biliyor musunuz? Bodrum’a, Manavgat’a, Antalya’ya; yok, yok, Miami’ye gideceksiniz, Miami’ye. Paralarınız çok kıymetli. Miami’ye gideceksiniz, Nice’a gideceksiniz, Kaliforniya’ya gideceksiniz, oralarda rahat tatil yapacaksınız sizler. Bakıyoruz ve emeklilerle beraber memurlara geliyoruz; 6 milyon memur çok rahat edin siz, çok rahat olacaksınız, paralarınız yetecek; enflasyon dediğin ne ki, o canavarını yok ettiler zaten. Sizin paralarınız size çok rahat bir şekilde yetecek. Yetmeyecek mi? Anlattığına göre yetecek ama yaşadıklarımıza bakıyoruz, insanlar ev alamıyorlar, evlerinin kiralarnı ödeyemiyorlar, insanlar pazara gidemiyorlar. Evet, Türkiye’de zenginler var; sizin anlattıklarınız, sizin bütçede söyledikleriniz Türkiye’de yüzde 20’ye tekabül ediyor, onlar çok zenginler. Hani, Robin Hood şöyle söylüyordu: “Zenginden alırım fakire veririm.” Siz Türkiye’deki yüzde 60’lık, yüzde 70’lik fakirden alıyorsunuz, yüzde 20’ye aktarıyorsunuz. Türkiye’de bir ekonomik kriz yoktur, Türkiye’de bir para transferi vardır, bir servet transferi vardır, fakirlerden alıp zenginlere verilen bir servet transferi vardır. Ve ardından şöyle söylüyorsunuz: Efendim, TOKİ... Bu TOKİ’yle beraber şimdi deprem konutlarından bahsettiniz, ardından da ne dediniz? “Yeni 500 bin konut yapıyoruz.” dediniz değil mi? 500 bin konut. Ben geriye dönüp şimdi anlatayım size. Elime bir lüks lambası almıştım, burada çok konuştum, bir lüks lambası. Hani, Sinoplu Diyojen gündüz eline lüks lambasını almış geziyormuş, “Ne yapıyorsunuz?” demişler Sinoplu Diyojen’e, “Vallahi Anadolu topraklarında

adam arıyorum.” demiş. Ben de elime bir lüks lambası aldım, TOKİ konutlarını arıyorum dedim. Sonra bir anda hamleler başladı. “100 bin konut yapacağız.” dediniz 2019 yılında; 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025; vallahi, billahi, tallahi, bu 100 bin konutu hâlâ teslim etmediniz. Ettiniz, bir kısmını ettiniz, tamamlayamadınız. Bir kısmında adaletsizlikler yaptınız; birileri 2 bin lira, 3 bin lira aidat verirken, para verirken birilerinden hâlâ 17 bin, 18 bin, 20 bin lira almak istiyorsunuz. O toplu konutların bazılarının kapıları yok, pencereleri yok bunların. Ve ardından 2022 yılı geldi, “2022 yılında da bir 500 bin konut daha yapacağız.” dediniz. 500 bin konut, 250 bin konut, 250 bin arazi, 50 bin iş yeri dediniz. Vallahi bunu Sayın Cumhurbaşkanı söyledi. Bir baktım, bu sefer de Murat Kurum şöyle söyledi: “250 bin konut yapacağız. 250 bin konutla beraber 100 bin arazi vereceğiz ve 10 bin de iş yeri vereceğiz.” Hangisi doğru kardeşim? Cumhurbaşkanının dediği mi doğru, sizin dediğiniz mi doğru; hangisi doğru? O günden bugüne, 2022’den buraya ne geçti? 2023, 2024, 2025, 2026’ya geldik değil mi? Bu dört yıl içerisinde vallahi, billahi, tallahi -Müslümana yemin yakışmaz- bu evler verilmedi, yapılmadı, bu araziler verilmedi, bu işyerleri verilmedi. Şimdi hâlâ daha kuralardan bilmem nereden... Şimdi de kalkmışsınız, diyorsunuz ki: “Deprem konutları için 90 milyar para harcadık.” Keşke o deprem olmadan önce o 90 milyarı harcasaydınız siz. Keşke o 90 milyarı harcasaydınız ve o 90 milyarla beraber de Türkiye’de yüzde 7’ye tekabül eden o evleri yıksaydınız. Kentsel dönüşüm değil, bakın, bütün deprem uzmanlarına sorun, “Türkiye’de bu depremde kimler öldü?” diye sorun ve ölenleri size söyleyecekler; yüzde 7’lik, çok kötü evlerde yaşayan insanlar öldüler. Örnek vereceğim size: Pazarcık. Pazarcık’a gittim, 3 tane ev yan yanaydı, bir tane sağda, bir tane solda, bir tane ortada bir ev vardı. Sağdaki ev sadece çatlamış, soldaki eve hiç olmamış, ortadaki evdeki herkes ölmüş. Niye? O yüzde 7 işte içindeydi, bunu bulacaktınız, önce bunu yapacaktınız. Şili yaptı bunu. Yapmadı mı Şili? Yaptı. Şili yaptıysa kaçınıcı büyük ekonomi? Sayın Cevdet Yılmaz ekonomist, çok iyi bilir, 40’ıncı büyük ekonomi. Meksika kaçınıcı büyük ekonomi? 50’nci büyük ekonomi, yaptılar. 7,4 deprem oldu, ölen var mı? Var. Kaç kişi? 50 kişi, 500 kişi. Bizde ölen kaç? 7,2’de 70 bin kişi. Allah’tan korkmuyor muyuz, niye yapamıyoruz biz bunları? Sadece sizin için söylemiyorum, alınmayın oradan, bana laf atmanıza da gerek yok. Cumhurbaşkanı Yardımcısı bana cevabını verir, çok rahat bir şekilde verir, söyler, der ki: “Selçuk Bey bir dakika.” Bakın arkadaşlar, Anadolu’da bir tabir var, kurnaya su gelinceye kadar kurbağanın gözü çıkar diye; söylediklerinizin hepsi “ecek”ler, “acak”lar, “mış”lar, “miş”ler hep geleceğe attığınız şeyler ve kurbağanın gözü çıkıyor. Nedir o? Siz çeşmeye su gelinceye kadar, enflasyon aşağı ininceye kadar veyahut da faizler düşüncüye kadar veyahut da Türkiye’deki Merkez Bankası rezervleri tam ve kâmil manada millete tahsis edilip eğitimde fırsat eşitliği ve gelir dağılımında adalet sağlanıncaya kadar, o zamana kadar millet ölüyor zaten. Yaşadığınızı zannediyoruz biz; bizim ömrümüz çok kısa, insan ömrü çok kısa, yaşadığınızı zannediyoruz. Doğru dürüst beslenmeden, doğru dürüst seyahat edemeden, ülkemizi gezemeden, dünyayı göremeden ve de aynı zamanda zenginliği tadmadan, çocuklarımızla beraber gelecek endişesi taşımadan yaşadığınızı zannediyoruz biz Türkiye’de. Birileri bunu yapıyorlar, yaşıyorlar, doğrudur. Gelin, Türkiye’de gerçek bir demokrasiyi inşa edelim; gelin, Türkiye’de gerçek bir hukuku inşa edelim; gelin, Türkiye’de gerçek bir insan haklarını inşa edelim. Avrupa Birliği kriterlerinden niye bu kadar çekindiniz, gocundunuz? Avrupa Birliği kriterlerini bu ülkede gelip hâkim kılmanın, yollarını araştırmanın bir yolunu bulmak mecburiyetindeydik ama “Ankara kriterleri” dediniz; ya, eyvallah dedik biz o Ankara kriterlerine de. Ankara kriterlerine eyvallah tabii ki ama Ankara kriterlerini uygulamıyorsunuz ki siz. Niye uygulamıyorsunuz? AİHM kararlarını uygulamıyorsunuz, AYM kararlarını uygulamıyorsunuz. Yok, yok, uyguluyorsunuz, Allah var, uyguluyorsunuz; istediğinize uyguluyorsunuz AYM kararlarını, Anayasa Mahkemesi kararlarını, istemediğinize uygulamıyorsunuz. AİHM Kararlarını istediğinize uyguluyorsunuz, istemediğinize uygulamıyorsunuz. Yalan mı? Hadi söyleyin, “Yalan,” deyin. “Uygulamıyoruz.” diyorsunuz, bazılarını uyguluyorsunuz. Bakın, Türkiye olarak biz bir hukuk devleti

olmak mecburiyetindeyiz. Buraya ne yaparsanız yapın, istediğiniz kadar konuşun, yatırımcı buraya gelmiyorsa eğer, eğer birileri buraya gelip bizim organize sanayilerimizde çok ciddi yatırımlar yapamıyorlarsa ve bu ciddi yatırımlarla beraber paralarını tekrar yeniden yatırıma döndüremiyorlarsa veya Türkiye'nin yatırımcıları Türkiye'de yatırım yapmaya devam edemiyorlarsa ki edemiyorlar... Nereye gidiyor İstanbul'daki tekstilciler? Nereye gidiyor Türkiye'nin tekstilcileri? 240 bin kişi işsiz kaldı, işsiz, işsiz; 240 bin kişi! Türkiye tekstil cenneti değil miydi? Nereye gittiler? Mısır gittiler. Ya, Mısır kim biz kim ya! Mısır fakir bir ülke, yoksul bir ülke, çok ciddi şekilde kişi başına millî gelir ayaklar altında. Şimdi kalkmışsınız "Bu tekstildeki yerli sermaye oralara gidiyorlar, Çin'e gidiyor, başka yerlere gidiyorlar. Peki, biz yerli sermayeyi nasıl burada tutacağız? Hukukla tutacağız arkadaşlar. Bu kürsüde birkaç defa söyledim hatırlarsanız eğer: Hazine ve Maliye Bakanı yurt dışına gitmiş. "Ne geziyorsun?" diye sorduk. "Efendim, biz oralarda ikili ilişkiler içerisindeyiz." Nedir ikili ilişkileriniz? Ya, para arıyorsunuz, para, para! Arama, arama, para ya! Hazine ve Maliye Bakanı para dağıtır, para; bizi zengin eder, enflasyonu aşağı çeker, Türkiye'yi yaşanabilir, zengin bir ülke yapar. Kim zengin yapar? "İçişleri Bakanı ile Adalet Bakanı yapar." dedik değil mi? Yaptılar mı? Adalet Bakanına niye atıfta bulundum? Şimdi, bağlamından koparmadan söylüyorum, bir illiyet bağı kurmak istiyorum. Ne dedim ben orada? Şundan dolayı bunu söyledim: Eğer ülkenizde hukuk varsa ve o hukukla beraber yabancılar gelir, yatırım yapar. Skoda niye gitti? Niye Manisa'dan gitti Skoda Sayın Cevdet Yılmaz, neden gitti? Niye gitti, her türlü imkânı vermiştik onlara? Şimdi de BYD'yle ilgili yine aynı şekilde problemler var. Yatırımcılar gelmez bu ülkeye. Niye gelmez? Hukuk yok arkadaşlar bu ülkede, hukuk yok. Hukuk kime var? Aynen güçlüler hani diyorlardı ya: "Hukuk, büyük balıkların yırtıp geçtiği, küçük balıkların takıldığı balık ağlarıdır." Türkiye'de maalesef hukuk budur. Türkiye'de hukuk, güçlüyü görmüyor, güçlüyle beraber oluyor -iyileri tenzih ederim- ve hukuk Türkiye'de maalesef kördür, sağırdır, laldır Türkiye'de. Oysaki o hukukun evet, görmez olması lazımdır ama birilerine gelince teleskopla bakıyor, birilerine gelince de gözüne karanlık hâline getiriyor dünyayı, bizi sanki güneş tutulması gibi bir iklime doğru sürükleyebiliyor değerli arkadaşlar.

Onun için diyoruz ki biz: "Türkiye'de bir hukuk devleti inşa etmek mecburiyetindeyiz." "Bunu yapabilirsek yabancılar gelirler ve bizim yatırımcılarımız burada kalırlar." diyoruz ve aynı şekilde söylüyorum sizlere, bir daha söylüyorum, deprem konutlarıyla ilgili de yine aynı şekilde bu konutlarla ilgili de problemler var. Açık ve net söylüyorum burada. Ne diyorum size? Bakın, açık ve net söylüyorum; 2019 yılındaki 100 bin konutu bütün çevre ve şehircilik il müdürlüklerinde "web" sayfalarınızda açıklayın. Kimler almış, kimler almamış? Ve ikinci 500 bin kişiyi, 250 bin araziye, 50 bin dükkânı açıklayın. Kimler almış, kimler almamış? Ve bu deprem konutlarıyla ilgili de 11 vilayetteki bütün konutları kendi çevre ve şehircilik il müdürlüklerinizin "web" sayfalarında açıklayın. "Neler varmış, kimler teslim almış?" diyerek bunları söyleyin.

Bakın arkadaşlar, biz size muhalefet ediyoruz burada. Niye muhalefet ediyoruz? Güzel yaptığınız her şeye "evet" deriz. Niye "evet" demeyelim ki? Dedik zaten, getirdiğiniz kanunlarda zaman zaman arkada arkadaşlarla beraber müzakere ediyoruz. Bu müzakere ne diyoruz? "Evet, şunlar doğrudur, eyvallah, bunlar yanlıştır." "Torba yasa getirmeyin buna." diyoruz, torba yasa getiriyorsunuz. Sonra İç Tüzük gereğince biz burada geliyoruz, sizlerden yoklama istiyoruz yani "Toplantı yeter sayısı var mıdır?" diye soruyoruz. Hemen başlıyorsunuz, karar yeter sayısı... "Bak, istismar ediyorsunuz İç Tüzük'ü." diyorsunuz; doğru, şeklen istismar ediyoruz gibi gözüküyor, doğru. Peki, siz Anayasa'yı niye çiğniyorsunuz? Siz niye yasaları çiğniyorsunuz? Siz İç Tüzük'ü niye çiğniyorsunuz? Onların torba yasa değil de temel yasa olarak gelmesi gerekirken torba yasayla getirerek muhalefetin sesini niye kısıyorsunuz? Kısmayın arkadaşlar, biz konuşalım; biz konuştuğça sizler mutlu olacaksınız. Niye? Hatalarınızı söyleyeceğiz, eksikliğinizi söyleyeceğiz sizlere.

Şimdi, bu bütçe bir zarf bütçesidir, bu bütçe bir suret bütçesidir, bu bütçe kesinlikle bir şekil bütçesidir. Ne demek istiyorum burada? Bu, sizin söylediğiniz kâğıttan ibarettir arkadaşlar; bunlar kâğıttan ibarettir, kâğıttan. Neden böyle söylüyorum? Suret yoktur, bunun içerisinde mazruf yoktur, bunun içerisinde ruh yoktur. Niye yoktur? Çünkü bunların hiçbirisi denetlenemiyor, sizin bu bütçelerinizi denetleyemeyeceğiz. Siz istediğiniz kadar “Enflasyonu aşağı çektik.” deyin, vallahi çekemeyeceksiniz; fakirler daha çok fakir olacak Türkiye’de, o bir kısım zengin daha çok zengin olacak. O da istedikleriniz zengin olacak, istemediklerinize de zaman zaman bazı operasyonlar yapacaksınız, TÜSİAD’a yaptığınız gibi. Nedir TÜSİAD’a yaptığınız? Bir eleştirdi, “aa, bir dakika” dediniz hemen. Resen soruşturma açmadı savcılar, uyudular o sırada cumhuriyet başsavcılar ve ardından Adalet Bakanı bir konuşma yaptı, “Bir dakika, eski Türkiye değil.” dedi, hemen soruşturma başlatıldı. Ardından Sayın Cumhurbaşkanı kalktı ve burada grup toplantısında bir şeyler söyledi, hemen gözaltına alındılar ve ardından da işlemler başladı. Böyle bir ülkeye yabancılar gelir mi ya? Böyle bir ülkedeki, Türkiye’deki iş adamları bir daha yatırım yaparlar mı? “Bir an önce gideyim ben buradan.” diye söylerler değerli milletvekilleri.

Burada çeşitli bakanlıkların bütçeleri üzerinde konuşmalar yapacaktım fakat irticalen yaptığım için şunu söyleyeyim ben sizlere: Şimdi, Hazine ve Maliye Bakanlığı dedim. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığıyla ilgili olarak da asgari ücretliler, 17 bin liranın altında maaş alanlar; 6 milyondan daha fazla kişi 17 bin liradan az para alıyor.

Millî Eğitim Bakanlığıyla ilgili şeyi söyleyecektim sizlere. Millî Eğitim Bakanlığına gelince arkadaşlar, şimdi geldiniz, bu mülakat, mülakat... Burada İsa Mesih Şahin var, zaman zaman takılıyordum ben milletvekili arkadaşımıza. Siz diyordunuz ki: “İşte, biz arada bulunuyoruz, mehdi gelecek, Türkiye düzelecek.” Ya, İsa Mesih geldi, İsa Mesih de düzeltmedi bu Türkiye’yi ve ardından “Mülakat, mülakat, mülakat...” dedi, siz bu sefer mülakatı kaldırdınız. Yok, kaldırmadınız. Ne yaptınız? Sürekli hâle getirdiniz. Nedir bu sürekli hâle getirdiğinizin özelliği? Millî Eğitim Akademileri kurdunuz. Millî Eğitim Akademilerinde bir ders var, nedir ders? Davranış notları. Orada bir ders var. Yahu, niye koyuyorsunuz bu davranış notunu kardeşim? Beş yıl boyunca -eğitim fakültesini kazanmış, gelmiş- okulu bitirmiş, KPSS’yi kazanmış; bunlarla ilgili acaba niçin bunu getiriyorsunuz, neden? Çünkü sizin -beni bağışlayın- geçmişinizde bazı problemler var. Nedir o problemler? Bu mülakatlarla ilgili dedikodular var, şayialar var, iddialar var. Bunu çürütmeniz gerekirken bakmışsınız, sürekli mülakat hâline getirmişsiniz buraları. Bu da doğru değil değerli arkadaşlarım.

Millî Eğitim Bakanlığıyla ilgili de söyleyeceğim şey şu: 4+4+4’ü getirdik, ben de vardım bunun içerisinde, “Doğru.” dedim, bununla ilgili “Eksikler varsa tamamlarız.” Ama ardından, şimdi de diyorsunuz ki: “4+4+4’ü kaldıracacağız.” Kaç sene geçti ya? Allah aşkına, millî eğitim politikaları dört yılda, beş yılda değişir mi? Millî eğitim politikaları elli yılda değişir arkadaşlar, yüz yılda değişir arkadaşlar, yüz elli yılda değişir arkadaşlar; millî savunma gibidir burası, Millî Eğitim Bakanlığı da böyledir, en önemli Bakanlığınızdır, Kültür Bakanlığı gibidir. Zaten 2 şeyde başarısızsınız siz: Bir, millî eğitimde başarısızsınız; iki, kültürde. Yer değiştiriyorum: Bir, kültürde başarısızsınız; iki, eğitimde başarısızsınız. Kültürde başarısızsınız çünkü kültürel değerlerimiz tamamen yok olmuş vaziyette. Kültür eğitimi doğurur, eğitim kültürü doğurmaz değerli arkadaşlarım.

Bunlarla ilgili olarak da Millî Eğitim Bakanına bir tavsiye var: Lütfen, vatandaşlarla ve öğrencilerle konuşurken birazcık diline dikkat etmesi gerekiyor.

Sağlık Bakanlığıyla ilgili söylenecek o kadar çok şey var ki...

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı... Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı dedi ki: “Aile Yılı” Aile, evet, dünyanın en büyük imparatorluğu, en büyük devleti. Bu Aile Yılı’nı daha sonra Aile Yılı’ndan çıkardınız, nereye getirdiniz? “On yılımız aile yılı olsun.” dediniz; doğru, on yılımız değil her yılımız aile yılı olsun. Bir yerde aile sağlamsa devlet sağlamdır, bir yerde aile çürümüşse -ki çürüyor ailemiz, maalesef çürüyor- o zaman Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı yeniden bununla ilgili değerlendirmeler yapmalıdır. Bu değerlendirmeleri yaparken de sadece iktidarı destekleyen sivil toplum kuruluşlarıyla değil iktidar, muhalefet demeden -demokrasi öyle bir şeydir- bundan şekvacıydınız eskiden...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Özdağ, tamamlayın.

Buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - Tamamlıyorum efendim.

İçişleri Bakanlığıyla ilgili açık ve net söylüyorum: İçişleri Bakanlığı bir mücadele verdi, ne? Gri listeden çıkmak için. Daha önce kim bu gri listeye soktu? Yahu, siz soktunuz bu gri listeye; bu kadar çeteler, mafyalar, bu kadar uyuşturucular, baronlar kimdi ya? CHP mi iktidardaydı, DEM mi iktidardaydı Allah aşkına, MHP mi iktidardaydı; İYİ Parti mi, Gelecek, Saadet, DEVA mı, YENİ YOL mu iktidardaydı? Siz iktidardaydınız, gri listeye siz soktunuz, gri listeden de siz çıkardınız tekrar, yeniden. Cezaevlerinde 540 bin kişi yatıyor arkadaşlar. Adalet, adalet, adalet... Ve burada birkaç defa söyledim ben bunu; İçişleri Bakanlığına da sesleniyorum, Adalet Bakanlığına da sesleniyorum: On birinci yargı paketini getirdiniz, sokaklarımız çetelerden geçilmiyor. İşte, bugün bir polisimiz şehit oldu, Allah rahmet eylesin. Kim öldürdü o şahsı, kimler öldürdü? Niye? Bu insanlar nerede doğdular, hangi eğitim mekanizmasında doğdular, hangi kültür ortamında, kültürel ortamda neşet etti, neşvünema buldular bunlar? Bir sorgulayın, ne olur; Allah var arkadaşlar! Ne olur sorgulayın, devleti yönetiyorsunuz. Bu devlet kadim bir devlet, bu devlet değerli bir devlet; bu devlet bin yıldır Anadolu coğrafyasında Osmanlı’yı kurdu burada, Selçuklu’yu kurdu, Anadolu Selçuklu’yu kurdu ve küllerinden cumhuriyeti doğurdu değerli arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - Son sözlerim efendim.

BAŞKAN - Tamamlayınız, buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - O nedenle, ben buradan şunu söylemek istiyorum: Burada bütün bakanlıklar kendilerine çekidüzen vermeliler ve bir epilog yaparak bitireyim: Değerli arkadaşlar, değerli milletvekilleri; bu Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemini bir daha düşünün lütfen, bir kez daha düşünün. Ve Türkiye, bir kişinin denetleyebileceği bir ülke değildir, denetim mekanizmalarının birilerinin keyfine göre de ortadan kaldırılacağı bir ülke değildir. Yeniden o “kör” dediğiniz “şaşı” dediğiniz “çolak” dediğiniz o parlamenter sistemi bir kez daha değerlendirin. Yine iktidar olun, önemli değil ama doğru bir iktidar olun. Gelin, denetlenebilir bir Türkiye inşa edin, hesap verebilir bir Türkiye inşa edin, hukuk devletini inşa edin; bakın, vallahi yirmi üç yıl değil, bir yirmi üç yıl daha iktidar olun diyorum. Gelip gidiyoruz bu ülkede ama siz böyle giderseniz Türkiye’ye yazık oluyor, insanımıza yazık oluyor.

Bu zarf bütçesine, bu suret bütçesine, aynı zamanda bu şekil bütçesine “ret” oyu vereceğimizi şimdiden söylüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - Çünkü bir satırını, bir paragrafını bile değiştirmeye gücümüzün yetmediği bir bütçeye “evet” vermemiz doğru değildir.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum, milletime de aziz milletime de nice yıllar diliyorum. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, YENİ YOL Partisi Grubu adına üçüncü konuşma, Saadet Partisi Genel Başkanı ve Kayseri Milletvekili Mahmut Arıkan’a devredilmiştir.

Sayın Arıkan’ın YENİ YOL Partisi Grubunun söz süresinden konuşacak olması, grupların da mutabakatıyla bugüne özgü olmak ve emsal teşkil etmemek üzere Arıkan’ın söz talebini karşılıyoruz.

Buyurun. (YENİ YOL ve CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz yirmi dakika.

MAHMUT ARIKAN (Kayseri) - Sayın Başkan, Değerli Divan, siyasi partilerimizin çok Kıymetli Genel Başkanları, Değerli Grup Başkanları, Grup Başkan Vekillerimiz, değerli milletvekillerimiz; hepinizi saygı ve muhabbetle selamlıyorum.

Öğleden önce İstanbul’da şehit olan polisimiz Emre Albayrak’a ve tüm şehitlerimize Cenab-ı Allah’tan rahmet diliyorum.

Sözlerimin hemen başında, 2026 bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlar getirmesini temenni ediyorum.

Haftalardır komisyonlarda çok yoğun çalışmalar yapıldı, uzun oturumlar gerçekleştirildi, yüzlerce sayfalık teknik değerlendirmeler yapıldı. Elbette bütün emeklere saygı duyuyor, takdir ediyoruz. Bugün burada komisyonlarda günlerce süren teknik tartışmaları tekrarlamayacak, sizleri rakamların, oranların ve istatistiklerin yoğun dünyasında boğmayacağım. Bugün asıl meseleye yani sonuca odaklanmak, AK PARTİ bütçelerinin ülkemize neler yaşattığına dikkat çekmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, bütçe, bir iktidarın hedef belgesidir, iktisadi bağımsızlığa verdiği önemdir; millî imkânları nasıl kullandığının ispatı, ne olup olmadığının beyanıdır; kalkınmaya mı, faize mi, betona mı, üretime mi öncelik verdiğinin ilanıdır.

Düşünün, bir dükkânınız var. Oğlunuz büyümüş, boylu poslu, endamı yerinde, hitabeti güçlü, ağız da iyi laf yapıyor. Diyorsunuz ki: “Hadi evladım, bu dükkân senin, artık sen çalıştır.” İlk yıl dükkân açık veriyor, diyorsunuz: “Hadi, yeni, işi daha tam kavrayamadı, “Önümüzdeki sene düzelir.” diye düşünüyorsunuz. İkinci yıl yine açık veriyor, diyorsunuz: “Açık verdi ama beklenemeyen krizler yaşandı, hesap edilemeyen zorluklar yaşandı.” Dükkân üçüncü yıl yine açık veriyor “Hayırdır evladım, ne oluyor, bizim dükkân neden sürekli açık veriyor?” diyorsunuz. O da diyor ki: “Merak etme babacığım, önümüzdeki sene düzelteceğim.” Ertesi yıl yine açık veriyor, yine aynı cümle: “Seneye düzelteceğim.” Her sene bir bahane, her sene yeni yeni gerekçeler üretiliyor.

Değerli arkadaşlar, biz elbette burada bir bakkal dükkânından değil bir ülkenin yönetiminden bahsediyoruz. Dünyanın en zengin imkânlarına, yer altı ve yer üstü zenginliklerine sahip bir ülkenin bütçesi nasıl oluyor da yirmi üç yıl boyunca her sene ama her sene açık veriyor? Bir kere bile mi denk bütçe aklıllara gelmiyor, bir kere bile mi “Şu faiz mikrobundan hadi hep beraber el ele verelim, kurtulalım.” denilmiyor. Bir değil, iki değil, üç değil yirmi üç yıl boyunca bütçesi açık veren bir anlayışa bırakın ülke yönetimini, bakkal dükkânı bile teslim edilmez arkadaşlar.

Arkamıza şöyle bir yaslanıp iktidarın tablosuna bir bakıyoruz. Tabelasında “adalet ve kalkınma” yazıyor, sonra içerisindeki yöneticilere, kadrolara, milletvekillerine bakıyorsunuz; hassasiyetleri olan, değerleri olan ve bunları gerçekten savunduklarına şahitlik ettiğimiz insanlar var. Dış görünüşlerine bakınca bizlere benziyorlar. Nitekim bu arkadaşlarımız da “Biz de Erbakan Hocamızın talebeleriyiz.” diyorlar

fakat iş dış görüntüden ziyade, içeriğe döndüğünde, uzmanlık gerektiren değerlendirmeler yaptığımızda, mesela yirmi üç yıldır Meclise getirdikleri bütçelere baktığımızda durum çok farklı oluyor. İşte, iktidarın bizzat kendi bütçesini önüne koymak “Bak, kıymetli kardeşim, bak. Sayın Hükümet, bu bütçeyle sen ancak şunları şunları yaparsın, şunları şunları yapamazsın.” demek bizim için millî bir vazifedir çünkü biz milletin hakkını, bütçesini savunmak üzere seçilmiş insanlarız. Hükümet yanlış yolda gidiyorsa onu ikaz etmek, doğru olanı göstermek bizlerin vazifesidir.

Bütçeyi önümüze alıyoruz, incelerken daha en başta görüyoruz ki iktidar ilk düğmeyi yanlış iliklemiş; bütçe açıkla beraber başlıyor, yirmi yıldır bütçe açığı her zaman yükseliyor. AK PARTİ bütçe açıklarını normalleştirmiş maalesef, asıl vahim olanı da bundan da bir rahatsızlık duymuyorlar ve bunu değiştirmek için, bu tabloyu düzeltmek için tek bir çabaları var, o da vergileri daha da yukarıya çıkartmak. Milletimizden önümüzdeki yıl 15,6 trilyon vergi toplanacak. AK PARTİ de biliyor, biz de biliyoruz; bu vergi, bu 15,6 trilyon vergi yine yetmeyecek. Hatta öyle ki Sayın Şimşek’e göre vergi yükümüz yüksek bile değilmiş. Sayın Bakana göre az kazanan fukaradan az, çok kazanan zenginden de çok vergi alacaklarmış. Kusura bakmayın, siz bunu yapamazsınız çünkü siz o zenginlerin Hükümetisiniz; siz, KDV’lerle, ÖTV’lerle market kasasında, benzin istasyonlarında, vatandaşımızın canını acıta acıta cebinden almaya devam ediyorsunuz. Bunu biz söylemiyoruz, siz söylüyorsunuz, sizin rakamlarınız söylüyor. Gelir vergisinden 3,6 trilyon, ÖTV’den 2,5 trilyon, KDV’den 5,6 trilyon, kurumlar vergisinden 1,7 trilyon vergi alacaksınız. Sizin bütçenizde dolaylı vergilerin oranı yüzde 65’lere dayanmış. Bugün bir asgari ücretli fırına gidip ekmek aldığı anda ne kadar KDV ödüyorsa bu ülkenin en zengini de o ekmek için aynı vergiyi ödüyor. Peki, iktidar bu bütçede o zenginler için acaba ne yaptı? Aynı bütçede 3,5 trilyon liralık vergi harcaması diye bir kaleim var. Ne demek bu? Sermayeden, yandaştan alınmayacak vergi demek, zenginlerden alınmayacak vergi demek. Şu yalın hakikate dönüp şöyle bir bakalım: Bu bütçeyi kim yapıyor? Saraydaki danışmanlar, bakanlıklardaki bürokratlar yapıyor. Peki, bu bütçenin yükünü kim çekiyor? Söylüyorum: Tarlasında ürünü para etmeyen, borcunu kapatmak için bankalardan faizle kredi çekip o faizi de kapatabilmek için tarlasını satan çiftçi çekiyor. Peki, bu bütçede çiftçi kardeşimiz var mı? Maalesef yok çünkü bu bütçede tarıma ayrılan pay sadece binde 9 arkadaşlar. Bu bütçenin yükünü ömrünü bu ülkeye hizmet için geçirmiş fakat bugün ucuz ekmek kuyruğunda bekleyen emeklilerimiz çekiyor. Peki, bu bütçede emeklilerimiz var mı? Maalesef onlar da yok. Sosyal Güvenlik Kurumunun payı 2025’e göre daha da düşürülerek yüzde 9,14’e gerilemiş. Ne demek? Emekliye bu yıl da maalesef istedikleri oranda zam yok. Bu bütçenin yükünü maaşı kirasına yetişmeyen, aylık sınırının altında bir ücretle ailesini geçindirmeye çalışan, maaşı kirasına yetmeyen asgari ücretli kardeşim çekiyor. Peki, bu bütçede asgari ücretli var mı? Maalesef o da yok. Olmuş olsaydı aylık sınırının 30 bin lira olduğu bu ülkede 28 bin lira ücreti bırakın teklif etmeyi, aklınızdan bile geçiremezsiniz. Bu bütçenin yükünü sabahın seherinde “Ya nasip!” deyip dükkânını açan ama siftah yapamadan kepenk kapatan esnaf kardeşimiz çekiyor; artan maliyetler altında ezilip şalter indiren, konkordato ilan etmek zorunda kalan sanayici kardeşimiz çekiyor ama bu bütçede esnaf var mı, sanayici var mı? Yine yok, yine yok maalesef.

Bitmedi, değerli arkadaşlar, bu bütçede umut yok, bu bütçede gelecek yok. Faize yüzde 14,5’lik pay ayrılan bu bütçede, uğruna yıl ilan edilen ailenin korunması ve güçlendirilmesi için ayrılan pay sadece yüzde 0,11. Gençliğe ayrılan pay yüzde 0,07. Kadının güçlenmesi programı için ayrılan pay sadece yüzde 0,04. Türkiye’nin en büyük problemi, herkes şikâyet ediyor, bağımlılıkla mücadele için ayrılan pay yüzde 0,07. Engellilerimiz için ayrılan pay ise sadece yüzde 1,22’ye tekabül ediyor. Hepsini toplasanız, bu saydığım rakamların hepsini toplasanız faize ayrılan payın onda 1’i bile etmiyor maalesef.

Değerli arkadaşlar, bu bütçenin mürekkebi bu milletin alın teridir. Bu rakamlar bu milletin emeğine, alın terine ihanettir. Evet, bütçenin en büyük paylarından birini faiz oluşturuyor, tam 2 trilyon 741 milyar 700 milyon Türk lirası. Bu hâliyle Millî Eğitim Bakanlığından, Sağlık Bakanlığından, Çevre ve Şehircilik Bakanlığından daha fazla bir bütçeye sahip; âdetâ bir kara delik gibi her bütçede daha da fazla büyüyor, diğer bakanlıkların bütçelerinden her yıl daha da fazla çalmaya devam ediyor. İktidara diyoruz ki: “Oldu olacak bir tane de faiz bakanlığı kurun.” Nasılsa en büyük kalemlerinizi biri faiz, emin olun, bu bakanlığı kurduğunuzda hiç kimse şaşırmayacaktır.

Değerli arkadaşlar, en büyük payın faize, faiz lobilerine aktarıldığı bir bütçeden ne millete ne de memleketimize hayır gelmesi mümkün değildir. Faiz belasını defetmeden, faizle mücadeleyi merkeze almadan bu bütçeden bereket çıkmayacaktır.

Az önce yürütme adına Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Cevdet Yılmaz konuşmalarını gerçekleştirdi, bu bütçenin tam bir istikrar ve refah bütçesi olduğunu ifade ettiler. Şöyle Kabine sıralarına bakıyorum, gözlerimiz kendilerinin bahsettikleri refah ve istikrarın mimarlarından Sayın Mehmet Şimşek’i arıyor. Bilindiği gibi, Sayın Şimşek 4 Haziran 2023 tarihinde göreve geldi. Bu iki yılda Londra’ya gitti, Berlin’e gitti, Paris’e gitti, Brüksel’e gitti, Washington’a gitti, New York’a gitti hatta Sayın Cumhurbaşkanının “one minute” dediği, “Bir daha da gelmem.” dediği Davos’a bile gitti. Tamam, buralara gitmesin demiyoruz ama sık sık Londra’da finans çevreleriyle görüşen Sayın Şimşek’in bir kere de asgari ücretlilerle bir araya gelmesini istiyoruz, bir kere de konkordato aldığı için organize sanayilerinde işsiz kalan gariban vatandaşlarla bir araya gelmesini bekliyoruz. Washington’a, IMF’ye derdini anlatırken gördüğümüz Sayın Bakanı Ankara’da esnaf ve sanatkârların, emeklilerin dertlerini dinlerken görmek istiyoruz. Biz de buradan Sayın Şimşek’e “one minute” diyoruz, Sayın Şimşek “one minute.” Finans çevrelerini dinlediğiniz kadar bir dakikanızı ayırıp bu ülkenin emeklisini, asgari ücretlisini de dinleyin; yeterince küresel lobileri dinlediniz, bir dakikanızı ayırıp bir kere de ülkenin esnafını, memurunu, çiftçisini dinleyiniz; J.P. Morgan’ın beklentilerine kulak verdiğiniz kadar bir kere de çiftçi Osman’ın feryadına kulak veriniz, bir kere de açılımı “Standard and Poor’s” olan SP’nin değil açılımı “Saadet Partisi” olan SP’nin söylediklerine dikkat kesiliniz.

Değerli milletvekilleri, bu bütçede temelde sadece iki şey var; birincisini ifade ettik, vergiler var; ikincisini de şimdi söylüyorum, algılar var. Ne algısı? Efendim, Türkiye çok çok büyümüş(!) Arkadaşlar, Türkiye büyümüyor, Türkiye obez büyüyor; kuvvetlenmek başka, obez büyümek farklı şeylerdir. Evet, rakamlar büyüyor, şişiyor ama ülkemizin kasları kuvvetlenmiyor. Biz bu ülkenin kuvvetlenmediğini nereden biliyoruz? “İsrail’in vanalarını kapatın.” dediğimizde sent hesabı yapmanızdan biliyoruz, Gazze’de soykırım devam ederken ticareti kesememenizden biliyoruz, parasını verdiğiniz hâlde alamadığınız F-35’lerden biliyoruz, sömürge valisi edasıyla Türkiye’ye ahkâm kesen Tom Barrack’a karşı sessizliğinizden biliyoruz. Bu bütçeyle dış politikada her zaman diliniz ayrı söyler, eliniz ayrı yapmak zorunda kalacaktır.

Değerli arkadaşlar, bütçe aslında ekmeğin paylaşılmasıdır. Ekmeği paylaşan adil davranır ise o sofrada bulunanlar payına düşen ekmeğe az olsa bile huzurlu olacaklardır, sofrada bulunan diğerlerine karşı saygılı olacaklardır, muhabbetli olacaklardır. Ancak ekmeği pay eden adil değilse ekmekten en büyük payı alan bile huzurlu olmayacaktır, zira kendisini güvende hissetmeyecektir. Ülkemizde nadir birkaç dönem dışında maalesef ekmeğe adil bir şekilde paylaşılmadı hatta AK PARTİ iktidarının olduğu son çeyrek asırda yaşananlar hiçbir dönemle kıyaslanmayacak derecelere, boyutlara ulaştı; hem de bu durum “Allah’ın on pulunu bekleyedursun on kul/ Bir kişiye tam dokuz, dokuz kişiye bir pul.” mısralarını dillerinden düşürmeyen devriktidarlarında oldu maalesef. Ekmek adil paylaşılmayınca memlekette

her şeyin çivisi çıktı; bunu ülkenin ruhunda, insanımızın yarın kaygısında ve toplumsal barışımızdaki kırılmalarda çok net bir şekilde görüyoruz. Oysa bizim milletimiz huzuru, adaleti, kardeşliği fazlasıyla hak eden bir millettir. İşte, bu yüzden bizler şiddet dilinin değil kardeşlik hukukunun egemen olduğu, sınırların kevgire dönmediği, nereden gelirse gelsin terörün her türlüşünün kökünün kazındığı terörsüz Türkiye sürecini destekledik, desteklemeye devam ediyoruz. Ancak terörsüz bir Türkiye'nin konuşulduğu bir dönemde muhalefete ayrı, iktidara ayrı işleyen hukuku, gazetecilere yapılan sansürü, şafak operasyonlarını, iktidar yolsuzluğuna dokunmayan çifte standardı, KHK'lileri yok sayan düzenlemeleri, özgürlüğü kısıtlayan baskıları, öğrencileri içeri atıp çetelere cirit attıran hukuksuz Türkiye'yi reddediyoruz; kadınların dışarıya korkarak çıktığı, sokakların çetelere, uyuşturucuya, şiddete teslim edildiği güvensiz Türkiye'yi reddediyoruz; madenlerin göçtüğü, otellerin yandığı, ormanların yok olduğu, iş yerlerinin can aldığı denetimsiz Türkiye'yi reddediyoruz; kentsel dönüşümü rantsal dönüşüme feda eden, insanımıza çürük binalarda yaşamayı layık gören dayanıksız Türkiye'yi reddediyoruz; açlık sınırı altında bir ücrete mahkûm edildiği için emekli 75 yaşında inşaattan düşerek ölen, direksiyon başında kalp krizi geçirerek can veren güvencesiz Türkiye'yi reddediyoruz; torpilin referans, siyasi bağların yetenek kabul edildiği liyakatsiz Türkiye'yi reddediyoruz; umudu yurt dışında arayan, geleceğe dair en ufak bir beklentisi olmayan, aldığı ücretle yuva kurmayı hayal bile edemeyen milyonlarca gencin olduğu umutsuz Türkiye'yi bizler reddediyoruz. Değerli arkadaşlar, az evvel tek tek saydım, biz sadece rakamları değil bu bütçenin arkasındaki liyakatsiz, güvencesiz ve adaletsiz zihniyeti de reddediyoruz. Milletin sırtına yüklenen bu ağır faturayı onaylamamız, buna sessiz kalmamız mümkün değildir.

Değerli arkadaşlar, biz az söyledik, sizler çok anlayın. Sözlerimin sonunda iktidara bir çağrıda bulunmak istiyorum: Yüreklerinizde vatan sevgisi, millet sevgisi, merhamet olduğunu biliyorum. Memleketimizin geleceği için, yavrularımızın geleceği için bagajlarınızla birlikte siyaset sahnesinden, bürokrasiden usul usul uzaklaşınız. Mevcut durum böyle olmasa da sorumlu siyasetçiye, sorumlu devlet yöneticisine yakışanın bu olduğunu ifade ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 14.27

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.52

BAŞKAN: Numan KURTULMUŞ

KÂTİP ÜYELER: Nermin YILDIRIM KARA (Hatay), İshak ŞAN (Adıyaman)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 26'ncı Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi İYİ Parti Grubu adına Genel Başkan ve İzmir Milletvekili Sayın Dursun Müsavat Dervişoğlu konuşacaktır.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından ayakta alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) - Sayın Başkan, siyasi partilerimizin Saygıdeğer Genel Başkanları, kıymetli milletvekilleri, ekranları başında bizleri izleyen sevgili vatandaşlarımız; 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'yle ilgili olarak İYİ Partinin görüş ve düşüncelerini açıklamak üzere söz almış bulunuyorum. Hepinizi en samimi duygularıyla selamlıyorum.

Sözlerimin başında, sabah saatlerinde gerçekleşen bir saldırı sonucu şehit olan Özel Harekât Polisi kardeşimiz Emre Albayrak'a ve tüm şehitlerimize Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum.

Görüşülen bütçe aynı zamanda bir yılın siyasi muhasebesidir. Bu sebeple, konuşmama dünyamızı, bölgemizi ve ülkemizi etkileyen fay hatlarını ele alarak başlamak istiyorum. Bugünün dünyasında dramatik değişimlere tanık oluyoruz. Soğuk savaş sonrasında hâkim olan geçici iyimserlik geçmişte kalmıştır. Küreselleşme kavramı ise etkileri ve sonuçlarıyla sorgulanmaktadır. Evrensel norm olarak kabul görmüş birçok ilke de itibarsızlaşmıştır. Uluslararası hukuk kolayca göz ardı edilmektedir. Küresel ticaret koruma duvarlarıyla sınırlandırılmaktadır. Böyle bir atmosferde doğal olarak güvenlik kaygıları yükselmektedir. Çatışma alanlarının en uzağında olduğu var sayılan devletler bile askerî harcamalarını artırmaktadır. Diplomatik kural ve teamüller yok sayılmaktadır. Böylece, yaşanan tüm gerilimler kolayca tırmanmakta, sıcak çatışmaları önlemek ve sınırlamak daha da zorlaşmaktadır. Ancak tüm bu tabloyu küreselleşmenin sona ermesi diye okumak doğru olmayacaktır. İkili bir düzenden hatta bir ikilemden bahsedilmesi gerekmektedir çünkü tüm bunlar olurken küresel ticaret büyümekte, enerji, teknoloji ve madencilik başta olmak üzere yeni iş birliği ağları örülmektedir. Öte yandan, küreselleşmenin olumsuz etkileri de sürmektedir. Terör, kitlesel göç, dijital manipülasyon ile çevre ve iklim sorunları tüm coğrafyaları etkilemektedir. Açık ki tehditler daha asimetrik hâle gelmiştir ve ülkeler kendilerini bu tehditlere karşı korumak için çareyi yeniden ulus devlette aramaktadırlar. Ancak neoliberal tahribat neticesinde geri dönen, geriye dönülen çoğunlukla baskı ve zor aygıtlarıdır. Bu çelişkili ve çetrefilli dönemde dış politikanın iç politikaya tahvil edildiğine tanıklık etmekteyiz. Dış politikada emperyalizmin ve irredantizmin, iç politikada ise despotizmin ve otokrasinin yeni biçimlerini görmekteyiz. Amerika Birleşik Devletleri'nden Çin'e, Rusya'dan Türkiye'ye, İtalya'dan Macaristan'a kadar farklı düzeylerde benzer durumlar söz konusudur. Kısaca, güvenlik riskleri güvenlik ihtiyaçlarını beslerken aşırı güvenlik arzı da demokratik kurumları ve süreçleri daha da sakatlamaktadır. Bu kapsamda, dünyanın yeniden tarihsel bir kısır döngüye kapılma ihtimali artmaktadır. Zira güçlü, istikrarlı ve rasyonel yönetim talebi arttıkça bu hükûmetlerin

ellerindeki gücü hoyratça kullanma ihtimalleri de artıyor; belirsiz, tekinsiz ve kaygılarla yüklü toplumlar manipülasyona çok daha açık hâle geliyorlar. Güvenlik gerekçelerinin arkasına sığınarak denge ve denetim mekanizmaları bertaraf ediliyor. Dolayısıyla böyle zorlu zamanlar ülkeler için bir yol ayrımı niteliği taşır. Reel politik anlayışın yeniden yükseldiği bu dünyada duygusallığa, ideolojik takıntılara, hayalperestliğe, kimlikçiliğe, hamasete, romantik heveslere, değerli yalnızlıklara, derinlikli fantezilere yer yoktur. İktidardan beklenen, fayda-maliyet analizini doğru yapmasıdır. Muhalefete ve bir bütün olarak millet akli ve iradesine düşen ise iktidarın şahsi ve siyasi hesaplarının karar alma süreçlerini belirlemesine izin vermemektir. Bu açıdan, Türkiye'nin asıl imtihanı budur. Şimdiye kadar, üzülmekle söylüyorum ki Türkiye'yi yöneten iktidar uluslararası sistemdeki dönüşümleri ve güvenlik ihtiyaçlarını defalarca istismar etmiştir. Konuşmamın sınırları bakımından tek bir örnekle yetineceğim. Düşen Rus uçağının üstüne kutusunu bile açmadığımız S-400 savunma sistemini satın alarak parasını ödediğimiz F-35 projesinden dışlanmamız bunların başında gelmektedir. O günlerde âdeta tek koruyucumuzun S-400 sistemi olduğu söyleniyor, yapılacak teknoloji transferleri anlatılıyordu. Neticede, 8 Aralık 2025 tarihi itibarıyla elimizde ne kullanabildiğimiz gelişkin bir hava savunma sistemi ne de aldığımız ya da ürettiğimiz bir savaş uçağı yoktur. Üstelik, F-35 projesinden çıkmamızın asgari maliyeti 15 milyar dolardır. Bunları niye hatırlattım? Kaynak arıyorsunuz ya, işte size buhar olmuş bir kaynak örneği.

Devam edeyim. Şimdi, İsrail tehdidinden bahsediyorsunuz. Bakıyoruz, İran'ı yüzlerce kilometre öteden F-35'lerle vuruyor, Ege ve Akdeniz'de Yunanistan'ın şeytani emellerine işaret ediyorsunuz. O da F-35'lerine güveniyor. Peki, siz ne yapıyorsunuz? Amerika Birleşik Devletleri'ne "Bari F-16 ver." diyorsunuz, bunun için de sayısız kapitülasyonların yanında 30 milyar dolarlık yolcu uçağı almayı taahhüt ediyorsunuz. Medyanızda İngiltere'yi "her taşın altındaki şeytan" diye taşılatıyor, sonra da onların başarısı oldukça şüpheli olan savaş uçaklarını almak için 11 milyar dolarlık anlaşma yaparak misliyle para veriyorsunuz.

Soruyorum: Tüm bunlar ulusun güvenliğini mi yoksa iktidarın güvenliğini mi sağlamak içindir? Sırf buraya kadar vergi mükelleflerinin sırtına yüklenmiş ve buhar olan 50 milyar dolardan bahsediyorum. Eğer başka türlü süni yapabilirseydiniz bugün bu bütçe görüşmesinde "geliştiriliyor" diye hepimizin övündüğü yerli silah sistemlerimizin çoktan Silahlı Kuvvetlerimize yapılan teslimatları konuşulacak, dost ve kardeş ülkelere ihracatının getirilerinden bahsetmiş olacaktık. Bugüne bize kalan, boşa harcanan paralar ve geri gelmeyecek tam on yıllık zaman.

Ortaya çıkan risk ve kırılganlığı hiçbir iletişim çalışması telafi edemez. Yarın, Allah korusun, büyük bir çatışma çıkarsa "Kusura bakmayın, 2030'a kadar savaşamayacağız." mı diyeceksiniz, mola mı isteyeceksiniz? Türkiye, bekası üzerine zar atılacak bir memleket değildir. Bu vatani uzak akrabamızdan miras kalan tarla olarak görmekten artık vazgeçmenizi istiyoruz.

Güvenlik riskinin böylesine yüksek olduğu bir dünyada, Türkiye'de Hükümetin böyle irrasyonel adımlar atma, böyle fahiş hatalar yapma lüksü asla yoktur. Milletin karşısına çıkıp oy isterken kendilerini ulusal güvenliğin ve bekanın teminatı olarak sunanların onu böyle hoyratça harcamasının mantıklı bir açıklaması da yoktur.

Bugün, vatandaş olarak hepimize ait ortak servet olan beytülmal konuşmak için toplanmış bulunuyoruz. Yüzyıllardır olan ve olması gereken şey, parayı harcayan kim ise paranın asıl sahibine hesap vermesidir; Parlametonun varlık gerekçesi de budur. Gelin görün ki harcamanın sorumlusu olan Sayın Cumhurbaşkanı, bütçeyi sunmak üzere, milletin seçilmiş vekillerine kendi tayin ettiği yardımcısını yollayarak her zamanki gibi bugün de Meclisi teşrif buyurmamışlardır. Orta Doğu'nun meşruiyet pazarından takviye aramak yerine devlet ve millet düsturuna saygı duyarsanız başka yerlerde meşruiyet

pazarlıkları yapmak zorunda kalmazsınız. Tekerleme yaptığınız ama anlamını unuttuğunuz yerlilik böyle bir şeydir, millîlik ise milletin Meclisinden başlar. O sebeple bugün burada iktidarın programdan çok propaganda olarak gördüğü ekonominin sadece rakamlarını değil, her gün yüzümüze tokat gibi çarpan hakikatlerini ele almak üzere konuşacağım ve konuşmamı da mümkün olduğu kadar bütçenin sınırlarında kalarak gerçekleştirmeye çalışacağım.

İktidar kürsülerde sürekli bekadan, güvenlikten ve büyüyen Türkiye’den bahsediyor; doğrudur, ilgili rakamlardan da bu büyüme fazlasıyla görülüyor. Ancak büyüyenin yurdum insanının rızkı ve umudu olmadığı kesindir. Ballandıra ballandıra anlatılan aslında toplansanız ancak bin odayı dolduracak kadar kişinin servetidir. O bin hanenin servetinin kaynağı ise 26 milyon hanenin yani 85 milyon vatandaşın hakkı ve emeğidir. Bu gasp rejimini de Yeni Türkiye ambalajıyla sunuyorsunuz. Kurduğunuz bu rejimin adı “yeni” değil “eşitsiz Türkiye”dir; eşitsizliğin bedelini ödeyen ise tükenen, tüketilen Türkiye’dir. Bu sebeple bütçenizin ismi de bize göre “tükeniş bütçesi”dir.

Alt alta sıralanan bol sıfırlı rakamların, rengârenk tabloların hiçbirisi çeyrek asırlık yetersizliğinizi, sekiz yıldır derinleştirerek yönettiğiniz sürekli krizi gizleyemiyor. Çünkü hakikat, korkuyla ve baskıyla susturulmak istenen Türkiye’nin sessiz ve öfke dolu çılgınlığındadır. Siz artık o çılgınlıkları duyamayacak hâldesiniz. Hakikat, sifatsız esnafın, güvencesiz çalışanın, istikrarsız piyasanın hakikatidir. Hakikat, maalesef ve maatteessüf sahipsiz Türkiye’dir.

Bütçe teklifinde Hükûmet 19 trilyon liralık devasa bir harcama yetkisi istiyor. Geçtiğimiz sekiz yılda olduğu gibi, serveti harcayan ile serveti harcanan arasında hiçbir ilişki bulunmuyor. 13,8 trilyonluk vergi gelirinin kaynağı vatandaş, bütçenin en büyük kara deliği ise 2,7 trilyon liralık faiz gideridir. Faiz giderinin bütçeye oranı on yılda neredeyse 2’ye katlanmıştır. Yani daha en başından 2026 bütçesinin yedide 1’i yatırım ve üretim yerine faiz lobilerine aktarılacaktır. Netice ise yüksek bütçe açığı, yüksek maliyetli borçlanma, yüksek enflasyon ve alım gücünün çöküşüdür.

Emekliye gelince “Kaynak yok.”, öğretmene gelince “bütçe yükü”, asgari ücretliye gelince “Enflasyon artar.” denmektedir; sıra sarayın harcamalarına gelince tasarruf söz konusu olmadığı gibi kaynak sorunu da yaşanmamaktadır. Önümüze gelen bu tablo bir bütçe cetveli değil topuzu kaçmış bir vicdan kantarır.

Bir de nereye gittiği belli olmayan örtülü ödenek meselesi hortlatılmıştır. 2026 yılında bu ödenekten harcanacak paralarla kaç yangın uçağı alınabilir, kaç depremzedeye ev yapılabilir, kaç çocuğa öğle yemeği verilebilirdi? İktidar, buna da “devlet sırrı” adını takmıştır. Cumhurbaşkanlığına ayrılan bütçe ve örtülü ödenek öngörülerini alt alta koyduğunuzda korkunç bir tablo ortaya çıkıyor: 2026’daki günlük harcama 60 milyon lira yani saatte 2,5 milyon, dakikada ise 41 bin liradır. Buna göre sarayın her dakikası için 2 asgari ücretli tam bir gün bir ay çalışmak durumundadır.

Bakanlık bütçelerine Tarım ve Orman Bakanlığından yani ekmeksiz Türkiye’den başlıyorum. Hükûmetin bu alanda görünen tek hedefi çiftçinin tasını tarağını toplayıp tarlasını terk etmesidir. Tarım Kanunu’nun 21’inci maddesinde “Tarımsal desteklemeler millî gelirin yüzde 1’inden az olamaz.” ibaresi bulunmasına rağmen 2026 için öngörülen oran sadece binde 2’dir. Kanun “yüzde 1” diyor, ortada gıda krizi var, siz binde 2 veriyorsunuz. Sadece 2026 yılında çiftçinin cebinden gasbettiğiniz destek miktarı 604 milyar Türk lirasıdır. Esirgediğiniz destek miktarıyla yol açtığınız zararın farkında bile değilsiniz. Üretim çöktü, çiftçi borç batağında. Çiftçinin kredi borcu geçen yıla oranla yüzde 43 artarak 1 trilyon 130 milyar liraya ulaştı. Son 20 yılda çiftçinin geliri 1 lira, borcu ise 7 lira artmıştır.

Buğday ekim alanlarımızın yüzde 27'sini kaybettik. Nüfusumuz 2000'den bugüne yüzde 26 artarken kişi başına düşen buğday üretimi yüzde 22 azalmıştır. Vatandaş et yiyemiyor, et; üretici maliyetler yüzünden anaç hayvanlarını kesime gönderiyor. Gıda enflasyonunda dünya şampiyonluğuna oynuyoruz. OECD ülkelerinin ortalaması yüzde 5 iken Türkiye'de yüzde 27. Dünya sıralamasında hemen üstümüzde “başarısız devlet” olarak addedilen Haiti, hemen altımızda ise yıllardır savaşta olan Ukrayna var.

Bir de utanmadan “Kuraklık var.” denilmektedir. Bu meteorolojik değil fıkrî bir kuraklıktır, açıkça yönetememe sorunudur. Tarlaları saran zararlılara karşı da hiçbir şey yapılmamaktadır. Yani bu konuda, affedersiniz, muhteşem bir proje geliştirmişsiniz, çocuklara böcek toplamaları karşılığında bisiklet hediye ediyormuşsunuz. Bu vizyonerliğinizi ayakta alkışlıyorum ve fevkaladenin de fevkinde bulunduğumu ifade etmek istiyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Gıdasız Türkiye gibi susuz Türkiye de bir sonuçtur. Devlet Su İşleri suyu yöneterek çiftçinin maliyetini düşürüp su kaybını önleyecek teknolojik dönüşüm yerine müteahhitlik hizmetine odaklanmış, vizyonsuz bir kuruma dönüşmüştür.

Ormanların ne hâle geldiğini ise hep birlikte yaşayarak gördük. Ormanlarımız artık ikiye ayrılıyor, ya yok edilip maden sahası olacaklar ya da inşaata açılacaklar.

İnşaata gelirse; her biriniz mücahitken, maşallah, müteahhit oldunuz. Ancak, çeyrek asırdır bir şantiye rejimiyle idare edilen, beton dökülmeyen, imara açılmayan yeri kalmayan Türkiye'de vatandaşlar başarıları sokacak yuva bulamıyorlar. İnsanımız evsizdir. 2002 yılında, hane halkının ev sahiplik oranı yüzde 73 iken, bugün yüzde 55'e düşmüştür. Elinizdeki rakamlar konut sayısının arttığını yazıyor ama kurduğunuz rant düzeni millete yuva kurmayı değil, emlak baronlarına stok sağlamayı hedefliyor. Konut, Türkiye'de zenginlerin hobisine dönüşmüştür. Ev sahibi olanlar evsizler değil 2'nci, 3'üncü, 5'inci evini alanlardır.

“Deprem kader, mülk Allah'ın.” diyerek deprem evleri yapıyorsunuz, yaparken de bağdakini dağa kovuyorsunuz, gözü kara bir cüretle tapulara el koyuyorsunuz, “cumhuriyet tarihinin en büyük sosyal konut hamlesi” diye kürsülerden müjdelere veriyorsunuz. Rakamlar ise başka bir hikâyeyi anlatıyor, yarattığınız derin yoksulluğu ve çaresizliğe haykırıyor. Komşu şehre yürüyerek yarım saat mesafede konumlandırıdığınız 500 Bin Sosyal Konut Projesi'ne 5 milyon 314 bin vatandaş başvurdu. Bu bir başarı tablosu değil bir iflas belgesidir, politikalarınızla yarattığınız evsiz Türkiye gerçeğinin ta kendisidir.

Anayasal hak olan barınma hakkını şans oyunlarına çevirdiniz. 2022'de 8 milyon vatandaşımızın başvurduğu İlk Evim Projesi'nde de aynı şeyi yaptınız, siz “Arsalar hazır.” dediniz, vatandaş başvurduğunda ise “Henüz tahsis edilmiş arsa yok.” yanıtını aldı. Ortada tek bir ev yok, yaptığınız apaçık kul hakkı yemektir, garibanın hayalleriyle oynamaktır. TOKİ'nin inşaat kapasitesi yıllık ortalama 70 bin konut iken hiçbir teknik altyapı olmadan şimdi de çıkıp “Önümüzdeki beş yılda her yıl 100 bin konut yapacağız.” diyorsunuz. Ekonomik olarak görece daha iyi geçmiş yirmi iki yılda yapamadığınızı, soruyorum, bugün nasıl yapacaksınız? Bir de dar gelirliye kiralık konut vaadiniz var ki bu artık milletin aklıyla açıkça alay etmektir. Milyonlarca insan fahiş kiralık altında ezilirken, sokakta kalma korkusu yaşarken yapılacak olan 500 bin konutun 15 bin tanesi kiralık olarak verilecekmiş. Milyonlarca kiracının ağladığı bir ülkede 15 bin kiralık konut müjdesi vermek yangına bir bardak suyla gitmeye eş değerdir, bu çılgın projelerle uğraştıkça emin olun ki o yangın sönmeyecektir.

Deprem kuşağındaki bir ülkede yaşarken bilim insanları her gün bas bas bağıyor, “Bu bütçede depreme dirençli kentler için ayrılan pay nedir?” diye kamuoyu da merak ediyor. “Kentsel dönüşüm” adı altında yoksulun riskli evini yenilemek yerine rantı yüksek bölgelerde lüks rezidanslar dikiliyor. Yıkılmayı bekleyen tabut evlerin dönüşümü içinse kaynak yok ama hâlen Kanal İstanbul'un hayaletini çağırıyorsunuz.

Şehircilik anlayışınız insanı yaşatmak değil müteahhitlerinizi abat etmek üzerine kurulmuş, barınma hakkını piyango biletine indirgemiş durumdasınız. Deprem güvenliği için değil bitmeyen imar rantı için çocuklarımızın parklarını, deprem toplanma alanlarını AVM'lere açan, kamu arazilerini sosyal konutlar yerine villa ve rezidanslara tahsis eden, vatandaşa gelince de “Ya kurada çıkarsa...” diye umut tacirliği yapan bu zihniyeti kökünden reddediyoruz.

Önünüze gelen ÇED raporlarının neredeyse tamamına olumlu kararı veriyorsunuz. Tarım arazilerimize zehir saçan tesisler kuruluyor, tereddüt etmeden imza atıyorsunuz. Bu bütçede iklim değişikliğiyle mücadele kalemine ayrılan para komiktir. Avrupa'nın plastik çöpünü getirip Adana'nın bereketli topraklarına dökerken vicdanınız bile sızlamamaktadır. “Sıfır atık” diyerek şov yaparken Türkiye'yi küresel atık çöplüğüne çeviriyorsunuz.

Konuşmamın başında da söyledim, Türkiye siftahsızdır, çarşı pazar itimatsızdır. İhracatta rekor kırdık diye alkış beklerken ithalatın bu ülkeyi nasıl yuttuğunu, dış ticaret açığının nasıl bir kara deliğe dönüştüğünü konuşmuyorsunuz. Gerçekler acı; 2025'in ilk dokuz ayında 67 milyar dolar açık verdik, yıl sonu beklentisiyse 93 milyar dolar. Bu açık, milletin geleceğinden, evlatlarımızın rızından gitmektedir. Türkiye, küresel markaların fason üretim atölyesine dönüştürüldüğü için bu açık verilmektedir. Yükte ağır, pahada hafif ne varsa Türkiye olarak biz satıyoruz. Teknolojiyi ve katma değeri yüksek ürünleri yabancından alırken doldurmakla övündüğünüz konteynerlerin içindeki malların değeri yerlerde sürünüyor. İşte bu kafa bizi orta gelir tuzağını aşamayan, ucuz işçilik cenneti hâline getirmiştir. Kapanan şirket sayısı yüzde 11 artmış, kurulan şirket sayısıysa azalmış. Ankara, büyüme masalları anlatadursun, Anadolu sessiz sedasız kepenk indiriyor. Koca koca şirketler teker teker iflas bayrağı çekiyor.

Ticaret Bakanlığı vatandaşı korumak mecburiyetindeyken vatandaşın can güvenliğini değil sadece etiket fiyatlarını görev edinmektedir. Bakanlık, vizyonunu zabıta mantığına hapsedmiştir. Binlerce personeli çarşı pazara salıp etiket avcılığıyla enflasyonu düşüremezsiniz. Üretimle düşer enflasyon, güvenle düşer. Vatandaş devletine inanırsa, devletin parasına inanırsa enflasyon düşer. Marketteki etikete baktığınız kadar içindeki gıdaya da baksaydınız sadece son iki yılda 40 bin vatandaşımız gıda zehirlenmesiyle hastanelik olmazdı. Yurtlarda, okullarda, kışlalarda, cezaevlerinde zehirlenme vakaları patlamıştır. Denetim yetersizdir, cezalar caydırıcı değildir. Vatandaş “Ucuz gıda bulayım.” derken canından olurken Bakanlık havaya bakıp ıslık çalmaktadır. Milletin vicdanıyla oynayan maskeli ticarete, ülkeyi fasonculuğa mahkûm eden vizyonsuzluğa, vatandaşı zehirleyen denetimsizliğe “hayır” diyoruz.

Sözü hiç dolandırmadan, milletin vicdanını kanatan en büyük riyakârlığınız, İsrail'le ticaret konusuna getirmek istiyorum mevzuu. Hükûmet yetkilileri aylardır bu kürsülerden “İsrail'le ticareti kestik, tek bir çivi bile gitmiyor.” diyor. Resmî verilere bakınca Mayıs 2024'ten sonra ticaret sıfır görünüyor. Uluslararası veriler ise başka bir şeyi söylüyor; BBC'nin Birleşmiş Milletler verilerine dayandığı rapora göre, 2024 yılında Gazze'deki soykırımın göbeğinde Türkiye, İsrail'in dünyada en çok mal aldığı 5'inci ülke olarak yer alıyor. İsrail kaynakları “Türkiye'den bize 2,8 milyar dolarlık mal geldi.” diyor. Millete “İsrail'le ticareti kestik.” masalı anlatıp, kâğıt üzerinde gemi rotalarını değiştirip, Filistin kılıfı adı altında ya da üçüncü ülkeler üzerinden İsrail limanlarına yanaşmaya devam edilmiştir. Halk Gazze için gözyaşı dökerken arka kapıdan maskeli ticaret yapmayı acaba vicdanınıza nasıl izah edebiliyorsunuz?

Türkiye Yüzyılı vizyonunuzun en büyük fiyaskosu olan Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının bütçesini artırarak sorunu çözeceğinizi zannediyorsunuz. Parayı betona, tabelaya ve yandaşa gömdüğünüz sürece hazinenin tamamını da verseniz bu sanayiye ayağa kaldıramazsınız. Vizyon çarpıktır, rota yanlışır, kaptanın tek derdi ise kendi makamıdır. Kürsülerde sanayi hamlesi masalları anlatılmaktadır ama rakamlar acı gerçeği yüzümüze çarpmaktadır. Sanayileştigimiz iddia edilirken sanayinin millî gelirdeki payı her

geçen gün düşüyor; üretimden kaçıp betona, ranta ve hizmet sektörüne sığınıyor. Sanayisiz Türkiye, orta gelir tuzağı değil, düpedüz fukaralık tuzağıyla karşı karşıyadır. Sürekli bir savunma sanayisi vitrini, sürekli gelsin İHA'lar, gitsin SIHA'lar; elbette gurur duyarız ama saksıdaki çiçekle bahar gelmez, genel tabloya baktığımızda manzara korkunçtur.

İhracatımızdaki yüksek teknolojlili ürün payı sadece yüzde 3,8'dir. OECD ülkelerinin ortalamasına göre küme düşme hattındayız. Rakamları doğru analiz etmeniz bakımından söylüyorum; düşük ve orta düşük teknolojlili ürünleri yani yükte ağır, pahada hafif malları satıyoruz ama iş yüksek teknolojiye gelince el açıp dışarıdan alıyoruz. Yüksek teknolojlili ürünlerde 30 milyar dolar ithalat yaparken sadece 8 milyar dolar ihracat yapabiliyoruz. Aradaki 22 milyar dolar teknolojik bağımlılığımızın bir belgesidir. Türkiye bir teknoloji üssü değil, montaj sanayisi ülkesi olmuştur. Hükûmet vidasını sıkığımız malın havasını atarken parasını başkası kazanıyor. Sözün özü: Hamallığı biz yaparken katma değeri elin oğlu yiyor. Bütçede AR-GE harcamalarında artış gözükmesine rağmen kaynaklar verimsiz kullanıldığı için yüksek teknoloji ihracatı artmıyor. Para, bilime, teknolojiye değil tabela üniversitelerine, yandaş projelere ve verimsiz beton işlerine aktarılıyor. İstedığınız kadar "Teknopark yaptık." deyip övünün, içinde zekâ olmayan binalardan teknoloji çıkmaz. AR-GE yapacak mühendisi ülkede tutamıyoruz. Bu ülkenin en parlak zekâları liyakatsizlikten, vizyonsuzluktan, güvensizlikten kaçıp gidiyorlar. En büyük ihracat kalekimiz ise -üzülerek ifade ediyorum ki- yetişmiş insanımızdır. Sanayi yanıyor, kapasite kullanım oranı düşüyor; sanayici önünü göremiyor, şalter indiriyor, enerji maliyetleri ve finansmana erişim zorluğu içinde boğuluyor. Türkiye'nin küresel ligde fasoncu değil, oyun kurucu olmasını istiyoruz. Bu vizyonu taşıyamayan 2026 bütçesine milletimiz adına da işte bu sebeple "hayır" diyoruz.

Millî Eğitim Bakanlığına gelince; bütçeden en büyük paylardan birinin ayrıldığı söyleniyor, gelin görün ki okullarda sabun yok. Rakam yüksek ama hedefler de içerik de tam bir hayal kırıklığıdır. 2 trilyonluk bütçeden eğitim yatırımlarına ayrılan pay yüzde 2 bile değil. Mevcudu döndürmek, maaşları ödemek, günü kurtarmak bütçesinden bahsediyoruz. Geleceğe yani okula, teknolojiye, laboratuvara kaynak bile yok. Bu bütçe eğitimi şahlandıрма bütçesi değildir, okulların kapısına kilit vurulmasın diye hazırlanan bir idareimaslahat bütçesidir.

Eğitime bu kadar para harcanmasına rağmen aileler çocuklarını gönül rahatlığıyla devlet okullarına gönderemiyorlar, dışlerinden tırnaklarından artırıp özel okullara göndermek mecburiyetinde kalıyorlar. Devlet okullarındaki nitelik düşüşü genel kabul hâline gelmiştir.

PISA verilerine göre, çocuklarımız okuduğunu anlamada, matematikte, fende dünyadaki akranlarıyla yarışamamaktadır. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı bilgileri kimden aldı bilmiyorum ama eğitimdeki bu hazin durum hepimizin malumudur. Müfredat yazboz tahtasına döndürülmüştür, bilimsellikten eser kalmamıştır. Çocuklarımız yabancı dili okulda, sınıfta değil, Youtube'dan, yabancı dizilerden ve oyunlardan öğrenmeye çalışıyorlar. Devletin okulu bir yabancı dili bile öğretmiyorsa vay o bütçenin hâline!

Değerli milletvekilleri, Türkiye Yüzyılı'nda okullar, temizlik personeli çalıştıramayan, hijyenden yoksun binalara dönüşmüştür. Sorarsanız kayıt parası yasak, uygulamada ise "bağış" denilerek, "fotokopi" denilerek, "temizlik" denilerek veliler haraca bağlanıyor. Devletin okulunda tuvalet temizliği velinin cebine bakıyorsa sosyal devlet orada çökmüştür demektir. En ağır olanı ise bütçede yine bir öğün ücretsiz yemek bulunmamasıdır. Her 4 çocuktan 1'i okula aç gitmektedir, kantinlerde bir tost 60 liradır. Biz "Çocuklarımız derste açlıktan bayılmasın, bir tas çorba verin." diyoruz, bir tas çorba; siz ise "Kaynak yok, tasarruf tedbiri." diyorsunuz. İtibarınızdan tasarruf etmiyorsunuz ama 7 yaşındaki çocuğun

kursağındaki lokmadan tasarruf etmeye kalkışıyorsunuz. Çocuklarını doyuramayan, onların tuvaletlerini temizleyemeyen bir sistemin bütçesi sadece tükeniş bütçesi değil aynı zamanda da vicdansızlık bütçesidir. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Öğretmenlere verilen “Mülakatı kaldıracacağız.” sözü tutulmamıştır. KPSS sınavında derece yapan gençlerimizi listeleri hazırlanmış, göstermelik üç dakikalık mülakatlarda eliyorsunuz. Ücretli öğretmen saçmalığına ısrarla devam ediyorsunuz. Asgari ücretten az kazanan, sigortası yarım yatan, mevsimlik işçi gibi çalıştırılan öğretmen ayıbı bu bütçeyle de devam ediyor. Öğretmeni mutsuz, öğrencisi aç, velisi borçlu bir eğitim sistemiyle bir yere varılamaz. Rakamlar büyüyor, bütçe şiştikçe şişiyor ama eğitimde kalite, nitelik ve fırsat eşitliği her geçen sene kayboluyor. Sadece maaş ödeyen ama eğitimi geliştiremeyen, içinde öğretmen olmayan, öğrenci olmayan, vicdan olmayan bu vizyonsuz bütçeye işte bu sebeple “hayır” diyoruz.

Sağlık Bakanlığı bütçesine bakınca başımız dönüyor, para oluk oluk akıyor ama vatandaş memnun değil; sağlık sistemi çökmüş, para yine betona gömülmüş. “Hastanelerdeki kuyrukları bitirdik.” diye övünürken aslında kendinizi kandırıyorsunuz; kuyrukları bitirmediniz, şeklini değiştirip kuyrukları evlerin içine soktunuz. Yarattığınız şeyin adı dijital kuyruklardır. Vatandaş, telefon ve bilgisayar başında randevu nöbeti tutuyor, sabah sabah saat 10.00’da sisteme giriyor, 10.01’de “Randevular dolu.” yazısını görüyor. Cildiye, göze, dişe randevu almanın ihtimali piyangodan ikramiye çıkması kadar düşük. Parasını milletin ödediği sağlık sisteminde vatandaş hizmet alamıyor. Bütçenin aslan payını, garantili projeler olan şehir hastaneleri alıyor. Parasını tıkr tıkr ödediğimiz o dev binalar şu an sadece birer beton yığını olarak duruyor çünkü içinde doktor bulunamıyor. Koridorlarında kaybolduğunuz o ışıklı binalarda vatandaş muayene edecek uzman kalmadı. Duvarları altından da yapsanız içinde şifa dağıtacak hekim yoksa o bina bir hiçtir. Müteahhidi zengin ettiniz ama hastayı doktorsuz bıraktınız.

İş hastanelerle de bitmiyor; eczaneler de yangın yerine döndü. Eczanelerde en basit ilaçlar bile yok çünkü ilaç fiyat kararnamesiyle piyasayı bozdunuz. İlaçta fiyatı baskılayarak “Tasarruf ettik.” diyorsunuz ama aslında vatandaşın sağlığından tasarruf ediyorsunuz. İlaç fiyat kararnamesi bir fiyat kontrol mekanizması olmaktan çıkmıştır, bir ilaçsızlık politikasına dönüşmüştür. Firmalar ilaç getiremiyor, üretim de yapmıyorlar, vatandaş elinde reçete eczane eczane gezip ilaç dileniyor; paranla rezil olmak işte tam olarak budur. Bu milletin vergileriyle devasa bir bütçe yapılıyor ama sistem tıkanıdığı için, internetten randevu alınamadığı için, devlette doktor bulunamadığı için vatandaş özel hastanelere mahkûm ediliyor; parası olan müşteri gibi özel hastanelere gidiyor, parası olmayan acil servis köşelerinde sürünüyor. Bu yönüyle sosyal devleti bitirdiniz, sağlığı parası olanın satın alabileceği bir lükse çevirdiniz. Bu bütçe, bir günde 4 milyar lira harcıyıp vatandaşı randevu kuyruğunda bekleten, devasa hastaneler yapıp içini doktorsuz bırakan, milleti ilaçsızlığa mahkûm eden bir tükeniş bütçesidir. Vatandaş müşteri, hastaneyi ticarethane gibi gören bu anlayışa elbette ki “hayır” diyeceğiz.

2025 yılı Aile Yılı. Aile Bakanlığı ise Hükümetin sosyal devlet diye övündüğü ama aslında sosyal çöküşü gizlemeye çalıştığı Bakanlıktır. “Şu kadar haneye elektrik yardımı yaptık. Bu kadar haneye kömür yardımı yaptık. Yardım bütçesini şöyle katladık, böyle katladık.” deniliyor. Rakamlar havada uçuşuyor, alkış bekleniyor. Sosyal yardımın artması bir başarı değil, aslına bakarsanız bir utançtır. Bir ülkede yardıma muhtaç hane sayısı her yıl katlanarak artıyorsa bu, ülkedeki yoksulluğun derinleştiğinin resmidir. O övündüğünüz rakamlar, aslında uyguladığınız ekonomi politikalarının iflas ettiğinin ispatıdır. Devlet elbette ihtiyacı olan vatandaşına destek olmalıdır ancak siz bu milleti devletin vereceği bir torba kömüre, bir koli makarnaya muhtaç hâle getirdiniz. Vatandaşı yoksullaştırıp sonra da verdiğiniz yardımı lütuf gibi sunuyorsunuz. Bunun adı, sosyal devlet değil; bunun adı, yoksulluğu yönetme kurnazlığıdır. Yardıma

muhtaç hane sayısını artıran değil insanını zenginleştiren, kendi ayakları üzerinde durmasını sağlayan bir bütçe istiyoruz. Bu yardım şovunun arkasında derin yoksulluk var, akşamları yatağa aç giren çocuklar var, okula giden çocuğunun beslenme çantasına peynir ekmek koyamayan annelerin vebalı var ve bu vebal sizin boynunuzdadır. “Aile kutsal.” diyorsunuz ama aile yılında o ailelerin çocukları yetersiz beslenmekten bodurlukla ve gelişememekle karşı karşıya, zihinsel gelişimi de her geçen gün gerilemeye mahkûm hâle getirilmiş. Çocuklarını açlıktan koruyamayan, onları ne idiği belirsiz yurtlara ve sokakların insafına terk eden bir Bakanlık, bütçe artışıyla övünmek yerine utanmak mecburiyetindedir. Bakanlığın adında “aile” var ama o ailenin içinde kadınlar katlediliyor. 6284 sayılı Yasa’nın teminatı olan İstanbul Sözleşmesi’nden çıktınız; kadınları, şiddet failleriyle ve uygulamacıların keyfiyetiyle baş başa bıraktınız. Bu bütçede, şiddet gören kadınlar için yeterli sayıda sığınmaevi bile yok. Kadını ekonomik olarak güçlendirerek onu şiddet sarmalından kurtaracak gerçekçi projeler yok. Kadını birey olarak değil sadece kutsal ailenin mağdur üyesi olarak görmeye devam ettiğiniz sürece kadına karşı şiddet de kadın cinayetleri de bitmeyecektir.

Engelli, yaşlı vatandaşlarımıza verdiğiniz evde bakım aylıkları ise bir sosyal devlet trajedisidir. Enflasyon o parayı yuttu, eritti. Verilen destek bir engellinin bez parasına ve ilaç parasına yetmiyor. Engelli vatandaşı eve hapseden, sosyal hayata katmayan, sadece üç kuruş harçlık verip kenara çekilen bu anlayış, insanlık onuruna yakışmamaktadır. Bu bütçe, yoksulluktan oy devşirmeyi hedefleyen, vatandaşı muhtaç kul hâline getiren ve milletin fakirleşmesiyle övünen bir âcizlik bütçesidir. Yoksulluğun itirafı olan bu tükeniş bütçesine elbette ki “hayır” diyoruz.

Gençlik ve Spor Bakanlığının adında “gençlik” var ama bütçede ve sahada gençlik yok, yine sadece inşaat var. Duygularını yok sayıp gençliğin üzerine de beton döküyorsunuz. Müteahhitleri zengin ettiniz ama gençleri kaybettiniz. İçinde özgür düşüncenin, sanatın, bilimin olmadığı binalar, gençlere hapisane gibi geliyor. Ruhlarına dokunmayan, onları anlamayan bir betonarme zihniyet gençliğimizi çürütüyor. TÜİK verileri ortadadır; eğitimde ve istihdamda olmayan gençlerin oranı rekor seviyelerdedir. Milyonlarca genç evde oturmaktadır, ev gencidir. Sabah uyanıp gidecek bir okulu ve çalışacak bir işi olmayan, anasından, babasından harçlık istemeye utanan, odasına kapanmış, hayata küsmüş bir nesil yarattınız. Bu bütçede bu gençleri odalarından çıkaracak, hayata katacak bir vizyon yoktur. Üniversiteli gençlerin yurt sorunu hâlâ çözülmemiştir, bu konuda boş yere övünüyorsunuz. 3 kişilik odaların 6 kişiye, 4 kişilik odaların 8 kişiye çıkarılması kapasite artışı değil yaşam alanı gasbidir. Bu binalara yurt denmez, denemez; oralar gençlerin umutlarını çürüten toplama kamplarına dönüştürülmüştür. Asansörleri giyotine, yemekleri zehre dönmüş denetimsiz yurtlarda gençlerimiz yaşamaya mahkûm edilmişlerdir. Gençler artık KYK borcunu nasıl ödeyeceğini değil ülkeden nasıl kaçacağını düşünüyor. Üniversite diplomasının meslek belgesi olarak değil yurt dışı bileti olarak algılandığı bir ülkeyi yönettiğinizi zannediyorsunuz. Devlet üniversiteyi bitiren gencine diploma değil icra kâğıdı hediye ediyor. Mezun olan genci tebrik etmesi gereken devlet, vergi dairesi aracılığıyla ödeme emri gönderiyor. Boş olan banka hesabına haciz koyuyor. Gençler hayata sıfırdan değil eksiyle yani borçla başlıyor. İş bulamamış, cebinde yol parası olmayan gence “Borcunu öde yoksa haciz gelir.” diyen bir devlet kendisini sosyal devlet olarak tarif edemez. Daha vahimi de sokakların hâlidir. Uyuşturucu kullanımı ortaokul çağlarına inmiş durumdadır. Gençler, umutsuzluktan, boşluktan zehir tacirlerinin ağına düşmektedir. Yaptığınız statların arka sokaklarında gençler zehirlenmektedir. Gençlik merkezleri yetersizdir, somut bir rehabilitasyon politikanız yoktur. Gençleri uyuşturucudan uzak tutacak politikaları üretemeyen bir bakanlık Spor Toto geliriyle övünemez. Bu bütçe, gençleri borçlandırarak, öğrencisini barındıramayan, mezununu işsiz bırakan, işsiz genci de evde unutan ve umudunu yurt dışında aratan bir hayal kırıklığı bütçesidir. Gençlere beton değil gelecek vadeden bir anlayışla bu bütçeye “hayır” diyoruz. Bir saatlik adaletin yetmiş yıllık ibadetten hayırlı olduğunu vaaz eden bir geleneğin izlerinin silindiğine şahit oluyoruz. Maalesef, hukuk devletinden yargının siyasallaştırıldığı bir devletsizlik düzenine

geçilmiştir. Anayasa Mahkemesi kararlarına uyulmayan, yerel mahkemelerin Anayasa Mahkemesine kafa tuttuğu, Yargıtayın Anayasa Mahkemesi üyeleri hakkında suç duyurusunda bulunduğu, hukukun siyasetin sopası hâline getirildiği bir Türkiye yüzyılındayız. Bakanlığın bütçesinde gördüğümüz tablo da şudur: İcra dairelerinde dosya sayısı 32 milyon 700 bine ulaşmıştır, ülkenin neredeyse yarısı icralıktır. “Geç gelen adalet, adalet değildir.” ilkesi unutulmuş, bir davanın görülme süresi dokuz yüz on sekiz güne çıkmıştır. Devlet kurumlarına liyakat yerine sadakatin getirilmesiyle devlette âdeta bir kast sistemi inşa edilmiştir. Vatandaşın, hakkını arama umudu sönmüş, hukuk devletine olan inancı sarsılmıştır. Bu, adaletsiz Türkiye’dir. İşte biz adaletsiz Türkiye’nin Adalet Bakanlığı bütçesine elbette ki “hayır” diyeceğiz. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Dağlara taşlara “beka ve güvenlik” yazılan Türkiye’de İçişleri Bakanlığının bütçesi rekor bir seviyeye ulaşmıştır. Rakamlara göre Bakanlık dünyanın en büyük holdinglerinden daha zengindir ancak pencereden dışarı yani sokağa bakarsanız tablo tam tersidir. Ortada asayişsiz, güvensiz, tekinsiz bir Türkiye vardır. Türkiye’nin sokakları, kafeleri, restoranları Vahşi Batı’ya dönmüştür. Bugün, bir vatandaş internete girip yemek siparişi verir gibi hiç kimseye hesap vermeden, sabıka kaydı sorulmadan kapısına kadar pompalı tüfek getirebiliyor. Merdiven altı atölyelerde üretilen, harçlık parasına satılan bu tüfekler ağırlıklı olarak kadın cinayetlerinde, yol kesme kavgalarında, sokak çatışmalarında kullanılıyor. Trafikte yol verme kavgası saniyeler içinde silahlı çatışmaya dönüşüyor. Yasa dışı silahlanmayla güya mücadele edilirken her gün masum bir vatandaş serseri bir kurşunla hayattan koparılıyor. Bu bütçede kontrolsüz silahlanmayı durduracak bir irade yoktur.

Emniyet bütçesine devasa kaynaklar aktarılıyor ama polislerimiz imkânsızlıklarla boğuşuyor.

Uluslararası uyuşturucu baronları, kırmızı bültenle aranan çete liderleri ise İstanbul’un lüks rezidanslarında yakalanıyorlar. Bu baronlar ülkeye elini kolunu sallayarak nasıl giriyor, nasıl kolayca yerleşiyor, hatta nasıl makbul insan muamelesi görüyorlar? Tuz kokmuştur sayın milletvekilleri, tuz kokmuştur.

Suriye’ye son model araç göndermeyi biliyorsunuz ama polise verdiğiniz kumanyadan böcek çıkıyor. İntihar vakaları, mobbing iddiaları, 12/24 gibi insanlık dışı çalışma saatleri tam gaz devam ediyor. Yorgun, mutsuz ve geçim derdine düşmüş bir polisle toplumun huzur ve güvenliğini temin edemezsiniz. Gece gündüz demeden canı pahasına çalışan polisimiz, jandarmamız yoksulluk sınırının altında yaşam savaşı verirken bütçede onların hayat standartlarını yükseltmeye yönelik tek bir cümle bile kurmamışsınız.

Yaptığınızı ben söyleyeyim, canları pahasına mücadele ettikleri teröristleri barış güvercini ilan edip onların vicdanlarını yaralıyorsunuz. Eskişehir’in göbeğinde bir vatan evladı ortaya çıkıp -yaptığı doğrudur değildir tartışılır ama- bu gerçekleri yüzünüze vurunca rahatsız oluyorsunuz. O ses hakikattir, o ses milletin vicdanının, onurunun sesidir; o ses, bu vatan için şehit olmuş kahramanların ateşinin düştüğü ocakların haykırışıdır. Onurumuza, onurumuz olan güvenlik kuvvetlerimize, polisimize, jandarmamıza, askerimize milletin evinden, Türkiye Büyük Millet Meclisinden selam olsun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Sokaktaki şiddeti bitiremeyen, uyuşturucu baronlarının kökünü kazıyamayan, kartelleşen çeteleri ortadan kaldıramayan, teröristi makbul görüp polisimizin, jandarmamızın hakkını teslim etmeyen bu bütçeye vicdanen de aklen de ahlaken de “hayır” diyoruz.

Ezcümle, Adalet Bakanlığı hukuku adam seçerek uyguluyor ve adaleti sağlamıyorsa bu bütçeye ne gerek vardır? Profesöründen araştırma görevlisine yoksulluk sınırında ya da onun altında maaş veriyorsan, devlet okullarını fiilen ortadan kaldırıyor, özel okul sayısının katbekat artışına zemin hazırlıyorsan Millî Eğitim bütçesine ne gerek vardır? Gençler iş bulup evlenemiyorsa, evlenenler yoksulluktan çocuk yapmaya çekiniyorsa, aileler geçinemiyorsa Aile Bakanlığının bütçesine ne gerek vardır? Yirmi üç yılın

sonunda 1+1 veya 2+1 kümeden bozma evler millete büyük iş gibi pazarlanıyor, üstüne başvuru için 5 bin lira alınıyor, buna rağmen 6 milyona yakın başvuru yapılıyorsa; insanlar derelerini, ormanlarını korumak için nöbet tutmak zorunda kalıyor, orman yangınına uçaklar değil beton dökme makineleri yetişiyorsa, iklim mütecilerinin kapıya dayanması an meselesiyken, çölleşen topraklarımız varken ve insanlarımız topraksız bırakılıyorken Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının bütçesine ne gerek vardır?

Mercimeği, nohudu, pirinci, bulguru ithal ediyorsa, kendi ürünü gümrük kapılarından geri dönüyorsa, ata tohumunu ıslah etmek yerine İsrail tohumunu çiftçiye layık görüyorsa, çocuklarına ucuz süt içiremiyor, anaç hayvanlarını kesime gönderiyorsa Tarım Bakanlığının bütçesine ne gerek vardır?

Barzani'yi Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde kendi ağır silahlı adamları koruyorsa, her şehirde bir çete türediyse, hatta çeteler internet üzerinden bayilik vermeye başladılarsa İçişleri Bakanlığının bütçesine ne gerek var? (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Kürsülerden “büyük Türkiye, güçlü Türkiye” hamaseti yapılırken sokaktaki gerçeklik yarattığınız bu enkazın adını çoktan koymuştur: Bu bütçe teklifi beceriksizliğin, kötü niyetin ve vasıfsızlığın manifestosudur. Politika yapıcıların aklına barınma krizine çözüm olabilecek zorunlu sosyal kota veya boş konut vergisi gelmediği için karşımızda evsiz; icraya düşen krediler rekor kırarken milletin sofrası boş kaldığı için ekmeksiz; mal ve can güvenliği kalmadığı için de güvensiz bir ülke vardır. Yeni Türkiye ambalajını kaldırdığımızda altından çıkan; her hücreğine kadar çürümüş, her değeri yok edilmiş, eşitsizliğin meşrulaştırıldığı ve zayıfın yere düşürüldüğü bir yoksunluklar Türkiye'sidir.

Biz bu iktidara da bütçesine de “hayır” diyoruz; yarattığı ekmeksiz Türkiye için “hayır” diyoruz; yarattığı evsiz Türkiye için “hayır” diyoruz; yarattığı tedbirsiz, plansız, hesapsız Türkiye için “hayır” diyoruz; adaletsiz, tekinsiz, güvensiz, hukuksuz Türkiye için “hayır” diyoruz; itimatsız, umutsuz, siftingsiz Türkiye yarattığı için “hayır” diyoruz; yarattığı itibarsız, pusulasız Türkiye için “hayır” diyoruz.

“Bölgedeki riskler...” “Kartlar yeniden dağılıyor.” “Beka tehdidi...” diye bağırıp duruyorsunuz. “Bölgede riskler var.” “Kartlar yeniden dağıtılıyor.” “Emperyalistler şunu yapıyor, öbürleri bunu planlıyor.” diyorsunuz, deyip de duruyorsunuz. Bunun için PKK'yla bile pazarlık masasına oturduğunuz, ulus kimliğine ve üniter yapıya dayalı cumhuriyetten bile vazgeçmemiz gerektiğini gizli gizli kapalı kapılar ardında fısıldıyorsunuz. Beka söz konusu olduğu için de bunu sindirmemizi hiddetle arzu ediyorsunuz. Peki, yarın “Bu işte de yanlış yapmışız; aldatılmışız, kandırılmışız.” dersiniz U dönüşü mü yapacaksınız? “Milletim hakkını helal etsin.” mi diyeceksiniz? Ki yavaş yavaş da başladınız zaten. Buğday ithal eder gibi millî kimlik ve üniter yapı mı ithal edeceksiniz? Cumhuriyet Türkiye'sini yeniden tesis etmek için başka maden ruhsatları mı vereceksiniz? Ben bu konuya çok böyle kapsamlı girmeyecektim ama Sayın Meclis Başkanı birleşimi açarken böyle kapsamlı bir değerlendirme yaptı hatta yazılacak yeni rapordan vesairenden bahsetti, Komisyonun çok iyi çalıştığını anlattı. Komisyonun yapmış olduğu toplantıların yarıya yakını zaten gizli toplantı. Diler ve umarım ki beklentinize karşılık verecek bir şey çıkarabilirsiniz ama siz yapmış olduğunuz ziyaretin tutanaklarını bile yazdırmaya muktedir olmayan bir Meclisin Başkanı'sınız. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) O sebeple, aklımıza düştüğü gibi konuşmak yerine son derece dikkatli cümleler sarf etmek mecburiyetinde olduğumuz akıldan uzak tutulmamalıdır.

Biz, terörsüz Türkiye masalıyla Türkiye'ye kâbus yaşatmak istediğiniz için, teröristlerle iktidar pazarlığı yapacak kadar millî benliğinizden uzaklaşıp şuursuzlaştığınız için, namus ve şerefınız üzerine ettiğiniz o yeminleri unutup 85 milyonun hakkına, hukukuna göz diktiğiniz için size de bütçenize de “hayır” diyoruz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından ayakta alkışlar)

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Oturum Başkanı TBMM Başkanı Numan Kurtulmuş'un, İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun 226 sıra sayılı 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 227 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde İYİ Parti Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin konuşması

BAŞKAN - Sayın Genel Başkan, sözlerinizdeki bir iki bilgiyi düzeltmek durumundayım.

Komisyon 19 toplantı yapmış, bu toplantılardan sadece 3 tanesi arkadaşlarımızın tamamının oylarıyla kapalı yapılmıştır. Onlar da Millî İstihbarat Teşkilatı, Millî Savunma Bakanlığı gibi güvenlikle ilgili konuların ele alındığı toplantılardır. Dolayısıyla bu Komisyon sonuna kadar bütün toplantılarını açık bir şekilde gerçekleştirmiştir. Bu bilgiyi düzeltmek isterim.

Şimdi, onun...

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - İmralı ve Kandil'in haberi varsa bizim haberimiz olmasa da yeter Sayın Başkanım.

FARUK KILIÇ (Mardin) - Ne alaka! Toplantıya katılma cesareti gösteremeyenler burada gelip konuşuyor, keşke o cesareti gösterseydiniz.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN - Böyle bir polemige girmek istemem. Ben, sadece, bakın, Sayın Genel Başkanın konuşmasını saygıyla sonuna kadar dinledim. Sağ olsun... Sadece bir bilgi düzelttim; toplantıların yarısı kapalı yapılmamıştır, 19 toplantının sadece 3 tanesi bütün milletvekillerinin ortak kanaatiyle kapalı yapılmıştır.

V.- AÇIKLAMALAR

1.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, Oturum Başkanı TBMM Başkanı Numan Kurtulmuş'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) - O zaman düzeltelim, kapsamlı toplantılar kapalı yapılmıştır, buna katılıyorum, bir şey yok.

BAŞKAN - Eyvallah.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) - Bu bir bütçe görüşmesi, dolayısıyla ben konuşmamda ağırlıklı olarak bütçenin sınırında kalmaya özel çaba sarf ettim, dikkatinizi de çekmiştir.

Ayrıca, bu meselenin böyle bir gündemle speküle edilmesini de arzulamıyorum ama Türkiye'de olup bitenler hepimizin gözünün önünde cereyan ediyor. Bu konuyla ilgili karşı duruşlarımızı da uygun gündemlerde dile getirmeye çaba sarf ediyoruz, benim şeyim o. "Yarısı kapalı kaldı." diye ifade ettiysem... En önemli bölümü orasıydı, onun için öyle "yarısı" diye demiş olabilirim. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Eyvallah, teşekkür ediyorum.

Ben de konuşmanızdaki hassasiyetiniz için teşekkür ediyorum. Sadece eksik bilgiyi düzeltmek için söz aldım.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) - Çok yakın takip ediyorum, merak etmeyin.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN**GELEN DİĞER İŞLER (Devam)**

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/280) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 226) (Devam)

2.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/279), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller; 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2024 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 218 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2024 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2024 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/1191) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 227) (Devam)

BAŞKAN - Şimdi, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına ilk konuşmacı Grup Başkan Vekili Manisa Milletvekili Sayın Erkan Akçay. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA ERKAN AKÇAY (Manisa) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; 2026 Yılı Bütçe Kanunu Teklifi hakkında Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz aldım. Genel Kurulu ve aziz Türk milletini saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlarken, aziz vatanımızı bizlere emanet eden atalarımızı, cumhuriyetimizin banisi Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü ve kahraman şehitlerimizi rahmet ve şükranla anıyorum. Bütçe görüşmelerine başladığımız bugünlerde dünyaya ve bölgemize baktığımızda karşılaştığımız manzara şudur: Dünya âdeta aklını yitirmiş bir cinnet hâlini yaşamaktadır. Dört bir yanda çatışmalar ve savaşlar var. Bu kaostun ortasında duruşumuzun kaynağı bellidir. Türkiye Cumhuriyeti, nevzuhur bir yapılanma, tesadüflerin bir araya getirdiği bir teşkilatlanma değildir; binlerce yıllık bir aklın, birikimin, Mete Han'dan Atatürk'e uzanan kutlu silsilenin yeryüzündeki sarsılmaz kalesidir. “Devlet ebet müddet, millet ebet müddet.” felsefemizdir. Bugün dünyanın içine düştüğü kaosta insanlık adalet aramaktadır. Tarih tekrerrür etmektedir. 20'nci yüzyılda emperyalizme geçit vermeyen milletimiz bugün de bu kaostun ortasında insanlığın ihtiyaç duyduğu yeni aklın, ahlakın, adaletin ve nizamın temsilcisidir. İşte, bu yüzden bu çağa “Türk yüzyılı” “Türkiye Yüzyılı” diyoruz. Akıl, ahlak, adalet yolunda irade ve istikrarla ilerliyoruz çünkü Türk milleti, zorlukları aşan, kendi istikbaline yön veren ve nizam kuran kudretin adıdır. Türkiye, istikrar içinde güçlü bir şekilde kendi gündemini yürüten asli bir aktördür. Başka güçlerin sürüklediği hadiselerle mahkûm değiliz, kendi gündemimize hâkimiz. Türkiye barışın güvercini, gerektiğinde savaşın kartalıdır. Temel politikamız barıştır. “Yurtta barış, dünyada barış.” diyoruz.

Cumhuriyetimizin ilk yüzyılı yeniden doğuş ve var olma asrıydı, yeni yüzyılımız ise şahlanış ve dünyaya nizam verme asrı olacaktır. Bizim nazarımızda siyaset gündelik çıkar avcılığı değil mümkün olanı millet hayrına gerçekleştirme faaliyetidir. Siyasetimizin öznesi insan, nesnesi devlet, cümlesi büyük Türk milletidir. İşte, bu şuurla Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin getirdiği istikrar ve Cumhuriyet İttifakı'nın sarsılmaz iradesi Türkiye'nin siyasi gücüdür. Bu duruş, sadece günü kurtarmanın değil nesillerin geleceğini teminat altına almanın mücadelesidir. Aziz Atatürk'ün şu sözleriyle yolumuzu aydınlatıyoruz: “Asla şüphem yoktur ki Türklüğün unutulmuş büyük medenî vasfı ve büyük medenî kabiliyeti bundan sonraki inkişafıyla atının yüksek medeniyet ufkunda yeni bir güneş gibi doğacaktır.” İşte o güneş doğmuştur. Oğuz atamızın ifadesiyle “Gök çadırımız, güneş tuğumuz olsun.” diyoruz. İşte bu tarihî sorumlulukla Türk milletinin cebindeki her kuruşunun, emeğinin ve umudunun hakkını savunmak yani bütçe hakkını ifa etmek üzere bir aradayız.

Değerli milletvekilleri, ürettiğinden fazla tüketen, kazandığından fazla harcayan bir ekonomi istikrarsızdır. 2026 yılı bütçemizi zorlu bir ekonomik tablo içinde konuşuyoruz ancak altını çizmek isterim ki Türkiye zorlukları fırsata çevirip sıçramaya dönüştüren bir ülkedir. Ekonomideki hedefimiz nettir, ekonomide istikrarı sağlamak önceliğimizdir. Enflasyonu kalıcı biçimde tek haneye indirmek, üretken

yatırımlarla istihdamı büyütmek ve refahı adil paylaşmak istiyoruz. Bu amaçla 2026 yılı bütçesi üç temel üzerine inşa ediliyor: Harcamada disiplin, fiyat istikrarını esas alan enflasyonla mücadele ve sürdürülebilir büyüme.

Öncelikle büyümeye bakalım. Dünya ekonomisi belirsizliklerle doludur; savaşlar, tedarik zincirlerinde yaşanan krizler, enflasyonist baskılar devam etmektedir. Pek çok ülke bu fırtınada sarsılırken Türkiye farklı bir hikâye yazmaktadır. Son beş yıldır kesintisiz büyüyörüz. 2024'te yüzde 3,3 büyüdük, 2025'te yüzde 3,7; 2026'da ise yüzde 3,8 büyüme yolundayız. Türkiye yüksek gelirli ülkeler grubuna adım adım ilerlemektedir. İstihdam potansiyelimizi harekete geçirmek için doğru yoldayız. İşsizlik oranımız son yirmi dokuz aydır tek hanelededir. İstihdam 2024'te 988 bin kişi arttı, istihdam oranı 1,2 puan yükseldi. 2025'te iş gücüne katılım nispeti yüzde 53,7 seviyesindedir. İşsizliğin yüzde 8,7'den yüzde 7,8'e gerileyeceğini öngörüyoruz. İhracat ve cari açık verileri de yarınlr için umutlu olmamıza destek oluyor. Dış talepteki zayıflamaya rağmen ihracatçılarımız rekorlar kırmaya devam ederek 270 milyar dolar sınırını aşmıştır.

Turizmde dünya 4'üncülüğüne yükselerek 60 milyar doları aşan bir gelir elde ettik. Bu başarıyı sürdürmenin en önemli araçlarından biri harcama disiplindir. Bugün küresel borçluluk rekor seviyedeleyen Türkiye hem kamu hem de hane halkı borçluluğunda en iyi performans gösteren ülkelerden biridir. Avrupa Birliği tanımlı borçluluk oranımız Avrupa Birliği ortalamasının dörtte 1'i düzeyindedir, bu sağlıklı yapı ekonomimizin en sağlam özelliğinden biridir.

Bütçenin üzerine inşa edildiği üçüncü sütun fiyat istikrarını esas alan dezenflasyondur. Fiyat istikrarı yalnızca ekonomi meselesi değil toplumsal huzurun ve refahın da şartıdır. Enflasyonla mücadele önceliğimiz olmaya devam ediyor. Yıllık enflasyon 2024'te yüzde 44,4 olarak gerçekleşmişti, 2025'te ise yüzde 30 civarına inmesi hedeflenmektedir. Enflasyonu kalıcı bir şekilde tek haneye indirme hedefine daha kararlılıkla sarılmalıyız. Fiyat istikrarı sağlanmadan refahın kalıcı olması mümkün değildir.

Değerli milletvekilleri, Türkiye, ekonomik altyapısını büyük ölçüde tamamlamakla birlikte büyük atılımları ve yapısal reformları gerçekleştireceği bir dönemdedir. Sayın Cumhurbaşkanımızın ifade ettiği gibi, 2026 yılı Türkiye ekonomisinde bir reform yılı olacak; sanayiden teknolojiye, tarımdan enerjiye kadar tüm alanlarda büyük bir dönüşüm başlatılacaktır. Bu dönüşüm sadece rakamlarla ölçülmeyecek, her bir vatandaşımızın yaşam kalitesini de yükseltecektir. Bunun için emeklilerimizin, çalışanlarımızın, esnafımızın ve çiftçilerimizin alım gücünü artıracak köklü reformlar bir an önce hayata geçirilmelidir. Dar ve sabit gelirli vatandaşlarımızın refahını artıracak düzenlemeler, emeklilerimizin ve kamu çalışanlarımızın aylıklarında yapılacak iyileştirmeler, esnaf ve çiftçilerimizin BAĞ-KUR prim gün sayısının düşürülmesi, birinci dereceye gelen memurlara 3600 ek gösterge verilmesi ve ev hanımlarına prim desteğiyle emeklilik hakkı tanınması gibi adımlar yerine getirilmesi bakımından önem taşımaktadır.

Değerli milletvekilleri, vergi uygulamalarının son günlerdeki en önemli gündem başlığı 30 büyükşehirde basit usulde vergilendirmenin kaldırılmasıdır. 2026'dan itibaren taksici, dolmuşçu, lokantacı, kuaför, tamirci, kahveci gibi küçük esnafımız basit usulden gerçek usule geçirilecektir. Bu değişiklik, esnafımızın omuzlarına mali bir yük ve bürokrasi getirmektedir. Bu geçişle birlikte, esnafımızın gelir vergisi istisnası kalkacak, defter tutma zorunluluğu başlayacak ve her beyanname verilen damga vergileriyle yeni masraflar ortaya çıkacaktır. Sabah dükkânını besmeleyle açıp akşam şükürle kapatan, milletimizin ve devletimizin teminatı olan esnafımızı, bilhassa kırsal kesimde bulunan küçük esnafımızı defter, beyanname, damga vergisi sarmalına bırakmamalıyız. Önerimiz şudur: Bu düzenleme ya iptal edilmeli veya en azından geçiş süreci daha yumuşak ve kademeli hâle getirilmelidir. Gerçek usule geçiş için belirlenen ciro ve diğer hadler günümüz ekonomik şartlarına uygun olarak yükseltilmeli ve esnafımıza bu süreçte destek olunmalıdır.

Muhterem milletvekilleri, cumhuriyet ve demokrasi tarihimizin en hassas ve kritik dönemlerinden birini yaşıyoruz. “Terörsüz Türkiye” dediğimiz bu süreçte mazisi yaklaşık kırk yılı geçen terör sorununun ülkemiz gündeminden tamamen çıkarılması hedeflenmektedir. Amacımız; millî birlik ve bütünlüğün pekiştirilmesi, kardeşliğimizin ve barışımızın tahkim edilmesi, devletimizin bekasının teminat altına alınması, hukukumuzun, demokrasimizin geliştirilmesi, güçlü, büyük Türkiye’nin inşasıdır. Terörsüz Türkiye siyasi bir manevra değil devlet aklı ve millet vicdanıyla çizilmiş tarihî, millî ve stratejik bir yöneliştir. Bu yolun pusulası hukuk, demokrasi, adalet, güvenlik ve onurdur. Terörsüz Türkiye, yalnız iç barışımız için değil aynı zamanda Orta Doğu’da, mavi vatanı, Kıbrıs’ta, Balkanlarda, Kafkasya’da, Orta Asya’da, Afrika’da daha güçlü jeopolitik sağlam duruşun ve istikrarın da şartıdır. Hayat, insanları yoksunlukları ve korkuları üzerinden vurur. Türkiye ve Türk milleti onlarca yıl yaratılan suni korkular ve kasti yaşatılan yoksunluklar üzerinden büyük yara aldı. Terörsüz Türkiye’yle tüm korku ve yoksunluk oyunlarına son veriyoruz ve vakit kardeşlik, kenetlenme vaktidir diyoruz. Onlarca yıldır enerjimizi ve en kıymetli varlığımız olan evlatlarımızı yutan bu sarmaldan çıkmak önümüzdeki en büyük ödevdir. Artık dünün yöntemleriyle bugünü yönetemeyiz. Beklentimiz, silahların sadece susması değil tamamen bırakılması ve illegal örgütsel faaliyetlerin sona ermesidir. Bizden sonraki nesillere çatışma kültürünü değil huzur iklimini miras bırakmakta kararlıyız. Şimdi, geçmişin acılarının üzerini kapatma ve güçlü, huzurlu Türkiye’yi hep birlikte inşa etme vaktindeyiz. Milletçe ödediğimiz ağır bedelleri, yaşadığımız acıları, o karanlık günleri unutmadan bugünü doğru okumak zorundayız. Bu süreçte on binlerce canımızı, beşikteki bebeklerimizi ve evlatlarımızı teröre kurban verdik, şehitler verdik. Sadece canlarımız değil huzurumuz, birliğimiz, ekonomik ve sosyal potansiyelimiz de zarar gördü. Yetti artık diyoruz; bu acıları, bu kayıpları bir kırk yıl daha mı yaşayacağız? Bugün yer altı ve yer üstünden fişkıran cevherlerine şahit olduğumuz o bereketli köyler, yıllarca terörün gölgesinde ıssızlığa mahkûm edilmişti. Bugün devletimizin sağladığı güven iklimiyle o dağların kaderinin nasıl değiştiğini hep birlikte görüyoruz. Dün korkuyla anılan yerler tenis turnuvalarına, kış sporları festivallerine, rafting şampiyonalarına ev sahipliği yapmaktadır. Terörün yerini hayat, korkunun yerini güven, umut ve coşku almıştır. Şimdi bu muhteşem iklimi daha da güçlendirmenin, batıdan doğuya yatırım, üretim ve istihdam göçünü bir gönül seferberliği içinde başlatmanın vaktidir.

Muhterem milletvekilleri, terörsüz Türkiye akıl, ahlak ve adaletle, her vatandaşını bağrına basan şefkatiyle, demokrasiyle ve ekonomik gücünün muhteşem atılımıyla yükselen bir ülkedir. Terörsüz Türkiye devlet aklıyla inisiyatifi asla dış aktörlere bırakmayan, demokrasi ve hukuk devletiyle tahkim edilmiş bir millî birlik aşamasıdır. Terörsüz Türkiye yalnız ülkemize değil bölgesel barışa da katkıdır, içeride başarıya ulaştıkça Suriye ve Irak kapsamında bu ülkelerin bütünlüğü ve bölünmezliği de güçlenecektir. Elbette ki Suriye ve Irak’ta yüreği, aklı, fikri bizden kopmayan; yönünü ve umudunu Türkiye’den asla çevirmeyen bütün soydaşlarımız da huzur bulacaktır. 27 Şubat tarihinde yapılan barış ve demokratik toplum çağrısının ardından yaşanan gelişmeler umutlarımızı artırmıştır. PKK terör örgütünün lağvedilmesi, 11 Temmuzda sembolik de olsa silahların yakılması, 26 Eylülde örgüt elemanlarının ülkemizden ayrılması ve Irak’ın bazı bölgelerinden çekilmesi gibi gelişmeler doğru yolda olduğumuzu göstermektedir ancak sürecin tamamlanması için daha yapılacak işler vardır. Bu süreci kalıcı hâle getirmenin birinci şartı örgütün tüm unsur ve uzantılarıyla 27 Şubat çağrısına harfiyen uymasındır. Özellikle Suriye’deki SDG/YPG yapılanmasının da aynı kararlılığı göstermesi, 10 Mart mutabakatına uygun hareket etmesi gerekmektedir. Hatırlatmak isteriz ki sınırlımızda ikinci bir İsrail kurulmasına asla tahammülümüz yoktur.

Değerli milletvekilleri, terörsüz Türkiye'ye karşı çıkıp kara propaganda yapanlara Melaye Cizirî şöyle der: "Kötü, çirkin ve arsız olanlar süsle faydalı hâle gelir mi? Ayağı prangalı olanlar hissedemez sevgiyi yürekte." Prangalarını kıran, dünya gücü olma yolunda ilerleyen Türkiye'mize duyduğumuz sevdayı yüreği, dili, zihni paslı ve prangalı olanlar ve o prangadan sızan kiri ve çirkinliği yaymaya çalışanlar -bizi ve milletimizi- anlayamazlar.

Değerli milletvekilleri, geçmişteki acılar hepimizin hanesine yazıldı. Bize kalan en kıymetli emanet birbirimize duyduğumuz güven, kardeşlik, kaderdaşlık duygusu ve taşıdığımız ortak sorumluluktur. Birlik aynışmak değildir, farklılıklarımızı koruyarak aynı hedefe omuz vermektir. Farklı hikâyelerimiz olabilir ancak ortak hikâyelerimiz çok daha fazladır. Geçmişimiz, geleceğimiz, hedeflerimiz ve kaderimiz aynıdır, bütün hikâyelerin üzerinde ve ötesindedir.

Çocuklarımız için kurmak istediğimiz Türkiye'nin ana omurgası birlik, kardeşlik, hukuk, demokrasi, huzur, güven ve dayanışmadır. Birlikte olursak çok daha mutlu ve güçlü oluruz. Türk ile Kürt'ün ortak geleceği ortak geçmişinin anılarıyla, ahlaki ve manevi rabitasıyla oluşacaktır. Sen, ben, o değil; biz paydasında buluşursak aşılmaz oluruz. Bu duruş şiddetten arınmış meşru siyaset, hukuka sadakat, ortak fayda ve şeffaf süreçle kalıcı olacaktır. Türkiye artık terörün gölgesinde değil millet ve devlet iradesinin güneşinde yol yürümektedir. Vatan ve bayrak sevgisinde buluşan, bu vatandan soy alıp soy verme bilincine sadık kalan, vatana aidiyetten sapmayan yüreklerimiz aynıdır. Meselemiz siyasi değil millidir. Soru nettir: Terör bitsin mi, bitmesin mi? Millî birlik ve kardeşlik cumhuriyetin yeni yüzyılına mühür vursun mu, vurmasın mı?

Aziz milletim, sevgili vatandaşlarımız; bu yüce kürsüden haykırıyorum: Bu milletin evlatları olarak birbirimizin kahrını yutmazsak başkalarının zehrini yutmak zorunda kalırız ve biz bu zehri asla yutmayacağız, güzel vatanımızın güzel insanlarıyla işi kolay kılacağız; terörsüz Türkiye'yi, terörsüz bölgeyi inşa edeceğiz. Tüm engellemelere ve karşı duruşlara rağmen bu hedefi gerçekleştirmeye kararlıyız, yeminliyiz. Türkiye'yi büyüteceğiz, iç cephemizi kuvvetlendireceğiz, kardeşliğimizi pekiştireceğiz, hukukumuzu, demokrasimizi daha da geliştireceğiz. Adımız bir, anımız bir, acımız bir. Biz büyük bir aileyiz; kuzeyden güneye, doğudan batıya tek bilek, tek yürek biz Türkiye'yiz diyoruz. Millî birlik ve beraberliğimizi sağlam tuttukça, iç huzur ve kardeşlik ortamını el birliğiyle savundukça hiçbir güç Türkiye'ye diz çöktüremeyecektir.

Değerli milletvekilleri, Türkiye doğu ile batının, kuzey ile güneyin, mazlum ile zalimin, hak ile batılın kavşak noktasındadır. Bugün Türk dış politikası Ankara merkezli, şahsiyetli, millî ve tam bağımsız bir karakter arz etmektedir. Bir hayatı konumuz denizlerdeki vatanımız mavi vatanıdır. Unutulmasın ki Ege'de oldubittiye, Akdeniz'de gasp siyasetine asla geçit vermeyeceğiz. Ege ve Doğu Akdeniz'de Türkiye'yi Antalya Körfezi'ne hapsedmeye çalıştılar, Sevr'in denizlerdeki versiyonu olan haritaları önümüze koydular ancak karşılarında Türk donanmasının sarsılmaz pruvasını buldular.

Ve Kıbrıs; Kıbrıs bizim için diplomatik bir sorun değil millî bir davadır. Unutulmasın ki Kıbrıs Türkü yalnız değildir; Türkiye varsa umut da vardır, güç de vardır. Kıbrıs'ta çözümün adı bellidir, egemen eşitliğe dayalı iki bağımsız devlet. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin tanınması Türk dünyasının ve İslam âleminin boynunun borcudur.

Gözümüzü biraz daha doğuya çevirdiğimizde yüreğimizi ferahlatan bir tabloyla karşı karşıyayız; Türk Devletleri Teşkilatıdır bu tablo. Türk Devletleri Teşkilatı, gün geçtikçe kurumsal yapısını güçlendirmekte, organizasyon kabiliyetini artırmaktadır. Dün hayalini kurduğumuz birliktelik bugün ete kemiğe bürünmüştür.

Sayın milletvekilleri, dünyadaki yangınlara sırtımızı dönmeyiz. Kuzeyimizde Rusya-Ukrayna savaşı sürerken Türkiye barışın teminatı olmuştur. Güneyimizde ise İsrail'in uyguladığı devlet terörü dünyada kara bir lekedir. Batı dünyası bu soykırımı izlerken üç maymunu oynamaya devam etmektedir.

Türk dış politikasında yeni ve güçlü bir paradigmaya da ihtiyaç olduğunu düşünüyoruz. Bu hâli 3 sütun üzerine inşa ediyoruz. Bunlar; Kudüs paketi, "TRÇ" başlığında saydığımız Türkiye, Rusya, Çin iş birliği, ABD ve Batı'yla dengeli ilişkiler. Birinci sütunumuz Kudüs pakettir; Kudüs eksenli bölgesel barış ve güvenlik mimarisi sadece Filistin-İsrail hattında kalıcı ateşkesi değil bölgenin bir huzur kuşağına dönüşmesini hedeflemektedir. İkinci sütunumuz TRÇ yani Türkiye-Rusya-Çin iş birliği ve ittifaktır; TRÇ bir askerî blok olmayıp enerji, lojistik, sanayi, teknoloji eksenlerinde somut çıktılar üretmeyi hedefleyen katmanlı bir ortaklıktır; bir eksen kayması değil eksen tahkimidir. Üçüncü sütunumuz ABD ve Batı'yla dengeli ilişkiler; çift başlı Selçuklu Kartalı'ndan ilham alan bir kavrayışla hem doğuya hem batıya elimizi uzatıyor, her iki yöne başımızı ve bakışımızı çeviriyoruz.

Değerli milletvekilleri, tarihin ve mantığın emri üzerine dış politikada, Türkiye jeopolitiği ve stratejik bir akılla hareket ediyoruz. Ne doğudan vazgeçeriz ne batıdan koparız; vazgeçmeyeceğimiz tek gerçek Türkiye'nin ahdi hakları, güvenliği ve refahıdır. Türkiye artık masada kendisine dayatılanı imzalayan değil sahadaki gücüyle masayı kuran bir ülkedir.

Kıymetli milletvekilleri, Türkiye'nin en önemli başlıklarından biri de eğitimidir ve bilhassa mesleki ve teknik eğitimidir. Bizim inancımızda ve kültürümüzde demiri döven, çeliğe su veren, motora can veren usta en az o motoru tasarlayan mühendis kadar kıymetlidir, baş tacıdır. Eğer tulum giymekten, tornavida tutmaktan, kod yazmaktan imtina eden bir nesil yetiştirirsek tasarladığımız teknolojiyi üretecek el bulamayız. Mesleki eğitim, sanayi bölgelerinin içine, fabrikaların kalbine taşınmalıdır; diplomasını alan gencimiz, iş arayan değil işi hazır olan, kolunda altın bileziği, yüreği vatan sevgisiyle dolu birer nefer olmalıdır. Meslek liselerimiz pandemi döneminde, Türkiye'nin gelecek lokomotifi olabileceğini başarıyla ispatladı. Başka ülkeler maske, dezenfektan, eldiven gibi malzemeleri bulamayıp birbirinden gasbederken bizim meslek liseli evlatlarımız ürettikleri ürünleri devletin vatandaşına ücretsiz ulaştırmasını sağladı. Meslek liselilerimiz Türkiye Yüzyılı'nın sanayi akıncılarıdır. Ancak gerçekçi olmalıyız; bugün aileler evlatlarının öncelikle Anadolu lisesi veya fen liselerine gitmesini arzu ediyor. İşte, bu yüzden meslek liselerimizi birer cazibe merkezi hâline getirerek aileleri de özendirecek bir konuma getirmeliyiz. Meslek liselerine yönelik yapılacak altyapı yatırımları, iş bulma, sosyal güvenlik, staj imkânlarını genişletme, tatmin edici maaş ve sosyal prestij kazandırma revizyonu sayesinde aileler evlatlarının meslek lisesine gittiğini mahcubiyetle değil gururla söyleyeceklerdir. Bu çerçevede eğitim programları, meslek standartlarına, sanayinin ve diğer sektörlerin ihtiyaçlarına dayalı olarak yeniden düzenlenmelidir. Güçlü devlet üreten devlettir, üreten devletin temeliyse nitelikli mesleki eğitimidir. Türk gençliğinin elindeki hünelerini Türkiye'nin küresel gücüne dönüştürecek her adımın yanındayız.

Sayın milletvekilleri, Türk milleti tarih boyunca hamlelerini birbirine ekleyerek büyümeyi, her hamleyi yeni bir sıçramaya çevirmeyi bilmiştir. Kudretimiz tarihimizden gelen öz güvende, emek ve disiplinimizde, bilgelik ve sebatımızda saklıdır. Yeni yüzyıla vurulacak mühür akılla, emekle ve ortak iradeyle vurulacaktır. Köklerden gelen ilkelerle yolumuzu aydınlatıyoruz. Oğuz atanın Kızılalma'sını, Orhun Yazıtları'nın töresini, Siyasetname'nin liyakatini, Kutadgu Bilig'in bilgeliğini, Hoca Ahmet Yesevi'nin hikmetini, Hacı Bektaş ve Yunus Emre'nin gönül dilini, Ahmed-i Hani ve Melaye Ciziri'yle kadim kardeşliğimizi mayalayan nefesleri irfan rehberlerimiz olarak görüyoruz. Ahmed-i Hani şöyle der: "Âşık ile heves sahibi arasında fark vardır; heves sahibi çıkarıcıdır, âşıkarsa fedakârdır." Bizler bu aziz vatanın ve Türkiye Yüzyılı'nın fedakâr, azimli ve kararlı âşıklarıyız. Bizim ışığımız, Yusuf Has Hacıb'in

“Akıl bir meşaledir; kör için göz, ölü vücut için can, dilsiz için sözdür.” diyen ferasetidir. Bizim pusulamız Yunus Emre’nin “Yaratılanı severiz Yaradan’dan ötürü.” diyen engin hoşgörüsü, Hacı Bektaş Veli’nin “İncinsen de incitme.” diyen asaletidir. İnaniyoruz ki bu bütçe Türkiye Yüzyılı hedeflerine giden yolda güçlü bir adım olacaktır.

Konuşmama son verirken Milliyetçi Hareket Partisi olarak 2026 yılı bütçesine olumlu oy vereceğimizi ifade ediyor, bütçenin milletimiz için hayırlı olmasını diliyor, muhterem heyetinizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına ikinci konuşmacı Grup Başkan Vekili Nevşehir Milletvekili Sayın Filiz Kılıç.

Buyurun Sayın Kılıç. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; cumhuriyetimizin ikinci asrına adım attığımız, Türk ve Türkiye Yüzyılı meşalesini daha yükseğe, daha ileriye taşıma azmiyle dolu olduğumuz şu tarihî günlerde 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum.

Sözlerime başlamadan, zehir tacirlerine yönelik operasyon sırasında uğradığı hain saldırı sonucu şehit düşen kahraman Özel Harekât Polisimiz Emre Albayrak’a Yüce Allah’tan rahmet, kederli ailesine ve aziz milletimize başsağlığı diliyorum. Bu vesileyle bütün şehitlerimizi de rahmet ve minnetle bir kez daha anıyorum.

Sözlerimin hemen başında, bizleri ekranları başında dikkatle izleyen aziz Türk milletimizi, tarlasında bereket bekleyen çiftçimizi, tezgâhı başında alın teri döken esnafımızı, fabrikalarda çarkları döndüren işçimizi, vatan nöbetindeki Mehmetçik’imizi, ilim irfan ordusu öğretmenlerimizi ve kalbi Türkiye’yle çarpan gönül coğrafyamızı en derin muhabbetlerimle, saygıyla ve sevgiyle selamlıyorum.

Bugün burada, millet iradesinin tecelligâhı olan bu kutsal çatı altında yaptığımız iş, alelade bir şekilde rakamları oylamak, sıradan bir “kabul” ya da “ret” demekten ibaret değildir bize göre. Önümüzdeki metin teknik bir hesap cetveli olmanın çok ötesindedir. Biz bugün, küresel fırtınaların ortasında rotasını lider ülke ufkuna kilitlemiş, bu ufka kenetlenmiş Türkiye’nin 2026 yılındaki yol haritasını, büyüme stratejisini, kalkınma iradesini konuşuyoruz. Bizim siyaset anlayışımızda Batı’nın “Amaca giden her yol mübahtır.” diyen riyakâr ve çıkarıcı anlayışına yer yoktur. Bizim pusulamız bellidir. Biz, siyaseti Şeyh Edebalı’nın Osman Gazi’ye nasihatinde, Hoca Ahmet Yesevi’nin Hikmet’inde ve Bilge Kağan’ın Orhun Abideleri’nde taşla kazındığı o kutlu buyruktan arıyoruz. Milliyetçi Hareket Partisi kökleri mazide, gözleri atide olan ulu bir çınardır. Misyonumuz, sadece sınırlarımız içinde değil nizamî alem ülküsüyle Adriyatik’ten Çin Seddi’ne, tüm gönül coğrafyamızda Türkiye merkezli yeni bir medeniyet inşasıdır; bu, Türk’ün “lider ülke” şiarıyla şahlânışı, dünyadaki tüm mazlum milletlerin ise zalimin pençesinden kurtuluş müjdesidir.

Ekonomiye bakışımız da rakamlardan ibaret değildir. Bizim için ekonomi Bilge Kağan’ın “Aç milleti doyurdum, çıplak milleti giydirdim.” sözündeki sosyal adalettir. Amacımız Ahilik geleneğimizden bugüne gelen helal lokmayı ve alın terini baş tacı eden, hakça bölüşümü esas alan millî üretim ekonomisidir. Faiz lobilerinin değil nasırlı ellerin kazandığı, refahın bir kısma değil necip milletimizin her ferdine adilce paylaştırıldığı bir düzeni hilalin gölgesinde tesis etmeye yeminliyiz.

Görüşmekte olduğumuz bu bütçe, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin yönetiminde sağladığı istikrarın 8'inci, Türk ve Türkiye Yüzyılı'nın ise 3'üncü bütçesidir. Bu bütçe laf değil icraat üretenlerin, mazeret değil çözüm bulanların, Türkiye'yi istikrar ve refah limanına taşıyanların bütçesidir. Milliyetçi Hareket Partisi olarak şimdiden ifade etmek isterim ki 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'ni tümüyle olumlu değerlendiriyor ve destek veriyoruz.

Değerli milletvekilleri, dünyanın ahvaline şöyle bir bakınız: “Soğuk savaş bitti.” dendi, “Tarihin sonu geldi.” dendi ama dönemimizde dünya belki de tarihinin en karmaşık, en sancılı, en belirsiz dönemecine girdi. Bir tarafta yanı başımızda devam eden savaşlar, diğer tarafta ticaret yollarındaki tıkanıklıklar, tedarik zincirindeki kopmalar; dünyada âdeti bir kaos ve belirsizlik dönemi devam etmektedir. IMF verilerine bakıyorsanız, gelişmiş ekonomilerde büyüme yavaşlıyor, ticaret savaşları kızışıyor; küresel enflasyon, enerji krizi ve jeopolitik gerilimler en güçlü denilen ekonomileri bile sarsıyor. 2024 yılında dünya ekonomisi yüzde 3,3 oranında büyürken gelişmiş ekonomilerde bu oran yüzde 1,8'de kalmıştır. Dünya bir resesyon yani durgunluk korkusuyla boğuşurken Türkiye kendi hikâyesini büyük bir iradeyle yazmaya devam etmektedir. İşte, böyle tekin olmayan; karmaşanın, savaşın yaşandığı bir dünyada ülkemiz, Cumhurbaşkanlığı'nın sağladığı kaya gibi sağlam siyasi istikrar sayesinde bölgesinde bir güven noktası olarak yükseliyor. Hatırlayın o eski günleri; koalisyon pazarlıklarıyla heba edilen ayları, karar alamayan hantal yapıları, yarını göremeyen iş dünyasını, bir anayasa kitapçığıyla yerle bir olan ekonomileri. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle o devirler hamdolsun, kapandı. Çift başlılık tarihe karıştı. Bugün yürütme hızlı karar alıyor, caydırıcılığımız artıyor, küresel meydan okumalara karşı “Ben de varım hem de en güçlü şekilde.” diyen bir Türkiye emin adımlarla ilerlemeye devam ediyor. Millî çıkarlarımız söz konusu olduğunda; ekonomide, diplomaside ve sahada gözünü budaktan sakınmayan, kimseden icazet almayan, Ankara merkezli düşünen bir devlet akli milletimiz için çaba gösteriyor. Felaket tellallarına, sürekli karamsarlık pompalayanlara, “Türkiye battı, bitti.” senaryosu yazanlara inat, Türkiye'nin üretim çarkları tıkr tıkr dönüyor. 2024'te dünya ekonomisi yüzde 3,3 büyürken Türkiye de aynı oranda yüzde 3,3 büyüyerek potansiyelini ortaya koymuş, gücünü ve dayanıklılığını da kanıtlamıştır. Bakınız, 2025'in üçüncü çeyreğine geldiğimizde, tam 21 çeyrektir yani beş yılı aşkın süredir kesintisiz büyüyen bir ekonomi görüyoruz; yüzde 3,7'lik büyüme bu direncin, bu dinamizmin en somut ispatıdır. Millî gelirimiz yıllıklandırılmış bazda 1 trilyon 538 milyar dolar seviyesine, kişi başı gelirimiz 17 bin dolar seviyesine gelmiştir. Peki, hedefimiz ne? İstikametimiz nereye? Orta vadeli programda çizdiğimiz yol haritası bellidir, 2026 sonunda millî gelirimizi 1 trilyon 658 milyar dolara taşımak istiyoruz. Bu rakamlar kâğıt üzerinde kalan istatistikler değildir, dünyanın en büyük ekonomileri arasına adımızı altın harflerle yazdırma iradesidir. Tabii ki ekonominin en can yakıcı meselesi enflasyondur, bunu görmezden gelmiyoruz, halının altına süpürmüyoruz; vatandaşımızın çarşıda, pazarda, markette hissettiği her şeyin farkındayız ancak 2024'ün ikinci yarısından itibaren kararlı bir dezenflasyon sürecinin başlaması umut vericidir. Rakamlar ortada, kasım ayında tüketici enflasyonu aylık yüzde 0,87; yıllık yüzde 31,07'ye geriledi, bu, son dört yılın en düşük seviyesidir. Yeterli mi? Hayır, asla. Bizim hedefimiz, arzumuz enflasyonun tek haneye inmesidir. Hedefimiz 2026'da bu oranı yüzde 20'nin altına, yüzde 16 hedefine çekmek, 2027'de ise tek haneye indirmektir. Fiyat istikrarı sağlanmalı, vatandaşımızın alım gücü korunmalı ve “enflasyon” denen o canavarın başı ezilmelidir.

“Lider ülke Türkiye” vizyonu ihracatta kırdığımız rekorlarla somutlaşmaktadır. En büyük pazarımız Avrupa duraklamış, resesyona girmiş ama Türk ihracatçısı durmamış, kapı kapı dolaşmış. 2024'te 261,8 milyar dolar ihracat yapmışız, 2025 Kasım ayı itibarıyla yıllık ihracatımız 270,6 milyar doları bularak tarihi zirvesine çıkmış, 2026 hedefimiz ise 282 milyar dolara ulaşmaktır. Sadece mal satmıyoruz, hizmet de ihraç ediyoruz. Turizmde bereketli bir sezon geçirdik; 56,3 milyar dolarlık gelirle cari açığın kapanmasına

omuz verdik. Bakın, bir zamanlar “ekonominin yumuşak karnı” denilen, kriz gerekçesi yapılan cari açık yıllık 20,1 milyar dolara kadar geriledi. Cari açığın millî gelire oranı yüzde 1,3 seviyelerine inmiştir. Bu rakamlar Türkiye ekonomisinin dış şoklara karşı bağışıklık kazandığının, kendi ayakları üzerinde durabildiğinin resmidir. İhracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 75'lere dayanmıştır.

Şimdi, gelelim bütçenin detaylarına yani milletimizin parasının millete nasıl döneceğine. 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nde bütçe giderleri 18 trilyon 978,8 milyar TL, bütçe gelirleri ise 16 trilyon 266,1 milyar TL olarak teklif edilmiştir. Bütçe açığımız 2 trilyon 712,7 milyar TL olarak öngörülüyor. Bu açık üzerinden eleştiriler gelebilir ancak bu açığın sebebini ve nereye harcandığını milletimize doğru anlatmak boynumuzun borcudur. Bu açık israftan değil vefadan kaynaklanmaktadır, bu açık asrın felaketinin yaralarını sarmak için göze alınmıştır. Bütçe açığının millî gelire oranı yüzde 3,5'tir. Deprem harcamalarını hariç tuttuğumuzda mali disiplinden asla taviz verilmediği görülecektir. Bu bütçeye biz bir ihya ve inşa bütçesi diyoruz. Neden? Çünkü “asrın felaketi” dediğimiz o büyük depremin, o büyük yıkımın izlerini silmek, şehirlerimizi yeniden ayağa kaldırmak bu devletin en büyük gücüdür. Kolay değil kıymetli arkadaşlar, deprem harcamaları için trilyonlarca lira kaynak aktarıldı. 2023'te 960 milyar, 2024'te 1 trilyon 28 milyar lira harcandı, 2026'da da 653 milyar lira bu işe ayrıldı. Devletimiz ne yaptı? “Bütçemiz yok, bekleyelim, dışarıdan yardım gelsin.” demedi. 11 ilde 3.481 şantiyede 200 bin mimar, mühendis ve işçiyle âdeta bir seferberlik ilan etti. 350 bin konut bitti, hak sahiplerine teslim edildi, yıl sonuna kadar bu sayı 453 bini bulacak. Dünyanın hangi devleti bu kadar büyük bir yıkımın altından bu kadar kısa bir sürede mali disiplini bozmadan kalkabilir? İşte bu, devletimizin kudretidir.

Eğitim, milletimizin istikbali demektir. Bütçenin röntgenini çektiğimizde görüyoruz ki 2026 bütçesinden yüzde 15,3'le yine ilk sırayı eğitim alıyor. Milliyetçi Hareket Partisi olarak, bütçe kaynaklarının en büyük kısmının istikbalimizin teminatı olan eğitime tahsis edilmesini çok kıymetli buluyoruz. Helalühoş olsun çünkü gençlerimiz lider ülke Türkiye'nin mimarları olacak. Biz en büyük yatırımı insana yapıyoruz, istiyoruz ki müfredatımız daha millî olsun; teknolojiyle donanmış, dünyayla yarışan ama değerlerinden kopmamış, kökü mazide, gözü atide olan bir nesil yetişsin; Hoca Ahmet Yesevi'nin hikmetini, Hacı Bektaş Veli'nin irfanını bilen bir gençlik yetişsin. Üniversitelerimiz bilim üretsin, sanayimizle entegre olsun. Eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak, her vatan evladının en iyi eğitime erişmesini temin etmek bu bütçenin ruhunda vardır.

Öğretmenlerimizin özlük haklarının iyileştirilmesi, atanamayan öğretmen sorununun kademeli olarak çözülmesi beklentimizdir. Yine, yurt dışına beyin göçünün azaltılması hususundaki çalışmalara hız verilmesi talebimizdir.

Sağlık devletin vatandaşına dokunduğu en sıcak eldir. Bütçeden sağlığa ayırdığımız payla hastane yatak kapasitemizi, hekim sayımızı arttırıyoruz. 2024'te 100 bin kişiye düşen hekim sayısı 258'e ulaşmıştır. Şehir hastaneleriyle sağlıkta devrim yapılmıştır. Ülkemizde ortalama yaşam süresi 78,1 yıla yükselmiştir. Nüfusumuz yaşılanıyor, 2050 yılında her 4 kişiden 1'i 65 yaş üzerinde olacak. İşte, bu bütçe sadece bugünü değil o günleri de düşünerek koruyucu sağlık hizmetlerine, evde bakım hizmetlerine kaynak ayırıyor. Bizim sağlık anlayışımızda önce insan vardır.

Aile yılında aile kurumu da toplumumuzun temel taşıdır. Küresel cinsiyetsizleştirme dayatmalarına, sapkın akımlara karşı Türk aile yapısını korumak, gelecek nesilleri muhafaza etmek demektir.

Kadınlarımızın iş gücüne katılımını desteklerken ev kadınlarına prim desteğiyle emeklilik hakkı tanınması sözümüzün de arkasındayız. Vatandaşımızın sosyal güvenlik beklentilerini de unutmuyoruz. BAĞ-KUR'lunun prim gün sayısının 7200'e düşürülmesi, emeklimizin yüzünün gülmesi, gelir vergisinde

adaletin sağlanması bizim takibimizde olan milletin haklı talepleridir. 1,51 seviyesine düşen doğum oranının artırılması için yapılan çalışmaların hız kesmeden devam ettirilmesi hatta daha da ivme kazandırılması ve ilave tedbirler alınması da elzemdir.

Şimdi geliyoruz devletin güç ve üretim tarafına yani tarıma, sanayiye, enerjiye ve güvenliğe; zira, güçlü bir ordu ve güçlü bir üretim olmadan tam bağımsızlıktan söz edilemez. Gelelim millî güvenlik meselesi olarak gördüğümüz tarıma. Biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak tarıma sadece domates, biber hesabı olarak bakmıyoruz; bizim için gıda güvenliği hudut güvenliği kadar hayati bir meseledir. Dünya gıda savaşlarına, su krizlerine doğru giderken kendi kendine yetebilen bir Türkiye hedefi bir tercih değil bir mecburiyet olarak karşımıza çıkmaktadır. Çiftçimiz tarlasına küerse Türkiye aç kalır, üreticimiz ahırını boşaltırsa dışa bağımlı oluruz. İşte bu şuurla, 2026 yılı bütçesinde tarımsal destekleme programları için 167,6 milyar TL kaynak ayrılmıştır. Elbette girdi maliyetlerinin, mazotun, gübrenin çiftçimizin belini büküğünü biliyoruz ancak devletimiz üretimi ayakta tutmak için var gücüyle sahadadır. Bakın, tarımsal hasılamız 2023 yılında 1,7 trilyon lira iken, 2024 yılında yüzde 50 artışla 2,4 trilyon liraya ulaşmıştır. Türkiye tarımsal hasılada Avrupa'nın 1'incisi, dünyanın 7'ncisi konumundadır. Bu başarı nasırlı elleriyle toprağı işleyen Türk çiftçisininidir ancak yetinmiyoruz, tarımda verimliliğı artırmanın yolu sudan geçer; su medeniyettir, su berekettir. 2026 yılında tarım sektörü yatırım ödeneklerinin yüzde 56'sını sulamaya ayırıyoruz. Tarımsal sulama yatırım ödeneğı bir önceki yıla göre yüzde 12,8 artarak 122 milyar liraya çıkmıştır. Ayrıca kırsal kalkınmayı sağlamak, köyden kente göçü durdurmak ve üretimi yerinde işlemek için "Tarım Kentleri Modeli"nin hayata geçirilmesini stratejik bir hamle olarak görüyor ve destekliyoruz. Çiftçimiz üretecek, devlet destekleyecek, Türkiye doyacak ve doyuracaktır.

Bir diğer stratejik başlığımız sanayi ve teknoloji. Lider ülke vizyonu fason üretimle değil yüksek teknolojiyle, katma değerli üretimle mümkündür. Sanayicimiz, küresel daralmaya, Avrupa pazarındaki durgunluğa rağmen âdeti bir akıncı ruhuyla çalışmaktadır. İmalat sanayimiz ihracatımızın lokomotifidir, toplam ihracat içindeki payı yüzde 94,5 seviyesindedir. Artık sadece tekstil değil orta-yüksek ve yüksek teknoloji ürünler satıyoruz. Yüksek teknoloji ürünlerin ihracattaki payını arttırmak zorundayız. Devletimiz bu dönüşüm için elini taşın altına koymaktadır. Sanayicimize, KOBİ'lerimize can suyu olacak teşvikler bu bütçede mevcuttur. AR-GE harcamalarımızın millî gelire oranı 2024'te yüzde 1,46'ya yükselmiştir. Hedefimiz bunu 2026'da yüzde 1,77'ye çıkarmaktır çünkü biliyoruz ki bilim olmadan, teknoloji olmadan, inovasyon olmadan küresel ligde rekabet edemezsiniz.

Togg yollarda, fabrikalarımız çalışıyor, organize sanayi bölgelerimiz genişliyor. Organize sanayi bölgesi sayımız 371'e ulaşmış. Buralarda 2,5 milyonu aşkın vatandaşımız istihdam edilmektedir. Sanayi Türkiye'nin büyüme motorudur ve bu bütçe o motora yakıt taşımaktadır.

Sanayinin çarkları neyle döner? Elbette enerjiyle. Enerjide tam bağımsızlık hedefimiz Türkiye'nin beka meselesidir. Yıllarca bu ülkenin kaynaklarını sömürdüler, "Yok." dediler, üzerini kapattılar ama artık o devir kapandı. Gabar'da günlük petrol üretimi 80 bin varili aştı. Karadeniz'de gaz bulundu, hanelerimize ulaşıyor. 710 milyar metreköplük rezerv ülkemizin enerji bağımsızlığı yolunda attığı dev bir adımdır.

Enerji yatırımları devam ederken vatandaşlarımızı da unutmuyoruz. Hani diyorlar ya "Devlet vatandaşına ne veriyor?" diye. Rakamlarla konuşalım, 2026 bütçesinde vatandaşımızın elektrik ve doğal gaz faturalarını sübvans etmek yani devletin kasasından karşılamak için tam 373 milyar lira kaynak ayrılmıştır. Devlet vatandaşının faturasının önemli bir kısmını sessiz sedasız ödemektedir. Sosyal devlet işte budur.

Şimdi geliyoruz en kritik, en gurur verici tabloya; savunma sanayisi. Bir zamanlar “Paramızla bile vermiyorlar.” dediğimiz İHA’ları, SIHA’ları hatırlayın. Terörle mücadele edeceksiniz, müttefikinizden mühimmat dileniyorsunuz. O günler Cumhuriyet İttifakı’nın iradesiyle artık tarihin çöplüğüne atılmıştır. Bugün savunma sanayisinde yerlilik oranımız yüzde 82’ye ulaşmıştır. Artık kendi gemisini, kendi tankını, kendi helikopterini, kendi füzesini yapan bir Türkiye var. KAAAN gök vatanla buluştu, KIZILELMA insansız savaş uçağımız sınırlarımızı aşıyor, ALTAY tankımız envantere girdi. Bu sadece bir silahlanma meselesi değildir, bu bir bağımsızlık meselesidir. Savunma ve havacılık ihracatımız 2024 yılında 7,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Savunma sanayimiz 3.500 firması ve 100 bine yakın çalışanıyla Türkiye’nin lokomotif sektörü olmuştur. Dostlarımıza güven, düşmanlarımıza korku salan bu tablo bütçemizin en onurlu sayfasıdır. Savunma sanayisindeki bu güç terörsüz Türkiye hedefimizin de teminatıdır.

Türkiye yaklaşık kırk yıldır başına musallat edilen bu beladan kurtulma aşamasındadır. Terörsüz Türkiye demek huzur demektir, güven demektir, Doğu ve Güneydoğu Anadolu’ya yatırım demektir, aslında tüm Türkiye’ye yeni yatırımlar demektir. Terörsüz Türkiye’ye ulaşmada yapılacak daha çok şey, daha uzun bir yolumuz vardır. Bu konuda kararlıyız ve sonuna kadar da kararlı kalacağız. Biz birlikte güçlüyüz, buna yürekten inanıyoruz. Gelin bir olalım, işi kolay kılalım diyoruz. Gelin bir olalım, iri olalım, diri olalım diyoruz.

Bu vesileyle, Milliyetçi Hareket Partisi olarak bir hassasiyetimizi de kayıtlara geçirmek istiyorum: Kahraman gazilerimizin hakları. Terörle mücadelede yaralanmış, vücudunda şarapnel taşıyan ama maluliyet oranlarına takıldığı için gazi sayılmayan kardeşlerimiz var. Bu mağduriyetin giderilmesi, onlara da onurla taşıyacakları “gazilik” ünvanının verilmesi talebimizi yineliyoruz. Ayrıca, gazilerimize ikinci istihdam hakkı ve ÖTV’siz araç imkânı da sağlanmalıdır diyoruz.

Dış politikada artık tribünden izleyen değil sahada oyun kuran bir Türkiye var. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin sağladığı hızlı karar alma mekanizmasıyla diplomasimiz altın çağını yaşamaktadır. Ankara merkezli bakış açımızla milli menfaatlerimiz nerede, biz oradayız. Türk Devletleri Teşkilatı artık bir hayal değil küresel bir güç merkezidir. 2040 Vizyon Belgesi’yle hedeflerimizi somutlaştırdık. Ortak alfabe konusunda sağlanan mutabakat Türk dünyasının kültürel birleşmesinin tarihi adımıdır. Zengezur Koridoru’nun açılmasıyla Adriyatik’ten Çin Seddi’ne kadar Türk dünyası kesintisiz bir bağa kavuşacaktır. Filistin davasında Gazze’deki soykırım karşısında insanlığın vicdanı olan tek ülke Türkiye’dir. İki devletli çözüm için 1967 sınırlarında başkenti Doğu Kudüs olan bir Filistin devleti için mücadelemiz sürecektir. Rusya-Ukrayna savaşında barışın tek umudu, tahıl koridorunun mimarı yine Türkiye’dir.

Ulaştırma ve altyapıda Türkiye’nin çehresi değişmiştir. Bölünmüş yol ağıımız 30 bin kilometreye dayanmıştır. İstanbul Havalimanı Avrupa’nın en yoğun havalimanı olarak göğsümüzü kabartmaktadır. Sadece kara ve hava değil dijital dünyada da varız. TÜRK SAT 6A uydumuzla uzayda, Siber Vatan stratejimizle dijital dünyada egemenliğimizi koruyoruz. Kalkınma Yolu Projesi’yle Asya ve Avrupa arasındaki ticaretin kalbi Türkiye’de atacaktır.

Son olarak adalet ve hukuk sistemine değinmek isterim. Hukukun üstünlüğü, geç gelen değil zamanında tecelli eden adalet devletin temelidir. Yargı reformu stratejisiyle bu yolda önemli adımlar atılmaktadır. Ancak toplumda oluşan cezasızlık algısını yıkmak zorundayız. Suç işleyenin yanına kâr kalmadığı, mağdurun hakkının korunduğu bir sistem toplumun huzurunun şartıdır ve tabii ki darbe anayasasından kurtulmak... Türkiye Yüzyılı yamalı bohçaya dönmüş 1982 Anayasası’yla devam edemez. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemini tahkim edecek sivil, demokratik ve kapsayıcı yeni bir anayasa milletimize borcumuzdur. MHP olarak bu konuda hazırlığımız tamdır, irademiz nettir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerimi toparlarken 2026 yılı merkezî yönetim bütçesinin ruhunu özetlemek isterim: Bu bütçe faiz lobilerine, kaos tüccarlarına değil üretene, çalışana, alın terine “evet” diyen bir bütçedir; dışa bağımlılığın bittiği, kendi enerjisini, kendi silahını üreten, tam bağımsız Türkiye’ye omuz veren bir bütçedir; deprem bölgesini ayağa kaldıran, şehirlerimizi ihya eden, o güçlü vefayı gösteren bir bütçedir; Cumhuriyet İttifakı’nın sarsılmaz iradesiyle Türkiye’yi lider ülke yapma vizyonunun bütçesidir. Biz Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak, devletimizin gücüne güç katacak, milletimizin refahını artıracak, geleceğe umutla bakmamızı sağlayacak bu bütçeye gönül rahatlığıyla kabul oyu vereceğiz. İnaniyoruz ki 2026 yılı enflasyonun belinin kırıldığı, büyümenin hızlandığı, terörün son bulunduğu, millî birlik ve beraberliğin güçlendiği ve Türk dünyasının şahlandığı bir yıl olacaktır.

Bütçenin hazırlanmasında emeği geçen, gecesini gündüzüne katan başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere Cumhurbaşkanı Yardımcımıza, bakanlarımıza, bürokratlarımıza ve Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyelerine, milletvekillerimize ve Meclis çalışanlarımıza teşekkür ediyorum.

2026 yılı merkezî yönetim bütçesinin devletimize güç, milletimize bereket, esnafımıza kazanç, çiftçimize hasat, işçimize ve memurumuza huzur getirmesini Cenab-ı Allah’tan niyaz ediyorum.

Sözlerimi bitirirken, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bizim yüzümüz geleceğe, kalbimiz ise köklerimize dönüktür. Cumhuriyetimizin banisi Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün “Türk milleti çalışkandır, Türk milleti zekidir.” diyerek bizlere çizdiği ufuk bugün “lider ülke Türkiye” vizyonuyla ete kemiğe bürünmektedir. Onun “Siyasi ve askerî zaferler ne kadar büyük olursa olsunlar, iktisadi zaferlerle taçlandırılmazlarsa kazanılan zaferler yaşayamaz.” uyarısı bugün bütçeye verdiğimiz desteğin de temel gerekçesidir. Biz cumhuriyetimizi sadece savunmakla kalmayacak, onu ekonomik zaferlerle taçlandırarak muasır medeniyetler seviyesinin en üstüne dikeceğiz. Muhtaç olduğumuz kudretin damarlarımızdaki asil kanda mevcut olduğunu bir an bile aklımızdan çıkarmadan 2026 yılı merkezî yönetim bütçesinin devletimize güç, milletimize refah getirmesini Cenab-ı Allah’tan niyaz ediyorum.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına, iradesiyle bu kutlu çatıyı var eden büyük Türk milletini ve onun Gazi Meclisini en derin hürmetlerimle selamlıyorum. (MHP, AK PARTİ ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.59

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 17.17

BAŞKAN: Numan KURTULMUŞ

KÂTİP ÜYELER: Nermi YILDIRIM KARA (Hatay), İshak ŞAN (Adıyaman)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 26'ncı Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyonda yerinde.

Şimdi Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına ilk konuşmacı Eş Genel Başkan ve Adana Milletvekili Sayın Tulay Hatimoğulları Oruç.

Buyurun Sayın Oruç. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz otuz dakika.

DEM PARTİ GRUBU ADINA TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve ekranı başında bizleri izleyen değerli Türkiye halkları; hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum ve sözlerime başlarken, haksız ve hukuksuz şekilde cezaevinde tutulan sevgili Figen Yüksekdağ, Selahattin Demirtaş, Leyla Güven ve Ayşe Gökkan şahsında bütün siyasi tutuklu arkadaşlarımızı buradan sevgiyle selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, 2026 bütçesinin Komisyon aşaması bitti, Genel Kurulda yoğun bir mesai olacak, Komisyon da çok yoğun bir mesai oldu. Ben partim adına bütçe sürecinde gerek Komisyon aşamasında emek verenler gerekse Genel Kurulda emek verecek olan bütün milletvekillerine ve Meclis çalışanlarına partimiz adına teşekkürlerimi sunarım.

Değerli Türkiye halkları, dünya bir belirsizlik çağı yaşıyor, âdeta araftayız, 20'nci yüzyılın düzeni çöktü ama yenisi kurulamadı. Belirsizlik çağında eşitsizlikler, iklim krizi, yoksulluk, yolsuzluk, cinsiyetçilik, kutuplaştırma, şiddet her yere yayılıyor. Bu kıvılcık kıyametin içinde de dünya ölçeğinde silahlanma yoğun bir şekilde artıyor. Geçtiğimiz yaz ayında Lahey'de NATO'nun yaptığı toplantıda her üye ülkenin gayrisafi yurt içi hasılasının yüzde 5'inin NATO'ya verilmesi yani silahlanma için harcanması kararı alındı. Benzer bir karar 2014'te yine alınmıştı, yüzde 2'ye çıkarılmıştı ama ne yazık ki dünyaya baktığımızda ne sulh var ne de güvenlik var; bilakis savaşlar artmış durumda. Barış ve güvenlik silahla değil barış ve güvenlik, özgürlük ve demokratik bir düzenle sağlanır. Bakın, yapay zekâ, teknolojik gelişmeler, iletişim ve ulaşımındaki hızlanma insanlığın önüne doğayla barışık bir şekilde müthiş bir yaşam alanı sunabilir fakat yine aynı köhne kapitalist sistem bu imkânları sadece bir grup sermayedara ve savaş baronlarına, silah tüccarlarına seferber ediyor ve ne yazık ki insanlık için kullanılması gereken olumluluklar bu kesimlere insanlık ve doğa karşıtı bir şekilde kullanılıyor ve yine kapitalist merkezler bu eşitsizliğin yarattığı göç dalgalarına karşı duvarlarını gittikçe kalınlaştırıyor. Ancak bu eşitsizliklere karşı direniş hareketleri de mevcuttur bütün dünyada; Seattle'dan Tunus'a, Kahire'ye; Gezi Parkı'ndan Yunanistan'daki Sıngırmada Meydanı'na kadar çok geniş bir direniş ağı ve şimdi de Z kuşağı isyanları olarak Nepal'de, Fas'ta, Sri Lanka'da, Sırbistan'da ve Bulgaristan'da büyümeye devam ediyor.

Küresel düzeydeki savaş ve çatışmalardan, ticaret ve enerji koridorları savaşlarından bölgemizin çok etkilendiğinin hepimiz farkındayız. Rusya-Ukrayna savaşı, İran-İsrail savaşı, İsrail eliyle bölgenin yeniden dizayn edilmeye çalışılması hamleleri ve Doğu Akdeniz dolayısıyla da Kıbrıs sorunu bu Parlamantonun gündemine ehemmiyetle alması gereken konulardır.

Orta Doğu ve Afrika'daki savaşlar Batı'nın yüksek teknoloji silahlarıyla yürütülüyor ama ne yazık ki bu silahların finansmanı da bölgedeki petrodolardan sağlanıyor. Emperyalist güçler âdeti bir savaş filmi yazıyorlar ve bu savaş filmi Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da oynanıyor, bizler birbirimizi öldürüyoruz, onlarsa senaryosunu kendi yazdıkları filmi büyük bir keyifle izliyorlar. Bizler artık bunlara “Dur!” demeliyiz.

Bölgemizin trajedisi bitmiyor. Bakın, Gazze halkı, Gazze iki seneyi aşkındır yoğun bir işgal altında. Ateşkes olmasına rağmen ateşkesin fiilen hayata geçmediğine hepimiz tanıklık ediyoruz. Bir kez daha bu kürsüden ifade ediyoruz ki Filistin halkı yalnız değildir, Filistin mazlum halkı ile bizler dayanışmaya devam edeceğiz. (DEM PARTİ ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

Değerli Türkiye yurttaşları, Suriye'de rejim değişikliğinin üzerinden bugün itibarıyla tam bir yıl geçti ama orada sular durulmuyor. Süveyda'da Dürziler, sahil bölgesinde Alevilerin yaşadığı katliamlar büyük bir insanlık dramı ve hâlâ devam ediyor. Bu baskılar Hristiyanlar üzerinde de Sünni seküler Araplar üzerinde de devam ediyor. Suriye'de çözümün yolu karmaşık ya da dolambaçlı değil, bütün halkların kimliklerinin siyasi ve hukuki düzlemde özgürce var olabileceği bir model pekâlâ Suriye'de hayata geçirilebilir. Suriye'nin çoğulcu yapısı göz önünde bulundurulduğunda oranın tek çaresi ademimerkeziyetçiliktir. 10 Mart mutabakatında da ifadesini bulduğu gibi; Kürtlerin, Arapların, Türkmenlerin, Ermenilerin, Alevilerin, Hristiyanların, ezcümle Suriye'deki bütün farklı halkların ve inançların eşit yurttaşlık hakkı temelinde yazılmış olan demokratik bir Suriye anayasası Suriye'nin çözümüdür ve reçetesidir. Türkiye'ye bu anlamıyla çok büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir. Türkiye'de bu Parlamente'ye bu konuda da çok büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir. Şunu gerçekten artık aklımızdan çıkarmamalıyız: 914 kilometrelik Suriye sınırımızda Kürt kardeşlerimizle kuracağımız ittifak, Kürt kardeşlerimizle kuracağımız barışçıl ilişki bizim sınırlarımızın güvenliğinin teminatıdır. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Dolayısıyla Türkiye'nin Suriye stratejisi tam anlamıyla buraya odaklanmalıdır. Suriye'de çözümün ve demokratik entegrasyonun da yolu adil, eşit, seküler, kadın özgürlükçü ve yerinden yönetim, demokratik bir Suriye'nin kurulmasının önünü açacaktır.

Evet, değerli halklarımız, bakın, cumhuriyet, yalnızca bir yönetim biçimi değil ortak ve kamusal yaşamı koruma iradesiyle müştereklerin ortak bileşkesidir. Eğer cumhuriyet bir toplumsal sözleşmeye bu sözleşmenin en temel eksikliklerinden biri Kürt kardeşlerimize burada yer verilmemiş olmasıdır. Kürt meselesi, cumhuriyetin kurucu hukuk sözleşmesinin eksik bırakılmış yanındır ve mutlaka tamamlanmalıdır. Türkiye, çoğulculuğu asla bir tehdit ve tehlike olarak görmemelidir. Farklı halklardan ve inançlardan, 72 milletten insanlar olarak bizler Türkiye coğrafyasının her birimiz bir zenginliği, her birimiz kıymetlisiziz; buradan hareket edilmelidir ve cumhuriyet 2'nci yüzyılında bütün bu zenginlikleri sahiplenilen bir yerde durmalıdır. Bakın, Sayın Öcalan'ın şu vurgusunu hatırlatmak isterim: “Bu süreç, Kürtlerin cumhuriyete hukuk yoluyla katılımını sağlama ve demokratik cumhuriyeti en geniş toplumsal birliktelikle inşa etme sürecidir.”

DEM PARTİ olarak biz bu ülkenin yararına olacak olan asgari demokratik programı kısaca özetlemek isteriz.

Birincisi, barış ve demokratik çözümün sağlanmasıdır. Bu ülke artık çatışma düzeninin yükünü taşımak istemiyor. Barış bu toprakların en insani talebidir, hayata geçmelidir. Kürt sorununun demokratik çözümü, hakların ve özgürlüklerin anayasal güvenceye kavuşması hepimizin ortak çıkarıdır.

İkincisi, demokratik cumhuriyet ve eşit yurttaşlıktır. Türkiye'nin ihtiyacı çatışma, kutuplaşma ve ayrımcılık değil, eşit yurttaşlık hakkının anayasal güvence altına alınmasıdır.

Üçüncüsü, toplumsal cinsiyet eşitliği ve özgürlükçü yaşamdır. Kadınların, LGBTİ+'ların, gençlerin, çocukların yaşam haklarını ve özgürlüklerini yok sayan bir bütçe, hiçbir politika demokratik olamaz. Toplumsal cinsiyet, özgür ve demokratik yaşamın kuruluş ilkesi olmalıdır.

Dördüncüsü, adil bölüşüm ve emekçi odaklı ekonomidir. Emekçiler yoksullaşırken sermayeyi koruyan her bütçe toplumsal adaletsizliği daha da derinleştirir. Çözüm çok açık ve çok net: Üretenlerin söz ve karar sahibi olduğu, emek, eşitlik, adalet odaklı bir ekonomi.

Beşincisi, ekolojik yaşam ve iklim adaletidir. Türkiye'nin doğası, toprağı, suyu, ormanları beton ve rant politikalarıyla yok ediliyor. Özellikle AKP iktidarı hem Türkiye'nin varlıklarını hem bütçesini yandaşa peşkeş çekiyor, bunun için en acımasız yöntemler kullanılıyor. Doğayı koruyan, iklim adaletini esas alan enerji ve tarım politikalarını, ekolojik dengeyi gözeterek yeniden kuran bir yaklaşım zorunludur, mecburidir.

Altıncısı, yerelden başlayan demokratik dönüşümdür. Belediyelere kayyum atayan, belediye başkanlarını ve eş başkanlarını tutuklayan, yerel inisiyatif bastıran, yereli yok sayan, yurttaşın seçme ve seçilme hakkını fiilen elinden alan uygulamalardan derhâl vazgeçilmelidir. Kayyum, 21'inci yüzyılda bu iktidarın kendi eliyle alına yapıştırdığı bir utanç vesikasıdır. Yerel demokrasi, yerinden yönetim, halkın katılımını merkezine alan bir toplumsal dönüşüm şarttır. Güçlendirilmiş yerel yönetimler olmadan kentlerimiz nefes alamaz, yerel demokrasiden asla bahsedilemez. Bizler bu demokratik dönüşüm zeminini DEM PARTİ fikriyle hayata geçireceğiz.

Evet, değerli yurttaşlarımız, bu 6 başlık yalnızca DEM PARTİ'nin değil bu ülkede eşit, özgür, adil ve onurlu bir yaşam sürmek isteyen herkesin ortak paydası olabilecek 6 maddedir. Bu ülke çok ağır bedeller ödedi. Hepimizin ama hepimizin kalıcı bir barışı bu topraklarda tesis etmesi lazım ve Sayın Öcalan'ın yaptığı çağrı sadece Kürt halkına ya da DEM PARTİ'ye değil bütün Türkiye halklarına yapılmış bir çağrıdır. Şunun özellikle altını çizmek isterim ki PKK bu çağrıya icabet etti, gereklilikleri yerine getirdi ve geçmiş dönem deneyimleriyle kıyasladığımızda atılmış en somut adımların bu dönem atıldığının altını çizmemiz lazım. Dolayısıyla burada hem devlet hem muhalefet hem iktidar, herkes bu süreci çok doğru bir şekilde okumalı, çok doğru bir şekilde değerlendirmelidir. Her kim ki bunu araçsallaştırmaya kalkışırsa kendi kaybeder, Türkiye'ye de ciddi anlamda kaybettirir. Bu yasalar, hukuk, hukuka dayalı barış yasası ve demokratik entegrasyon yasaları; bu yasaların bir an önce çıkması lazım. Bu yasalar asla bir pazarlık konusu değil, bunlar sürecin doğası gereği olması gereken, yapılması gereken şeylerdir.

Değerli Türkiye yurttaşları, biz bütçeyi konuşuyoruz şimdi ve benim aklıma -hazırlığı yaparken- Aziz Nesin'in bize bıraktığı çok güzel eserlerinden biri olan "Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz" geliyor. Romanın baş kahramanı Yaşar çalışmak ister, evlenmek ister, memur olmak ister ama devlet der ki: Hele sen dur, sen yaşamıyorsun ki! Ama aynı devlet Yaşar'a vergi borcu çıkarır, asker kaçağı diye arar, mahkemeye çağırır. Türkiye'de herkes ama herkes Yaşar gibi, hikâyesi Yaşar gibi; söz konusu zalimce vergi almaksa bu iktidar ölüyü diriltip vergi alabiliyor, söz konusu hizmetse "Yaşar yaşamıyor ki." diyor. Yurttaşın taleplerine, ihtiyaçlarına "Yok." çeken devlet, sıra yurttaştan vergi almaya gelince de kepçe kepçe almasını biliyor. Asgari ücretle çalışanlar, memurlar, emekliler insanca yaşayabilecekleri bir maaş ister ama devlet "Yok." çeker fakat aldıkları sakızdan, ekmekten, undan, sudan bol bol vergi alır. Öğrenciler ve aileleri

okullara temizlik malzemesi ya da temizlik görevlisi ister, devlet “Yok.” çeker ama öğrencinin kullandığı silgiden bile vergi alır. Çiftçi yasal hakkı olan millî gelirin yüzde 1’ini almak ister, iktidar “Yok.” çeker ama çiftçiden aldığı mazotun vergisi neredeyse mazotun fiyatını geçer. KHK’liler hak, hukuk ve görevine iade talep eder, öğretmenler atama bekler, iktidar “Yok.” der ama onların soluduğu havadan da vergi alır. Küçük esnaf “Bu kadar vergi veriyorum, bütçe gelirinden bir tas su ben içeyim.” der, iktidar “Yok.” çeker ama söz konusu vergi, stopaj, SGK olunca küçük esnafın gözünün yaşına bakmaz.

Bu arada, deprem bölgesindeki esnafımız -Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı burada, ben kendilerine de bizzat iletmek istiyorum- ve mükellefler ve ayrıca muhasebeciler mücbir sebebin yeniden deprem bölgesinde uygulanmasını talep ediyorlar. Sizler de biliyorsunuz ki özellikle belli başlı kentlerimiz; Hatay, Maraş, Adıyaman gibi kentlerimiz hâlâ deprem yaraları ağır, sarılamamış ve insanlar konteynerlerde iş yerlerini kurmuş, konteynerlerde yaşıyor. Bu nedenle, en insani görevlerden biri olan mücbir sebebin yerine getirilmesi konusunda Meclisi göreve davet ediyorum.

Devamla, fatura ödemeyenin, vergi ödeyemeyenin vergi ödemesine çok iyi bir örneğimiz biz Türkiye olarak. Doğal gazını açamıyor, üşüyor, elektrik faturasını ödeyemiyor ve bunlar kesiliyor ama kesildiği hâlde yani fatura ödemediği hâlde vergi ödeyen tek ülke burası; insanlık tarihinde böyle bir haksızlık, böyle bir hukuksuzluk, böyle bir adaletsizlik gerçekten çok az duyuldu. Bu sebeple, bu bütçe, AKP’nin iddia ettiği gibi istikrar ve refah bütçesi değil, bu bütçenin bir avuç yandaşım, faiz lobilerinin ve savaş baronlarının bütçesi olduğunun altını çiziyoruz ve emin olun ki bugün “Yok.” çektikleriniz ilk fırsatta sizlere “Yok.” çekecek.

Değerli yurttaşlarımız, değerli milletvekilleri; Yaşar Yaşamaz’ın hikâyesi bugün Türkiye’de iktidarın hazırladığı 2026 bütçesinde yeniden vücut buluyor ve hepimiz biliyoruz ki ekonomi politikaları teknik meseleler değil, bütçe soğuk rakamlardan oluşan bir şey hiç değil, politik tercihlerin yansımasıdır bütün bunlar. AKP yirmi üç yıldır Meclise aynı bütçeyi getiriyor, muhalefet hiçbir önerisini kabul ettiremiyor, AKP hepsine kapalı ama “Çok mesai harcadık.” diyor. Mesai harcamaya da gerek olmayabilir yani bu hâliyle belki Komisyonu bile çalıştırmaya gerek kalmayabilecek şekilde bir anlayışa sahip ne yazık ki ama yirmi üç yıllık süre boyunca istikrarlı oldukları bir tek şey var, onları da bu istikrarından dolayı kutluyoruz; beytülmalî milyonlarca yurttaşın pay etmeleri gerekirken bir avuç yandaşın peşkeş çekme konusunda son derece istikrarlı davranıyorlar. 2026 bütçe teklifini incelediğimizde yarıya yakın kısmı faiz ödemelerine, savunma, güvenlik harcamalarına ve sermayeye kıyak çekildiği için onlardan alınmayan vergilerin yurttaşın sırtına yüklenen kısmında görüyoruz. Bakın, bütçe açlık ve sefaletle boğuşan, faturasını ödeyemeyen yurttaşın derdine deva değil; tam tersine, bu bütçe, açlık ve yoksulluk sınırının altında yaşayan birçok insana cehennemi yaşıyor ve Filistinli Şair Mahmut Derviş der ki: “...”³ “Yoksulluğu özlemiyoruz, cenneti özlüyoruz; insanlığımızı, bize ait bir yerde yaşamayı özlüyoruz.” diyor Mahmut Derviş. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Evet, insanlık bunu özlüyor.

Değerli Türkiye halkları, bakın, bugün, tarım bu ülkenin can damarı, AKP iktidarı bu damarı kesti ve bizi tarım ürünlerinde ihracatçı bir ülkeyken ithalatçı bir ülke pozisyonuna çekmiş durumda. Çukurova, Konya, Harran, Muş ovaları başta olmak üzere Türkiye’nin kuzeyi, güneyi, doğusu, batısı tarım ve hayvancılığa en elverişli ülkelerden birisiyiz. Bu ülkeye yapılacak en büyük kötülük gerçekten tarımı bitirmektir ve bunu yaptınız. Bu ülkenin temel gıda ürünlerine muhtaç hâle gelmesi asla kabul edilemez ve ayrıca, pandemi bize hatırlatmıştır ki sanayisi gelişmiş olan ülkeler pandemi döneminde aç kaldı, tarımı gelişmiş ülkelerse karnını doyurabildi. Bu nedenle, bizler bir kez daha diyoruz ki bu tarım politikasıyla asla olmaz, tarım bu ülkede yeniden ayağa kaldırılmalıdır. İktidar ve sermaye şunu çok iyi bilmeli: Yurttaşın açlığıyla doymanıza, yoksulluğuyla giyinmenize, yurttaşın sefaleti üzerinden Karun gibi yaşamınıza izin vermeyeceğiz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

³ Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

Değerli Türkiye halkları, bakan, halkımız direksiyonu bize teslim ettiğinde ilk işimiz gerçekten enflasyonu sıfırlamak ve bitirmek; işçilerin, emekçilerin, köylülerin alın teriyle oluşan bütçeyi rant ve sermaye için değil halk için kullanmak. Bağlantısı ve torpili ne olursa olsun mülakatı kaldıracğız, liyakati esas alacağız. Eğitim sistemini komple değiştireceğiz, bilimin otoritesini hâkim kılacağız. Bizler eğitim, sağlık, barınma hakkını zorunlu kamusal hizmetler olarak görüyoruz ve bu hizmeti kesinlikle yerine getireceğiz. Siyasi etik yasasını çıkaracağız, para ile siyaset arasındaki ilişkiyi ortadan kaldıracğız. Yurttaşlarımıza temel gelir desteğı sağlayacağız. TOKİ’lerde depremzedeleri müşteri olarak gören iktidar ve Bakanlık anlayışını kökten değiştirecek, Türkiye’yi gerçekten depreme dayanıklı bir ülke hâline getireceğiz. Yaklaşık dörtte 3’ü fay hattı üzerinde kurulmuş olan bir ülke Japonya’nın başardığını niye başarmasın? Ama TOKİ’nin aklı, Bakanlığın aklı sadece “Ben yapabildiğim kadar ev yapıp depremzedeye yüzde 100 kârla satmaya çalışayım.” Bunu düşünüyorlar. Engelli istihdamını sağlayacağız. Bu ülkede yaşayan 10 milyon engelliye yok sayan, ayrımcılığı besleyen tüm kurum ve yaklaşımları kesinlikle değiştireceğiz. Hazine garantilerini ödemeyeceğiz. Esnafın, öğrencinin, emeklinin, emekçinin faiz lobilerine, bankalara olan faiz borçlarını tamamen sileceğiz. Bunlar eşit, özgür ve demokratik bir toplum düzeni için sosyalizme giden doğru işleyişin ilk adımlarıdır. Bu yürüyüşü sonuna kadar sürdürmenin kolay olmadığının farkındayız, zor bir görev olduğunun da farkındayız ama 86 milyon insanın yararına olan bu doğruları hayata geçirmek konusunda DEM PARTİ olarak çalışmaya, yoğunlaşmaya ve mücadele etmeye hep beraber devam edeceğiz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Sevgili kadınlar, Türkiye, son bir yılda biz kadınların yaşadığı tabloyu sadece böyle resmetmeye kalksa şiddetin âlâsını görecektir. Toplumsal eşitsizlikler, erkek şiddeti, kadın cinayetleri, şüpheli kadın ölümleri hızla artıyor; yargı erkeğı korumaya devam ediyor. İktidarın kadınların kazanımlarına dönük saldırıları devam ediyor. Kadınlar iş yerlerinde mobbinge maruz kalıyor. Kadın işsizliğı ve kadınların evdeki bakım yükü gittikçe artıyor. Merdiven altı atölyelerde güvencesiz çalışan kadın sayısı gittikçe artıyor. Dilovası’nda parfüm atölyesinde yanarak can veriyor kadınlar. Toplumsal cinsiyet eşitliğini güçlendiren mekanizmalar zayıflatıldı. Kayyım uygulamalarıyla eş başkanlık ve eşit temsiliyet sistemi ve belediyelerimizin kadın odaklı hizmetleri özel olarak hedef alınıyor. İstanbul Sözleşmesi’nden çekildiler. Şimdi de 6284 sayılı Kanun’u etkin bir şekilde hayata geçirmemek için ellerinden gelen her türlü çabanın içindeler ama biz bütün bu karanlık tabloya karşı kadınlar olarak asla enseyi karartmıyoruz. Binlerce yıldır erkek egemen sisteme karşı nasıl mücadele ettiysek şimdi de aynı şekilde mücadele ediyoruz, etmeye de devam edeceğiz ve bu bütçeye baktığımızda, bu bütçede kadının adı yok. Kadın yoksulluğı ekonomik olduğu kadar politik bir meseledir, çözümünü de politik kararlılıkla ve politik mücadeleyle olur. Bu mücadelenin en önemli başlıklarından biri toplumsal cinsiyete duyarlı bütçenin olmasıdır. Ortaya koyduğumuz bu çerçeve sanılmasın ki basitçe bir ekonomik taleptir; bu yaklaşım, aynı zamanda, erkek egemen düzene politik bir müdahale ve mücadeledir. Ve sevgili kadınlar, işte, tam da bu nedenle DEM PARTİ olarak sözümüzü net söylüyoruz: Kadını görmeyen bütçe bizim bütçemiz olamaz. Her şeyden önce acilen bir kadın bakanlığı kurulmalıdır, eşit işe eşit ücret verilmelidir; güvenceli çalışma hakkını, bakım hizmetlerinin kamusal sorumluluk taşımasını, ev içi emeğın hakkının savunulmasını, sonuna kadar bunun mücadelesini yürüteceğiz. Bunun için de emeğımız, bedenimiz, kimliğimiz üzerinde tahakküm kurmak isteyen erkek egemenliğine karşı eşitlik ve özgürlük mücadelemizi ilmek ilmek örmeye devam edeceğiz. Mücadelemiz demokratik toplumun inşasında çok önemli bir yapı taşıdır. Demokratik bir toplumsal sözleşmede temel ayaklardan biri toplumsal cinsiyete duyarlı politikalar üretmek ve aynı zamanda toplumsal cinsiyete duyarlı bir bütçenin oluşturulmasının sağlanmasıdır. Bu yüzden bizler ısrarla diyoruz

ki bütçe masası aynı zamanda cinsiyet eşitlik mücadelesinin bir masasıdır. “Kadın, yaşam, özgürlük” şiarı bütün mücadele alanlarına olduğu gibi bütçe hakkı mücadelemize de ruh vermektedir, “...”⁴ (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli işçi, emekçi, yoksul kardeşlerim; açlık, yoksulluk kader değildir; bu sistemin ve o sistemi koruyan iktidarların yurttaşlara, sizlere, Türkiye halklarına dayatmasıdır. Üreten biz, bütçenin kaynağını oluşturan sizlersiniz, işçilerdir, emekçilerdir; asıl güç sizsiniz, yeter ki ama yeter ki bu gücü görün, bu gücü hep beraber görelim. “Ne yapabiliriz ki? Bu düzen zaten böyle gelmiş, böyle gidecek.” demeyin; bu düzen böyle gitmeyecek, gitmemeli, gitmesini engellemeliyiz. Çok daha örgütlü bir mücadele yürüterek Türkiye’de işçi sınıfı başta olmak üzere emek meslek örgütleriyle birlikte ve aynı zamanda emeğin bütün alanlarında ortak bir mücadeleyle biz pekâlâ bu bütçe anlayışını da değiştirebilir, pekâlâ komple bu sistemin bütün denklemlerini altüst edebiliriz.

Türkiye’de emekçilerin direniş tarihine bakın, birkaç örnek sadece: 63 Kavel direnişi, 66 Paşabahçe grevi, 77 1 Mayıs, 89 bahar direnişleri, Zonguldak madenci yürüyüşü, TEKEL direnişi ve daha nice mücadelelere imza attık; baskıyla ve -tırnak içinde- terör yaftasıyla. Bu hafızayı silmeye kalkıyorlar. Niye silmek istiyorlar? Sömürü sistemleri ve çarkları kendilerine göre ilerleyebilsin diye bu hafızayı silmek istiyorlar. Barışı konuştuğumuz bu süreçte bizler, tam tersi, barışa ve emeğimize daha çok sahip çıkmamız gereken bir dönemdeyiz. Bugün bir işçi, emekçi kardeşimiz “Ben açım, yoksulum, ücretim bana yetmiyor, işsizim.” dediğinde hemen karşısına kolluk kuvveti çıkıyor, “Hop, sen terör suçu işliyorsun!” diyor. İşte, bizler barışı bu topraklarda inşa ederek bu ceberut iktidar anlayışlarına karşı, onların elinden bu terör parantezini gelin hep beraber alalım, gelin hep beraber emek mücadelesinin ve demokrasi mücadelesinin önünü açalım. Bu ülkede barış tesis edildikçe ölümler duracak; Kürt, Türk, ezcümle bütün yurttaşlar için emek ve demokrasi mücadelesinin kapıları ardına kadar açılacak.

Sermayenin, iktidarın bu zalim bütçesine karşı biz DEM PARTİ olarak “hayır” diyeceğiz. Sadece Mecliste olmayacağız, sadece Mecliste bu bütçeye muhalefet etmiyoruz; bizler başlattığımız kampanyamızla alanlarda, meydanlarda bu bütçeye muhalefet ediyoruz. Vekillerimiz bütçeye Mecliste müdahale ederken bizler DEM PARTİ olarak bileşenlerimizle, ittifaklarımızla, emekçilerle, yoksullarla alanlarda, meydanlarda olacağız, “Ekmek ve barış için bütçe.” diyeceğiz. 12 Aralıkta Türkiye’nin dört bir yanından Ankara’ya yürüyüşümüzü başlatıyoruz, 14 Aralıkta yürüyüş kollarımız Ankara’da birleşecek ve bir kez daha “Bu bütçeye hayır! Ekmek ve barış için bütçe.” diyeceğiz.

Bizler ülkemizde yaşatılan bu kara kışı bahara çevirebiliriz değerli arkadaşlar, yeter ki bu konuda bir ortak irade sergilenebilsin ve şairin dediği gibi: “Yürüyoruz günün aydınlığında/ En zorlu iş, en ağır emek/ Ve çalışmak doğuştan mezara dek/ Ve böyle sürüp gitsin istemiyoruz/ Yaşamak için ekmek/ Ruhumuz için gül...” Herkes için barış istiyoruz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına ikinci konuşmacı Eş Genel Başkan ve Siirt Milletvekili Sayın Tuncer Bakırhan.

Sayın Bakırhan, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz otuz dakika.

DEM PARTİ GRUBU ADINA TUNCER BAKIRHAN (Siirt) - Sayın Başkan, partilerin Kıymetli Genel Başkanları, çok değerli milletvekili arkadaşlar; hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

⁴ Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

Yine, cezaevinde bulunan, başta Figen Yüksekdağ ve Selahattin Demirtaş şahsında bütün arkadaşlarımıza Meclisten selam ve sevgilerimizi yolluyoruz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Sevgili Sırrı Süreyya Önder şahsında da yıllardır bizimle birlikte barış ve demokrasi mücadelesi veren ama bugün aramızda olmayan bütün arkadaşlarımızı da rahmet ve minnetle anıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Yine, bugün, İstanbul'da bir uyuşturucu baskınında yaşamını yitiren Polis Memuru Emre Albayrak'a Allah'tan rahmet, ailesine başsağlığı dileklerimi ileterek konuşmama başlamak istiyorum.

Değerli milletvekilleri, bugün burada yalnızca 2026 yılına ait gelir ve gider kalemlerini konuşmuyoruz. Bütçe sıradan bir belge değildir, bir ülkenin gerçek aynasıdır. Bu aynada ahlaktan hukuka, ekonomiden sosyolojiye kadar her şey çok net görünür. Servetin kimde toplanacağından kimlerin yoksul kalacağına, kimin hukuk içinde sayılacağına kadar geniş bir yelpazeyi iktidarın tercihleri belirliyor. Tek bir örnek vereceğim: Toplumsal barışı konuştuğumuz bugünlerde önümüzde duran 2026 bütçesinde savunma ve güvenlik kalemlerine ayrılan kaynak önceki yıla oranla yüzde 34 oranında artırılmış durumda. Savunma ve güvenlik harcamaları artırılırken sosyal devletin, adaletin, yerel demokrasinin, barışın ve hukukun bütçesi kısılıyorsa orada bir tercih konuşuyoruz demektir. Türkiye her devlet gibi savunma ve güvenlik için tabii ki bütçe ayıracak ama savunmaya 10 verilip sağlık, eğitim ve adalete 1 bırakılıyorsa bu denge sorunu değil bir tercih sorunudur. İşte, tam da bu yüzden diyoruz ki: Bütçe, rakamları değil siyasi tercihleri konuşmaktır. Türkiye tarihi boyunca yaşanan bazı tarihsel kırılmalar siyasi, ekonomik ve toplumsal hayatımızı baş aşağı götürdü. Takvimler 4 Mart 1925'i gösterdiğinde cumhuriyet yönetimi Takrir-i Sükûn'da değil demokratikleşme rotasında ısrar etseydi Türkiye'nin harcı demokrasiyle karılırdı. 1960'lı yıllarda demokrasinin özü olan millî iradeye saygı esas alınsaydı Başbakanını ve bakanlarını idam eden bir ülke utancını hafızalarımızda taşımayacaktık. 1970'li yıllar demokratik olgunluk içerisinde geçseydi ne gencecik insanlarımız idama giderdi ne 24 Ocak Kararlarıyla emekçiler hedef alınır ne de 12 Eylülde tank paletleri siyasetçileri ve halkı ezebilirdi. 1992'de bir halkın bayramı olan "Nevroz" tehdit olarak değil ortak değer olarak kabul edilseydi karanlık yapılar 90'lı yıllarımıza karabasan gibi çıkmeyebilirdi. 2007 yılında bu ülkede vesayetçilerin değil demokratik normların sözü geçerli olsaydı "367" adlı darbe girişimi tarihimizin kara sayfalarında yer almazdı. Tarih 15 Temmuz darbe girişimini yazdığında cevabımız 20 Temmuz OHAL ilanı değil de daha fazla demokrasi, adalet ve hukuk olsaydı bu ülke Orta Doğu'nun tüm halklarına büyük bir umut olacaktı. Bugün riskleri ve tehditleri değil umutları, emekçilerin, ezilenlerin bütçesini konuşuyor olacaktık. Takvimler 4 Kasım 2016'ya geldiğinde Selahattinler, Figenler evlerinden alınmasaydı, belediyelere kayyım atanmasaydı demokratik siyaset darbelenmezdi. 2025'ten objektifleri geçmişin acı hatıralarına çevirdiğimizde, antidemokratik her uygulama bu ülkenin yurttaşlarına yoksulluk, gözyaşı, acı ve keder olarak döndü. Türkiye'de cumhuriyet demokrasiyle buluşsaydı bu topraklarda yaşayan her yurttaşın bambaşka bir hikâyesi olabilirdi.

Değerli Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; bir tarihsel kırılma var ki ülkemizin bütün enerjisini harcadı; devasa toplumsal ve ekonomik maliyetlere neden oldu. 1923 sonrası başlayan Kürt isyanları ve bu isyanlar karşısında gelişen bastırmalarla bir yüzyılı geride bıraktık. Kürt meselesini konuşurken önce şunu tespit etmemiz gerekiyor: Bu ülkeyi bir asırdır yönetenlerin en temel hatası Kürt meselesini yanlış teşhis etmesidir. Teşhisi yanlış olunca Kürt sorununu ortadan kaldırma yolları da hep hatalı oldu. Kürt meselesinde yıllardır hep düğüm üstüne düğüm atılıyor, bu düğüm âdeta Gordion düğümüne dönüştü. Yıllar boyunca bu mesele terör parantezine sıkıştırıldı, "Geri kalmışlık." denildi, "Kandırılmış, aldatılmış bir avuç insan." denildi. Oysa Kürt meselesi az gelişmişlik sorunu değildir, Kürt meselesi kandırılmış ya da aldatılmış bir topluluğun problemi de değildir, Kürt meselesi terör sorunu hiç değildir; eşit yurttaşlık

meselesidir, demokratik haklar meselesidir, bir varlık meselesidir ama en önemlisi Kürt meselesi bir hukuk meselesidir. Kürt'ün hukukunu tanıma üniter devlet için de pekâlâ mümkündür. “Üniter devlet” demek ne devletin inkârı ne de Kürt'ün inkârıdır. Kürtlerin eşit yurttaşlar olarak hakkını savunması üniter devlet için bir risk değil, aksine bir güvencedir. Kürt meselesi günlük siyasetin gürültüsüne kurban edilecek bir başlık değil, canların yitirildiği, ocakların söndüğü tarihsel bir olgudur. Kürt meselesi yıllarca düğüm aklıyla yönetildi ve sonuç hep hüsrân oldu. Artık barış siyasetini çözüm aklıyla kuralım diyoruz.

Saygıdeğer milletvekilleri, tarihe hangi ufuktan bakarsanız yol haritanız da ona göre şekillenir. Devletin baktığı tarih ufkunda bazı hakikatler maalesef görmezden gelindi. 1921 Anayasası'nı hazırlayan komisyonun sözcüsü İsmail Suphi Soysallıoğlu Birinci Meclis tutanaklarında yerelliği önceleyen adımlar öneriyordu. Benzer şekilde Mustafa Kemal meselesinde de hakkaniyetin terazisini kurmak gerekiyor. 1920, 1921, 1922'deki Mustafa Kemal tarihin tozlu raflarına gönderilirken 1923 sonrasının Atatürk'ü resmî anlatının başköşesinde tutuluyor. 1921 Anayasası'nı kaleme alırken yerel demokrasiyi kabul eden Mustafa Kemal'i tarihten silmemek gerek, tarihin tozlu raflarından indirmek gerek. Bu hakikati silen resmî anlatıyı artık bir tarafa bırakmalıyız, gerçeğe odaklanmalıyız. 1921'in yerelliği önceleyen o kurucu ufku bugün unutulmuş bir imkân olarak karşımızda duruyor. Tam yüz altı yıl önce Erzurum Kongresi'nin sonuç bildirgesinde Türk-Kürt ortaklığına atfen şunlar yazılır: “Saadet ve felakette tam ortaklığı kabul eder ve gelecek hakkında aynı amacı hedef alır.” Yani daha kuruluş aşamasında ortak vatan fikri ile hukuk fikri yan yana duruyor, sonra hukuk kısmı unutuluyor. Cumhuriyet, Kürtlerin omuz verdiği bir kurtuluşun ardından ilan ediliyor ama Kürt'ün hukuku kurucu metinlerin dışına itiliyor. Sayın Devlet Bahçeli 18 Kasım 2025 tarihli grup konuşmasında cumhuriyetin kuruluş dönemine dair çok önemli bir tespitte bulundu, “Hazırlık ve mayalanma dönemi kongreler marifetiyle yani demokratik yollarla icra edilmiştir.” demesi aslında bugün daha fazla demokrasiyi esas almayı işaret ediyor. Nasıl ki o gün Osmanlı İmparatorluğu'nun derin bunalımı kongreler ve Meclis eliyle yani halkın iradesinin çoğulcu temsil biçimiyle aşılabildi ise bugün Türkiye'nin karşı karşıya olduğu bölgesel tehditlere ve içerideki çoklu krizlere çözüm de ancak demokrasiyle mümkün olacaktır. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Tarihe dürüstçe baktığımızda Balkanlarda yaşanan ağır yenilginin önemli sebeplerinden birinin Anadolu'da sağlanamayan birlik olduğunu görürüz. Kürt tehlikede ise Türk de tehlikededir. Kaderleri iç içe geçen iki halkız. Millî Mücadele'nin kazanılmasının sırrı ise Anadolu'da sağlanan birlikteliktir. 1990'ların başında Sovyetler Birliği çökerken Türkiye için çok büyük jeopolitik fırsatlar doğdu aslında ancak Kürt meselesini çözmemekte ısrar eden anlayış tüm enerjiyi içeri harcadı. Devletin etrafını saran çeteler, karanlık yapılar bu fırsatları heba etti. Kürt meselesi çözülebilseydi 90'lar Türkiye için muazzam bir demokrasi ve sıçrama dönemine dönüşebilirdi. Bir yüzyılı iç gerilimlerle geçirdik, artık geçmişe bakıp ders almak zorundayız. İstiklal Marşı şairi Mehmet Akif Ersoy “Tarihi ‘tekerrür’ diye tarif ediyorlar/ Hiç ibret alınsaydı tekerrür mü ederdi?” der. Biz tarihten doğru dersi çıkarmaya, “vıfakı kadime” yani sonsuz ve kadim kardeşliğe davet ediyoruz herkesi. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Tehlikeleri birlikte göğüsleyeceğimiz ama saadeti de ortak yaşayacağımız yeni yüzyıla artık hep birlikte adım atmalıyız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüzyılın başında, cihan devletinden geriye Anadolu kaldı. Bu devasa küçülme, Türklerde bir türlü dinmeyen tarihsel korkuların tohumunu ekti. Kürtlerde ise yarı yolda bırakılmışlığın güvensizlik ve kuşkusunu kaldı ama bir hakikat daha var; birbirimizden başka çaremiz yok, bizler bir evin içindeki odanın birbirine bakan iki duvarıyız, iç barış besleyecek güçlü bir hafızaya sahibiz. Bu coğrafya yüzyıllarca sadece devletlerin, imparatorlukların değil hikmetin, merhametin, adaletin de doğduğu, yaşadığı, yayıldığı bir coğrafyadır. Bu yüzden değil mi ki bir Mevlevî ilahisi, bir Türk bozlağı, bir Kürt “...”⁵, bir Ermeni ağıdı, bir Laz tulumu duyunca aynı duygunun paydaşları olmamız. “...”⁶ ozanlar bu kadim kültürden beslendiler, arifler de dervişler de aynı gözeden su içtiler. Kürt şair Cigerxwin “...”⁷ dizisinde

⁵ Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

⁶ Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

⁷ Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

her zenginliği ırmakların çağıldaması olarak tarif eder. İşte bizim de duygumuz Cigerxwin'un duygusudur. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Büyük edebiyatçı Yaşar Kemal "Bir kuşun iki kanadıyız, biri kırılırsa uçamayız." diyerek birimizin diğeri olmadan kendini bulamayacağını ifade etmiştir. Barışa ve kardeşliğe giden yol Yunus Emre'nin sözlerinde saklı. Ne diyor Yunus: "Gelin tanış olalım. İşi kolay kılalım." Barışı ve beraberliği büyötmek tanışmaktan, diyalogdan geçer; konuşmak ve komşu kelimelerinin konmak yani bir yere yerleşmek fiilinden türediğini biliyoruz. Konuşmak ve komşuluk Kürtler ve Türkler için aynı dalda durmak, aynı manzaraya birlikte bakmaktır. Bunu unuttuğumuzda ayrılıklar, hatırladığımızda birliktelikler büyür.

Değerli milletvekilleri, yarım asırdır süren çatışmalı süreçte büyük acı ve yıkımlara tanık olduk. Kaybeden milyonlar oldu ama ne yazık ki kazananlar da oldu. Çatışmadan beslenen bir sermaye ve bürokrasi kesimi, düşmanlık siyasetinden beslenen bazı siyasi odaklar da oldu. Bu azınlık grup devletin, siyasetin, medyanın, ekonominin her yerine sızdı. İşte, "darbe mekaniğı" dediğimiz şey tam da bu her yere sızan dinamikler aracılığıyla oluyor. Sayın Öcalan'ın "darbe mekaniğı" ifadesi çok çarpıtıldı. Darbe mekaniğı birbirinden ayrıksı görünen birçok çevrenin tarihsel korku ve refleksleri örgütleyerek harekete geçirmesidir. Darbe mekaniğinin üstesinden barış iradesini, çözüm kararlılığını güçlendirerek ancak gelebiliriz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) İtalyan düşünür Gramsci der ki: "Eski dünya ölüyor, yenisi doğamıyor. Bu alaca karanlıkta canavarlar türüyor." Bugün içinde bulunduğumuz eşik tam da budur. Bugün barışın doğuşunu engelleyenler yani kendi çıkarını ortak iyiliğın önüne koyanlara karşı her zamankinden daha fazla kararlı olmalıyız, yeni bir günü hep birlikte doğurabilmeliyiz.

Ekranlı başında bizi izleyen değerli halklarımız, bugün iktidarın adil ve demokratik bir yönetim anlayışına geçmesi asıl meseledir. 86 milyon yurttaş, 100 binlerce okulu, binlerce kamu kurumunu, milyonlarca insanı merkezden yönetmeye çalışmak artık hem imkânsızdır hem de sağlıksızdır. Demokratik aklın gereğı yerel yönetimlerin güçlendirilmesidir, zamanın ruhu yerel demokrasidir. Mahalledeki sorunu Ankara'da tek bir masadan çözemezsiniz. Hukuku ve demokrasiyi rota edinmeyen bir Türkiye ne idari ne etnik ne de inançsal gerilimleri çözebilir. Dicle kıyısındaki, Hemşin Yaylası'ndaki bir köyün derdini ancak o köyle birlikte karar veren bir yerellik çözebilir. Yerel demokrasi ülkeyi bir arada tutan harçtır. Yerel yönetimlerin kayyum uygulamalarıyla değil, halkın seçtiğı temsilciler aracılığıyla yönetilmesini istiyoruz. Yerel yönetimlerin güçlendirilmesi Diyarbakırlı yurttaşın olduğu kadar Manisalı yurttaşın da hakkıdır. Bu adımlar, sadece Kürtlerin hukukunu değil, cumhuriyetin de hukuk içinde meşruiyetini pekiştirecek önemli adımlardır.

Değerli arkadaşlar, Kürt meselesinin son kırk yılı konuşulurken herkesin bildiğı ama çoğu zaman yüksek sesle tartışmaktan kaçındığı bir gerçek var: Sayın Öcalan bu meselenin çözümünde yok sayılması mümkün olmayan bir aktördür. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) 1993'ten bu yana farklı dönemlerde çeşitli ateşkes ve müzakere çağrıları yaptığını hepimiz biliyoruz. 1 Ekim 2024'te Meclis açılışı vesilesiyle başlayan çözüm tartışmaları bir kez daha bize şunu gösterdi: Bu mesele susturarak değil konuşarak çözölür. Çatışmanın sona ermesi yönünde etkisi olabilecek her aktör, hukuk çerçevesinde, şeffaf ve demokratik bir müzakere zemini içinde bulunmalıdır. Bu sürecin seyrini belirlemiş Öcalan'ın barış için söz kurması kadar doğal bir şey yoktur. Bunun yolu da yaşam, iletişim ve çalışma şartlarının sağlanmasındadır. Tam da bu noktada, Sayın Öcalan'ın "Kürtleri cumhuriyete hukuk kapısından dâhil etmek istiyoruz." tespitinin çok önemli ve kritik olduğunu belirtmeliyiz. Cumhuriyet sadece 1923'te ilan edilmiş bir rejim değişikliğı değildir, cumhuriyet ilan edilmiş ama eksik bırakılmıştır. Bugün artık o eksikliği tamamlamak zorundayız, bunu Kürt olgusunu cumhuriyetin yasallığına ekleyerek tamamlayabiliriz. Peki, sadece Kürtleri dâhil ederek bu eksiklik tamamlanır mı? Tabii ki hayır. Cumhuriyetimizin 2'nci yüzyılında, dışlanmış kesimlerin de merkeze geldiğı yeni ve demokratik bir Türkiye'yi arzuluyoruz. Cumhuriyetin 2'nci yüzyılı demokrasiyle taçlandığında bütün kesimlerin ülkeye aidiyet duygusu ve bağlılığı artar.

Peki, ülkenin iç bütünlüğünü sağlamak için neler yapabiliriz? Anayasa’da eşit yurttaşlık ilkesini güçlendiren kimliklerüstü bir hukuk dili kurabiliriz, ana dilde eğitim ve kamusal hizmetlere erişimi evrensel hak olarak güvence altına alabiliriz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Demokratik entegrasyon yasaları çıkararak karşılıklı güven ve kararlılıkla toplumsal uyumu güçlendirebiliriz. Barış yasasıyla toplumdaki etnik, inançsal, sınıfsal gerilimleri eşitlik ve özgürlük temelinde çözebiliriz. AİHM ve AYM kararlarının eksiksiz uygulanmasını sağlayabilir, ceza ve infaz mevzuatını demokratik standartlara çekebiliriz.

Bugünü konuşurken tarihin kapısını aralayıp geçmişe bir bakalım. 1500’lü yıllarda Osmanlı hükümdarı Kürtlere bir notla birlikte altında mührü bulunan beyaz bir kâğıt gönderir. Notta aynen şöyle yazar: “Dilediğinizi yazın, kanun değerindedir.” Bu anlatı bir yönetim aklının Kürtleri ne kadar iyi tanıdığını ve kıymet biçtiğini göstermesi açısından çok önemlidir. Bugün bizim ihtiyacımız beyaz kâğıdı sadece Kürtlere değil, tüm yurttaşlara uzatan “Gelin, bu ülkenin hukukunu birlikte oluşturalım.” diyen demokratik cumhuriyet akıldır. Artık yüz yıllık cumhuriyete eşlik eden ikili hukuk anlayışına son verip bütüncül hukukla barışı kurmak gerekiyor.

Değerli arkadaşlar, yüz yıl önce emperyalist güçler bu coğrafyayı cetvelle böldüler. Bugün Orta Doğu’da âdeta bitimsiz hâle gelen gerilimlerin, soykırımların, göçlerin, isyanların temel nedeni emperyalist güçlerin yüz yıl önceki müdahaleleridir; sadece sınırları değil kaderlerimizi de çizdiler. Artık bu girdaptan çıkmalıyız, Orta Doğu’da sınırları değiştirmeden anlamsızlaştırmalıyız. Toplumsal etkileşimi büyütecek, ekonomik entegrasyon ve siyasi istikrarı sağlayarak bölge barışının anahtarını ellerimize alabiliriz çünkü bu bölge halkları savaştan yoruldu; Türkler, Kürtler, Araplar ve Farslar artık refâh ve karşılıklı saygı içinde birlikte yaşamak istiyor. Bölge halkları cepheden cepheye sürülmekten, kayıpların mateminden yorgun düştü. Filistin’de yaşanan trajedi bu yorgunluğun vicdanlara kazınan en derin yarasıdır. Filistin halkının yaşadığı zulüm artık sonsuza dek bitmelidir. Sykes-Picot’u tarihin çöp sepetine atmanın yegâne yolu bölgede birleştirici politikalar uygulamaktan geçer. Tam da burada, Orta Doğu’nun kanayan ülkesi hâline gelen Suriye’de de ayrıştırıcı modeller yerine birleştirici modellere katkı sunmalıyız. Suriye’den öğrenilecek en büyük ders, askerî seçeneklerin değil diyalogun çözüm olduğudur. Suriye’de yerel yönetimlerin güçlü olduğu, farklılıklara saygı gösteren ademimerkeziyetçi bir yönetim anlayışının en uygun çözüm olduğuna inanıyoruz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Oradaki bütün halklar bizim kardeşlerimizdir. Türkiye, oradaki bütün halklar için güvenilir bir ortak olmalıdır. Demokratik Orta Doğu birliği, halkların ve inançların ortak iradesiyle inşa edilebilir. Türkiye, cumhuriyet birikimi, coğrafi konumu ve Kürt-Türk ortak tarihî mirasıyla bu süreçte öncü bir rol oynayabilir. Türkiye, Kürtlerle birlikte düşünen bir bölge stratejisi kurarsa kazançlı çıkar. Bu anlamda, Kuzey ve Doğu Suriye’ye güvenlik merceğinden değil demokratik bir diyalog penceresinden bakabilmeliyiz. Elbette böyle tarihî bir dönüşüm tüm siyasi aktörlerin katkısını ve cesaretini gerektiriyor. Bu yüzden buradan tüm kesimlere samimi bir çağrı yapmak istiyorum, öncelikle yürütme erkine sesleniyorum: İktidardaki güç olarak en büyük sorumluluk sizin omuzlarınızdadır. Devleti kurtarmak sadece savaşta değil barışta dirayetle de olur. Bugün, yüzlerce yıllık tarihe geçecek eşiğin tam ağzındasınız. Lütfen, biraz daha kararlılık, samimiyet ve cesaret gösterin. Güvenlikçi çizgide ısrar edenlere de sesleniyorum: Her kavga elbette bir gün sulhla biter. Her çatışma nihayetinde konuşarak, diyalogla ve müzakereyle biter; silahlı kuvvetlerin en deneyimli kişileri bile “Bu iş silahla bitmez.” demektedirler. Sizlerden beklenen, barış çabalarına engel olmak değil, tam tersine, kolaylaştırıcı olmaktır. Çatışmasızlık herkesin kazandığı bir atmosferdir. Barıştan daha büyük bir ulusal güvenlik olabilir mi? Ana muhalefet çevrelerine de sesleniyorum: İlkel bir duruşla barışı bu ülkeye armağan etmek zorundayız, bundan daha kutsal bir siyasal görev önümüzde yok.

Kürt meselesinde çözümünden yana olmayan, çözümü başka bahara erteleyen bir muhalefet Türkiye'ye alternatif olamaz, bu sorunun çözümü sadece devlete ve iktidara bırakılamaz. Merkez sağ, kararsız ve milliyetçi kardeşlerime de sesleniyorum: Bu ülkede hiçbir halkı ötekileştirmeden, onlara da hakkını teslim ederek birliği sağlamak mümkündür. Zora dayalı birliktelik değil rızaya dayalı birlikteliği kurmaktan sizler de sorumlusunuz, "Önce diyalog, önce halk." diyebilmelisiniz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Türkiye'nin tüm renklerine sesleniyorum: Gelin, önyargıları kaldıralım; eşitlik temelinde, kardeşlik hukukunu canlandırarak ülkeyi güçlendirelim, demokratikleştirelim diyorum. Türkiye hepimizin ülkesidir. Devletin geçmişte yapılan hatalarla yüzleşmesi ve daha kapsayıcı ve kuşatıcı bir siyaset uygulaması için de DEM PARTİ olarak elimizden geleni yapacağımızı bir kez daha buradan belirtmek istiyorum. Biz, demokratik haklar ve özgürlükleri herkes için istiyoruz, demokratik alanın genişletilmesi için herkesle bir araya gelmeye hazırız. Bu ülke insanı aslında çok şey istemiyor; kendi kimliği ve inancıyla özgürce soluk aldığı, yoksulluğun olmadığı, şafak vakti çalınan kapının korkuyu değil güveni çağırdığı bir Türkiye'de yaşamak istiyor. Bu kürsüden Meclisi korkunun ataleti yerine cesaretin aklına, hesabi aklın dar terazisi değil hasbiliğin geniş ufkuna çağırıyor ve davet ediyorum. Barışı, cesaretin harcıyla ve 86 milyonun iradesiyle kuracağız. Demokratik Türkiye'nin taşıyıcı ve inşa edici gücü olmaya hazırız. Son grup konuşmasında Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan "Bu sefer başaracağız." dedi. Biz de buradan açıkça ifade ediyoruz: Evet, bu sefer başarmak istiyoruz, başaracağız.

Hepinize saygılarımı ve şükranlarımı sunuyorum. (DEM PARTİ, AK PARTİ, MHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.17

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 18.30****BAŞKAN: Numan KURTULMUŞ****KÂTİP ÜYELER: Nermin YILDIRIM KARA (Hatay), İshak ŞAN (Adıyaman)**

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 26'ncı Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyoruz.

2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Genel Başkan ve Manisa Milletvekili Sayın Özgür Özel konuşacaktır.

Buyurun Sayın Özel. (CHP sıralarından ayakta alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Türkiye Büyük Millet Meclisinin Saygıdeğer Başkanı, Değerli Divan üyelerimiz, siyasi partilerin Kıymetli Eş Genel Başkanları, Genel Başkanları, Grup Başkanları, Değerli Grup Başkan Vekillerimiz, saygıdeğer milletvekilleri ve ekranları başında bizleri izleyen değerli vatandaşlarımız; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

2026 bütçesini görüşmek üzere Gazi Meclisin çatısı altındayız. Bizler, bin yıldır “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.” geleneğine sahibiz. Şüphesiz, devletleri kuran da egemenliğin sahibi olan da millettir, devlet ise insanı yani milleti koruyup yaşatmak için vardır. İnsanı yaşatma sorumluluğunun hakkıyla yerine getirilip getirilmediğini görmek için ilk yapılacak şey o ülkenin bütçesine bakmaktır. Bütçeler devletin aynasıdır. Bütçe hakkı insanlık tarihinin en önemli kazanımlarından biridir. Eskiden krallar, padişahlar vardı; milletten ne alınıp ona ne verileceğine tek adamlar veya etraflarındaki dar bir zümre karar veriyordu. 12'nci yüzyılda ise ilk kez kralın vergiye tek başına karar vermeyeceği yazı altına alındı. 17'nci yüzyıla “Temsil yoksa vergi de yok.” itirazı damgasını vurdu. Ağır bedellerin sonunda bütçe hakkı tek adamların elinden alındı ve bütçeler artık meclisler tarafından yapılır oldu. Şunu atlamamak ve unutmamak gerekir ki bütçe meclisten doğmadı, bütçe hakkından meclis ihtiyacı doğdu. Devletin parasını nasıl topladığı, ne için harcadığı ve bunun hesabını nasıl verdiği konusu rejimler için ayırım noktasıdır, rejimler için nasıl bir rejim olduğunun en önemli göstergesidir, aynasıdır. Bütçe millet için yapılmıyorsa o zaman meclis sadece bir bina, genel kurul salonu âdeta bir dekor, milletin varlığı sadece seyircilik, demokrasi de orada atılan repliklerden ileriye gitmez, tiralardan ileriye gitmez. O yüzden, bugün burada konuştuğumuz şey, sadece teknik bir metin, kalem kalem rakamlar, gelir gider tabloları değildir, öyle olmayacak. Bütçe kanunu kimlerin servetinin büyüyeceğine, kimlerin ekmeğinin küçüleceğine, kimlerin aslan payını alacağına, kimlerin kemer sıkacağına karar verilen siyasi tercihlerin yansıdığı metinlerdir.

Konuşmamın başında bir hususu vurgulamak isterim: Bütçeyi hazırlayarak milletin işi ve aşı üzerinde siyasi tercihlerde bulunan iktidar sahiplerinin bu bütçeyi sahiplenmeleri gerekir. Bu yönetim sistemi başladığında “Bu, tek kişilik hükûmet sistemidir; bakanlar artık atanmıştır, o yüzden Meclise karşı sorumluluğu yoktur, Meclise karşı tek sorumlu Cumhurbaşkanıdır.” yaklaşımını hatırlatır; Cumhuriyet Halk Partisi 1 Ekimde uğradığı haksız saldırılardan dolayı bir günlüğüne bir konuşmayı dinlemeye gelmedi diye “Meclise saygısızlık yapıldı.” diyenlere bugün bütçenin gerçek ve tek sahibi ve tek sorumlusunun Meclise gelip bütçesini anlatmak, savunmak, eleştirileri dinlemek yerine İstanbul'da olduğunu hatırlatır ve

Meclise saygı olacaksa bir ritüelin olduğu gün gelip bu kürsüden siyasi bir konuşma yapmakla değil gelip bu millete bütçenin hesabını vermekle olduğunu hatırlatırım. (CHP sıralarından alkışlar) Allah, kimseyi, yaptığı bütçenin hesabını millete vereceği yerde olma cesaretinden mahrum bırakmasın.

Değerli milletvekilleri, Türkiye, bu yılı, aslında 2018'den beri yaşanan çoklu krizlerin her anlamda ağırlaşan koşulları altında geçirdi. Ekonomide bir büyük propagandayla yaşananları örtmeye çalışanlar var: "Evet, Türkiye'de kriz var ama dünyada da var." Bir dönüp baktığınızda, Türkiye'de yaşanan ile dünyada yaşananlar arasında uçurum var. Bu rakamların hiçbir tanesi yadsınamayacak ve her biri somut, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısının da kabul edeceği gerçekler; teker teker bakacağız.

Türkiye bugün yüksek enflasyonda Avrupa 1'incisidir. Ekim ayı enflasyonumuz yüzde 2,55; dünyadaki 70 ülkenin yıllık enflasyonundan fazladır. Yanlış duymadınız, ekimdeki enflasyonumuz dünyadaki 70 ülkenin yıllık enflasyonunun üzerindedir. Yoksullukta Avrupa 1'incisidir Türkiye, işsizlikte Avrupa 1'incisidir; yüksek faizde Avrupa 1'incisi, dünya 2'ncisidir. Gıda enflasyonunda dünya ortalamasının 7 katına sahiptir. Enflasyonun, işsizliğin, yoksulluğun girdabında sürüklenen Türkiye dünyada en çok suç işlenen ülkelerden biri hâline gelmiştir. Yargıya güven yüzde 20'lere düşmüştür. Bu veriler ne kadar doğruysa iktidarın yürüttüğü propaganda da maalesef o kadar gerçek dışıdır. 2025'te memleketin hâli budur, 2026'nın da böyle geçmemesi için bu bütçenin bir çare üretmesi beklenir. Bütçe görüşmeleri devletin de milletin de yeni yılı konuştuğu, daha iyisinin umulduğu, vatandaşın da kulak kesildiği görüşmelerdir. Millet döner, bu Meclise bugünlerde bakar; baktığında ne gördü biliyor musunuz? 16,3 trilyon geliri, 19 trilyon gideri olan yani daha ilk sayfasında 2,7 trilyon bütçe açığı verilen bir bütçeyi gördü; bu, öyle böyle bir açık değil. Bu açık "Ekonomiyi şaha kaldıracacağız." diye yetkinin tek başına talep edildiği Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin ilk bütçesinin tamamının tam 2 katıdır, o bütçedeki açığın tam 22 katıdır; bu rakamlar cumhuriyet tarihinin rekorudur. Aynı şekilde, faiz gideri yüzde 40'lık artışla 2,7 trilyon liraya çıkıyor; cumhuriyet tarihinin en yüksek faiz gideridir. 2017 yılında 100 liralık verginin 10 lirası faize giderken bu yıl 100 liranın 20 lirası faize ödenecek.

Değerli milletvekillerimiz, bütçenin yüzde 97,5'i yani neredeyse tamamı vergi gelirlerinden oluşuyor. Peki, bu vergi kimden toplanacak? Her 100 liralık verginin 63 lirası dolaylı vergi arkadaşlar. Yani zengin-fakir ayırmayan, fabrikatörden de fabrikadaki asgari ücretliden de aynı alınan vergi, dolaylı vergi; elektrikten, sudan, temel harcamalardan. Peki, ondan sonraki büyük kalem, 100 liranın 25 lirası çalışanların maaşlarından kesilen gelir vergisi. Geriye ne kaldı? Yüzde 11, kâr eden şirketlerin ödeyeceği kurumlar vergisi.

Avrupa'da dolaylı vergilerin bu kadar yüksek, gelir vergisinin bu kadar fazla, şirketlerden alınan verginin bu kadar düşük olduğu bir başka ülke yok yani Türkiye vergi adaletsizliğinde de Avrupa 1'incisi. Yeni yılda hep birlikte saniyede 495 bin lira vergi ödeyeceğiz, saniyede 495 bin lira. Vergi gelirinin 8,5 trilyon lirası sadece ÖTV ve KDV'den alınacak.

Peki, arkadaşlar, bu ÖTV ve KDV kimlerden toplanacak? Bu ülkede temel tüketim ürünlerine özel tüketim vergisi ödeniyor, şaka gibi! Mutfak tüpünden, tırnak makasından ÖTV alınıyor; elektrikli süpürge, doğal gazdan ÖTV alınıyor; evinizde harcadığınız her şeyden, evinize aldığınız her aletten ÖTV alınıyor ama pırlantadan, elma, lüks kol saatinden alınmıyor. Lüks kol saatinin saatinden alınmayan kayışından alınmıyor, 50 bin dolarlık saatten değil kordonundan sadece vergi alınıyor. Yattan, kotradan yüzde 8 vergi alınırken cep telefonundan yüzde 50 vergi alınıyor bu ülkede. Çarpıcı bir örnek vermek gerekirse Türkiye'de otomobil dediğiniz tekerlekli bir vergi dairesi. Vergisiz fiyatı 700 bin lira olan bir araç, ÖTV 564 bin lira -özel tüketim vergisi- KDV 254 bin lira, üzerindeki teypte radyo vardır, varsa TRT'yi dinliyordur diye 5.600 lira bandrol vergisi, toplam 700 bin liralık araca 824 bin lira vergi,

aracın fiyatı 1 milyon 524 bin lira. Yani bir araba kendisine alabilen vatandaş bir arabayı da devlete vermek zorunda bu ülkede. Sonra gidip marşa basmak için doldurduğu her litre depoda 1.340 lira da akaryakıtta vergi ödeyecek; bitmeyecek, ardından kasko yaptıracak, vergi ödeyecek; trafik sigortası yaptıracak, vergi ödeyecek.

Şimdi, gelelim gelir vergisinden bir örneğe. Vatandaşlarımızın yaşadığı ama bu kürsülerde kayda geçirmemiz gereken bir gerçeklik var: Bu vatandaş çok önemli bir üniversiteyi bitirmiş, çabalamış, sınavlara, mülakatlara girmiş ve 73 bin lira maaşla çalışmaya başlamış bir beyaz yakalı olsun. Yıllık maaşı 876 bin lira, ödediği gelir vergisi 200 bin lira yani 12 aylık maaşının 3 tanesi gelir vergisine gidiyor. Eskiden bu genç iş bulunduğu mahallesinde soruyorlardı: “Ne kadara iş buldun?” “Maaşı çok iyi değil ama yılda 3 tane ikramiyesi var, 73 bin lira alacağım ama 15 maaş alacağım.” diyordu. Şimdi ikramiye mikramiye kalmadı ama 12 maaşın 3 tanesi vergiye gidiyor ve 9 maaşla geçinmek zorunda yıl boyunca. Bugün, gelir vergisinde ilk dilim 158 bin lira, aslında bu ilk dilim her sene yeniden değerlendirme oranında artırılmalı. Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarından önce böyleydi, yeniden değerlemede virgülden sonrasını almamak diye bir oyun buldular. Sonuç: Eğer yeniden değerlendirme tam olarak yansıtılsaydı ilk dilim 415 bin lira olacaktı, yirmi dört yılın sonunda 158 bin lirada kaldı. Şöyle anlatayım: AK PARTİ iktidarının başladığı sene ilk dilim 21’inci asgari ücretten sonra başlardı, şimdi 6 asgari ücret sonra ilk dilim başlıyor. O yüzden de 70 bin lira maaş alan bir beyaz yakalı, şubat ayı maaşını aldığı anda dilim değişiyor ve bir üst dilime geçmeye başlıyor.

Değerli milletvekilleri, uzun bir çalışma sonucunda Cumhuriyet Halk Partisi olarak parti programımızı yeniledik. Önce 81 ilde, sonra 923 ilçede, sonra oradan gelen bilgilerle 81 ilde bir daha. Hem yerelde meslek örgütleri, sendikalar, sivil toplum örgütleri, kanaat önderleri, sonra Ankara’da bunların üst birlikleri, Avrupa’ya, dünyaya bakan heyetlerimiz ve dünyada başarılı olmuş, Türkiye’de de başarılı olacak, sosyal demokrat bir partiye yakışan ve son derece kapsayıcı, iddialı bir parti programımızı, programların ihtiyaç duyduğu aşkın zamanlı ve tutum belgesi dilinden çok daha somut, neredeyse vaatleri de sıraladığımız bir şekle koyduk. Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerimiz çok emekleri olan bu programı sahiplendiler. Bu sene bütçede “Cumhuriyet Halk Partisi bu sorunu biliyor ama ne öneriyor?” diye söylediler. Hatta toplamda 49 tane de değişiklik önergesi verildi ama komisyonda hepsi reddedildi. Bugün benden ve Cumhuriyet Halk Partisi Grubundan bu yılın bütçe görüşmelerinde, evet, sorunları duyacaksınız ama bu sorunlara Cumhuriyet Halk Partisi hangi somut çözüm önerilerini öneriyor, bunu da bizlerden duyacaksınız.

Vergiye ilişkin eleştirilerimi ifade ettikten sonra biz vergiyi kemer sıkın tabana değil, tavana yayan bir anlayışta olacağımızı ifade ederek dolaylı vergileri ilk elden Avrupa ortalamasına yani yüzde 30’lara düşüreceğimizi, gelir vergisinin ilk dilimini yoksulluk sınırı hesabıyla yükselterek neredeyse 1 milyon liranın üzerine çıkana kadar yıllık gelir, ilk dilimden vergi alınacağını, şirket giderlerinin vergiden düşüldüğü ama vatandaşın zorunlu harcamalarının vergiden düşülmediği bu düzene itirazımızı, vatandaşın eğitim, kira, sağlık harcamalarını doğrudan vergiden düşeceği, mutfak tüpünden, tırnak makasından, elektrikli süpürgeye değil, pırlantadan, elma, elvan, lüks araçlardan ÖTV’nin alınacağı bir vergi düzeni önerdiğimizi ifade etmek isterim.

Değerli milletvekilleri, bütçenin adaletli oluşması, adaletli dağıtılması lazım. Bütçe oluşumunda adalet yok, bir de döñüp dağıtımına bakmak lazım ve bir şey konuşacaksa önce eğitimi konuşmak lazım. Anketlerde halkın yüzde 70’i eğitimden memnun olmadığını söylüyor. AK PARTİ’nin seçmeninde de oran yüzde 60 ile 65 arasında memnuniyetsizliğe denk geliyor. Gelir seviyesi düştükçe kadın AK PARTİ seçmeninde memnuniyetsizlik yüzde 78’e kadar tırmanıyor. “Evladımın aldığı eğitimden, gittiği okuldan memnun değilim.” diyor insanlar ve işte çarpıcı veri burada: Toplumun en fakir yüzde 20’si eğitim

harcamalarının sadece yüzde 2,3'ünü yaparken toplumun en zengin yüzde 20'si eğitim harcamalarının yüzde 64'ünü harcıyor arkadaşlar. Bir tarafta yüzde 2, diğer tarafta yüzde 64. İşte burada, bırakın eğitimde fırsat eşitliğini, hayata geriden başlayan bir çocuğun kapatamayacağı kadar büyük bir farkın ortaya çıktığını görmek lazım. On yıl önceki Adalet ve Kalkınma Partisi bütçesinde dahi eğitime ayrılan pay 19, hedef 25'ken bugün getirdiğiniz bütçede eğitime ayrılan pay yüzde 15'e gerilemiş durumdadır.

68 bin atanmamış öğretmen varken ve rahmetli Bülent Ecevit'e "Madem atamayacaktın be adam, niye okuttun bu çocukları?" diyen Recep Tayyip Erdoğan bugün 1 milyon atanmayan öğretmen kendi karşısına çıktığında sinir krizleri geçirmektedir. Bugün devlet okullarında 100 bin ücretli öğretmen görev yapmaktadır. Demek ki 100 bin öğretmen ataması, hemen yapılması gereken bir durumdadır. Ancak maalesef bu müesses nizam, AK PARTİ'nin kara düzeni bunu olanaklı kılmamaktadır.

Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak eğitimde fırsat eşitliğini sağlayacağız. İktidarımızda devlet okullarında okuyarak liseyi bitiren her genç en az bir yabancı dili çok iyi seviyede konuşacak ve dünyayla rekabet edecek teknolojik becerilere sahip olacak. Kaliteli eğitim sadece zenginlerin ulaştığı bir imkân olmayacak. Okullar temiz ve güvenli olacak. Öğrencilere her gün okulda bir öğün ücretsiz okul yemeği vereceğiz. (CHP sıralarından alkışlar) Bugün belediyelerimizin başlatıp izin verilen her okulda yaptığımız ücretsiz temiz okul suyu uygulamasını su sebilleriyle ve arıtma sistemleriyle birlikte öğrencilere bedava vereceğiz. Cumhuriyet Halk Partisinin girebildiği okulda şimdi, yönettiği ülkede tüm okullarda zengininin çocuğu kana kana temiz su içerken yoksulun çocuğu tuvalet çeşmesine ağzını dayamayacak. (CHP sıralarından alkışlar) Belediyelerimiz, bugüne kadar iktidarın kapatma çabalarına, valiliklere verdiği talimatlara, tüm saldırılara rağmen hedefimiz olan 1.000 kreşten şu ana kadar 770'ini açmış durumdalar. İktidarımızda her mahallede devlet kreşleri açacağız, açacağız ki zengininin çocuğunun el becerisi 3 yaşından başlarken yoksulun çocuğu 6 yaşını beklemesin; bir eksiklik, bir artıkuşasyon bozukluğu, müdahale edilecek ihtiyaç duyulan profesyonel bir yardım varsa 7 yaşına geldiğinde çocuk "Aa, şunu 3 yaşında götürseydiniz hallolurdu, şimdi böyle kaldı." lafını anneler, babalar duymayacak. O kreşler sayesinde kadınlar sosyal hayata ise sosyal hayata, istihdama ise istihdama katılacak ancak kreş, hem küçücük yaşında o çocuğun geleceği için ona dokunacak hem de annesini sadece çocuğu doğuran, ona bakan, evde kocasını bekleyen çizgiye sıkıştırılmaktan kurtaracak. (CHP sıralarından alkışlar) İktidarımızda, mümkün olan bütün köy okullarını açacağız, taşınmalı eğitim istisna hâline gelecek. Mülakat kalkacak, liyakat gelecek. Mülakatta "Reis" deyince aklına ne geliyor?" dendiğinde "Temel Reis, ispanak." diyenin elenip Dombra söyleyenin tercih edildiği bu sistemi tarihe gömeceğiz. (CHP sıralarından alkışlar) İlk elden 100 bin öğretmen atayıp, ücretli öğretmenlik uygulamasına son verip öğretmenlerin yaşadıkları bu büyük sorunun önüne geçecek, Millî Eğitim Bakanlığından daha çok öğretmen istihdamının üç harfli süpermarketlerde yapıldığı bu utanca eninde sonunda son vereceğiz.

Değerli arkadaşlar, eğitim gibi kaliteli sağlık hizmetleri de maalesef sınıfsal bir noktaya gelmiştir. Özel hastaneler son yirmi yılda yüzde 103 oranında artmış, kamu zayıflamıştır. Sağlık sisteminin üçte 1'i artık özel sektörün elindedir. Aile sağlığı merkezlerinde ve kamu hastanelerindeki sağlık çalışanları ağır sorunlar altındadır. OECD ülkelerinde 1.000 kişi başına 4 hekim, 9 hemşire düşerken Türkiye'de 1.000 kişi başına 2 hekim, 3 hemşire düşmektedir. OECD'de 1 hekim günde 25 hasta bakarken Türkiye'de bu sayının 200'e kadar çıktığı örnekler mevcuttur. Türkiye bu sıralamada da maalesef OECD ülkeleri arasında 1'inci sıradadır. Bugün vatandaşlar ayrıca randevu sırası bekliyorlar; göz, kardiyoloji, ortopedide bile bu süre ayları bulabiliyor, MR için bir buçuk iki ay sonrasına tarih veriliyor. Fakirsen, yoksulsan bu süreyi beklemeye mecbursun ama zenginsen özel hastanede anında işini hallediyorsun. İşte, milleti sınıflara bölen ve bu sınıflara göre muamele eden AK PARTİ'nin kara düzeni budur.

Biz salonlarda oturmuyoruz, haftada 2 miting yapıyoruz, vatandaşın dertlerini, sorunlarını dinliyoruz. Örneğin, Sinoplular oradaki devlet hastanesi yetersiz olduğu için Samsun'a gitmek zorunda kaldıklarını, Karabük'lüler hematoloji bölümü olmadığı için Ankara'ya gelmek zorunda kaldıklarını, Muş ve Ağrı çocuk yoğun bakımı olmadığı için dört beş saat süren yolculuklarla Van'a gitmeleri gerektiğini ve kayıpların yaşandığını ifade ediyorlar. Bu kara düzende yeni doğan bebekler bile güvende değil. Ticarileşmiş sağlık sistemi, para hırsı ve denetimsizlik yeni doğmuş bebeklerin canına kastetmiştir. Sağlık çalışanlarının neredeyse tamamı şiddet riski altındadır. Bu yılın ilk altı ayında 9 bin beyaz kod verilmiştir, her gün kayıtlara geçen 43 şiddet olayı söz konusudur. Araştırmalara göre sağlık emekçilerinin yüzde 65'i tükenmişlik sendromu yaşamakta, yeni göreve başlayan genç hekimlerin yüzde 60'ı yurt dışında yaşamak istediğini söylemektedir. Bu konular, bu polemikler yaşandığında Sayın Erdoğan "Gidenler gider, kalanlarla yolumuza devam ederiz." demiştir. Maalesef, son beş yılda 11.700 doktor ülkeyi terk etmiştir. Tabii ki o doktorların ailelerinin de sözünü söyleyeceği sandık gelecek; bu millet kimin gideceğine, kimin kalacağına karar verecektir. (CHP sıralarından alkışlar)

Biz koruyucu sağlık hizmetlerini merkeze alan, basamaklandırılmış bir sağlık sistemini tesis edeceğiz. Kamuyu güçlendireceğiz. Mümkün olan devlet hastanelerini ve tüm askerî hastaneleri yeniden açacağız. Hekim ve sağlık çalışanı sayısını artıracacağız. Sağlık çalışanlarına şiddete gerçek bir caydırıcılık getireceğiz. İlaça erişimi güvence altına alacak; emeklilerin hastanede, eczanede maaşlarından sürekli kesintiler yapan bu sistemden onları ilelebet kurtaracağız. Performans sistemini kaldıracak, emekliliğe yansıyan temel ücret, liyakat esaslı atama ve terfi sistemi getireceğiz. Ortez, protez, tıbbi cihazlarda en ucuzunun hatta piyasada bulunmayanın ödenip daha iyisi talep edildiğinde ya da var olan alınmak zorunda kaldığında hastanın fiyat farkları ödediği bu vicdansız uygulamadan vazgeçeceğiz. En büyüğünü yapayım diye şehir içindeki tüm hastaneleri kapatıp çocuk hastanesi, göğüs hastanesi, devlet hastanesini, dispanserleri kapatıp şehrin uzağına 700 lira taksi parasıyla gidilen şehir hastaneleri yanılarından vazgeçeceğiz. Elbette mevcut olan hastaneleri koruyacak, oraları kullanacak ancak insanların evine yakın, doğru optimizasyonla, doğru ölçekte en doğru hastaneleri inşa edeceğiz. Paran kadar sağlık dönemini sonlandıracak; herkes için eşit, ücretsiz, ulaşılabilir sağlık sistemi kuracağız.

Değerli milletvekillerimiz, bunların yanında bir de barınma krizimiz var. Bugün büyük şehirlerde ortalama kira 30-35 bin lira. Ortalama kira ilk kez 1,5 asgari ücret düzeyine çıkmış durumda. Yani bugün 22.100 lira alan asgari ücretli de 16.800 lira alan emekliler de kira ödese aç, karnını doyursa sokakta kalacak duruma getirildiler. Büyük şehirlerde satılık konut fiyatları 6 milyon lira, konut sahipliği oranı on yılda yüzde 61'den yüzde 50'lere doğru geriledi, yüzde 50'lere doğru yaklaşıyor. Barınma krizi artık şehirlerin dışında okuyan, 3 bin lira kredi verilen üniversitelileri okuldan koparan bir soruna dönüştü. Cumhuriyet Halk Partisi olarak biz iktidarımızda tam teşekküllü, planlı ve kurallı bir sosyal konut seferberliğini başlatacağız. TOKİ aslı işi olan sosyal konut üretimine odaklanacak. Yeni kurulan alanlarda, kentsel dönüşüm bölgelerinde sosyal konut kotaları uygulayarak sosyal konut stokunu artıracacağız. Dar gelirli, emekliler, emekçiler, orta gelir grupları için ayrı ayrı kiralık ve satılık sosyal konutlar üreteceğiz. Kiralık konut projesini dünyadaki sosyal demokrat partilerin başarılı uygulamalarından alıp altı aydır Türkiye'de çalıştığımız bu süreçte Adalet ve Kalkınma Partisinin de benimsemesini önemsiyor, gelecek için zaman kazandırdığını düşünüyor ama yüzde 5'lik kiralık sosyal konutu son derece göstermelik buluyoruz. Bunun dünyadaki gerçekleşen ve sorunu çözen oranının yüzde 30 ila 40 arasındakinin kiralık, diğerlerinin ucuz edinilebilecek satılık sosyal konutlar olmasını öneriyoruz, biz öyle yapacağız. Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında gelire göre kira uygulamasına geçeceğiz. Dünyada emekçilerin emeklerini gören, onların

arkasında duran gelire göre kira uygulamasını hayata geçireceğiz. Sosyal konutta kura hileleri ve bu konudaki şüpheler son bulacak, mağduriyetler bitecek. Gençlere ve öğrencilere uygun kiralık konut modelinde öncelik sağlayacağız. Dezavantajlı gruplar için yerinde dönüşüm temel ilkimiz olacak.

Kıymetli milletvekilleri, tarımda kendi kendine yeten ender ülkelerden biriydik, şimdi samandan mercimeğe ithalat bağımlısı bir ülke olduk. Gıda enflasyonunda OECD’de 1’inci, dünyada 3’üncüyüz. Düşünün, Türkiye dünyada gıda enflasyonu en yüksek 3’üncü ülke durumunda. 2001’de tarım yapılan 2,5 milyon hektar arazide bugün tarım yapılmıyor; bir Trakya’dan büyük toprak, bundan daha fazla bir alanda artık çiftçiler yok. Çiftçinin ortalama yaşı AK PARTİ geldiğinde 30’du, bugün 58; bu üzerinde çok uzun düşünülmesi gereken bir nokta. Tarımda çalışan sayısı 7,5 milyondtu, 4,5 milyona düştü. Bu yıl tarım sektörü yüzde 13’le en sert daralmasını yaşadı. Maalesef, sevgili Cevdet Yılmaz bunu anlatırken şu şekilde anlattı: “Tarımda eksi yüzde 12,7 büyümeye kaybettik.” Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, eksi 12,7 büyümeye kaydedilmez, eksi 12,7 küçülünür, 12,7 küçülünür. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar) Büyümeye istediği gibi olmadığında ılımlı ama istikrarlı büyümeye performansı sergileyenler, 2002’den beri en düşük emekli maaşının yüzde 640 artış kaydettiğini söyleyenlerin bu mahcubiyetini anlıyorum ama siyaset her zaman iktidar olmak, her zaman kazanmak, her zaman alkış almak değil; hele hele bu kadar berbat bir performanstan sonra bu kürsü çıkıp öz eleştiri yapmayı da ister, öz eleştiri bekler. (CHP sıralarından alkışlar) Gayrisafı millî hasılanın yüzde 1’inin destekleme olarak çiftçilere verilmesi gerekiyor, binde 2 getirmişsiniz; 772 milyar lira yapılması gereken destekleme için bu sene 168 milyar lira yazmışsınız. Bu 772 milyar lirayı çiftçiye verseniz bugünkü desteklemenin 5 katını alacak; siz parayı oraya vermiyorsunuz ama vazgeçilen gelirler hanesine, neredeyse bu paranın aynısını, 768 milyar lirayı yazıyorsunuz.

Hayvancılıkta ağır sorunlar var. Başta şap hastalığı bu yıl hayvancıların belini bükte. Denetim eksikliği, kontrolsüz ithalat, sınırdan kaçak geçişlerin sebebiyetiyle şap hastalığı yüz binlerce hayvanın telef olmasına, besicilerin ağır mali kayıplarına neden oldu. Bakanlık fark etmekte, önlem almakta, aşığı getirmekte gecikti. İthal aşı alıp yaptıranlar hayvanlarını kurtardılar. Gelen aşılarda da etkisiz olduğu en çok konuşulan konulardan bir tanesi. Hayvancılıkta desteklemeler yetersiz. Sonuç: Kırmızı etin dünya ortalaması 7 dolarken Türkiye’de 21 dolar. Şaka değil arkadaşlar, dünyada kırmızı et 7 dolar, Türkiye’de 21 dolar. Almanya’da asgari ücret 2.100 dolar, Türkiye’de 480 dolar. Hans 2.100 dolar alıp kırmızı eti 7 dolara yiyor, bizimki 400 dolar alıp kırmızı eti 21 dolara yemeye çalışıyor ve buna çözüm bulunması gerekirken son üç yılda 2,8 milyar dolarlık hayvan ithalatı, 1,4 milyar dolarlık et ürünü ithalatı yapılmıştır. Bu ülkede, kendi şirketinden dezenfektan satın alan Ticaret Bakanından sonra kendi şirketinden et ihalesi alan Et ve Süt Kurumu Müdürü de AK PARTİ’nin kara düzenine nasip olmuştur. (CHP sıralarından alkışlar)

Biz iktidarımızda çiftçiye kanundaki destekleri vereceğiz. Zaten kanuna aykırı bir bütçeyi buraya nasıl getirmeyi içinize sindiriyorsunuz, anlayabilmiş değiliz. Çiftçinin kullandığı mazottan KDV ve ÖTV’yi kaldıracacağız. Bizi bugün dinleyen çiftçi kardeşlerimiz için söylüyorum: CHP iktidarda olsa bugün mazot 58 lira değil 33 lira olacak. Çiftçi kredilerinin faizlerini silip anaparayı beş yıla yapılandıracağız. Türkiye ithal eden değil üreten bir ülke olacak. “Tarlada 10 lira, markette 100 lira.” dönemi, utancı artık son bulacak. Üreticinin de tüketicinin de mutlu olduğu yeni bir düzen kurulacak.

Değerli milletvekillerimiz, Ahilik kültürüyle yoğrulmuş bu topraklardayız ama zincir marketler için kurulan bu düzen esnafı perişan etmiş durumda. Bu yılın ilk dokuz ayında 83.300 esnaf iflas bayrağını çekti, günde ortalama 309 esnaf kepenk kapatıyor. Hal Yasası yıllardır rafta bekliyor. BAĞ-KUR prim borçları ve kredi faizleri esnafı canından bezdirdi. Bu bütçe bu sorunlara çare getirmediği gibi bir gerçeklikle de yüzleşmemiz gerekiyor: Kredi Garanti Fonu. Pandemide işler kötüye gidince yüzde 8 faizle KGF kullandırıldı. Doğru yerde kullananların, batacak şirketini kurtaranların, istihdamı sürdürenlerin,

yeniden ayakta kalanların kullandığı KGF helalühoş olsun, yüzde 8’le ödesinler. Aynı günlerde esnaflara da kullandırıldı yüzde 9’la esnaf kredi kooperatiflerinden. O KGF’yi herkese “Alın.” “Bol bol verin.” dendi, hiç ihtiyacı olmayan şirketlere de verildi; herkes biliyor ki, bütün iş dünyası biliyor ki yat alındı, kotra alındı, özel uçak alındı; yüzde 8’le ödeniyor. Ama pandemi bitti, yüzde 9 olan faiz yüzde 29’a çıktı esnaf kefalette, 25’e düşürmeyi marifet saydınız, daha da düşürmeyi taahhüt etmişsiniz ama öbür taraftan yat, kotra alanlar yüzde 8’le geri ödemeye devam ediyorlar.

Buradan bütün esnafa sesleniyorum: Siyaset öncelik belirleme işidir, siyaset taraf olma işidir; Cumhuriyet Halk Partisi esnaftan taraftır, burada bu bütçeği getirenler zenginden taraftır. (CHP sıralarından alkışlar) Biz iktidarımızda esnaf ve ticaret bakanlığını kuracağız yani bakanlar kurulunda esnaf sahipsiz, kimsesiz kalmayacak; o masanın başına esnafıktan gelen, bu işi bilen birisini esnaf bakanı olarak oturtacağız. Esnafın vergi, prim, kira yükünü hafifleteceğiz; kredilerinin faizlerini sileceğiz. İç ticarete rekabeti tesis edip küçük esnafı üç harfli zincirlere ezdirmeyecek tedbirleri alacağız. Bundan sonraki süreçte de daha önce, yıllar önce iktidara gelirken “Süpermarket yasası çıkaracağız.” diye söz verip o günden bugüne her niyetlendiğinde lobilere teslim olanlardan olmayacağız. İktidarımızın ilk altı ayı içerisinde süpermarket ve onların her mahalledeki şubeleriyle ilgili net düzenlemeler yapıp esnafı da tüketiciyi de koruyacağız. (CHP sıralarından alkışlar)

Bir diğer kronik sorununuz, hiç şüphe yok ki yine Avrupa 1’incisi olduğumuz geniş tabanlı işsizlik. İki buçuk yılda tekstil, giyim, deri sektöründe 360 bin işçi işsiz kaldı, 10 bine yakın imalathane ve fabrika kapandı ancak bu bütçe yeni istihdam alanı yaratma hedefinden çok uzak, bu bütçe yine işsizlere işsizlik vadediyor. Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında, olmazsa olmaz, defalarca da Grup Başkan Vekiliyken Plan ve Bütçede gelip itiraz ettiğim bir meseleyi hayata geçireceğiz: İşsizlik Sigortası Fonu işçinin kötü gün kumarasıdır. İçine işçi, işveren ve devlet para atar ama günü gelince, emekçi işsiz kalınca kullanılacak bu Fon işverene teşvik için kullanılıyor, her fırsatta ilk aklınıza İşsizlik Sigortası Fonu geliyor. Hatta bu iktidar bu Fondan duble yollar yaptırdı arkadaşlar; övündüğünüz duble yolların bir kısmı İşsizlik Sigortası Fonu’ndan karşılandı. O Fon ellenmesi işsiz kalındığında daha uzun süre işsizlik parası, daha yüksek maaşlar ödenebilecekken bugün sömürülüyor. Bu el atmaya bir kere kesinlikle son vereceğiz. Ayrıca, yeşil, mor, dijital ve nitelikli istihdam dönüşümünü sağlayacak düzenlemeleri yapacak; kadınlar bakım sigortasıyla iş gücüne katılacak, gençler ilk iş programıyla iş bulacak ya da kendi işini kuracak, engellilerin istihdam kotaları hem atırılacak hem de kota kadar uygulanacak.

Değerli milletvekilleri, sosyal devlet anlayışı ters yüz olmuş durumda. Devletin vergi toplayan sağ eli ile -ki tüm sertliğiyle üzerimizdedir- dağıtan şefkatli sol elinin dengesinin kurulması gerekiyor. Sağ el fevkalade aktif şekilde çalışırken sol el neredeyse hiç ortada yoktur. Bugün sosyal yardıma muhtaç kişi sayısı 20 milyona yükseldi. Genel sağlık sigortası primi 780 liradan 1.560 liraya çıktı ama primi devletçe karşılananların sayısı 9,4 milyondan 8,2 milyona düştü. Yoksullara elektrik desteği; bütün anketler “Gelecek yıl daha kötü geçecek.” diyenlerin ortalamasını yüzde 64, “Aynı olur.” diyenleri yüzde 20, “Fikrim yok.” diyenleri yüzde 10, “Daha iyi olur.” diyenleri yüzde 5 gösterirken siz elektrik desteği vereceğiniz hane sayısını bu sene 4,1 milyondan 2,8 milyona düşürüyorsunuz. Asgari ücretin ve emekli maaşının düşüklüğünün yanında birkaç maaş daha hatırlatayım: Bu sene, bugün Türkiye’de dul aylığı 12.600 liradır, bugün Türkiye’de yaşlı aylığı 5.400 liradır, engelli aylığı 4.300 liradır, yetim aylığı 4.200 liradır. “2025’te yoksullaştım.” diyenlerin oranı yüzde 64, “2026’da yoksullaşacağım.” diyenlerin oranı yüzde 58’dir, “Durumum iyi olacak.” diyenler sadece yüzde 10’dur gelecek sene için. Bu kara düzenin insanların umutlarını çaldığını görmek durumundayız. Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak, yoksulları birinin yakını oldukları için değil bu ülkenin onurlu yurttaşları oldukları için yoksulluktan kurtaracağız. Biz yoksulluğu yönetmeye değil yok etmeye geliyoruz. (CHP sıralarından alkışlar) Bunun için uzun

süredir çalıştığımız, dillendirdiğimiz temel vatandaşlık gelirini hayata geçireceğiz, herkese belli bir gelir desteği sağlayan sosyal devleti kuracağız. Yardımlar sürekli kılınacak; amaç, yoksulluktan tam bir çıkış olacak. Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında, Atatürk'ten emanet bu cumhuriyet yine kimsesizlerin kimsesi olacak. (CHP sıralarından alkışlar)

Maalesef, bu kara düzende işçiler de güvende değildir. Son iki buçuk yılda 4.836 işçi ihmaller yüzünden öldü. Daha bu sene şimdiye kadar 1.950 işçiyi iş cinayetlerinde yitirdik. Yetmiyor, MESEM'ler küçücük evlatlarımızı katlediyor. İki yılda MESEM'lerde 17 çocuk işçi hayatını kaybetti. Bütün anne babalara sesleniyorum: Bir çocuk arıtma havuzuna düşmüş, ölmüş; diğeri asansör boşluğunda, birinin üstüne suntalar düştü, diğeri elektrik akımına kapıldı. Dilovası'nda kaçak iş yerinde 7 kadın işçiydi ölenler, 3'ü çocuk yaştaydı. Bu durumdan iktidarda hiç utanan, öz eleştiri yapan, müdahale eden yok. Bu durumu protesto eden TİP'li 16 genci tutuklamadan da geri durmadılar. Genç arkadaşlarımızı, Silivri ve Bakırköy Cezaevlerinden bizi izleyen, MESEM için protesto yapan genç arkadaşlarımızı Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak yürekten selamlıyoruz. (CHP sıralarından alkışlar) Peki, Meclis olarak bir şey yapalım bu işe, bir şey. Ne yapacağız? Bütçe koyacağız. Çocuk işçiliğiyle mücadele bütçesi geçen yıl 28 milyon liraydı Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, bu sene ne kadara çıkarırsak bir şey yaparız? Sıfır. Geçen seneki 28 milyonu bu sene sıfır liraya indirdiler arkadaşlar, çocuk işçilikle mücadelenin bütçesini. Açın, bakın, sorun; çıksınlar, anlatsınlar. Vallahi de billahi de AK PARTİ'nin kara düzeninin boynunda bu büyük bir vebaldir ve bunun mücadelesi siyasi bir mücadelenin üzerinde bir insanlık hakkıdır, insani bir mücadeledir. (CHP sıralarından alkışlar)

Biz tüm iş yerlerinde, yeniden düzenleyeceğimiz iş güvenliği standartlarını zorunlu kılacağız. Mesleki eğitimi çocuk işçiliği önleyecek şekilde tasarlayacağız. Almanya'da mesleki eğitimde hiçbir çocuk ölmüyorsa Türkiye'de de ölmeyecek. İş sağlığı ve iş güvenliği uzmanlarının -dilimizde tüy bitti- maaşlarını iş verenin ödediği sistem doğru bir sistem değildir, uzmanlar maaşlarını denetledikleri iş yerlerinden alamazlar. Denetlediği iş yeriyle patron-çalışan ilişkisi içinde olurlarsa sonuç böyle olur. Patron ödeyeceği parayı havuza ödeyecek, kurayla belirlenecek denetçi orada çalışacak, o denetçinin maaşı patronlardan alınan parayla oluşan havuzdan ödenecek ama doğrudan muhataplık ilişkisi bitecek; ahbap-çavuş, patron-çalışan ilişkisine canlar kurban edilmeyecek. (CHP sıralarından alkışlar)

Bu kara düzen gençlerimizin umutlarını korumuyor. Cumhuriyetimiz on yılda 15 milyon genç yaratmıştı, hâlen bununla övünüyoruz; AK PARTİ iktidarı da 5 milyon ev genci yarattı. Ne eğitimde ne istihdamda olan bu gençler dünyada da büyük sorun, Türkiye'de de büyük sorun ama OECD ülkeleri içinde yüzde 31'le bu konuda 1'incilik yine Türkiye'ye ait. Almanya'da ev genci oranı yüzde 6; kara yastalar, kara kara düşünüyorlar, envaiçeşit projeler yapıyorlar. Yüzde 31 ev gencini yaratmış iktidar bu konuyla hiç meşgul değil.

Üniversite öğrencisi barınmıyor, yurt yok. KYK yurtlarıyla övündü Sayın Bakan; rakam ortada, öğrencilerin yüzde 24'üne yetiyor. Sizden sıfır yurtla devraldığımız İstanbul'da 17'nci cumhuriyet yurdunu açtık. En büyük sorun da İstanbul gibi bir büyük metropolde. Siz bugüne kadar TOKİ'ye her şeyi yaptırdınız da yurt niye yaptırmadınız? Çünkü özel bir tercihtir. Yurtsuz kalanı, barınma sorunu olanı TCDD'nin tren istasyonlarında, otoparklarda veya havaalanlarında bu çocukları karşılayan ablalar olsun, abiler olsun; alsınlar, götürsünler, bu eksikliklerinden istifade onlara bir barınma yeri versinler, sonra kendi cemaatlerine eleman devşirsınlar; öyle mi? O devşirilenlerin milleti ne yaptığını gördük. (CHP sıralarından alkışlar) O yüzden, bu ülke Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında ilk bir yıl içinde tüm öğrencilere yetecek kadar cumhuriyet yurtlarının inşası TOKİ'ye verilecek ilk talimattır arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar)

Bir de Sayın Erdoğan, geçtiğimiz günlerde dinliyorum, diyor ki: “Gençler, biz geldiğimizde krediler 45 liracıktı, şimdi 3 bin lira yaptık.” Döndüm baktım ben de “O 45 lira ne yapıyormuş?” diye. Rahmetli Ecevit ile Sayın Bahçeli’nin koalisyon ortakları olduğu ve öğrencilere ödedikleri son 45 lira, o gün 30 lira olan çeyrek altından 1,5 tane alıyormuş; bugün çeyrek altın 11 bin lira, verdiğiniz kredi 3 bin lira arkadaşlar. Çeyrek altın hesabı yapmayalım, ne yapalım? En berbatını yapalım, en ucuzunu yapalım, en baskılananı yapalım; 45 lira o zaman 275 simit alıyordu, bugün 3 bin lira 150 simit alıyor arkadaşlar; kime ne anlatıyorsunuz? Buradan, Türkiye’deki tüm öğrencilere, tüm çalışanlara, tüm emekçilere, tüm emeklilere diyorum: Size hangi rakam veriliyorsa dönün kontrol edin, AK PARTİ döneminde geriye gittiniz, değersizleştirildiniz; sizin değerinizi bilecek de size sahip çıkacak da halkın iktidarındır, Cumhuriyet Halk Partisi iktidarındır. (CHP sıralarından alkışlar) Bugün gençler -çıkın, gençlerin gözünün içine baka baka söyleyin- Avrupa’nın hem en pahalı hem de en yavaş internetini kullanıyor. Başka bir veri söyleyeyim: Bugün Türkiye, üniversite mezunu işsizlik oranının genel işsizlik oranını aştığı tek ülke, tek ülke. Hani diyor ya: “Evladım, oku, bir meslek sahibi ol, altın bileziğin olsun, ileride işsiz kalmazsın.” Türkiye’de okuyanlar okumayanlardan daha işsiz; böyle bir eğitim sistemiyle, planlamanın olmadığı, doğru yönlendirmenin olmadığı eğitim sistemiyle okuyarak daha işsiz kalınan bir ülke yarattınız. Gençlerin yüzde 70’i “İmkânım olsa yurt dışına giderim.” diyor. Felaket bir oran. Gençler valizleri kafada toplamış; zaten bu kötü, valizler kafada yıllar içinde toplanıyor, sonra yatağın üstüne atılıp da fiziken toplanması on beş dakikalık iş; buna mâni olmak lazım.

Şimdi, Sayın Bahçeli zaman zaman bir beka sorunu tarif ediyor, bazen biz de bu tariflerden nasibimizi alıyoruz, bu kaygıların bazılarını da iştirak ediyoruz. Bizce beka sorunu, başka ülkelerin Türkiye üzerinde hayal kurması, hesap yapması değildir, bunu yüz yıl önce yaptılar -biraz önce de çok güzel ifade edildi- hep beraber bu sorunu bertaraf ettik; denemesi bedava, yine niyetlenirlerse ne olacağını hep beraber gösteririz. (CHP sıralarından alkışlar) Ancak asıl beka sorunu bu ülkenin gençlerinin dünyanın başka ülkelerinde hayal kurmasıdır, asıl beka sorunu valizlerin kafada toplanmasıdır. Kafada valizleri toplayan gençlere 31 Mart seçimleri akşamı “Bir seçim daha beklemeye karar verdiler.” demiştim, o gençlere buradan sesleniyorum: Sakın bir yere gitmeyin, Cumhuriyet Halk Partisi iktidarı gelecek ve bu ülkeyi de ayağa kaldıracacağız, sizin de umutlarınızı yeniden dirilteceğiz. (CHP sıralarından alkışlar) Bunu yapmak için gençleri her alanda destekleyen bir model öneriyoruz. Belediyelerimizde şu ana kadar tertemiz 77 yurt yaptık, bir yılda cumhuriyet yurtlarını tamamlayacağız; istihdam ofisleriyle genç işsizliğe çare üreteceğiz; hangi marka ve model olursa olsun -yani yönlendirdiğiniz o bir markaya, bir modele değil- gençlerin aldığı ilk bilgisayar ve ilk cep telefonundan tüm vergileri kaldıracacağız; yüz yıl önce partimiz ülkeyi demir ağlarla örmüştü, yüz yıl sonra ülkeyi fiber ağlarla örmeye, Avrupa’nın en hızlı ve en ucuz internetini gençlerimize kullandırmaya söz veriyoruz. (CHP sıralarından alkışlar) Fikrini söylediği için gözaltına alınma korkusunu zihinlerden sileceğiz.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - HızRay’ı da yapacaktınız Başkan, HızRay’ı!

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) - Sevdiğiniz sanatçıların giyimine kuşamına karışıldığı, konserlerinin yasaklandığı, alınıp sorgulandıkları bir sürecin asla muhatabı olmayacaksınız. Gençlere söz veriyoruz: Yasaksız Türkiye, vizesiz Avrupa geliyor. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; emeklilere özel bir başlık açmak gerekiyor. Bugün ülkede en düşük emekli maaşı 16.800 lira, 16 milyon emeklinin ortalama maaşı ise sadece 21 bin lira. Açlık sınırının 30 bin lira olduğu bu ülkede bu ücretler zulümdür ve vefasızlıktır; emeklilerden bahsediyoruz, 16.800 lira vefasızlıktır.

Ben meydanlarda söylüyorum. Tabii, meydan deyince AK PARTİ’li arkadaşlar belki bilemeyebilirler; şehirlerin ortasında, ahalinin geldiği, bizim haftada 2 kez tıka basa doldurduğumuz, sizin pek gelmediğiniz bir yerden bahsediyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Sen daha yeni keşfettin orayı, daha yeni!

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) - Meydanlarda söylüyorum: 2002’de en düşük emekli maaşı 8 çeyrek altın alıyordu, 8 çeyrek altın; bugün en düşük emekli maaşı 1,5 çeyrek altın alıyor. Yalansa -işte burada- hesabı kuvvetli Plan ve Bütçe Başkanımız ya da Değerli Cumhurbaşkanı Yardımcısı çıkar hesaplar; geldikleri gün 8 çeyrek altın alan emekli maaşı 1,5 çeyrek altın alıyor. Meydanlarda soruyorum: 16.800 lira alanlar el kaldırsın. Meydanın yüzde 60’ı, 70’i elini kaldırıyor ve o meydanlarda dünyanın en büyük korusu, Türkiye’nin 16 milyon emekli en acıklı şarkısını hep birlikte söylüyorlar. Bu yüzden, AK PARTİ’li arkadaşları Erdoğan’ın “Nereden Nereye” şarkısını değil de emeklilerin bu acıklı şarkısını dinlemeye, bu soruna çözüm üretmeye çalışmaya davet ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar) Biz en düşük emekli maaşını önce hemen 1 asgari ücrete, sonra da 1,5 asgari ücrete çıkaracağız. Öyle çok büyük bir vaat değil arkadaşlar bu. Yine, rahmetli Ecevit ile Sayın Bahçeli’nin, Mesut Yılmaz’ın koalisyon Hükümetinde en düşük emekli maaşı 1,5 asgari ücretti, bugün geline noktada 0,7 asgari ücret bile değil. Bunu buraya çıkarmak zor bir şey değil, yeter ki birazcık vicdan olsun, birazcık insaf olsun. Maaş zamlarını enflasyona ezdirmeyip kalkınma ve refah payı da vereceğiz emeklilere, bayram ikramiyelerini asgari ücrete yükselteceğiz; bu ülke için yıllarını veren emeklilere vefasızlık etmeyeceğiz. Türkiye’de neredeyse 2 işçiden 1’isi asgari ücret alıyor. Asgari ücret bu ülkede genel ücret oldu artık. AK PARTİ geldiğinde -hemen Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı çıkarabilir- Türkiye, Avrupa’da -altında 13 ülke vardı- 13 ülkeden daha yüksek asgari ücret veriyordu 2001 yılında; bugün sadece 3 ülke kaldı; Arnavutluk, Moldova ve Ukrayna. Bunların dışında bütün ülkelerin asgari ücreti bizden fazla yani Avrupa Birliğindekilerin hepsinin kat kat fazla, bu 3 ülke dışında Avrupa’daki bütün ülkelerin fazla. İlk verildiğinde 558 euro olan asgari ücret bugün 446 eurodur; Almanya’da 2.100 euro, Fransa’da 1.800 euro, Yunanistan’da 1.000 euro, Türkiye’de 446 euro. “Yılda 3-4 kez asgari ücreti zamlayacağız.” diye oy aldığımız asgari ücretliye 2024’te de 2025’te de değil 3 kez, 1 kez bile ara zam yapmadınız. 17 bin liradan 22 bin lira yaptığınız, verdiğiniz asgari ücret bugün 6.600 lira eriyerek verildiği günün parasıyla 15.500 liraya düşmüş durumda, şimdi yüzde 25’lik bir zam hesabı yapıyorsunuz. Buradan açıkça uyarıyorum: Emekli maaşları hak ettiği zammı alamazsa ve asgari ücret 27 bin, 28 bin lirada kalırsa yeni ve büyük bir sosyal krizle karşı karşıya kalacağız. Bu konuda iktidar sahiplerini uyarıyorum. Bizim yapıcı bir teklifimiz var: Gelin, asgari ücreti 39 bin lira yapalım. Bu artışın yükünü elbette işverenin sırtına yükleyemeyiz, çalışan sayısına ve sektörüne göre 5.100 lira ile 10.540 lira arasında dört farklı sosyal güvenlik primi desteklemesi öneriyoruz. Bunu yapmak, işçiyi ve işvereni birlikte korumak mümkündür. Bu yapıcı önerimizi sunuyor ve söz veriyoruz: İktidarımızda asgari ücret yılda en az 2 kez, enflasyonun çift haneli olduğu yıllarda yani tek haneye düşene kadar yılda 4 kez güncellenecek. Asgari ücret ilk yıl alınan kıdemle birlikte hızla uzaklaşılan bir ücret noktasına gelecek.

Sayın milletvekilleri, buraya kadar görüyoruz ki AK PARTİ iktidarı nasıl millete iyi gelmediyse bu bütçe de emekliye, işçiye, çiftçiye, esnafa, gençlere, velhasıl bu millete iyi gelmeyecek. 2,7 trilyon lira faiz ödemesiyle faiz lobilerinin, 768 milyar vergi istisnasıyla zenginlerin, “Cebimizden kuruş çıkmayacak.” dediğiniz kamu-özel iş birliği projeleriyle, 236 milyar garanti ödemesiyle yandaşların, kırk haramilerin, 5’li çetelerin, kamuda lüks ve şatafatın devamıyla seçkin bürokrasinizin keyfi yerinde olacak ama başka kimseye iyi gelmeyecek.

Rahmetli Demirel'in söylediği gibi, enflasyon ahlaki bozar. Yüksek enflasyon, düşük ücretlilere iğneden ipliğe gelen zamlarla bir ekonomik çöküşü yaşatmaktadır ve ne yazık ki bu çöküş beraberinde bir ahlaki çöküşü getirmektedir. 22.800 lira alan bir asgari ücretli, bir zenginin öğle yemeğine bu parayı bir seferde ödediğini görünce bu memleketten duygusal kopuş yaşamaktadır. Borcu borçla kapatanlar, kredi kartından çekip öbür kartı kapatanlar korkunç bir sarmalın içine sürüklenmektedir. İnsanlar suça, tefecilerin eline, yasa dışı bahse bulaşmaktadır. Gençlerimiz suç örgütlerinin ağılarına doğru sürüklenmektedir. Bugün Türkiye'de sokakta suç ve uyuşturucu çeteleri kol geziyorsa bu, bu büyük ekonomik krizden bağımsız düşünülemez ve çözülemez.

Bir diğer ahlaki çöküntü de artan maliyetleri sözde düşürmek uğrunda insanların sağlığıyla oynanmasıdır. Türkiye'deki en önemli sorunlardan bir tanesi gıda güvenliği sorunudur. Artık insanlar dışarıdan gönül rahatlığıyla yemek yiyemez, lokantada, kışlada, okul yemekhanelerinde zehirlenir duruma gelmişlerdir ve bakın, iktidarınızda -bunların hepsi Ankara'dan fotoğraflarını bizzat arkadaşlarımızın çektiği manzaralar- meyve 60 ila 200 lira, çıkma meyve 20 ila 30 lira; yufkanın normali 120 lira, yırtık yufka 60 lira; tavuk eti 200-250 lira, eskiden tavuk kesilince çöpe atılan taşlık satılıyor, 50 lira, 75 lira; bayat ekmek 8 lira, kırık yumurta 4 lira, çorbalık kemik 150 lira. Bugün Türkiye'yi getirdiğiniz nokta defolu gıdalar noktasıdır. Gıda güvenliğinde büyük sıkıntıların yaşandığı bir sürecin içindeyiz.

Sayın Erdoğan "Millî geliri 17 bin dolar yaptık." diye övünedursun... Hani eskiden fıkralar olurdu ya "Bir Türk, bir Fransız, bir Japon bir araya gelmişler..." diye; bakın, bir asgari ücretli, bir emekli, bir yetim, bir engelli ve bir yaşlı maaşı alanların bir yıllık toplam geliri, beş fakirin toplamı 15 bin dolar. Erdoğan 17 bin dolar millî gelirden bahsediyor; onu bu beş yoksula anlatsın, bu beş yoksula anlatsın. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, bugün dış politika ciddiyetle ele almamız gereken temel bir alan. Gazi Mustafa Kemal Atatürk bize "yurtta barış, cihanda barış" ilkesine dayanan, komşularla iyi ilişkiler içinde olan bir dış politikayı miras bıraktı şüphesiz. Dolayısıyla dış politikamızın damatlar, mahdumlar, eniştelere üzerinden ilişkiler kurularak ciddiyetsiz bir yöne evrilmesi büyük bir talihsizliktir. Dış politikamız iktidardaki birkaç kişinin çıkarı için değil 86 milyonun ali menfaatleri için yürütülmelidir. Ancak Sayın Erdoğan'ın ABD Başkanı Trump'la kurduğu ilişki millî menfaatleri önceleyen bir ilişki değil parti menfaatlerini, kendi menfaatlerini önceleyen bir muhtaçlık ilişkisidir. ABD'nin Dışişleri Bakanı "Trump'tan beş dakika randevu almak için bize yalvarıyorlar." demiştir. ABD'nin Ankara Büyükelçisinin şu sözlerini duyduk, biz unutmadık, siz nasıl unuttunuz? Ankara'da oturmaya bile tenezzül etmeyen bu beyefendi "Trump, Erdoğan'a onda olmayan bir şey yani meşruiyet veriyor." demiştir. Bolca TikTok paylaşımları yapmakla meşgul olan Dışişleri Bakanımız bu elçiyi Dışişleri Bakanlığına çağıraramamış, kendisine haddini bildirememiştir. Sayın Erdoğan kendisine yapılan bu sayısız saygısız dile karşı "Yahu, siz kim oluyorsunuz? Ben meşruiyeti sadece millettten alırım." diyememiştir. Bunları diyemeyen Sayın Erdoğan, Trump'ın oğluyla İstanbul'da ofiste gizli gizli oturup konuşup babasından randevuyu oğlundan istemiş, oradaki ön mutabakatın gereği olarak Amerika seyahatine gittiği gece Amerikan mallarında vergi indirimi, Çin mallarına vergi bindirimi, Trump'la görüşmede 225 Boeing siparişi ve pahalı LNG anlaşmaları imzalamış, nadir toprak elementlerimizi bile pazarlık unsuru yapabilmiştir. Bugün Gazze halkı vatanlarından sürülmek istenirken, Trump oraya lüks oteller yapacağını anlatırken bu büyükelçi "Türkiye Akdeniz'den Hazar Denizi'ne kadar İsrail'le sıkı bir iş birliği içine girecek." diyebilmekte, Erdoğan dönüp de bunu yalanlamaya bile kalkışamamaktadır çünkü dediğim gibi, bir muhtaçlık ilişkisi vardır. Trump, Erdoğan'dan bu kadar tavizi aldı; peki, Erdoğan Trump'tan ne aldı? Kendine meşruiyet alacakmış, bunu söylüyorlar. Ya haddini bildirsin ya da yere batsın onun meşruiyeti! Yere batsın onun meşruiyeti! (CHP sıralarından alkışlar)

Tabii, eğri oturup doğru konuşalım, Trump'tan esas beklenti icazetini verdiği 19 Mart darbesine ses çıkarmaması, muhalefete karşı AK PARTİ'yi desteklemesidir. Müesses nizamın hamisi Trump yönetimidir, aktörü AK PARTİ iktidardır. Bizim mücadeleimiz bir avuç insanın menfaati için kurgulanan müesses nizama karşı bu milletin haysiyet mücadelesidir. (CHP sıralarından alkışlar) İktidarımız dünyadaki hiçbir lidere karşı boyun bükmeyecek; dış politikamız mahdumlarla, damatlarla ciddiyetsiz bir yöne evrilmeyecek; iç barışını sağlayan, huzura kavuşan Türkiye, Orta Doğu'da barışın, kardeşliğin, refahın liderliğini yapacak; Cumhuriyet Halk Partisi, Batı ittifakının bir parçası olduğunun farkında olarak Avrupa Birliği için en kararlı adımları atarken Rusya, Çin, İran'la barışçıl ve kurumsal ilişkiler tesis edecek; Orta Doğu, Kafkaslar ve Balkanlara zaman zaman yüzünü dönüp zaman zaman sırtını dönmeyecek; bu ilişkileri sürekli, kurumsal ve her iki tarafın da lehine sürdürecektir, pozisyonunu Amerika'ya göre şekillendirmeyecek; dünyanın her yerinde vatandaşlarımız pasaportlarından gurur duyacak, saygı görecektir; demokrasi, adalet ve ekonomide atacağımız adımlar, dış politikada elde edeceğimiz saygınlık bizi lideriyle pazarlık edilen bir ülke olmaktan çıkarıp kurumları ve kurallarıyla, diplomatik kurallarıyla ciddiye alınan, hesaba katılan, vazgeçilmez stratejik bir ortak yapacak, çağdaş dünyanın ayrılmaz bir parçası olarak tekrar orada yerimizi alacağız. (CHP sıralarından alkışlar)

19 Mart yaşanmadan bir ay önce, hemen şuradaki grup salonumuzda demiştim ki bir darbe mekaniki işliyor, bu darbe öncekilerden farklı; bütün darbeler iktidara yapılır oysa bu darbe, mevcut iktidar tarafından sonrakine, şimdiki Cumhurbaşkanı tarafından bir sonraki cumhurbaşkanına yapılmaya niyetleniyor; bu, Türkiye'ye kaybettirir. Maalesef, bu kez tankla, postalla değil cübbeyle geldiler, müesses nizamın dengesi bozulmasın, bir avuç insan rahat etsin diye milletin huzuru ve refahı o gün feda edilmiştir çünkü müesses nizam, değişmeyen aktörleri ve kurguları bu millete dayatılan bir düzendir. Sayın Erdoğan, maalesef, artık, partisine, partinin ana kademesine, kadın kollarına, gençlik kollarına değil bir tek kendi partisinde olan yargı kollarına güvenmektedir. (CHP sıralarından alkışlar)

Arkadaşlar, tepkimizi, üzüntümüzü haklı görmelisiniz, mazur görmelisiniz. Dokuz aydır neler yaşadık biz biliyor musunuz? Darbenin bildirisinin okunduğu sabah “560 milyar liralık yolsuzluk” diye yola çıktılar, bugüne geldik; iddianame, kanıt, kanıt, kanıt... Hiçbir kanıt ortaya koyamadılar, İBB'nin altı yıllık bütçesi 560 milyarın kat kat altında çıktı. Para dolu valizler yalanına sizi de inandırdılar, “tweet” atanlarınız oldu. İddianame çıktı, “Valizlerde ‘jammer’ var, iletişim özgürlüğüne engel oldular.” diyor. “Parkenin altından 2 milyon dolar çıktı.” dediler; yalan çıktı, söyleyen gazeteci “Ben de kandırıldım, yanlış oldu.” dedi. “İmamoğlu'nun lüks araçları” diye bir garajda araç gösterdiler, araçlar bambaşka bir siyasetçiye ait çıktı. Arkadaşlarımızın tek tek ismini sayarak “Gizli toplantıdan para dolu çantalarla çıktı.” dediler, “Görüntü elimizde var.” dediler; iddianamede yer almadı, sorulunca yanlış bilgi olduğu çıktı. “İBB'den 1.200 cep telefonu alındı, CHP'li delegelere dağıtıldı.” dediler; bir tanesi bile ortaya çıkmadı, ispatlanmadı, iddianamede bu dahi yer almadı.

Değerli arkadaşlar, ya, dokuz ay boyunca bir yalan, yalan, yalan, yalan... Sonra hepsi ortaya çıkıyor. Bu, kul hakkı değil mi? Bu insanların çocuğu çocuğu, eşi dostu, komşusu, o çocuğun okul arkadaşları yok mu? Size yapılsa ne yaparsınız? Bu saydıklarımın hepsi gerçek dışı bilgiyi alenen yayma suçu değil mi? Bakın, Alican Uludağ diye bir gazeteci arkadaş var, bu arkadaş haber yapıyor “Kadın cinayetine yardımdan hükümlü birisi tahliye edildi.” diye. Meğersem tahliye edilmemiş, hükümlü izinli olarak çıkarılmış. Bunu, yalan bilgiyi alenen yayma suçundan gazeteciyi ifadeye çağırıyorlar, dava açıyorlar. Ama Fatih Altaylı, İsmail Saymaz, Özlem Gürses'e gelince tekzip bile gelmeden aynı suçtan kendilerini yargılıyorlar, tutukluyorlar, ev hapsine koyuyorlar. Allah için bu memlekette ikili hukuk sistemi yok mu? Eğer bu gazetecilerin bu kadar yalanı atıp da -onlar atmıyor ki yanıtılıyor, kullanılıyor- bunu yayması suç

değilse o zaman nasıl oluyor da diğerlerinin suçu oluyor? Yok, bu, gazetecilik faaliyeti ise bu niye değil? Burada suç varsa bunlar nasıl cezalandırılmıyor? Ben gazeteciler cezalandırılınsın demem ama bir kural varsa herkese aynı uygulansın derim.

Şimdi, bu kadar değerli hukukçu var bu Mecliste; çok değer verdiğim, vicdan sahibi insanlar var. Şimdi söylüyorum; 19 Mart günü arkadaşlarımıza, başta Ekrem Başkana dediler ki: “Bir gizli tanık var, adı Meşe. Bunu diyor, ne diyorsun? Bunu diyor, ne diyorsun?” Meşe, Meşe, Meşe; başka bir şey yok. Sonra bu Meşe kafayı yemiş, intihara kalkışmış, 7’nci kata saldırmış, bilmem ne olmuş. İddianamede Meşe yok; yerine, Meşe’nin söylediği her şey noktalı virgüline kadar “İlke” diye bir gizli tanığa konmuş.

Vicdan sahibi herkese soruyorum; iddianame orada, açın okuyun; 19 Mart sorgu tutanakları orada, açın okuyun. Yahu, bir tiyatrodaki oyuncu değişir; hastalanır, değişir. Bir sinema filminde ya da dizi filmde oyuncu değişir; senaryo bellidir, oyuncu değişir. Futbol maçında oyuncu kötü oynar, değişir. Yahu, adalette gizli tanık değişir mi ya? Allah aşkına, gizli tanık değişir mi? (CHP sıralarından alkışlar) Bir oda var, odada 3 kişi var; “Ben Meşe’yim, gördüm bunları.” diyor, Meşe gitmiş, İlke gelmiş; “Ben İlke’yim, gördüm bunları.” diyor. Yahu, oyuncu değiştirir gibi gizli tanık değiştiren bu sistem iftirdan başka bir şey üretmemektedir. Onun için, biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak talep ettik; Sayın Bahçeli destek verdi, Sayın Erdoğan “Sayın Bahçeli böyle diyorsa makuldür.” dedi. Hani bu, TRT’den yayınlanacaktı? Geçtiğimiz gün getirdik; TRT’den bir kanaldan yayınlanmasına, isteyen kanalların canlı yayınlanmasına niye “hayır” oyu verdiniz? Niye verdiniz biliyor musunuz? Çünkü iddianamenin arkasında siz de duramıyorsunuz, kimse de duramayacak. (CHP sıralarından alkışlar)

Vicdan sahibi eski siyasetçilere soruyorum: Bu suçlamaların hepsiyle -irtikap, rüşvet, ihaleye fesat, terör örgütlerine destek vesaire-Sayın Erdoğan da yargılandı mı, yargılanmadı mı?

Manisalı hemşehrim Değerli Yenişehirlioğlu yalan bilmez, doğruyu konuşur.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Yargılanmadı.

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) - Yargılandı ancak tutuksuz yargılandı.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Erdoğan şiir okudu diye yargılandı; hırsızlık yaptı diye yargılanmadı, şiir okudu diye yargılandı.

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) - Bir gün bile eve polis gelmedi, Vatan Emniyete götürülmedi; tutuksuz yargılandı, yargılandığı davaların bazıları bitmeden dokunulmazlığa kavuştu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Özel, on dakika hiç kesmedim sözünüzü, on dakika ilave oldu.

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) - Tamam, on dakikaya bitiriyorum.

BAŞKAN - Yani lütfen toparlarsanız...

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) - Şu kadarını söylüyorum: Benim o zaman da her zaman da bu Meclis tutanaklarında 50 kere de eleştirdiğim şekilde, Erdoğan bir şiir okudu diye bir ceza aldı, cezası kesinleşince -bakın, şiiri değil, ceza almasını eleştiriyorum- telefon geldi, davet edildi -artık belediye başkanı değil- Saraçhane’de çıktı, mitingini yaptı, gitti, cezaevine yerleşti; koğuş arkadaşı ayarlandı, cezaevinde şiir kaseti çıkardı arkadaşlar ve İBB Başkanı değil, düşmüş artık. Şu anda, bu kadar hukukçu var ya, bu kadar hukukçu var; “masumiyet karanesi” diye bir şey var.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Hangi masumiyet?

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) - Ekrem İmamoğlu şu anda İstanbul Belediye Başkanı. (CHP sıralarından alkışlar) Devlet üçte 2 maaşını ödüyor, seçilmiş Belediye Başkanı. Hakkında iddianame var, daha tensip zaptı bile yok. Olsa ne yazar, yargılanacak; yargılansa ne yazar, ceza alacak; ceza alsa ne yazar, istinaf alsa ne yazar, Yargıtay; ancak o gün “suçlu” diyebiliyorsunuz. Onda bile AİHM’de adil yargılanma hakkıyla ilgili denetim imkânı var.

Şimdi, İstanbul Cumhuriyet Başsavcısının yaptığı bütün açıklamalarda “İmamoğlu çıkar örgütü başkanı, kurucusu, suçlusu...” Ya, masumiyet karinesi...

Özlem Hanım siz iyi bir hukukçusunuz, bu dili nasıl kabul edebilirsiniz? Nasıl olur da bir kişinin cezası kesinleşmeden ona “suç örgütü lideri” diyebilir bir başsavcı. Yine soruyorum Özlem Hanım: HSK’nin Başkanı Adalet Bakanı, HSK’nin kendi talimatlarına göre “Başsavcılık açıklamaları kısa, net, yapılacak yargılamayı yönlendirmeyecek şekilde olur.” diyor. Nasıl “asrın yolsuzluğu” der?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Ne diyecek başka? İddianamede ne demesi lazım?

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) - Nasıl “İddianamemizde şu var, bu var.” der? İddianameyi yazacaksın, susacaksın, ondan sonra iddianame konuşacak; sen hazırlayan savcısın. Savcılık makamı bir bütün, bir meslektaşın bakalım senin yazdığın o iddianameyle hangi mütalaada bulunacak? Yahu, gerçekten bu kadar haksızlığın, bu kadar eşitsizliğin karşısında susulamaz. Ekrem İmamoğlu seçilmiş Belediye Başkanı, Belediyeden resmini indiriyorlar, sesini kısıyorlar, kendi temelini attığı kreşe tebrik yazısı yolluyor, okutturmamaya çalışıyorlar. Olacak iş değil bunlar. Bir kişiye durduk yerde bu muamele yapılmaz ve bir kez daha söylüyorum, bir kez daha: HSK’nin dönüp bu Başsavcıya bakması lazım. AK PARTİ’den bazı arkadaşlara söylüyorum: Yok MASAK raporu -başsavcıya ait- yok mal varlığı, yok filanca noterden noter işlem evrakı, yok villa tapusu, yok 100 milyonluk villa almaya niyet, yok Lüksemburg’daki çift maaş, yok efendim senfoniler menfoniler, ıvırlar zıvırlar... Arkadaşlar, ben mi atadım Akın Gürlek’i, bu bilgileri bana yollayıp benim söylememi söylüyorsunuz? Akın Gürlek’i atayana gidin konuşun, Akın Gürlek’i atayana gidin konuşun. (CHP sıralarından alkışlar) Gelmiş burada bir grup: “Efendim, Akın Gürlek gelecekmış, dokunulmazlık için Adalet Bakanı olacaktı, aman bunlar konuşulsun.” Kardeşim, Akın Gürlek’in Adalet Bakanı olması umurumda değil benim; benim umurumda olan adil yargılanma, benim umurumda olan bu iftiraların açığa çıkmasıdır, sizin iç meselelerinize meşgul değiliz biz. (CHP sıralarından alkışlar) Akın Bey de ne zaman isterse bize ulaştırılan belgelerin hepsini ona veririm. Gün geldiğinde... Şunu söylüyorum: HSK’ye daha bugün ya, bugün, kendisiyle ilgili yaptığımız başvuru değerlendirme dışı, değerlendirme dışı. Gün gelecek, herkes bağımsız yargı önünde hesap verecek. (CHP sıralarından alkışlar) AK PARTİ’nin kara oyunlarına, kara propagandasına, kendi iç kavgasına kimse bizi alet etmesin. Bizim elimizden namusuyla karar veren kimseye bir kötülük gelmez. Namuslu hiçbir savcı bizden korkmasın, namuslu hiçbir hâkim korkmasın ama cellatlık yapmaya gelenler, “Gelecekte bu parti iktidar olmasın.” diye ona darbeyi hukuk yoluyla yapmaya çalışanlar mücadelemizden korksunsunlar, geleceklerinden de korksunsunlar. (CHP sıralarından alkışlar)

Son sözüm, Sayın Başkan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(AK PARTİ sıralarından “Aday ol!” sesi)

BAŞKAN - Sayın Özel, lütfen toparlayın, on beş dakika oldu.

Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) - Değerli milletvekilleri, bu bütçede ülkemizin çoklu krizlerini hafifletecek bir çare yok ama “Bir çare varsa sen söyle.” dersen, bu ülkeyi seven kendi hesabına devleti alet etmesin yeter.

Bakın, bu borsamız. Herhâlde bu borsa düşünce sevinen kimse yoktur aramızda, yükselince de kaygı duyan yoktur. Bu, bütün şirketlerimizin toplamıyla ilgili bir iş. 19 Martta yüzde 9 düştü bu borsa, 30 Haziranda partimize açılan dava ertelenince yüzde 5,5 çıktı. Bu borsa, İstanbul İl Başkanlığımıza kayyum atandığında yüzde 6 düştü, kurultay davası ertelenince yüzde 6, düşünce yüzde 5 çıktı, “CHP’ye kapatma talebi” yazınca iddianamede yine o gün düştü. Eğer bu ülkeyi seviyorsanız bu ülkede mertçe mücadele edeceksiniz. Yıllarca yarıştık, kazandınız, biz kabullendik. Son seçimi biz kazandık, birileri kabullenemedi ama bu ülkeye bu kötülükleri yapmayacaksınız. Milletın Meclisi milletın dertlerine çözüm üretemez hâldedir. Eğer bu Meclis milletın Meclisi değilse bundan sonra her cadde, her sokak, her meydan bizim için milletın meclisidir. (CHP sıralarından alkışlar) Biz hem milletın Büyük Millet Meclisinde hem de milletın gerçek meclislerinde onlarla birlikte olmaya, mücadele etmeye devam edeceğiz. Milletın kalbinde siyaset yapıyoruz, kalbinde siyaset yapmaya devam edeceğiz. Terörsüz ve demokratik Türkiye için kararlılıkla çalışacağız, Komisyona katkı sunmaya devam edeceğiz. Bu ülkenin barış umutlarının birilerinin çıkar hesaplarına kurban edilmemesi için samimi ve ciddi bir sürecin içinde olacağız. Cumhuriyet Halk Partisi olarak kayımlara itiraz ediyoruz, AİHM kararları uygulansın diyoruz, Anayasa Mahkemesi kararları uygulansın diyoruz. 29 maddelik demokratikleşme paketi önerdik, gelin, hep birlikte bunu geliştirelim, hayata geçirelim, bu ülke hep birlikte kazansın diyoruz.

Türkiye’de Kürtler ile Türklerin kardeşliğini, barışını savunuyoruz. Bundan sonra bu bütçeleri, bu paraları silahlara, savaşa, terörle mücadeleye harcamak yerine Kürt’ün de Türk’ün de ortak geleceği için harcayalım diyoruz. (CHP sıralarından alkışlar) Bunun için Türkiye’de son Kürt “Benim sorunum vardır.” demeyene kadar Kürt sorunu vardır, son Alevi “Artık sorunum kalmadı.” diyene kadar Alevilerin sorunu vardır. Demokratik bir mücadelede tüm Kürtlerin ve Alevilerin kendilerini Türkler ve Sünniler kadar eşit hissedecekleri, bu devlete sahip çıkacakları yarınlar için her türlü mücadeleyi vermeye biz hazırız, buradayız. Türkiye’deki Kürtlere de barış ve huzur diliyoruz, Suriye’deki Kürtlere de barış ve huzur diliyoruz. Suriye’deki Kürtlerin de Arapların da Dürzilerin de Türkmenlerin de son günlerde gördükleri muameleyle yüreğimiz ağzımızda izlediğimiz Alevilerin de anayasal güvenceye sahip olmalarını, Suriye’de birlikte yaşamalarını, hiçbirisinin ezilmemesini, katledilmemesini, Suriye’de de demokrasi olmasını, barış olmasını istiyoruz. Suriye’deki Kürtlerin demokratik bir barış ve huzur içinde olması Türkiye için büyük bir güvencedir. Sınırımızda kardeşlerimizle kardeşçe komşuluk yapmak istiyoruz. Türkiye’de de Suriye’de de Orta Doğu’da da dünyanın egemen devletlerinin birtakım planları, programları çerçevesinde bizlere biçilen rolleri oynamak, başkasının oyununda bir rol sahibi olmak, başkasının planının parçası olmak değil kendi planımız, kendi hesabımız, kendi büyük kardeşlik ve barış projemiz Türkiye’ye de Orta Doğu’ya da huzur, refah ve kalkınma getirsin istiyoruz. Birtakım hesaplarla Türkiye’yi bambaşka yerlere sürüklemeye çalışanlara karşı bir arada durmanın, bu ülkenin menfaatleri için davranmanın, risk almanın gerekliliğinin farkındayız. Türkiye’nin üniter yapısının korunduğu, dostluk ve kardeşlik içinde eşit vatandaşlığın herkes tarafından iliklerine kadar hissedildiği demokratik bir Türkiye için buradayız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sadece selamlayın, buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) - Selamlıyorum.

Ülkenin kurucu partisi olarak da buradayız; son seçimlerin 1'inci partisi, tüm anketlerin 1'inci partisi, yarının iktidar partisi olarak buradayız. (CHP sıralarından alkışlar) Kimseye kötülük yapmaya değil 86 milyona elini uzatmaya, barışmak gerektiğinde barışmaya, birlikte mücadele gerektiğinde birlikte mücadele etmeye, bu ülkeyi kalkındırmaya, birlikte büyümeye, birlikte kazanmaya, kardeşçe paylaşmaya, kardeşçe yaşamaya geliyoruz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sağ olun, var olun. (CHP sıralarından ayakta alkışlar)

BAŞKAN - Birleşime kırk beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.53

BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 20.40

BAŞKAN: Numan KURTULMUŞ

KÂTİP ÜYELER: Nermi YILDIRIM KARA (Hatay), İshak ŞAN (Adıyaman)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 26'ncı Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına ilk konuşmacı Genel Başkan Vekili Bursa Milletvekili Sayın Efan Ala.

Buyurun Sayın Ala. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA EFKAN ALA (Bursa) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri, bizleri ekranları başında izleyen aziz milletim; sözlerimin başında sizleri partim ve şahsım adına saygıyla, hürmetle, muhabbetle selamlıyorum.

Bütçemizin memleketimize, milletimize hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum. Çeyrek asırdır aralıksız milletimizin hizmetinde olan AK PARTİ hükümetlerimize 24'üncü bütçemizi Meclisimizde görüşme imkânı veren milletimize şükranlarımı sunuyorum.

Bu sabah İstanbul'da şehit olan polisimiz Emre Albayrak kardeşimize Allah'tan rahmet, ailesine ve milletimize başsağlığı diliyorum.

Değerli milletvekilleri -tabii, söyleyeceğim ama gelecek biraz sonra- Sayın Özel Sayın Cumhurbaşkanımızla ilgili bir değerlendirme yaptım sözlerinin başında. Sayın Özel burada konuşurken Sayın Cumhurbaşkanımız, Macaristan Başbakanı Viktor Orban'ın Türkiye'ye resmî ziyareti vesilesiyle Türkiye için anlaşmalar imzalıyordu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Burada Cumhurbaşkan Yardımcımız da kendisini gayet hakkıyla temsil ediyor ve bütçe sunumunu gerçekleştirdi.

Sayın Genel Başkan, hoş geldiniz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Hoş bulduk Sayın Bakan.

EFKAN ALA (Devamla) - Siz burada Cumhurbaşkanımızla ilgili bir değerlendirme yapmıştınız. Hemen sözlerimin başında -belki bilginiz yoktur- onu sizinle paylaşayım. "Sayın Cumhurbaşkanımız, siz burada konuşma yaparken Macaristan Başbakanı Viktor Orban'ın Türkiye'ye resmî ziyareti dolayısıyla Türkiye için anlaşmalar imzalıyordu. Burada da Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımız hakkıyla kendisini temsil ederek bütçeyi Türkiye Büyük Millet Meclisine sundu." diye arkadaşlarımla tam paylaşmıştım ki sizler de geldiniz, teşrif ettiniz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulun takdirine sunduğumuz 2026 yılı bütçemiz sadece rakamların, cetvellerin, gelir-gider tablolarının teknik izahından ibaret bir mali doküman değildir. Bu bütçe, tarihin akışının hızlandığı, küresel dengelerin yeniden şekillendiği, dünyanın belirsizlikler çağına girdiği bir dönemde Türkiye'nin millî duruşunu ve stratejik tercihlerini yansıtan kapsamlı bir mali çerçevedir. Dünya, 21'inci yüzyılda, daha önce hiç tanık olmadığımız, hiç tecrübe etmediğimiz derinlikte

çok katmanlı bir dönüşümle karşı karşıyadır değerli arkadaşlar. Küresel aktörler arasındaki mücadele, ekonomik rekabetin sınırlarını çoktan aşmış, tarife savaşlarıyla âdeta silahsız bir ekonomik savaşa dönüşmüştür.

Diğer taraftan, dünyanın çeşitli bölgelerinde ve bölgemizde sıcak çatışmalar, bölgesel savaşlar devam etmektedir. Önümüzdeki dönemde bu risklerin artarak devam edeceği öngörülmektedir. Avrupa’da aşırı akımların yükselişi ve artan yabancı düşmanlığı siyasi istikrarsızlıkları giderek daha görünür hâle getirmektedir. Böyle bir çağda, belirsizliğin artık bir kural hâline geldiği, uluslararası hukukun masum insanların acılarının enkazı altında kaldığı bir dönemde bir devlet için en büyük hazine devlet aklüdür, öngörüdür, dirayettir ve en önemlisi de kararlı bir siyasi liderliktir.

Türkiye bugün, bu niteliklere sahip bölgesel güç ve küresel aktör olarak etrafındaki ateş çemberine rağmen bir güven ve istikrar adası olarak yoluna devam etmektedir. Bunun liderliğini Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan yapıyor ama arkasındaki irade halktır, destekçisi sizlersiniz; teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; iktidara geldiğimiz 3 Kasım 2002’den beri AK PARTİ olarak proaktif, pozitif, insani ve erdemli dış politika izlemekteyiz çünkü biliyoruz ki gücü kadar adaleti, zenginliği kadar merhameti, cömertliği, imkânı kadar vicdanı olmayan dünya haksızlık üretir, zulüm üretir. Bunun en vahim örneğini Gazze’de yaşadık, yaşıyoruz.

Gazze’de zulüm ve soykırım canlı yayınlandı. Gazze’de uluslararası kuruluşlar iflas etti, insanlığın vicdanı öldü, on binlerce masum insan şehit edildi, yüz binlercesi yaralandı ve milyonlarcası yerlerinden edildi. Hastaneler, okullar ve ibadethaneler bombalandı. Bu zulme en yüksek sesle karşı çıkan, bütün uluslararası kuruluşlarda hakkı dile getiren, zulme karşı duran Türkiye oldu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ateşkes sürecinde ve Mısır’daki görüşmelerde en etkili inisiyatif alan yine Türkiye oldu, biz olduk. Mısır’da Gazze için imza atan dört ülkeden biri Türkiye’ydi ve Recep Tayyip Erdoğan’dı; kendisini buradan selamlıyoruz saygıyla. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Vicdanımız nerede kanıyorsa orada oluyor ve vicdanımız hangi sesi yükseltiyorsa onu bütün platformlarda dile getiriyor. Arkadaşlar, bunu Meclis adına dile getiriyor; dışarıda sen, ben yok, dışarıda Türkiye var. Türkiye’nin Cumhurbaşkanının böyle bir anlayışa sahip olmasından hepimizin memnuniyet duyuyor olması lazım çünkü bizi, Türkiye’yi temsil ediyor, Türkiye Cumhuriyeti’ni ve milletimizi temsil ediyor ve hakkı, hukuku, bu tür zulümlere karşı duruşu dile getirerek, değerli kardeşlerim, bütün gönül coğrafyamızdaki insanların muhabbetini kazanıyor ve umudu oluyor. İşte, bu nedenle de bütün mazlum coğrafyalar için Sayın Cumhurbaşkanımız küresel vicdanının sesidir ve bu nedenle dünyanın dört bir yanından milyonlar Cumhurbaşkanımızı, Türkiye’yi, bizleri bağrına basmaktadır. Daha yeni, bir ülkeyi ziyaret ettiğimde, pasaport kontrolünde bir kız kardeşimiz oturuyordu, karşılaştığım muhabbeti burada size anlatamam çünkü siz de duygulanırsınız. Bu, herkese nasip olacak bir şey değil. İçeriye geldiğimizde birbirimize söyleyecek çok şeyimiz var, söyleriz, orada hiçbir beis yok. Herkesin ayrı politikası, ayrı görüşü var ama dışarıda Türkiye Cumhuriyeti’nin güçlü bir temsile sahip olması hepimizin başarısıdır, hepimizi gururlandırıyor. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, uluslararası ölçekte jeopolitik rekabetin sertleştiği, teknolojik üstünlüğün belirleyici hâle geldiği ve ekonomik bloklaşmanın hızlandığı tarihsel bir dönüşümden geçiyoruz. Bu yeni güç mimarisinde Türkiye, jeopolitik merkezîyet, savunmada millî kapasite, çok boyutlu diplomasi ve beşerî nüfuz gücü sayesinde denge belirleyen merkez aktörler arasında yükselmektedir. Elbette Türkiye’nin bugün ulaştığı stratejik istikrar düzeyi asla bir rastlantı değildir; yirmi üç yıllık bir emeğin sonucudur, dirayetli liderliğin, iradeli yönetimin eseridir, alın terinin ürünüdür, aziz milletimizle kurduğumuz sarsılmaz bağın neticesidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye, uluslararası ilişkilerde lider diplomasisini en etkin şekilde kullanan ülkedir. Aynı gün içinde hem Amerika'yla stratejik meseleleri konuşabilen hem Moskova'yla en kritik güvenlik konularını aynı yetkinlikle müzakere edebilen tek ülkedir, lideri de Sayın Cumhurbaşkanımızdır. Türkiye coğrafi bir kavşak olmaktan öte, küresel barış ve istikrarın mimarisinde merkez konumundadır. 2026 yılında NATO Zirvesi Türkiye'de yapılacak. 200'e yakın ülke ve bölgenin katılacağı COP31 İklim Zirvesi Türkiye'de yapılacak ve Türk Devletleri Teşkilatı Zirvesi başta olmak üzere, savunma, enerji, iklim ve bilim alanındaki uluslararası zirvelere ev sahipliği yapacağız. Bu toplantılar, Türkiye'nin liderlik kapasitesinin sürdürülebilir kalkınma ve küresel güven inşasına sunduğu katkıların somut göstergeleridir.

Sayın Özel meydanlara yeni çıktı, heyecanlı, anlıyoruz. Sayın Özel, AK PARTİ meydanlardan geliyor. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) "Meydanların sesi" dediğiniz zaman, usta lideri Recep Tayyip Erdoğan'dır, bunu meydanlar söylüyor. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bir seferde, bir günde kaç meydanda miting yaptığımızı biz biliriz, biz yetişemiyorduk. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Onun için bu konularda, tabii, değerlendirmelerinizi gözden geçirmenizi özellikle tavsiye ederim. Ama her söz aldığınızda Cumhurbaşkanımıza saldırmayın. Bakın, bu kadar büyük bir dönemi yönetiyor. Başınız her dara düştüğünde AK PARTİ'yi suçlamayın, kendinize dönün ve partinizi şaibelerden temizleyin. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Sayın Cumhurbaşkanımız dünyada diplomasi ve Türkiye'de siyasetin liderliğini yapıyor; Türkiye Cumhuriyeti'ni, devletini temsil ediyor; Ukrayna-Rusya arasında savaş oluyor, Cumhurbaşkanımız devrede; tahıl krizi yaşanıyor, dünya açlık çekecek, çözen Sayın Cumhurbaşkanımız. Gazze'deki vahşete karşı en etkili ses Sayın Cumhurbaşkanımız. Libya, Suriye meseleleri gündeme geliyor, en etkili lider Recep Tayyip Erdoğan. Saymakla bitiremeyiz. Bu liderlik Türkiye'ye aittir, bunu örselemeyin. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Kendi iç sorunlarınızı Sayın Cumhurbaşkanımıza saldırarak, onu konu edinerek perdelemeye çalışmayın lütfen. Biz, Türkiye'nin, dünyanın ve bölgenin sorunlarını çözmeye çalışıyoruz. Siz de hiç olmazsa Türkiye'nin 2'nci büyük partisi olarak kendi sorunlarınızı çözün, bunu da bizden beklemeyin. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - 2'nci parti sizsiniz yalnız.

EFKAN ALA (Devamla) - Şimdi, darbelerden söz ettiniz; darbelere karşı duran, şapkasını alıp gitmeyen lider Recep Tayyip Erdoğan, dimdik duran AK PARTİ kadroları. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Muhtıraları yırtıp çöpe atan AK PARTİ kadroları, lider Recep Tayyip Erdoğan ve Hükûmeti. Çetelerle, cuntalarla mücadele eden biziz. Siz 60 darbesini desteklediniz, 28 Şubatı alkışladınız, 27 Nisan muhtırasını kucakladınız. Yeni bir ekipsiniz, işbaşına geldiniz, yeni seçildiniz; tebrik ediyorum, kutluyorum ama bu bagaj da size ait. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Onun için, buradan kurtulmak da kolay bir şey değil ama umarım başarılı olursunuz.

Tabii, Türkiye'nin ana muhalefet partisi... Yurt dışına çıktığımızda, inanın, bize sorduklarında biz, tabii, ana muhalefet partimizden, Meclisimizin çok çeşitli olmasından büyük bir gurur duyduğumuzu, memnuniyet duyduğumuzu orada onlarla da paylaşıyoruz, anlatıyoruz ama içeriye geldiğimizde eksik gediği de söyleyelim.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Allah razı olsun(!)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Allah razı olsun, lütfettiniz(!)

EFKAN ALA (Devamla) - Şimdi, bakınız, siz diyorsunuz ki Cumhurbaşkanımız... Bir meşruiyet meselesinden bahsediyorsunuz, Cumhurbaşkanımız halkın doğrudan seçtiği Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanıdır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Altını çiziyorum, 86 milyonu temsilen, 60 milyona

yakın seçmenin sandığa gidip yarısından fazlasının oy vererek seçtiği ilk Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'dır. Peki, ilk seçildi de ne oldu? Arkasından bir kere daha seçildi, ardından bir kere daha seçildi. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ardından kaybetti.

MURAT EMİR (Ankara) - Anayasa'yı çiğnediniz, Anayasa'yı, 3 kere.

EFKAN ALA (Devamla) - Şimdi, böyle bir manzarada, böyle bir sonuçla karşı karşıyayız arkadaşlar. Burada meşruiyetten söz etmek -kim ediyorsa- lafıgüzafıdır. Onun için, size tavsiyemiz, önce bu meseleleri, böyle, güzelce, arkadaşlar, değerlendirip ondan sonra laf etmek lazım yoksa döner "Siz önce kendi koltuğunuzun meşruiyetini düşünün." derler. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye olarak bölgemizde ve coğrafyamızda kalıcı huzur ve istikrarı temel önceliğimiz olarak görüyoruz. Dünyanın ve Türkiye'nin çevresindeki gelişmeler dikkate alındığında terörsüz Türkiye hedefinin ne kadar önemli olduğu gerçeği izahtan varestedir. Enerjisini iç sorunlarıyla tüketmek yerine, fırsatlarına odaklanarak imkân ve kabiliyetlerini tamamıyla Türkiye Yüzyılı hedeflerine yönlendirecek, Türkiye'nin hedeflerine yönlendirecek bir Türkiye'nin kazananı 86 milyon vatandaşımız, gönül coğrafyamızdaki kardeşlerimiz ve bütün bölgemiz olacaktır değerli kardeşlerim, bütün bölgemiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Kaybedeni ise ülkemizi ve bölgemizi istikrarsızlaştırmak isteyenler, terörden, kandan ve kaostan beslenenler olacaktır.

Değerli milletvekilleri, terörsüz Türkiye hedefimiz, terörün bütün imkân, kabiliyet ve anlayışıyla topyekûn ortadan kaldırılması iradesinin adıdır. Cumhuriyetçi olarak bu hedefi ortaya koyduğumuzdan beri geniş bir toplumsal ve siyasal destek söz konusu olmuştur, milletimiz bu sorunun kökten çözülmesi konusunda güçlü bir destek vermektedir. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan ve Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli güçlü, kararlı ve açık bir irade ortaya koymuşlardır. Bu çerçevede, terör örgütü kendini feshetmiş, silahlarını bırakmaya başlamış; Türkiye Büyük Millet Meclisinde Komisyon da görevini sürdürmektedir, tamamlamak üzeredir. Süreç, öngörüldüğü biçimde hassasiyetle yürütülmektedir; provokasyonlara ve sabotajlara asla fırsat verilmeyecektir. Terörün bölgenin ve Türkiye'nin gündeminden tamamen çıkması için bundan sonra gereken adımlar da kararlılıkla atılacaktır. Türkiye, prangalarından kurtulup 86 milyonun huzur ve güvenliği için emin adımlarla ilerleyecek ve bölgemizdeki tehditlerin de ortadan kaldırılması sağlanacaktır.

Değerli kardeşlerim, Türkiye'nin kendi sorunlarını kendi kapasitesi, kendi kurumları ve en önemlisi kendi iradesiyle çözmesinden daha kıymetli bir başarı olamaz. Başkaları devreye girdiğinde neler yaptıklarını tarihimiz -tecrübeyle sabittir ki- çok acı bir biçimde yaşamıştır. Bu bölgenin tarihi başkalarının "Sizi kurtaracağız, size yardım edeceğiz." diye gelip o insanlara zulümden, işkenceden, kötülükten başka bir şey getirmediğinin tarihiyle, tecrübeleriyle doludur. İşte bu anlayışla değerli kardeşlerim, Cumhuriyetçi olarak, terörsüz Türkiye hedefi doğrultusunda kararlılıkla ilerlemeyi Türkiye'nin önemli bir başarı projesi olarak görüyoruz. İnanıyoruz ki terörün gölgesi kalktığında refah, huzur ve toplumsal dayanışma omuz omuza yükselttiğimiz bu yeni dönemin en somut ve kalıcı kazanımları olacaktır. Ülkemizin ve bölgemizin istikrarını tahkim edecek bu sürecin sonuca ulaşması için herkesin katkısının önemli olduğunun altını bir kez daha çizmek istiyorum. Ülkemizin birlik ve bütünlük içerisinde bugünlere ulaşmasında en büyük paya sahip şehitlerimizi rahmetle, minnetle yâd ediyorum; gazilerimizi saygı ve şükranla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; AK PARTİ hükümetlerimiz döneminde ekonomide çok önemli başarılarla imza attık. 238 milyar dolar olan millî gelirimizi 1,6 trilyon dolara çıkararak trilyon dolarlık ülkeler kategorisine girdik. Yirmi üç yılda dünya ekonomisi 3 kat büyürken bu dönemde Türkiye ekonomisi tam

5,4 katına ulaştı; işte bu, AK PARTİ'nin başarısıdır. Türkiye ekonomisinin güçlü büyüme performansının olumlu sonuçlarını kişi başına düşen gelirden de görüyoruz. Kişi başına gelirimizi 2025 yılının sonuna kadar, değerli kardeşlerim, 17.748 dolara çıkarmayı hedefliyoruz. Türkiye yıl sonu itibarıyla da orta gelirli ülkeler grubundan çıkarak ilk kez, tarihinde ilk kez yüksek gelirli ülkeler grubuna girecektir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Yine bu yılın sonunda ülkemiz satın alma gücü paritesi cinsinden gayrisafi yurt içi hasıla büyüklüğüne göre dünyanın en büyük 11'inci, Avrupa'nın en büyük 4'üncü ekonomisi konumuna erişecektir.

Değerli arkadaşlar, sürdürülebilir, dengeli ve üretimle büyüyen bir Türkiye ekonomisiyle 32,7 milyon vatandaşımıza istihdam sağladık. 2025 yılıyla birlikte ihracatımızda tarihî bir rekorla 270 milyar dolar eşiğini de geride bırakıyoruz. Günümüzde uluslararası ekonomi; teknolojik dönüşümü, AR-GE'yi ve bilgi teknolojilerini zorunlu kılıyor. Göreve geldiğimiz günden bu yana sanayi istihdamımızı 3,9 milyondan 6,7 milyona çıkardık. İmalat sanayi katma değerinde dünyada 14'üncü sıradayız. 2002 yılından bu yana Türkiye'nin AR-GE harcamalarını 1,2 milyar dolardan 19,9 milyar dolara yükselttik. Gençlerimizin hizmetine sunduğumuz teknoparkların sayısını 2'den 113'e çıkararak bugüne dek 13 milyar 670 milyon lira destek sağladık ve gençlerimizin bilgi ve birikimlerini, değere dönüştüreceklerini fırsatlarla buluşturduk, buluşturuyoruz.

Değerli milletvekilleri, teknolojiye, AR-GE ve inovasyona yaptığımız yatırımlar, gençlerimize sunduğumuz fırsatlar ve imkânlar sayesinde her gün savunma sanayimizde yeni bir tarihî ve küresel başarıya imza atıyoruz. İnsansız hava araçlarımız, akıllı mühimmatlarımız, elektronik harp sistemlerimiz ve ileri seviyede yazılım altyapılarımız tüm dünyada ilgiyle izlenmektedir. KIZILELMA'mızın MURAD radarımızla tespit edilen bir savaş uçağını GÖKDOĞAN füzelerimizle havada tam isabetle vurmayı başarması tüm dünyada geniş yankı uyandırdı. Emeği geçenleri tebrik ediyorum, teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ekim ayında yeni nesil zırhlı tankımız ALTAY'ın ilk teslimatı gerçekleştirildi, törene biz de katıldık. Türkiye bugün 180'den fazla ülkeye savunma sanayisi ihracatı yapmaktadır. Dünyanın en çok ciro yapan 100 şirketi arasında artık 5 Türk savunma sanayisi şirketi yer alıyor. 2002 yılında yalnızca 248 milyon dolar olan savunma ve havacılık ihracat hacmimiz bizim dönemimizde tam 29 kat büyüyerek 2024 yılı itibarıyla 7,2 milyar dolara ulaştı, 8 milyar dolara ulaştırmayı hedefliyoruz.

Biz yirmi üç yılda sadece teknoloji üretmedik değerli arkadaşlar; biz öz güven ürettik, öz güven sağladık, saygınlık ürettik, üretmeye de devam edeceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir yandan küresel meydan okumalar ve bölgesel sorunlara rağmen ekonomimizi büyütürken diğer yandan tarihimizin en büyük depremlerinden biri olan asrın felaketi karşısında, asrın dayanışmasını göstererek depremden zarar gören vatandaşlarımızın yaralarını sarmak için en hızlı şekilde kollarımızı sıvadık. Deprem bölgesinde şu ana kadar 350.178 konut ve bağımsız bölümü tüm sosyal donatılarıyla birlikte hak sahibi vatandaşlarımıza teslim ettik. Yıl sonuna kadar 453 bin bağımsız bölümü tamamlamayı hedefliyoruz. Dile kolay değerli arkadaşlar, söylerken kolay; bu deprem, Birleşmiş Milletlere üye 100'den fazla ülkenin ayrı ayrı yüz ölçümünden daha büyük değerli kardeşlerim ve yanı başımızdaki Bulgaristan'dan daha büyük bir alanı etkiledi. Diğer taraftan, vatandaşlarımızın barınma ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla eş zamanlı olarak 81 ilimizi kapsayan 500 bin sosyal konut kampanyasını başlattık, milletimize hayırlı uğurlu olsun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Değerli kardeşlerim, bu kadar büyük bir depremi, asrın felaketini millet-devlet iş birliğiyle dünyaya örnek olacak bir neticeyle milletimize sunuyoruz; bunu başarmak her yiğidin kârı değildir.

Değerli milletvekilleri, aziz milletim; biz bütün bu imkânlarımızla milletimizin yaralarını sarmaya, şehirlerimizi ayağa kaldırmaya çalışırken İstanbul Büyükşehir Belediyesinde yaşananları görüyoruz. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığınca yapılan soruşturma sonucunda hazırlanan ve ağır ceza mahkemesinde kabul edilen iddianameden anlaşılıyor ki bu iddialar vahim.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Hüküm verdiniz yani!

EFKAN ALA (Devamla) - 14 bakanlığın bütçesinden daha büyük bir bütçeye sahip olan İstanbul Büyükşehir Belediyesinde projeler hazırlayıp kentsel dönüşüm yaparak İstanbul'u depreme hazırlamak yerine geniş ve derin bir yolsuzluk ekosistemi kurulmuştur; iddia bu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Milletın kaynakları kendi hırsları ve emelleri için bu yolsuzluk sistemine aktarılmıştır, milletin varlığı talan edilmiştir.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Hâkim Efkân Ala!

EFKAN ALA (Devamla) - İddialar bunun üzerine.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - "İddialar..."

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Delil var mı, belge var mı?

EFKAN ALA (Devamla) - Bu durum retoriklerle, mugalatalarla örtbas edilemez. Biz iddianameden olanı artık mahkemenin kabul ettiğini söylüyoruz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Delil nerede, belge nerede?

EFKAN ALA (Devamla) - Bunu siyasi alana çekerek üzerini örtemezsiniz.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - O zaman TRT yayınlasın.

EFKAN ALA (Devamla) - Ülkenin en büyük yolsuzluk olayından mağduriyet üretmeye çalışarak milleti kandıramazsınız arkadaşlar. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

SEDA KÂYA ÖSEN (İzmir) - Yayınlayın TRT'de o zaman.

EFKAN ALA (Devamla) - Yolsuzluk düzeninin siyasi manipölasyonlarla örtmeye çalışılması milletin aklıyla alay etmektir.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - TRT'den yayınlayın.

EFKAN ALA (Devamla) - Bu sistemi kuran, şikâyet eden, şikâyet edilen, delilleri yargıya sunan, kamuoyuyla paylaşan sizin partilileriniz, delegeleriniz, il başkanlarınız, ilçe başkanlarınız, milletvekillerinizi, eski Genel Başkanınız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Hangi il başkanı ya, hangi il başkanı?

EFKAN ALA (Devamla) - "Ce-Ha-Pe"nin arınması gerektiğini söyleyen sizin eski Genel Başkanınız. Yani biz Genel Başkanı ciddiye almayalım mı?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Hangi il başkanı; bir isim verin, bir isim.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Genel Başkan burada, alabilirsiniz ciddiye.

EFKAN ALA (Devamla) - Yani, Cumhuriyet Halk Partisinin, ana muhalefet partisinin bir önceki Genel Başkanını ciddiye almazsak sizi de kimse ciddiye almaz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Genel Başkan burada.

EFKAN ALA (Devamla) - Olmaz böyle bir şey.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Genel Başkan burada, burada.

EFKAN ALA (Devamla) - Sizin bir önceki dönem Genel Başkanınız bunları söylüyor, “Partim, Cumhuriyet Halk Partisi arınmalıdır.” diyor. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Genel Başkanımız burada.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Genel Başkanımız burada, bakın.

EFKAN ALA (Devamla) - Bu yolsuzluk düzeninden elde edilen kaynaklarla “Ce-Ha-Pe”nin dizayn edildiğini söyleyen sizin eski belediye başkanınız, delegeleriniz, milletvekilleriniz arkadaşlar.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Genel Başkan burada, bak, bak; oturuyor şurada.

EFKAN ALA (Devamla) - Partinizi mahkemelik yapan sizsiniz, biz değil; partinizi mahkemeye götüren sizsiniz.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - 4 kere seçildi, 4 kere.

EFKAN ALA (Devamla) - Doğrusu, Türkiye’nin 2’nci partisinin içine düştüğü bu yolsuzluk sarmalı bizleri de üzmektedir arkadaşlar.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - 1’inci partisi, 1’inci.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Yazıklar olsun, yazıklar!

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Genel Başkanımız en önde oturuyor, bak.

EFKAN ALA (Devamla) - Değerli milletvekilleri, aziz milletimiz; “Ce-Ha-Pe” hep yerinde sayadursun, tamam, dünya baş döndürücü bir dönüşüm sürecinin tam ortasındadır. Dijital çağ insanlık tarihinin en hızlı ve kapsamlı dönüşümünün yaşandığı dönemdir.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Orada bir kart daha olacak, arada.

EFKAN ALA (Devamla) - İnsanlık iki yüz elli yılda sağladığı ilerlemeyi son yirmi beş yılda katetmiş yani değişimin hızı ve etkisi benzeri görülmemiş bir seviyeye ulaşmıştır.

Biz bugün kararlılıkla hedeflerimize ulaşmaya çalışırken aynı zamanda geleceği de inşa etmek zorundayız. Yeni dünyanın artık yeni bir güç mimarisi var; bu güç mimarisinin de merkezinde dijitalleşme, dijital çağ var. Değerli kardeşlerim, bizim için dijitalleşme siber vatanımızdır, veri egemenliğimizdir, mücadelenin zeminidir çünkü bu zemin değişmiştir. Artık rekabet konvansiyonel araçlar yerine bilgi teknolojilerine dayanıyor. Türkiye Yüzyılı vizyonumuzla insan aklının kapasitesini yapay zekânın muazzam işlem gücüyle birleştiren yeni bir dönemin kapılarını aralıyoruz. Kamu yönetiminden savunma sanayisine, sağlıktan eğitime kadar her alanda veri temelli yönetim anlayışını yerleştiriyoruz. Şimdi geleceğin bilgi otobanlarını inşa ediyoruz. Bu kez inşa ettiğimiz otobanlar fiber optik kablolarla, yerli ve millî büyük veri tabanı ve altyapısıyla, yapay zekâ ve stratejileriyle, kendi üreteceğimiz çip teknolojisiyle örülüyor. Biz öbür altyapıları yaptık; İzmir’den İstanbul’a, Ankara’dan birçok ilimize otobanlarla, 30 bin kilometreye varan bölünmüş yollarla Türkiye’nin yol altyapısını çözdük. KÖYDES ve BELDES’lerle köylerin -kırsal alanın- yüz yıllık sorununu çözdük kardeşim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Biz bunları yaptık da şimdi de başka bir yüzyıla giriyoruz. O dijitalleşmenin yüzyılında da ben bekledim ki bazı partili arkadaşlarımız, sizler çıktığınızda burada bu dünyayı da biraz anlatasınız ama bunlar yok; bunlar da bize düşüyor arkadaşlar, işimiz çok. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Bakın, AK PARTİ; bu millete yapacağımız daha çok şey var; çünkü dünyayı biz takip ediyoruz çünkü gelişmeleri biz takip ediyoruz çünkü o bilgi, birikim bu kadrolarda. Eksiğimizi gediğimizi gidermeliyiz, milletin bize olan güvenini tahkim etmeliyiz ve milletimize hedefleriyle buluşturmalıyız kardeşlerim; bu bizim sorumluluğumuzdur, başka hiçbir yere bakmayın lütfen. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Kıymetli kardeşlerim, 2026 yılında merkezî yönetim bütçe gelirlerimizi -şimdi, geldik, biraz da merkezî yönetim bütçesinden bahsedelim- yüzde 30 artırarak 16 trilyon 216 milyar liraya yükseltiyoruz. Şimdi, bütçemizde sosyal devlet anlayışına, yerli ve milli teknoloji hamlemize, eğitime, dijital geleceğe, mali disipline ve dezenflasyon sürecine odaklanıyoruz.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Emekliye, asgari ücretliye ne var, onu söyle?

EFKAN ALA (Devamla) - Bütçemizi hazırlarken ailenin güçlendirilmesi ve korunması hususuna özel bir önem atfediyoruz. Önümüzdeki yıldan başlamak üzere, gelecek on yılı “Aile ve Nüfus On Yılı” ilan ettik. “Türkiye Yüzyılı” vizyonumuzun omurgasını insana yapılan yatırım oluşturmaktadır. Yerin üstündeki insanını değerlendiremeyen ülkeler, yerin altından altın çıkırsa değerlendiremez; bunu biz başörtülü kızların okul kapılarında nasıl engellendiğini yaşayan insanlar olarak çok iyi biliyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ah, ah; oraya mı kaldınız ya, oraya mı kaldınız!

EFKAN ALA (Devamla) - Kıymetli kardeşlerim, onun için, insanımız hangi düşünceden olursa olsun, gençler hangi düşüncüyü benimserseniz benimseyin, hangi partiye oy verirsiniz verin; bizim için siz bu memleketi daha da ileriye götürecek en kıymetli varlıklarımızsınız, milletin varlığısınız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) O bakımdan, size yaptığımız her şeyi eksik buluruz, daha fazlasını yapmamız gerektiği anlayışıyla söyleriz yani bunları söylüyoruz, çok bir şey yaptık diye değil; her zaman daha fazlasını hak ediyorlar, onları fırsatlarla buluşturmak boynumuzun borcudur.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Cezaeviyle buluşturuyorsunuz.

EFKAN ALA (Devamla) - Değerli kardeşlerim, AK PARTİ hükümetleri olarak eğitimi her zaman en öncelikli meselemiz olarak gördük. Şimdi, burada Genel Başkan Sayın Özel bazı değerlendirmeler yaptı. Bakın, biz gençlere ilişkin yaptığımız şeylerden cüzi, böyle çok basitçe geçelim, bunları geçerseniz bitiremezsiniz de.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Her gence bir kelepçen var!

EFKAN ALA (Devamla) - Üniversite sayısını 76’dan 208’e biz çıkardık.

MELİH MERİÇ (Gaziantep) - İçi boş çünkü!

SEDA KÂYA ÖSEN (İzmir) - Daha çok işsiz olsun diye!

EFKAN ALA (Devamla) - Ve dershaneler vardı, dershaneleri yerle bir eden, kapatan AK PARTİ, Türkiye, Tayyip Erdoğan ya! Dershanelerin kapısında millet kuyruk olurdu, perişan olurdu. Yurt kapasitesi geldiğimizde 188 bindi, 1 milyon 5 bine çıkardık, 1 milyon 5 bine. Şimdi, değerli kardeşlerim, talep eden herkes girebiliyor yurda. Şimdi, biz sizin vaatlerinizi belediyelerden biliyoruz, siz ancak bedava vaat verirsiniz, bedava başka hiçbir şey veremezsiniz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Çünkü belediyeleriniz bir sürü vaatte bulundu: “Bedava vereceğim, bedava vereceğim.” Neyi bedava veriyorlar? Hiçbir şeyi ama vaatler bedava, verebilirsiniz, verebildiğiniz kadar verin.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Belediyelerimiz veriyor o zaman, müsaade edin, yasaklamayın.

EFKAN ALA (Devamla) - Şimdi, değerli kardeşlerim, kadınlar konusunda, Allah aşkına, AK PARTİ’ye laf söyleyecek kimse yoktur. Ya, kardeşim, bizim Kadın Kolları -bakın, siyasete yaptığımız katkıya bakın- üye sayımız 5,5 milyon, Cumhuriyet Halk Partisinin bütün üyesinin 3 katı ya! (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ya, sadece Kadın Kolları üyemiz 5,5 milyon, sizin toplam üyenizin 3 katı. Şimdi, kim kadınlara daha fazla ehemmiyet veriyor? Bizim Kadın Kolları, bir kere, Türkiye’nin gece gündüz, yirmi dört saat, üç yüz altmış beş gün her yerindeler. Daha iyisini yapabilir miyiz, onu da araştırıyoruz.

Yani, biz bunları yaparken öyle toplantılar yapıyoruz ki hep eksikleri görerek, hep yanlışları söyleyerek. Yüzde 99 mu yaptılar, yetmez, o 1 nerede, 1'i niye yapmıyoruz; bunun çabası içerisindeyiz ama biz bunları dışarıda böyle kavgâ gürültü içinde, bu anlayış içinde söylemiyoruz, içeride birbirimize eleştirel katkı olarak söylüyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli kardeşlerim, o bakımdan bunları da biz yapacağız ve yolumuza devam edeceğiz. Şimdiye kadar olduğu gibi, 2026 bütçemizde de en büyük kaynağı bu anlayışla eğitime ayırarak toplamda 2 trilyon 896 milyar liraya yükseltiyoruz. Yapay zekâ çağına, Millî Teknoloji Hamlesi vizyonu ile hazırladığımız pırıl pırıl gençlerimizle Türkiye Yüzyılı'nı da inşallah inşa edeceğiz. Bizim en büyük gücümüzün iyi yetişmiş insan kaynağı olduğunu biliyoruz ve kaynaklarımızı buraya en güçlü şekilde yönlendiriyoruz. 2026 yılı bütçemizle deprem hariç harcamalarımızı kontrol altında tutarak kamu açığını kademeli olarak düşürüyoruz ve dezenflasyon sürecini en güçlü şekilde yürütüyoruz. Biz mali disiplini ve kalıcı refahı bütçenin temeline koyuyoruz. Bizim politikamız sorunları görmezden gelmek, ötelemek değil ele alıp çözmektir değerli kardeşlerim. Milletimiz müsterih olsun, enflasyonu da tek haneye indireceğiz, milletimizin alım gücünü yükselteceğiz; emeklimizin, çiftçimizin, işçimizin, esnafımızın, memurumuzun refahını artıracacağız. Bizim siyaset yapma nedenlerimizin en başında bunlar gelir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Gençlerimizin fırsat ve imkânlarını çoğaltacağız, hep birlikte büyük ve güçlü Türkiye'yi inşa etmeye devam edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biz AK PARTİ olarak gerektiği zaman gereken adımları atan bir partiyiz. Türkiye'de altyapı yatırımları konusunda devasa işlere imza attık. Stratejik altyapı yatırımlarımızla Türkiye olarak jeostratejik üstünlüğümüzü tahkim ettik. Limanlardan raylı sistemlere, otoyollardan havaalanlarına ve köprülere kadar bütün altyapımızı bölgenin en güçlü ülkesi hâline getirecek şekilde inşa ettik. Bir kısmını sayayım arkadaşlar, insanoğlu hafızası nisyan ile maluldür. Marmaray'dan Avrasya Tüneli'ne, Yavuz Sultan Selim Köprüsü'nden Çanakkale Köprüsü'ne, İstanbul Havalimanı'ndan Osmangazi Köprüsü'ne, binlerce kilometrelik bölünmüş yollardan otoyollara, hızlı tren ağlarına kadar çok sayıda altyapı inşa ederek Türkiye'yi küresel bir lojistik merkezi hâline getirdik. İstanbul Havalimanı'mızın, dünyanın yolcu ve lojistik havalimanı hâline geldiği apaçık ortadadır. Aynı anda üç piste uçakların iniş kalkış yapabildikleri dünyadaki iki ülkeden biriyiz arkadaşlar. 132 ülkede 355 noktaya uçuşla dünyada en fazla noktaya uçan birinci hava yoluyuz, tebrik ediyoruz. Bu, Türkiye'nin kazanımıdır. Deriner Barajı'ndan Yusufeli Barajı'na, Akkuyu Nükleer Enerji Santrali'nden Sakarya Gaz Sahası'na ve Gabar'daki petrol kuyularına kadar aldığımız tedbirlerle enerji arz güvenliğini güçlendirdik, uluslararası enerji hatlarında sahip olduğumuz stratejik konumu pekiştirdik yani "Su akar Türk bakar." diyorlardı eskiden, şimdi iş değişti, "Su akar, Türk yapar." diyorlar; bunu ahali söylüyor yani hakkı teslim ediyor. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Selamlamayalım mı onları? Onun için yirmi üç yıldır bizi destekliyorlar. Buradan bütün vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Şehir hastanelerimiz başta olmak üzere sağlık alanında yaptığımız yatırımlarla devrim gerçekleştirdik ve hastanelerde rehin kalma ayıplarına son verdik. Bize o günlerde "Bunlara ne gerek var?" diyenler pandemi döneminde mahcup oldular. Gerçi "Libya'da, Suriye'de ne işiniz var?" diyenler de mahcup oldu yani sadece onlar değil ki. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) 18 yaş altı tüm vatandaşlarımızı sağlık güvencesi altına aldık. Genel sağlık sigortasıyla dünyanın en kapsamlı sağlık sigortası sistemini kurduk. Düşük gelirli ailelerimizi destekliyor, yaşlı ve engelli vatandaşlarımıza evde bakım dâhil her türlü hizmeti sunuyoruz, daha fazlasını sunmak için de birlikte çalışıyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Ala, lütfen toparlayın, on dakika ilave süre verdim.

Buyurun.

EFKAN ALA (Devamla) - Daha benimki yeni bitti zannediyorum Sayın Başkan, peki.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Bilseydik biz de Genel Başkanlarımıza söyledik Başkan, bizimkiler de uzun konuşurdu.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Altmış dakikanın tamamını kullanıyordur belki.

EFKAN ALA (Devamla) - Değerli milletvekilleri, AK PARTİ olarak muazzam eserlere imza attık; bunda şüphe yok. Siyasal alanda yaptığımız reformlarla Türkiye’de bir makas değişimi gerçekleştirdik, paradigmayı değiştirdik. Halkın iradesini devlet idaresine hâkim kıldık, vesayeti yok ettik, kaldırdık. Sosyal ve siyasal alanda gerçekleştirdiğimiz sessiz devrimlerle temel hak ve özgürlüklerin, kültürel hakların önündeki engelleri kaldırdık, daha da kaldıracğız. Bunların tamamını sandıktan aldığımız güçle, milletimizin iradesiyle gerçekleştirdik, yine de gerçekleştireceğiz. Bunlar bugüne kadar yaptıklarımızın sadece bazıları.

Değerli milletvekilleri, Avrupa Birliğine tam üyelik katılım müzakerelerini AK PARTİ olarak biz başlattık.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sonra ne oldu?

EFKAN ALA (Devamla) - Tam üyelik için katılım müzakereleri...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Tamam, sonra ne oldu?

EFKAN ALA (Devamla) - Bakın -ben hangi cümleyi söylediğimin altını çizerek- Avrupa Birliğine tam üyelik için katılım müzakerelerini söylüyorum yoksa 1960’lardaki imzadan bahsetmiyorum.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Şimdi vize alamıyoruz, vize.

EFKAN ALA (Devamla) - Biz Avrupa Birliğine girme irademizi... Bazı anlaşmaları o zaman imzaladık ama tam üyelik için katılım müzakerelerini AK PARTİ başlattı. O zamanki şeyde siz burada değil miydiniz, Türkiye’de? Görmediniz mi?

Bugüne kadar da Türkiye’nin de yararına bulduğumuz birçok reformu yaptık ama şimdi aynı anlayışla yüksek gelirli ülkeler grubunda ilerlemek ve ülkemizi ekonomisiyle, demokrasisiyle, refahıyla dünyanın en gelişmiş 10 ülkesi arasına taşımak için gereken reformları da hazırladık ve hayata geçiriyoruz. 2026 yılını ülkemiz için bir reform yılı olarak geçirmekte kararlıyız. Eş zamanlı, çok alanlı Türkiye Yüzyılı reform programını hazırladık, milletimizle buluşturacağız ve buluşturuyoruz. Bu reformlar ekonomik dönüşümden yeşil ve dijital dönüşüme, sosyal politikalardan yargı ve temel haklara, sanayiden teknolojiye, tarımdan enerjiye, her alanda büyük bir dönüşümü sağlayacaktır çünkü bugüne kadar yaptıklarımızla orta gelir grubundan şimdi üst gelir grubuna çıktık, orada ilerlemek için şimdi bunları yapacağız. O altyapıları yapmasaydık -o otobanları, o havalimanlarını, o üniversiteleri- şimdi bunları yapamazdık. Şimdi bunlara sıra geldi, yine kaçırmıyoruz ve şimdi bunları yapacağız. Bunlar nedir? Ekonomik alanda, bakın arkadaşlar, sermaye piyasalarının derinleştirilmesinden sanayi ve teknoloji stratejisine, kuantum teknolojilerinden gıda arz ve lojistiğine, yeni yatırım teşvik sisteminden tarımda planlı üretime, kamu yönetimi mali kural seti oluşturulmasından kamu harcamalarında verimlilik ve disipline, KİT yönetim reformundan vergide adalet ve etkinliğe kadar çok geniş bir yelpazede reformları hayata geçiriyoruz. Yeşil ve dijital dönüşüm alanında, iklim değişikliği stratejisinden emisyon ticaret sisteminin kurulmasına, sanayide yeşil dönüşümden hidrojen teknolojilerine, dijital devlete geçişten siber güvenliğe, yapay zekâdan ulusal veri stratejisine, akıllı ulaşım sistemlerinin yaygınlaştırılmasından nükleer enerji endüstrisinin güçlendirilmesine kadar yeşil ve dijital dönüşüm alanlarında ülkemizin küresel konumunu pekiştirecek pek

çok reformu hayata geçiriyoruz. Sosyal politikalar alanında, sosyal konut seferberliğinden yeni çalışma modellerinin geliştirilmesine, ulusal istihdam stratejisinden yükseköğretim sisteminde revizyona, ulusal gençlik stratejisinden Türkiye Mekânsal Strateji Planı hazırlanmasına, tamamlayıcı sigorta modellerinden sosyal güvenlik sisteminde sürdürülebilirliğe, çocuklarımızın dijital mecralarda korunmasından sağlık endüstrilerinin geliştirilmesine kadar çok geniş kapsamlı adımlar atıyoruz, hazırladık, atacağız. Kamu yönetimi, yargı ve temel haklar alanında bireysel hak ve özgürlüklerin geliştirilmesinden yargılama sürelerinin azaltılmasına, kısaltılmasına, cezaların daha caydırıcı hâle getirilmesinden bilirkişilik sisteminde revizyon yapılmasına, kamu yönetimi reformundan sivil toplumun kapasitesinin geliştirilmesine kadar birçok alanda standartlarımızı daha da geliştirecek reformları uygulamaya alıyoruz. Yerel yönetimlerdeki mali disiplini güçlendirecek adımları da devreye alarak, kaynaklarını da çoğaltarak şeffaflığı, hesap verebilirliği ve verimliliği daha da pekiştireceğiz.

Değerli milletvekilleri...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Ala, lütfen, şimdi, sizden evvel süresinde...

EFKAN ALA (Devamla) - Efendim, bitiriyorum, iki sayfam kaldı.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Bir beş dakika daha verin efendim, bir beş dakika daha verin(!)

EFKAN ALA (Devamla) - Efendim, toparlıyorum.

BAŞKAN - Son bir dakika... .

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Bize iki dakika verdiniz, Beyefendi'ye on beş dakika verdiniz; altmış dakikasını kullansın partisinin.

BAŞKAN - Son bir dakika, buyurun.

EFKAN ALA (Devamla) - Değerli milletvekilleri, bu reformları, bu değişimleri, bu gelişmeleri tahkim edelim; yeni, sivil bir anayasayla milletin önünü açalım, demokrasimizi kurumsallaştıralım. Artık korkular üzerine inşa edilmiş, milletin iradesini sınırlandırmayı, kontrol etmeyi, baskı altına almayı temel hedef edinmiş vesayetçi bir anayasa yerine hürriyetlerin önünü açan, iyi işleyen bir devleti ve bireyin hak ve özgürlüklerini güvence altına alan yeni ve sivil bir anayasa yapma zamanı gelmiştir. Gelin, hep birlikte Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak yeni ve sivil bir anayasa yapalım ve milletimizin onayına sunalım. Katılımcılığı ve şeffaflığı sağlayan, kutuplaştırmacı değil birleştirici, ayrıştırıcı değil kapsayıcı, geçmişin tartışmaları üzerine değil gelecek vizyonu ile inşa edilen bir anayasayı hepimizin ortak eseri olarak milletimize arz edelim çağrısıyla...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MURAT EMİR (Ankara) - Veremez Sayın Başkan, veremez...

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

EFKAN ALA (Devamla) - ...sözlerime son verirken 2026 yılı merkezî yönetim bütçemizin ülkemize ve milletimize hayırlı uğurlu olmasını diliyorum; bütçeyi hazırlayan, emeği geçen bütün kardeşlerimize teşekkür ediyorum.

Yüce heyetinizi ve ekranları başında bizleri takip eden aziz milletimizi saygıyla, hürmetle, muhabbetle selamlıyorum. (AK PARTİ “Bravo” sesleri, alkışlar; MHP sıralarından alkışlar)

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Emir, buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkan, sayın hatip partimizi kimi suçlarla ilişkilendirerek hakarete bulundu, 69'a göre söz istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun.

VI.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Bursa Milletvekili Efkan Ala'nın 226 sıra sayılı 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 227 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

MURAT EMİR (Ankara) - Bir defa, şunun anlaşılması lazım: Bizim arkadaşlarımızın veremeyeceği hiçbir hesap yoktur, tek kör kuruş yoktur. (CHP sıralarından alkışlar)

EYYÜP KADİR İNAN (İzmir) - Verin o zaman, ver o zaman, ver o zaman!

OSMAN GÖKÇEK (Ankara) - Gel mal varlığını açıkla, mal varlığını! O malları nereden edindin, onları açıkla!

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Sen babanın hesabını ver, babanın!

MURAT EMİR (Devamla) - O paçavra iddianameye güveniyorsanız, o yargı kolları savcınızın hazırladığı iddianameye güveniyorsanız, olmayan delillere güveniyorsanız TRT'de yayınlarsınız, tüm millet görür. (CHP sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler)

EYYÜP KADİR İNAN (İzmir) - Ver o zaman, ver o zaman, ver o zaman!

OSMAN GÖKÇEK (Ankara) - Anlat, üstüne olan malları anlat, üstüne! Nereden edindin onları bir anlat!

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Sen babanın hesabını ver, babanın!

MURAT EMİR (Devamla) - Ama değerli arkadaşlar, masumiyet karinesi diye bir şey var; vicdanı olanlar için, birazcık hak, hukuk, adalet bilenler için masumiyet karinesi diye bir şey var.

OSMAN GÖKÇEK (Ankara) - Mallarını anlat, malları! Anlat bakalım, mallarını bir anlat!

EYYÜP KADİR İNAN (İzmir) - Ya, rüşvetleri açıklayın ya! Yolsuzluğun İstanbul'da kitabını yazdınız; şimdi bunu açıklamak yerine burada gelip istismar ediyorsunuz!

MURAT EMİR (Devamla) - Yoksa, tabii ki yargılayın ama tutuksuz yargılayın ama darbe yapmadan yargılayın.

OSMAN GÖKÇEK (Ankara) - Nasıl aldın bunları, nasıl aldın!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ya, babasının bakamadığını buraya gönderiyorlar ya! Babasının, anasının bakamadığını buraya gönderiyorlar ya!

MURAT EMİR (Devamla) - 19 Mart darbesiyle sadece arkadaşlarımızı değil milletin iradesini de demir parmaklıklar arkasına koydunuz, bizim isyanımız bunadır.

EYYÜP KADİR İNAN (İzmir) - Babanızın çiftliğine çevirmişsiniz...

MURAT EMİR (Devamla) - Bir de yargılanmayanlar var, bir de yargılanmayanlar var. O 15 Temmuzdan sonra salya sümük belediye başkanlığından aldıklarınız var ya, hani böyle ağlayarak gitmişlerdi, onlar yargılandı mı? Nerede onlar? (CHP sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler)

OSMAN GÖKÇEK (Ankara) - Nasıl aldın bu malları, nasıl aldın! Nereden buldun bu malları! Nasıl aldın! Anlat, nasıl aldın, bir anlat!

MURAT EMİR (Devamla) - Peki, evlerde bulunan ayakkabı kutuları, o yazar kasalar... Nerede o bakanlar? Nerede yargılandılar? Biz yargılanmak isteriz ama bağımsız mahkemelerde. Öyle yeni mahkeme kurmayacaksınız.

OSMAN GÖKÇEK (Ankara) - Malları da anlat, malları!

MURAT EMİR (Devamla) - Yeni mahkemeler kuruyorsunuz, cesaretsizsiniz, istemediğiniz bir karar olursa mahkemeyi dağıtıyorsunuz ama Ekrem İmamoğlu'nun İBB davası için yeni mahkeme kuruyorsunuz. Sizin yargı anlayışınız, adalet anlayışınız işte bu kadar. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Ala, o kadar inanıyorsanız masumiyet karinesine, peşinen milleti kirleteceğinize, bakın, birisi de gelir size "O iki saat 15 Temmuzda Gürcistan hava sahasında dolaştınız mı?" diye sorar. (CHP sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler)

EYYÜP KADİR İNAN (İzmir) - Yazıklar olsun be! Yazıklar olsun be! Yazıklar olsun!

MURAT EMİR (Devamla) - Ne diyeceksiniz? Ne diyeceksiniz? O yüzden insanların onuruyla oynarken dikkatli olacaksınız...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MURAT EMİR (Devamla) - ...saygı duyacaksınız, yargı hakkında konuşmayacaksınız. (CHP sıralarından alkışlar; AK PARTİ sıralarından "Ayıp, ayıp!" sesleri, gürültüler)

MEHMET BAYKAN (Konya) - FETÖ'cülerin borazanlığını yapıyorsun!

MEHMET BAYKAN (Konya) - Benim Genel Başkanım uçaklara vur emri veriyordu! Senin Genel Başkanın... Binali Yıldırım vur emri veriyordu!

EFKAN ALA (Bursa) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Ala, buyurun.

2.- Bursa Milletvekili Efkan Ala'nın, Ankara Milletvekili Murat Emir'in satışma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına satışması nedeniyle konuşması

EFKAN ALA (Bursa) - Arkadaşlar, şimdi, ben o gece 21.25 uçağıyla Erzurum'dan... İçişleri Bakanım, yanımda bütün korumalarım, yanımda diğer erkân, asker, sivil ve belediye başkanı, vali, oradaki resmî erkân ve o zamanki milletvekillerimizden birkaç tanesi beni havaalanından, Erzurum Havaalanı'ndan 21.25 Türk Hava Yollarının tarifeli uçağıyla -içinde 170 kişinin olduğu, mürettebatıyla beraber herhâlde 180 kişi var- kalktık, on bire çeyrek var, hiç haberimiz yok, havaalanına indik; havaalanına indiğimizde de bizim milletvekillerimizden kardeşlerimiz oradaydı, Ankara Havaalanı'nda ve Ankara Havaalanı'na indikten sonra da bütün birimlere yani saat on bir civarı ki ben indiğimde Hakan Fidan beni aradı, tam telefonu açtım "Efendim, darbe oluyor."u ondan haber aldım ve daha uçağın kapıları açılmamıştı. Bakın, bir saat...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Eniştenden alsaydın, eniştenden!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Çok erken almışsın!

EFKAN ALA (Devamla) - Bir saniye... Bir saniye...

Şimdi, arkadaşlar, aşağıya indim ve havaalanında bir kriz merkezi oluşturarak havaalanından bütün süreci yönettim. Bakın, televizyonlara bağlandım ve bütün teşkilata "Karşı durulacak, bu alçaklara asla müsaade edilmeyecek." diye haber verdim; talimat verdim saat on bir, gece on bir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Kaç Emniyet müdürü FETÖ'cü çıktı? Hepsı FETÖ'cü çıktı! Kim yerleştirdi onları?

EFKAN ALA (Devamla) - Peki, şimdi size şunu söylüyorum: Herhangi bir uçakla, herhangi bir şekilde Gürcistan'a... Bir kere Gürcistan bunların merkeziydi, bu işi hiç anlamadığınız da belli, insan kaçacaksa da oraya kaçmaz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sizin kadar bilemeyiz, sizin kadar bilemeyiz! Sizin kadar nasıl bilebiliriz Sayın Bakan?

EFKAN ALA (Devamla) - Bir saniye... Gürcistan Havaalanına...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın Sayın Ala.

EFKAN ALA (Devamla) - Gürcistan Havaalanına giden, herhangi bir şekilde... Bu iddiayı, değerli kardeşlerim, ispat eden...

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Onlarla kol kola olan sizsiniz ya!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Estağfurullah, uzmanısınız, sizin kadar bilebilir miyiz(!)

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Kaç Emniyet müdürü FETÖ'cü çıktı? Kim yerleştirdi onları oraya?

EFKAN ALA (Devamla) - Bakın, bu iddia gerçekse bunu yapan alçaktır, namussuzdur, şerefsizdir! (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ya da bunu söyleyen alçaktır, namussuzdur, şerefsizdir; tamam mı? (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; CHP sıralarından gürültüler)

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Kaç Emniyet müdürü FETÖ'cü çıktı?

EFKAN ALA (Devamla) - Ve bu burada artık sonlansın yani bu kadar FETÖ yalanını çıkıp iki de bir söylemek size yakışıyor mu? Bunu yapan alçağın önde gidenidir! (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Kaç Emniyet müdürü FETÖ'cü çıktı?

EFKAN ALA (Devamla) - Bakın, Gürcistan'a bırakın gitmeyi, aklından geçiren şerefsizdir, Gürcistan'a giden şerefsizdir, Gürcistan iddiasını dile getiren ve ispatlamayan da şerefsizdir, giden de şerefsizdir! (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Bırakın havada dönmeyi, havada bir lahza tereddüt eden... Ben, Türk Hava Yollarının, indikten sonra kokpiti açıyor, ne bileyim... Yani Türk Hava Yolları bile orada dönmeyi bırakın, gecikmesi on beş dakika...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın Sayın Ala.

EFKAN ALA (Devamla) - Yani bunu ben söylemek istemezdim, bunu ben söylemek istemezdim ama siz hak ettiniz çünkü kaçınıcı kezdir bunu dile getiriyorsunuz.

Havada dönüp dolaşan şerefsizdir, alçaktır, namussuzdur; bunu söyleyen de şerefsizdir, alçaktır, namussuzdur! (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; CHP sıralarından gürültüler)

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Emir, yeni bir sataşmaya müsaade etmeden...

Buyurun.

3.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Bursa Milletvekili Efkan Ala'nın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

MURAT EMİR (Ankara) - Değerli arkadaşlar; izlediniz değil mi, gördünüz değil mi? Masumiyet karinesinin ne olduğunu anladınız mı şimdi? Bakın, işte bu, işte bunu söylüyorum. (CHP sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler)

MEHMET BAYKAN (Konya) - Darbecisiniz, darbeci!

OSMAN GÖKÇEK (Ankara) - Anlat, mallarını anlat, mallarını!

MURAT EMİR (Devamla) - Sayın Bakan, Sayın Ala, bakın, biz kimseye FETÖ'cü demedik; ben, bilmeden, somut delil olmadan hiç kimseye “alçak” “şerefsiz” “FETÖ'cü” demedim ama siz de ispatlayamayanlara “alçak” “şerefsiz” dediniz ya burada; geleceksiniz, burada diyeceksiniz ki: “Ekrem İmamoğlu yargılanıp kesin hüküm giyene kadar masumdur, ona hırsız diyen alçaktır, şerefsizdir!” (CHP sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler)

EYYÜP KADİR İNAN (İzmir) - Ne alakası var ya? Ne alakası var?

MURAT EMİR (Devamla) - Var mı cesaretin? Gel, gel söyle! Bak, başkalarının onurunu, başkalarının namusunu kendi onurun kadar saymıyorsan yok hükmündesin, o zaman konuşmayacaksın. (CHP sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler)

EYYÜP KADİR İNAN (İzmir) - Yolsuzluğun kitabını yazdınız, kitabını; onu açıkla sen!

MURAT EMİR (Devamla) - Gördünüz değil mi arkadaşlar? İşte, masumiyet karinesi bunun için var, biz bunun için bunu dile getiriyoruz.

EYYÜP KADİR İNAN (İzmir) - Senin Genel Başkanın İzmir Adliyesinde FETÖ'cülerin tüm yordakçılığını yaptı.

MURAT EMİR (Devamla) - Ve bakın, burada, bizim talep ettiğimiz bağımsız yargılanmadır, adil yargılanmadır, tutuksuz yargılanmadır, yargılamanın milletin gözü önünde olmasıdır.

EYYÜP KADİR İNAN (İzmir) - Sen milletvekiline teslim edilen paraları bize açıkla, hangi milletvekilinin kasa olduğunu açıkla!

MURAT EMİR (Devamla) - Daha somut suç isnadı yokken, daha iddianame yokken, elinizde delil yokken “İftiracı buluruz, konuştururuz.” diye bir belediye başkanını, arkadaşlarımızı cezaevine koyarsanız gelip burada namustan, onurdan bahsedemezsiniz; hakkınız yok buna! (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar; AK PARTİ sıralarından gürültüler)

MEHMET BAYKAN (Konya) - Hadi oradan, hadi oradan!

EYYÜP KADİR İNAN (İzmir) - Pavyonlarda dağıttığınız paralara bak! Hadi oradan! FETÖ yordakçıları!

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN

GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/280) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 226) (Devam)

2.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/279), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2024 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 218 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2024 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2024 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/1191) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 227) (Devam)

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, Adalet ve Kalkınma Partisi adına ikinci konuşmacı Grup Başkanı ve Sivas Milletvekili Sayın Abdullah Güler. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Buyurun.

bunu başardık. Peki, bunu nasıl yaptık? Daha önce de ifade etmiştim, Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde yola çıkan AK PARTİ tüm iktidarlara boyunca günü kurtarmaya değil geleceği kurma vizyonuna göre hareket etmiştir. Daha önceki hükümetler gibi sadece günü kurtarma politikalarıyla günü geçirebilir hatta kolay olanı seçip ülkemizi bir belirsizlik çukuruna götüren birçok işe imza atabilirdi ama biz yeni bir vizyon belirledik, yeni bir iddia ortaya koyduk, dedik ki: “Büyük ve güçlü Türkiye’yi kuracağız.” Dedik ki: “Bu yüzyılı Türkiye Yüzyılı yapacağız.” Maliyetinin olacağını bilsek de meydan okuduk. Yarının Türkiye’sini kurmak için atacağımız her adımını bugünün Türkiye’sini de güçlü kılacağını bilerek hareket ettik. 2023 vizyonumuz da 2053 vizyonumuz da 2071 vizyonumuz da bu iddianın tam karşılığıdır.

AK PARTİ hükümetleri olarak hazırladığımız bütün bütçeler bir yanıyla uygulayacağımız maliye politikalarının önceliklerini belirleyen metinlerdir ama aynı zamanda bu iddiamızın da sayısal ölçekleridir. Dolayısıyla 2026 yılı bütçemiz Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin 8’inci bütçesi olarak istikrar ve güven içinde büyüyen ve Türkiye Yüzyılı hedefine doğru emin adımlarla yürüyen ülkemizin kararlılığının göstergesi olması bakımından da son derece önemlidir. Vatandaş ve hizmet odaklı yaklaşımla hazırlanan 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi’mizi istikrar ve refah bütçesi olarak tanımlayabiliriz. Hazırlanan bütçe teklifinde, toplumun hiçbir kesimi dışlanmadan her bir vatandaşımızın büyümenin sağlayacağı imkânlardan adil biçimde yararlanması esas alınmıştır. Kalkınma planı ve orta vadeli programımız ışığında, fiziki altyapının güçlendirilmesi, beşerî sermayenin geliştirilmesi ve üretken kapasitenin artırılması bu yılki bütçe teklifimizin ana eksenini oluşturmaktadır. 2026 yılı bütçesi, emeğin değerini koruyan, sosyal adaleti gözetken ve çalışma hayatının tüm paydaşlarını destekleyen bir yaklaşım temelinde hazırlanmıştır. Kadınların ve gençlerin ekonomik yaşama tam katılımını destekleyen politikalar kapsayıcı büyüme vizyonumuzun ayrılmaz bir parçasını oluşturmaktadır.

Değerli Başkanım, saygıdeğer milletvekilleri; 2026 yılı merkezî yönetim bütçesinde, bütçe giderlerinin 18 trilyon 929 milyar lira, bütçe gelirlerinin ise 16 trilyon 216 milyar lira olacağını öngörmekteyiz. 2026 yılı bütçemizde, afet risklerinin azaltılması, depremlerin yol açtığı hasarların süratle giderilmesi, deprem bölgesinde yaşayan vatandaşlarımızın ihtiyaçları ve depreme dayanıklı şehirlerin inşası için bugüne kadar 3.6 trilyon TL harcanmıştır, bu yıl ise toplam 653 milyar lira kaynak ayırıyoruz.

2002 yılından beri eğitimi en öncelikli meselemiz olarak gördük. Merkezi yönetim bütçesinden 2002’de yalnızca 9,4 seviyesinde pay alan eğitime 2026 yılında yüzde 15,3 oranında pay ayırıyoruz. Bu kapsamda, Millî Eğitim Bakanlığının bütçesi 2026 yılında 1 trilyon 944 milyar liraya yükselecektir, yükseköğretimi de dâhil ettiğimizde eğitim bütçemizi 2026 yılında 2 trilyon 896 milyar liraya yükseltmiş bulunuyoruz.

Vatandaşlarımızın sağlık hizmetlerinden en iyi şekilde yararlanmalarını sağlamak amacıyla merkezi yönetim bütçesinden sağlık hizmetleri için 2026 yılında 1 trilyon 594 milyar lira kaynak ayırıyoruz. Sağlık Bakanlığı ve yükseköğretim kurumları ile Sosyal Güvenlik Kurumunda yapılacak sağlık harcamaları dikkate alındığında sağlık alanında kamu kaynaklarına ayrılan toplam tutarın 3 trilyon 307 milyar liraya ulaşmasını bekliyoruz.

Sosyal devlet ilkesiyle ülkemizin sahip olduğu refahı toplumun bütün katmanlarına yaymaya kararlıyız. Dünyanın en iyi işleyen, en kuşatıcı sosyal destek sistemine sahip ülkelerden biri olarak sosyal yardım bütçesini 2026 yılında 917 milyar liraya çıkarıyoruz. Bu tutar bütçemizin yüzde 4,8’ine denk gelmektedir. 2002 yılında yüzde 0,4 olan sosyal yardım ve desteklerin gayri safi yurt içi hasılaya oranını 2026 yılında yüzde 1,2’ye yükseltmiş bulunuyoruz.

Ülkemizde tarımsal hasıla 2002 yılında toplam 36 milyar 9 milyon lira iken 2024 yılında 2 trilyon 428 milyar liraya çıkmıştır. Dünya Bankası Tarımsal Hasıla Verileri'ne göre ülkemiz Avrupa'da 2002 yılında 24,5 milyar dolarla İtalya, Fransa ve İspanya'nın arkasında 4'üncü sırada iken 2024 yılında 74 milyar dolarla 1'inci sıraya yükselmiştir. 2026 yılında bütçemizden tarıma 888 milyar lira kaynak ayırıyoruz.

2026 yılında savunma harcamalarında kullanılmak üzere 1 trilyon 202 milyar lira, iç güvenlik için 953 milyar olmak üzere toplam 2 trilyon 155 milyar lira ödenek öngörülmüyor.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye küresel rekabet gücünü artırma yönündeki kararlılığını sürdürmekte olup bunun somut göstergesi olarak millî gelirimiz de artmaya devam ediyor. Ekonomik büyüklüğümüz 2024 yılı itibarıyla 1,3 trilyonun üzerine çıkmıştır.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; Türkiye artık Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın ortaya koyduğu vizyon ve Cumhuriyet'in güçlü dayanışması sayesinde hedeflerini birer birer aşmakta ve önemli başarılarla imza atmaktadır. 2003'ten önceki otuz yılda sadece 15 milyar dolar yatırım alan Türkiye AK PARTİ döneminde bugüne kadar yaklaşık 282 milyar dolar doğrudan yatırım çekmiştir. 2002 yılında ülkemizde yalnızca 5.600 uluslararası sermayeli şirket faaliyet gösterirken bugün ise 87 binden fazla çok uluslu şirkete ev sahipliği yapıyoruz. Türkiye artık bu şirketlerin üretim faaliyetlerinin araştırma geliştirme merkezleri, tasarım ekipleri, satın alma ofisleri, lojistik üsleri ve bölgesel üretim merkezleriyle desteklediği bir ekonomik merkeze dönüşmüştür. Hükümetlerimizin uyguladığı politikalar sayesinde sayıları 369'u aşan organize sanayi bölgeleri ve 52 endüstri bölgesiyle Türkiye artık üretim üssü hâline gelmiştir. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın büyük çaplı ekonomik projelerin uygulanmasını bizzat takip etmesi ve yurt dışı gezilerinde de iş insanlarımıza yer açması, onları davet etmesi ve uluslararası ticari bağlantılara destek olması da ihracat performansımızı güçlendirmiştir.

Yürütülen ihracat seferberliğiyle kısa sayılabilecek bir sürede Türkiye önemli ihracat eşiklerini aşmayı başarmıştır. İhracat odaklı üretim yapımız sayesinde 2025 yılında ihracatımız -yıllıklandırılmış- 270 milyar doları aşarak yeni bir rekora ulaşmıştır. Diğer taraftan, KOBİ'lerimize verdiğimiz destekler sayesinde Anadolu'daki birçok KOBİ ilk defa dünya pazarına ihracat yapan aktör hâline gelmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; AK PARTİ olarak yirmi üç yıldır Türkiye'nin her alanda sıçrama yapması için gerekli altyapıyı oluşturmuş durumdayız. Türkiye Yüzyılı'nda yerli ve millî, yenilikçi ve yeşil üretim ekonomisi anlayışıyla, millî teknoloji hamlesinin desteğiyle sanayiden tarıma her alanda dünyadaki rekabet gücümüzü artıracğız.

Peki, bu güç nereden geliyor değerli arkadaşlar? Bakın, Dünya Fikri Mülkiyet Göstergeleri 2025 Raporu'na göre Türkiye, tarihinde ilk kez en büyük 20 patent ofisi arasında yer almıştır. Sıralamada 23'üncü sıradan 18'inciliğe yükselen Türkiye, tarihinde ilk kez dünyanın en büyük 20 patent ofisi arasına girdi; bu gurur verici bir durum. Aynı rapora göre, 2024 yılında yapılan 10.004 yerli patent başvurusuyla dünya sıralamasında 12'den 10'uncu sıraya yükseldik. Yine, aynı yıl 41.875 yerli tasarım başvurusuyla dünya 3'üncüsü olduk. Ayrıca, patent iş birliği anlaşması kapsamında yüzde 26,1'le kadın buluşçu oranında dünyada ilk sırada yer aldık. İleri teknolojiye dayalı, yüksek katma değerli, istihdamı artıran üretim alanlarını destekleyerek Türkiye'yi küresel sanayi ve ticaret merkezlerinden biri hâline getirdik.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; size gelişmiş ve gelişmekte olan bazı ülkelerin bütçe büyüklükleri, ayrılan paylar ve karşılaştırılan bazı rakamlardan bahsetmek istiyorum. Öyle ya, 2020 yılından itibaren gerek tedarik zincirinin bozulması gerekse de pandemi sürecini yaşadık. O günden bugüne Almanya, Japonya, Güney Kore, Arjantin ve Türkiye kıyaslamasını sizlere izah etmeye çalışıyorum. Türkiye'de ve diğer ülkelerde 2020 ve 2026 yılları arasında yani Almanya, Japonya, Güney Kore, Arjantin, Güney Afrika arasında ABD doları cinsinden bütçe büyüklüklerinin değişimine bakıldığında Türkiye'nin

bütçe büyüklüğünü 2020 yılından bu yana yüzde 164,6 oranında artırdığını ve bütçe artışı bağlamında bu ülkelerin önünde olduğunu görüyoruz. Yine, seçilmiş ülkelerde 2026 yılı bütçesinde eğitime en fazla kaynak ayıran 2'nci ülke yüzde 15,3 payla Türkiye olmuştur. Yine, seçilmiş ülkeler arasında Türkiye, Almanya'dan sonra 2'nci gelecek toplamda bütçesinin 11,4'ünü savunma sanayisine ayırmıştır. Seçilmiş ülkeler arasında tarıma en fazla kaynak ayıran ülke yüzde 4,7'yle, 888 milyar TL'yle Türkiye olmuştur. Daha pek çok başlıkla benzer bir durum söz konusudur. Görüldüğü üzere, bütçemiz, gerek büyüklüğü gerekse de alanlara ayrılan payla bu yüzyılı da Türkiye Yüzyılı yapmak üzere hazırlanmış bir bütçedir.

Değerli Başkanım, saygıdeğer milletvekillerim; ekonomiyi, bütçeyi, o bütçede neler yapacağımızı anlattık. Belki verdiğim rakamlar sizleri sıkıştırmış olabilir ama sıkılmayın, bu rakamlar ülkemizin yeniden inşası ve geleceğe hazırlanmasında kırdığımız büyük rekorların altında yatan rakamlardır.

Biz bu gerçekliği, AR-GE'yi, patenti, markayı, OSB'yi yani ülkemizin kaynaklarını, ekonomik büyüklüğünü konuşurken ve bu konuşmalarımızı bilimsel veriler ışığında anlatırken biraz önce Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanını dinledik; birinci cümlesine şöyle başlamıştı, demişti ki: "Yürütmenin temsilcisi Cumhurbaşkanı nerede?" İç Tüzük 62'nci Madde: "Bütçe sunuş konuşmasını Yürütme adına Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bir bakan yapar. Bütçe ve kesinhesap kanun tekliflerinin görüşüldüğü Genel Kurul oturumlarına Yürütme adına Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar katılabilir ve görüş bildirebilir." Dolayısıyla İç Tüzük kapsamı içerisinde Sayın Cumhurbaşkanımız, Cumhurbaşkanı Yardımcımız ve ilgili Bakanları görevlendirmişler ve İç Tüzük bağlamında da bu görüşmeleri yapıyoruz. Sayın Özgür Özel'in ne maksatla bunu arzu ettiğini bilmiyorum. Sayın Cumhurbaşkanımız, uluslararası diplomatik ilişkiler bağlamında, Türk Devletleri Teşkilatının üyesi Macaristan'ın Başbakanını İstanbul'da ağırılıyor ve birçok uluslararası sözleşmeye de imza atıyor; bunu hatırlatarak başlıyorum.

İki, dedi ki Sayın Özgür Özel: "Bütçeler kurumların aynalarıdır." Sadece bakanlıkların mı, Cumhurbaşkanlığının mı; mesela belediyelerin aynaları mıdır Sayın Özel? Bütçeler belediyelerin aynaları mıdır? Peki, bakalım, biraz sonra anlatacağız.

Şimdi, aynı zamanda bütçe görüşmeleri de bizim aynamızdır değil mi Sayın Özel? Mesela, 2021 bütçesini görüşüyoruz, 2020 yılında. Tam bugünlerde, 2020 yılında bütçe görüşmelerinde 2021 bütçesini görüşüyoruz. Sayın Genel Başkanınız o zaman farklı bir arkadaşınızdı, aynen şu cümleyi kurdu, bakın, tutanaklardan okuyorum: "Unuttunuz mu? Bakın, hatırlatıyorum, Sakarya Tank Palet Fabrikası bedavaya verildi, peşkeş çekildi. Bari bir oyuncak tank alsalardı, nerede bu tank ya?" demişti ve konuşmasının tam on dakikasını buna ayırmıştı. Ne oldu şimdi, beş yıl geçti değil mi? O sözleri unuttular. Sakarya Arifiye'deki Tank Birinci Ana Bakım Fabrikasında... Yıllarca konuşuldu bu, devamında devam etti.

MURAT EMİR (Ankara) - Kaç yıl sonra yaptınız? Kaç yıl sonra yaptınız?

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - "Peşkeş çektiniz, onu sattınız, bunu sattınız."

MEHMET BAYKAN (Konya) - Hayırlı olsun diyen olmadı.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Bir gurur duyun ya! (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Özgür Özel Bey TUSAŞ'a gitti değil mi? Orada KAN'ı gördünüz, gurur duydunuz. Özgür Özel Bey diğer arkadaşlara göre daha mantıklı cevaplar veriyor, tebrik ediyorum; demişti ki: ASELSAN'da -mesela gurur duyuyoruz da- otuz yıl sonra bir şeyler ürettik değil mi arkadaşlar? Mesela, ASELSAN şu anda Çelik Kubbe'yi üretiyor, Türkiye'nin çok katmanlı hava savunma sistemini üretiyor. Peki, ASELSAN ne zaman kurulmuştu Sayın Özel? 1974-1975 değil mi? Allah Allah! "Ya, kırk beş yıldır niye üretilmedi acaba bunlar?" diye soralım mı? (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Arkadaşlar, gurur duyun. Bakın, burada biz sadece tank üretmiyoruz.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - ASELSAN'ın birikmiş emeğine saygısızlık yapıyorsunuz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Evet, çok yazık.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Birikmiş... Ha, o zaman Sayın Murat Emir, evet...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Türkiye'de ilk 100'de 4 tane firma var, bunlardan yalnızca 1'i sizin zamanınızda kuruldu. Yazık! Yazık!

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Tabii, o zaman ASELSAN'da çalışan bir arkadaşı, mühendisleri çağırın, o birikmiş emeklerin nasıl şimdi değerlendirildiğini görün.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - ASELSAN zamanında çok şey yaptı.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Bakın, arkadaşlar, çok net söylüyorum: Bizim bu ülkenin kazanılmış her türlü değerine saygımız var, hiçbir ayırım yapmıyoruz ama sizin saygınız yok, olmadı.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Senin saygın yok, senin! Biz saygı duyuyoruz da sen kendi...

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Tabii(!)

Saygınız olsaydı bu fabrikayı gören bir Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanının “Arkadaşlar, sizden özür diliyorum. Biz beş yıl önce böyle laflar ettik, biraz haddimizi aştık ama ülkemiz böyle bir değer kazandı, Arifiye'nin 5 kat büyüklüğünde dev bir askerî sanayi tesisi kazandı.” demesini beklerdik; nerede! (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MEHMET BAYKAN (Konya) - Bırakın onu, paylaştan olmadı Sayın Başkan!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Nerede! Bu kafa değişik bir kafa! Nerede!

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Peki, değerli arkadaşlar, şimdi, dedik ya bu bütçeyle neler yapıyoruz? Aynamız. Bakın, arkadaşlar, ben TOKİ'de dört yıl görev yaptım. Allah gani gani rahmet eylesin, 1983 yılında rahmetli Özal'ın teşviki ve emriyle kurulmuş TOKİ, Toplu Konut İdaresi Başkanlığımız.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Daha önce Batıkent vardı ya.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - 2003 yılına geldik, toplam yirmi yıl, AK PARTİ iktidarı devralıyor. Ben de görev aldığımda böyle şeylere meraklıyım. Acaba 1983'ten 2003 yılına kadar, yirmi yılda bu TOKİ ne üretmiş acaba, ortaya ne koymuş dedim. Öyle değil mi? Yani şu anda değerden bahsediyoruz çünkü Sayın Özgür Özel de “Eğer iktidara gelirse -herhâlde rüyasında gördü- yarın ilk emrimi vereceğim, TOKİ'ye yurtlar yaptıracağım.” dedi. Bakın, TOKİ'nin muazzam gücü.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Sandıkta gördük sandıkta. 31 Martta gördük, sen merak etme. 31 Mart sandıklarına bak, oradan bir şeyler...

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Peki, arkadaşlar...

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Sandık kâbusunuz oldu.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Toplu Konut İdaresi 1983'ten 2003 yılına kadar toplam 41 bin bağımsız bölüm konut üretmiş; 1983, tarih 2003, yirmi yıl, 41 bin toplam yani yılda 2 bin konut üretmiş.

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Yirmi yılda sattıklarınızı da söyleyin.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Bakın, AK PARTİ'den sonra 2025'e kadar Toplu Konut İdaresi Başkanlığı 1 milyon 740 bin 769 konut üretmiş, 65 bin 858 sosyal donatı rakamına ulaşmış, 1.494 okul üretmiş, 26 üniversite binası yapmış, 270 hastane, 104 sağlık ocağı, 220 öğrenci yurdu binası yapmış, 2.831 ticari iş yeri, 1.337 cami yapmış, 399 kamu hizmet binası, 22 stadyum yapmış.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - 2015'te “Yerli ve milli uçak göklerde.” dediğiniz afiş vardı, o nerede?

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Al, bak nerede.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Göster, göster.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen, 11 ilimizi etkileyen yüzyılın felaketiyle beraber arkadaşlar TOKİ gerçekten gurur duyacağımız, herkesin gurur duyacağı -bizlerin, hepimizin hiç fark etmeksizin- büyük işlere imza attı. Bakın, arkadaşlar, 350 bininci konutu teslim ettik oradaki aziz hemşhçerilerimize, vatandaşlarımıza. Kahramanmaraş'ta...

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Üç yılda yüzde 25'ini teslim ettiniz.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Geleceğim, geleceğim, o yüzde 25'i not al, geleceğim; İzmir'e geleceğim şimdi, 2020'den sonra geleceğim, not al onu.

Hatay ilimizde 96 bin 176 konut, 2.899 iş yeri; Kahramanmaraş'ta 24 bin791 konutumuz. Hülâsa arkadaşlar, bu dev şantiyelerimizde, Allah'ın izniyle, hiç merak etmeyin, birkaç yıl içerisinde AFAD'dan hak sahibi bulunan 458 bin vatandaşımız ve aynı zamanda orada da yine rezerv konutlardaki toplam 120 bin konutumuzu teslim edeceğiz, hiç merak etmeyin arkadaşlar.

Biraz böyle göstereyim ki Hatay nereden nereye gelmiş bakın arkadaşlar. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Adıyaman İndere, bakın.

Özgür Bey, Hatay Antakya'ya iyi bakın. 2017 yılındaydı, TOKİ'de Baş Hukuk Müşaviriyim, oraya gittim. Emek ve Aksaray Mahallesi... Hataylı vekilimiz var mı?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Var.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Siz Hataylı değilsiniz, Trabzonlusunuz. Ne biliyorsunuz orayı?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - “Var mı?” dediniz.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Arkanda, arkanda.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Hatay'ı da biliriz yani sizin gibi oturmuyoruz ki yumuşak koltuklarımızda.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Emek Mahallesi ve Aksaray Mahalleleri... Bizzat toplantıya katıldım, bakın, kentsel dönüşüm için bizzat katıldım. O günkü Cumhuriyet Halk Partili arkadaşlarımızın itirazları, engellemeleri ve olayları neticesinde oradaki kentsel dönüşüm iptal edildi. Sonra, 6 Şubat depremleri oldu.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - İmar affından kaç tane bina yıkıldı?

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Biraz önce değerli hatiplerimizden bazıları dedi ki: “Efendim, devlet oraları zorla yıkmalıydı.” Değil mi? Tabii, engel oldunuz. Emek Mahallesi ve Aksaray'daki kentsel dönüşüme engel oldunuz 2017 yılında. (CHP sıralarından gürültüler)

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - İmar affından kaç insan öldü orada?

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Ama arkadaşlar, Allah'ın izniyle biz Hatay'ı da Adıyaman'ı da Malatya'yı da toplam Bulgaristan büyüklüğündeki tüm deprem bölgesini de -üç beş aya, merak etmeyin- ayağa kaldırdık ve kaldıracacağız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Aziz milletimiz bu konuda müsterih olsun.

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Betonlu bırakın, betonu! Askerleri neden çıkarmadınız kurtarmak için üç gün boyunca?

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Peki, şimdi, arkadaşlar, ben, Özgür Bey'in bazı olaylara yani İBB merkezli... Biraz önce çok üzıldüm, hukukçu kimlikli Murat Emir Bey dedi ki: "İftira atarak masumiyeti ispatlamaya çalıştım." Çok üzıldüm, keşke iftira atmasaydınız. Masumiyet karinesini şöyle de ispatlayabilirsiniz; bakın, gerek yoktu: Biz, Efkân Bey'in her şeyine kefiliz; samimiyetine, adamlığına.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - İftira atmamak önemli bir konu, önemli bir konu iftira atmamak; siz atmayın, iftira atmamak önemli.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Bak, devlet adamlığına, bu FETÖ'yle mücadeledeki yürekli kişiliğine, sadakatine; her şeyine kefiliz! (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MURAT EMİR (Ankara) - Biz de Ekrem İmamoğlu'na kefiliz!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ekrem Bey'e kefiliz!

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Bak, keşke... Hukukçu kimliğiyle şöyle diyebilirsiniz: "Anayasa amir hüküm kardeşim, 38'inci madde."

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Sabahtan beri niye uymuyorsunuz o zaman?

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Lekelenmeme hakkı, başım üstüne; adil yargılanma hakkı, başım üstüne ama iftira atmayacaksın, hukuku konuşturacaksın, yalan asla söylemeyeceksin! (CHP sıralarından gürültüler)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - İftirayı sen atıyorsun, hâlâ da atıyorsun!

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Bakın, ben şimdi Özgür Bey'in yaptığıнын aynısını yapacağım. Şimdi, Özgür Bey -ben kendisine çünkü o günden sonra, basın toplantısında ifade ettim- bir ifade yaptı, Silivri'de malum, haftalık görüşmesini yaptı, oradan çıktı, bir heyecanla dedi ki: "Arkadaşlar, bekleyin, Fatih için turp..." Bir şeyler dedi orada. "Ne diyor ya?" dedik. "Fatih için turpun büyüğünü açıklıyorum." dedi. "Allah Allah! 'Fatih' 'turp' falan..." Herkes karıştırdı tabii. Bir şey olmadı.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Taklit mi yaptınız biraz evvel, anlaşılmadı ya; çok iyi bir taklit değildi yani. Zorlama, olmuyor! Zorlama!

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Evet, siz biraz sonra tutanaklardan bakar anlarsınız, tutanakları isteyin.

Sonra grup toplantısına geldi arkadaşlar, bakın, sizin beraber olduğunuz grup toplantısına, hep beraber dinlediniz. Özgür Özel aynen şöyle dedi arkadaşlar grup toplantısına geldiğinde: "Arkadaşlar, Fatih Belediyesindeki çok büyük yolsuzluğu açıklıyorum, büyük turpu açıklıyorum." Neymiş o biliyor musunuz? Fatih Belediyesi tarafından bir spor kulübüne taşınmaz tahsisi yapılmış ama yapılamamış, yandaşlar da orayı işletiyormuş, tesislerden para kazanıyorlarmış. Diğer neymiş? Yurt yapmak için bir yer varmış, bu yurt binası yapılmış ama yurt olarak kullanılmıyormuş, otel olarak kullanılmıyormuş. Arkadaşlar, Özgür Bey'in Fatih'te 1948'den beri faaliyet yürüten, toplam büyüklüğü 83 metrekare olan; şu çocuklarımızın, İslam Çupilerin, Ziya Doğanların yetiştiği, yirmi beş yıldır...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Orayı söylemedi, orayı. Orası Spor Toto bayisi, görmüyor musun; orayı mı söyledi! Sayın Başkan, orayı mı söyledi?

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - O zaman teyit edin, Özgür Bey teyit edin çünkü ben açıklama yaptım. Aynen böyle, dediniz ki: Sayıştay da...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkan, Genel Kurula hitap etse olmaz mı!

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Niye biliyor musunuz? Özgür Bey, size verilen notları inceleme imkânınız yok, bunları söylediniz ama ayıplamadınız.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Genel Kurula hitap etse olmaz mı! Uyarın, Genel Kurula hitap etsin; niye sürekli bize hitap ediyor?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - 2026 bütçesinde hiçbir şey yok, bunları tartışıyorsunuz değil mi!

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Peki, arkadaşlar, Özgür Bey dedi ki...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bir şey söyleyemiyorsun; 2026 bütçesinde emekliye bir şey yok, asgari ücretliye bir şey yok, hiçbir şey yok; faiz var. Bunlardan bahsediyorsun. Yazık ya, yazık!

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Ama maalesef, bilmiyorsunuz ki hem AK PARTİ’li hem CHP’li hem MHP’li hem sizin arkadaşların imzasıyla bu yer verilmiş 87 metrekaare; burayı itham ettiniz, burayı suçladınız, çok ayıp!

Peki, devam ediyoruz. Ordu’ya gitti, her zamanki gibi, Sayın Özgür Özel.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Sürekli Ordu’ya mı gidiyor!

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Çatalpınar ilçemizde akla hayale gelmez bir yolsuzluk yapmışlar, vay hainler; Allah Allah! Biz de dedik ki: “Özgür Bey herhâlde bir şey biliyor.” “Ne ya bu?” dedik.

(AK PARTİ sıralarından “Ne biliyormuş?” sesleri)

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Çatalpınar Belediyemizi aradım, ben takipçiyim, masumiyet karinesi ya.

Murat Bey, hukukçuyum ben, öyle hemen bir şeyin üzerine atlamam, iftira da atmam, araştırıyorum. Dedi ki: “Başkanım, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bütün belediyelere Çevre Ajansı üzerinden hibe veriyor, bana da 4 milyon TL hibe verdi. Sonra dediler ki vatandaşlar: ‘Ya, bazı yolların engebeli olması nedeniyle oranın asfalt olması iyi olur, taş döşemeyin.’ Biz de orayı asfalt yaptık, taş döşemedik ama asfaltımız yoktu. Biz mevcut -bakın, buraya da taş döşenmiş- Ordu Büyükşehir Belediyesine becayış yaptık, el değiştirdik.” “Çatalpınar’da akla hayale gelmez bir yolsuzluk.” Vay, vay, vay(!) (AK PARTİ sıralarından gülüşmeler, alkışlar)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ya, dostum, bir, ayıp oluyor; iki, beceremiyorsun.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Peki, arkadaşlar, bir dakika...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Bak, bir, ayıp oluyor; iki, beceremiyorsun. Zorlama ya, zorlama!

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Bak, şimdi...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Sakin ol, sakin konuş; yakışmıyor yani anlatabiliyor muyum!

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Niye heyecanlanayım ya!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Zorlama yani.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Peki, basit bir soru; Özgür Bey’in bu standart yaklaşımıyla, çok basit, çok basit...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ya, Sayın Başkan, Genel Kurula hitap etsin. Bakın, sürekli bu gruba soru soracaksa cevaplayalım. Bu olmaz ki!

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Peki, iddianamenin -arkadaşlar söz söylüyor, arkadaşlar da biliyor- tamamını ben bir hukukçu olarak tam yedi buçuk günde okudum arkadaşlar.

MURAT EMİR (Ankara) - Başka işin yok zaten.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Tabii, sizin gibi sallamak, iftira atmak istemediğim için yoksa yarım saatte, bir saatte, birisinin sözüyle iftira atabilirdim.

MURAT EMİR (Ankara) - Terbiyeli konuş ya! Bari terbiyeli konuş, sallamak ne ya! Yakışıyor mu?

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Hayır, öyleydi; yarım saatte cevap veren sallar.

MURAT EMİR (Ankara) - Grup Başkan Vekilisiniz, Grup Başkanısınız; kelimeleri doğru seç, sallamak ne? Yakışıyor mu? Şuradaki milletvekillerinden utan ya! Şu milletvekillerinden utan!

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Murat Bey, bir iddianameye yarım saatte cevap veren sallıyordur, okumadan sallıyordur. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MURAT EMİR (Ankara) - Siz bunu hak etmiyorsunuz. Bakar mısınız, Başkanınıza bakın.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Bakın, arkadaşlar, şimdi Özgür Bey bizim Fatih Belediyemize “turp” dedi, Çatalpınar Belediyesine öyle dedi.

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Emeklinin, asgari ücretlinin gazabına uğrayacaksınız.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Bak şimdi, bir şey göstereceğim.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Anlat, anlat(!)

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Recep Bey emekliye ne verecek, bir onu anlat.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Arkadaşlar, iddianamede diyor ki Ali Nuhoglu: “Güllüce Tarıma ait Emirgan’daki her biri 50 milyon dolarlık 3 villayı İmamoğlu İnşaata sadece 15 milyon TL’ye devrettim. Önündeki İBB’ye ait arazi de bu devirden sonra -Emirgan’da 3 tane villa arkadaşlar- 156 milyon TL’ye kamulaştırıldı.” Bakın, ben kimseyi iddia etmiyorum. Şimdi, demin şu yolun 4 milyonluk taşına “organize bir sürü yolsuzluk” diyen Sayın Özgür Özel, her biri 50 milyon dolar değerinde olan bu villaların...

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - 50 milyon dolar kaç para biliyor musun?

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - ...şirket sahibi olarak 15 milyon liraya devrine, önündeki şu arsanın 156 milyon TL’ye kamulaştırılmasına ne diyeceğiz? Bakın, ben hiçbir şey demiyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Sallıyorsun, sallıyorsun Başkan!

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Peki, arkadaşlar, benim okuduğum iddianamede... Ben kimseye haksızlık yapmak istemem. Gerçekten lekelenmeme hakkı ve masumiyet karinesi çok önemlidir, hiç kimseyi iddia etmiyorum.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Anlatırım, sonra böyle, sonra böyle anlatırım bu hususta; çok, çok, çok nazik bir durum gerçekten!

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - İddianamede çok dikkatimi çekti. Sayın Özgür Özel bugün bir kişiden bahsetti, dedi ki... Bir işçi kardeşimizin resmi, “Aylık 73 bin lira alıyor.” dedi. Evet, İBB’de çalışan Harita Mühendisi Yakup Öner ayda 73 bin lira alıyor, ikramiyelerinin de 4’ü azalmış, bir yılda kazanacağı para toplam 850 bin lira olmuş ama ne hikmetse bu arkadaşımız bu maaşla bir yılda Sarıyer’de 30 milyon TL’lik dubleks daire... (AK PARTİ sıralarından “Aa!” sesleri, gürültüler)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Araştıralım, nereden buldun yasanı getirelim, hadi. Nereden buldun yasanı getirelim...

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Bak, tapusu var, tapu var.

BAŞKAN - Sayın Güler...

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Siyasi ahlak yasasını getirelim, yirmi üç yıldır vekillerinizin mal varlıklarını araştıralım.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Arkadaşlar, iddianamede tapu var.

BAŞKAN - Sayın Güler, sözlerinizi tamamlayın.

Buyurun.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Peki, 30 milyon lira daire, kendisine de 15 milyon TL Porsche -bunların kayıtları var- eşinin de 12 milyon liraya Audi Q7; hem MASAK raporunda hem tapu kayıtlarında yer alıyor. Ayrıca, banka hesaplarında 85 milyon lira var. Ben hiçbir şey demiyorum. Bakın, ayda 73 bin lira alan bu harita mühendisi ne yapmış da bunları almış; soru bu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Bütün hesaplar incelensin, hadi buyurun.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - TRT’de yayınlansın.

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Hodri meydan!

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Yayınlansın TRT’de, bunlar cevabını bulsun işte.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Bakın arkadaşlar, şimdi gelelim...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Abdullah Bey, senin ve benim, ikimizin beraber bütün hesapları incelensin; var mısın?

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Peki, gelelim...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Senin ve benim bütün hesaplarımız incelensin, var mısın?

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Hepsini inceleyelim; varım, varım, varım! (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Hadi, getirin imza atın!

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Varım, varım!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Getirin imza atın! Beraber hadi imza atalım, hadi imza atalım.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Varım, varım!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Kanun teklifini verdim, imzalamıyorsunuz.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Hepsine varım!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ya, kanun teklifini verdim, imzalamıyorsunuz.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Bak, şimdi...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Sadece sen ve ben, ikimiz örnek olalım.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Şimdi, Özgür Bey...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Hadi, hadi!

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Bakın, arkadaşlar...

BAŞKAN - Sayın Güler...

Arkadaşlar...

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Özgür Bey dedi ki: “Bütçeler, belediyelerin aynaları...”

BAŞKAN - Sayın Güler, bir saniye... Sayın Güler, lütfen Genel Kurula hitap edin.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Burada olmayan insanlara laf atacağına gelsin biz ikimiz yapalım bu işi.

BAŞKAN - Lütfen Genel Kurula hitap edin.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Hadi, sen ve ben, bütün mal varlıklarımız araştırılsın; hadi, hadi!

OSMAN GÖKÇEK (Ankara) - Gökhan Günaydın, hangi makam arabasıyla geliyorusun? İstanbul Belediyesinin arabasıyla mı geliyorusun?

BAŞKAN - Lütfen, sözlerinizi tamamlayın, buyurun.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - 5393 sayılı Belediye Kanunu gereğince belediyeler ne yapacak? Kendilerine verdiğimiz bir bütçe var değil mi? Ne yapacak bunlar? Bakın arkadaşlar, iki tane husus; ulaşım...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Söz verdin Abdullah Güler, senin ve benim mal varlığımızın araştırılmasına beraber imza atacağız; var mısın, var mısın?

ALİ TAYLAN ÖZTAYLAN (Balıkesir) - Sen sponsorların hesabını ver, konuşma!

OSMAN GÖKÇEK (Ankara) - Ya, sen belediye arabasına biniyorsun. Sen kendine almıyorsun ki belediye arabasına biniyorsun. Eğleniyor muyuz ya? Kornasına basıyor musun arabanın, kornasına? İyi geziyorsun belediye arabalarıyla. Helal olsun! Hadi, hadi!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Hadi sen de gel, sen de atsana! Sen de at da senin de babanın da, o söylediklerinin hepsini ağzına tıkacağım senin! O 400 milyon liralık evi burnundan getireceğim senin!

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Bakın, arkadaşlar, iki başlık, ulaşım ve çevre. Bir, ulaşım. Bütçe ya, ayna ya. 2018 yılı sonunda İstanbul'da bilet fiyatları 2,60 TL, otobüs filosunun yaş ortalaması 5-6, İETT'nin toplam borcu 725 milyon TL, ortalama araç sayısı 3.800, halk otobüsler hariç.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Halka diyecek bir şey bulamayınca anlatın bakalım hikâyeleri.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Peki, 2025'e geldik, hadi bütçe ya...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Ya, siz kendi bütçenizden bahsedin.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Otobüs filosunun yaş ortalaması 12-14'e çıkmış, toplam İETT borcu 34 milyar TL'ye çıkmış, tahmini borç 50 milyar TL'ye çıkmış, bilet fiyatı 35 TL'ye çıkmış; nasıl olmuş bu?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ya, bu asgari ücretlinin durumu ne oldu, hiç anlatmayacak mısın? Memurun, emeklinin, işsizinin durumu ne oldu ya, hiç anlatmayacak mısın? Ne anlatacaksın ya? Yazık, yazık!

TAHSİN OCAKLI (Rize) - 2026 bütçesinden bahset.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Bakın, arkadaşlar, evet, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İSFALT ve BELTUR'un iflas kararı.

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Recep Bey asgari ücretliye, emekliye kaç para zam verecek onu söyle.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - 3 milyar 500 milyon TL sermaye artırımı kararı talep ediyor. Niye? Yazmışlar ki: "Diğer öngörülemeyen nedenlerle..."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Verin, verin, o kadar iftira kolay değil; daha süre verin ki bu iftiralara zamanı olsun, verin.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Daha bütçeden bahsedecek, daha emekliden bahsedecek, süre verin; asgari ücretliden bahsedecek, memurdan bahsedecek, çiftçiden bahsedecek, onları unuttu.

BAŞKAN - Sayın Güler, lütfen sözlerinizi tamamlayın.

Buyurun.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Sayın Özgür Özel TOKİ'ye görev vermişti ya, arkadaşlar...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Süre verin çünkü emekliden bahsetmesi lazım, asgari ücretliden bahsetmesi lazım.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Sayın Özgür Özel, Sındırgı'ya gitmiştiniz ya, TOKİ'ye görev vermiştiniz "Deprem konutlarını izleyeceksiniz." diye. Biz de size...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Vatandaş senden asgari ücrete ilişkin, emeklilere ilişkin bir laf duymak istiyor.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Ya, bir sus be kardeşim ya! Allah Allah!

(AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, bir dakika... Böyle bir müzakere usulü yok, sabaha kadar...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Evet, söyleyin Genel Kurula hitap etsin, böyle bir şey var mı! Bir saattir uyarıyorsunuz!

BAŞKAN - Lütfen susar mısınız. Siz bir sakın olun.

Değerli arkadaşlar, AK PARTİ Grubundan ve CHP Grubundan sakın olmalarını istirham ediyorum.

Sayın konuşmacıdan Genel Kurula hitap etmesini rica ediyorum ve son bir dakikasını başlatıyorum.

Buyurun lütfen.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Ben iddianameye karışmıyorum. İzmir'de yargılananlar, suçlular cezasını alacaktır ama 4 bin kişi var orada mağdur. Bakın, İzmir Bayraklı'da, Çiğli'de ve aynı zamanda Uzundere'de, bakın, kilit vurdunuz.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Yapılıyor, yapılıyor.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Türkiye'nin yüzde 80'i aç!

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Bu konutlar... Sizlerin mağdur ettiği insanlar, 4 bin insan. Eğer bu insanlara kulak veriyorsanız, TOKİ'yi izleyeceğinize yere burayı izleyin, belediyelerinizi izleyin. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; CHP sıralarından gürültüler)

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Emekli maaşları kaç para olacak?

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - İnsanlara söz vermişler "Toplu konut yapacağız." diye, kapılarında kilit var. Bakın, Bayraklı depremi sonrası -ben deprem araştırma komisyonundaydım- İzmir'de teslim edilen konutlarımız. Lütfen, 4 bine yakın insanın mağduriyetini giderin.

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Asgari ücret kaç para olacak, asgari ücret?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Arsa vereceğim dediniz 500 bin kişiye. Nerede arsalar? Paralarını aldınız, nerede arsalar? Devlet bunu yapar mı?

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Anlatacağımız daha çok şey var ama bununla yetiniyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Yüce Genel Kurulu saygıyla selamlarken 2026 bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum ve aynı zamanda emeği geçen arkadaşlarımıza teşekkürlerimi arz ediyorum.

Saygılar sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkan, sayın hatibin grubumuzu...

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Başkanım, bizim konuşmalarımızda birer dakikalık uzatmaları verirken Abdullah Bey ve Efkan Bey’e beşer dakika verdiniz; bu gerçekten adil olmadı.

(AK PARTİ ve CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, şimdiye kadar özellikle grupları adına söz alan arkadaşların hiçbirisinin sözünü kesmedim. Sözünü vaktinde bitiren arkadaşlarımıza, hakikaten onlara bir kez daha teşekkür ediyorum. Bazı arkadaşlarımız, Sayın Özel de aynı şekilde, aynı şekilde AK PARTİ Grubundan söz alan arkadaşlar da vakitlerini aşarak devam ettiler. Lütfen... Her müzakerenin bir sonu var yani siz bir şey söylersiniz, karşıdaki arkadaşlar bir şey söyler, sabaha kadar bu iş bitmez.

Onun için Murat Bey, sizden istirhamım, lütfen bir daha sataşmaya vesile olmayacak... İki dakikalık herhâlde kürsüden istiyorsunuz.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

VI.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

4.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Sivas Milletvekili Abdullah Güler'in 226 sıra sayılı 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 227 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

MURAT EMİR (Ankara) - Biraz önce Genel Kurul olarak ve bizi ekranlarından izleyenler, milletimiz olarak Sayın AKP Grup Başkanının pejoratif, saygısız ve seviyesiz konuşmasına maruz kaldık.

OSMAN GÖKÇEK (Ankara) - Sen mi öğreteceksin?

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) - Sana mı soracağız?

OSMAN GÖKÇEK (Ankara) - Sen kimsenin dostu olma, dostlarına başka türlü davranıyorsun, dostu olma bak!

(AK PARTİ ve CHP sıralarından gürültüler)

MURAT EMİR (Devamla) - Ben bizi izleyenlerden Abdullah Güler adına özür diliyorum. Yirmi üç yıllık bir iktidar gelir, burada bütçesini savunur, bütçesini ama bütçesini savunamayınca, bütçesi tel tel döküldüğü için eline fotoğraflar almış, oradan buradan bir bilgi kırıntılarıyla gelmiş, saygısızca bizim grubumuza saldırmayı deniyor.

OSMAN GÖKÇEK (Ankara) - Allah Allah! Sen kafana göre sallayacaksın, senin mal varlığın ortaya çıkacak...

MURAT EMİR (Devamla) - Bu bir tercih, bu bir tercih. Siz tatmin olduysanız sorun yok ama biz bu saygısızlığı ve seviyesizliği aynen kendisine iade ediyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

İkincisi: Bakın, insanlar cezaevinde, avukatları bile bilmiyorlar burayı. Kendileri izliyorlar mı? Muhtemelen izleyemiyorlar. Buradaki bir kürsüyü birisini bir noktada itham etmek için haksız delillerle kullanmak en önce vicdansızlıktır; bırakın masumiyet karinesini, en önce vicdansızlıktır. Buna hakkınız yok, buna hakkınız yok!

OSMAN GÖKÇEK (Ankara) - Siz her istediğinizi yapacaksınız, sizin adamlarınız... Ertan Yıldız'ı da anlat. Ertan Yıldız'ın ifadelerini de söyle. Bak, Ertan Yıldız neler söyledi, onları da söyle.

MURAT EMİR (Devamla) - “Efendim, İzmir’de konut...” İzmir’deki konutlar teslim edilmeye başlandı bile.

EYYÜP KADİR İNAN (İzmir) - Nerede başladı ya, nerede başladı; İzmir’de konut nerede başladı?

MURAT EMİR (Devamla) - Bakın, siz daha... Esenyurt’taki 10 bin vatandaşımız “Nerede bizim konutumuz?” diye on yıldır Ankara’da dolanıyorlar. Sizin belediye başkanınız vermiş.

OSMAN GÖKÇEK (Ankara) - İmamoğlu’nun sağ kolunun itiraflarını da anlat. Onlara da cevap ver. Niye cevap vermiyorsun?

MURAT EMİR (Devamla) - Gelip burada birilerine saldıracak, böyle kendinizce yarattığınız yalanlara sığınarak haklı çıkamazsınız.

EYYÜP KADİR İNAN (İzmir) - Yalan söylüyorsunuz!

MURAT EMİR (Devamla) - Delikanlı gibi, yiğitçe, yirmi üç yıllık bir iktidarsanız eğer bütçenizi savunun.

OSMAN GÖKÇEK (Ankara) - Bunlar sizin arkadaşlarınız, söyleyenler sizin arkadaşlarınız, kendi arkadaşlarınız.

MURAT EMİR (Devamla) - Enflasyonu, yoksulluğu, işsizliği, yatırımsızlığı, umutsuzluğu, çaresizliği konuşun ona buna saldıracığınıza. Var mı cesaretiniz? (CHP sıralarından alkışlar)

EYYÜP KADİR İNAN (İzmir) - İzmir’de konut monut yok. Yalan söylüyor.

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Ya, adliye soyuyorlar, haberiniz yok, adliye! Adliye savunamıyorsunuz ya!

ABDULLAH GÜLER (Sivas) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Güler, buyurun.

5.- Sivas Milletvekili Abdullah Güler’in, Ankara Milletvekili Murat Emir’in sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

ABDULLAH GÜLER (Sivas) - Değerli arkadaşlar, burada konuşma yapan arkadaşlarımıza ben “Seviyesiz bir konuşma yaptı.” hiçbir zaman demedim, siz de demeyin. Size iade ediyorum bunu Murat Bey. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Herkes derdini anlatır. Ben bir isim anmadım. Sadece Genel Başkanın... Değerli Genel Başkanı, ben biraz bu konularda, şahsi olarak da özel hukukumuzdan dolayı, kendisi içerisinde itham etmedim.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Taklit ettin sadece.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Ben onun yaklaşımı... Bakın arkadaşlar, sınır var. Yaklaşımına dedim ki...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Taklit etme sınırı var değil mi?

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Ben hiçbir isim anmadım. Herkes yargılanacak, cezası varsa olacaktır. Ben karışmam, yargının işine karışmam.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Burada olmayan bir sürü adama bir sürü laf söyledin ya!

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Ama olayları anlatıyorum dedim, olayları; aynı zamanda ayna tuttum. Siz bana ayna tutuyorsunuz ya, bakanlıklarla ilgili, ben de size belediyelerle tutuyorum, bundan sonra da tutmaya devam edeceğim; problem yok, öyle bir şey yok. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Sen ayna mayna tutamazsın, sen aynayı kendine tut.

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Hodri meydan! Geçmiş konuşalım.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Çok korktuk!

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Ben kimseyi itham etmem, öyle nezaket kurallarına uyarım.

İki: Masumiyet karinesi ve kesin mahkûmiyet hükmü olmadan kimseyi herhangi bir şekilde yargılamam, nokta. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 22.19

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 22.32

BAŞKAN: Numan KURTULMUŞ

KÂTİP ÜYELER: Nermin YILDIRIM KARA (Hatay), İshak ŞAN (Adıyaman)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 26'ncı Birleşiminin Altıncı Oturumunu açıyorum.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN

GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/280) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 226) (Devam)

2.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/279), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller; 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2024 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 218 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2024 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2024 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/1191) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 227) (Devam)

BAŞKAN - Önceki oturumda parti grupları adına yapılan görüşmeleri tamamladık.

Şimdi, 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şahısları adına ilk olarak, lehte olmak üzere, Demokratik Sol Parti Genel Başkanı ve İstanbul Milletvekili Sayın Mehmet Önder Aksakal konuşacaktır.

Buyurun Sayın Aksakal.

Süreniz on dakika.

MEHMET ÖNDER AKSAKAL (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Cumhurbaşkanlığı tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde Demokratik Sol Parti olarak görüşlerimizi paylaşmak için söz almış bulunuyorum. Yüce heyetinizi, televizyon ve sosyal medya kanallarından bizleri izleyen aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonunda kırk gün süren kapsamlı çalışmalarda mesai harcayan, emek veren başta Komisyon Başkanımız Sayın Mehmet Muş olmak üzere tüm Komisyon üyelerine ve görüşmelere katılarak katkı sunan milletvekillerimize, Meclisimizin emekçi çalışanlarına teşekkür ederek sözlerime başlamak istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir ülkenin bütçesi sadece gelir-gider kalemlerinin toplamı değildir. Bütçe, bir hükûmetin zihniyetini, önceliklerini ve toplumun geleceğine dair tasavvurunu ortaya koyan en güçlü belgedir. Bugün burada 2026 yılı için önümüze gelen teklifin ülkemizin gerçek sorunlarını çözme kapasitesini, vatandaşın yaşam kalitesine katkısı ve Türkiye'nin kalkınma hedefleriyle uyumunu hep birlikte değerlendirmek zorundayız ancak Demokratik Sol Parti olarak bu konuya bakışımızın

çerçevesini oluşturan ana kriterimizin bir hamaset yöntemi olmayacağını özellikle belirtmek isterim. Yüce Meclisin onayına sunulan belgenin içeriğindeki hedeflerin hayata geçirilebilmesi için uyarı ve önerilerimizi tarihe bir not düşmek adına aziz milletimizin huzurunda ortaya koyma görevimiz var, biz de bunun için buradayız. Yeri geldikçe hep söylemişizdir, eski yönetim anlayışının tortularının mecrasında yeni işleyişi algılamaya ve yorumlamaya kalkarsak elbette toplumsal bir fayda yaratacak sonuca ulaşamayız. Belki bir anlık zaman dilimi içinde siyasi yandaşlarımızın ya da iktidara her hâl ve şart altında muhalefet etmeyi siyaset zannedenlerin duygularını okşamış, onların kabaran yüreklerine bir bardak su serpmiş olabiliriz ama siyaset denilen mekanizmanın esasen bu olmadığı gibi yapay zekâ çağında hiçbir zaman böyle olmayacağını kabullenmek, içselleştirmek, buna göre yeni stratejiler kurgulamak zorundayız.

Değerli milletvekilleri, 2026 bütçesi rakamsal olarak büyümüş görünebilir ancak mesele rakamların büyümesi değil oluşan bu büyüklüğün nasıl paylaştırıldığıdır. Vatandaş hayat pahalılığıyla mücadele ederken bütçede en yüksek artışların faiz ödemelerine ayrıldığını görüyoruz. 2026 yılında faiz giderleri birçok bakanlığın toplam bütçesini geride bırakan bir rakama ulaşmıştır. Bu durum, kamunun kaynaklarının üretime, istihdama ve sosyal desteklere değil borcun maliyetine harcanmaya devam edildiğini açıkça göstermektedir. 2026 yılı bütçesinde yaklaşık 19 trilyon liralık bir harcama öngörülmektedir. Harcamalarda önceki yıla nazaran yüzde 28’lik bir artış söz konusudur. 2026 yılında enflasyon hedefi yüzde 16 olarak öngörülmüş ise de ekonomi yönetimi enflasyon hedefinin çok üzerinde bir harcama bütçesi hazırlayıp vatandaşın da 2026 yılında enflasyonun yüzde 16 olacağına dair ikna olmasını beklemektedir. Açıkçası bu durum da hayat pahalılığının gelecek yıl da yüzde 20’ler civarında gerçekleşeceğinin bir işareti olarak görülmelidir.

Bütçeden yapılacak harcamaların 2,7 trilyon lirası faiz giderlerinden oluşmaktadır. Bütçemizde faiz yükünün bu denli yüksek seyretmesinin en büyük nedeni, enflasyonla mücadelede para ve faiz politikalarının başlıca yöntem olarak belirlenmesi ve yüksek faiz politikasıyla toplam talebin kısılmak istenmesidir. Maliye politikalarıyla yeterince desteklenmeyen ve kamu harcamalarında tasarruf ve kısıntı içermeyen politikalarla enflasyonla mücadelenin yeterince başarıya ulaşmasının güç ve zaman alıcı olduğunu geçmişte gördük, deneyimledik ve bugün yaşıyoruz. 2026 bütçesinde gelir-gider farkı olan açık 2,7 trilyon lira olarak belirlenmiş, açık tutarında 2025’e göre yüzde 40’lık bir artış öngörülmüştür. Öngörülen 2,7 trilyon liralık faiz ödemesi tüm faizin borçlanarak ödeneceğini göstermektedir. 20 Ekim 2025 tarihi itibarıyla borç stoku yaklaşık 13 trilyon liradır. Bu tutar tam iki yıl önce 6 trilyon, dört yıl önce 2 trilyon lira civarındaydı yani iki yılda devletin borcu 2 kat, son 4 yılda ise 6 kat artmış durumdadır. Şüphesiz bu durumun oluşmasında tüm dünyada yaşanan Covid-19 pandemisinin ağır sonuçlarının yansımaları ile Kahramanmaraş merkezli 11 ilimizi yerle bir eden büyük deprem felaketinin yaralarını sarmak için yapılan harcamaların finansmanına dair oluşan yüklerin büyük etkisi bulunmaktadır. Aklı başında ve samimi olan hiç kimse bu gerçeği inkâr edemez.

Tüm bu olumsuzluklara rağmen kamu borç stoku bakımından Türkiye’nin gelişmiş ülkelerden ve karşılaştırma yapılabilecek gelişmekte olan ülkelerden daha iyi bir durumda olduğunu da görüyoruz, bunu da belirtmek durumundayız. Kamu borcunun gayrisafi yurt içi hasılaya oranı Türkiye’de yüzde 38 iken bu kalemin OECD ülkeleri arasında ortalaması yüzde 80 seviyesindedir. Bu elbette takdir edilecek bir başarıdır ancak son dört yıllık trend göz önüne alındığında gelişmelerin ülkemiz açısından iyiye gitmediğini ve bu gidişle vergi gelirlerimizin önemli bir kısmının borç faizi ve anapara ödemelerine gideceğini de söylemek durumundayız. Bu durumun, halkımızın refahı ve güvenliği için ayrılabilir kaynakların faize gitmesine neden olması ve ekonomimizi kısır bir sarmal içine sokması olasıdır.

Bütçe harcamaları içinde faiz giderlerinin bu kadar yüksek olmasının başlıca nedeni bütçe açıkları ve bu açıkları kapatmak için yapılan borçlanmaya ödenen yüksek faizlerdir. Bunu görmek için ekonomist olmaya da gerek yoktur. Bütçe açıklarını kısımadığımız için daha çok borçlanıyoruz, dolayısıyla daha yüksek faiz ödemek zorunda kalıyoruz. Öte yandan, önümüzdeki yılın bütçesinde 2025'e göre yüzde 23'lük bir artışla 14 trilyon lira vergi toplanacağı hesaplanmaktadır. Bu oran da hedeflenen yüzde 16'lık enflasyon beklentisinin üzerindedir. İşin doğrusu, bu hedef yüzde 16'nın çok üzerinde bir enflasyon yaşanması ya da vatandaşın sırtına yeni vergiler konulması durumunda mümkün olabilir. Biz konuya daha iyimser bakıp beklenen vergi geliri artışına ekonomik büyüme ve daha iyi bir vergicilik performansı ile ulaşılacağı umudunu taşımaya devam etmek istiyoruz. Eğer istenirse Demokratik Sol Parti olarak ekonomi kurmaylarımızın da katkılarıyla yöntem ve işlerlik açısından yapılacak yasal çalışmalara teorik desteği sağlayabiliriz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşeceğimiz bütçe kanunu teklifinde para cezası gelirleri hedeflerinde çok yüksek rakamlar oldukça dikkat çekici durumdadır. Buna göre, 2026 yılında para cezalarından tam 389 milyar lira tutarında gelir öngörülmüş olup 2025'teki 245 milyar lira hedefine göre yüzde 54'lük bir yükseliş burada kendini gösteriyor. Bu nedenle, gelecek sene sonu için yüzde 16 olan resmî enflasyon hedefinin çok üzerinde bir idari para cezası kesileceğini ve bundan böyle de idari para cezalarının bütçede anlamlı bir gelir unsuru olarak değerlendirileceğini söylemek mümkündür. Konuyla ilgili çarpıcı bir örneği trafik cezaları üzerinden anlatmak gerekirse, örneğin, 2025 yılı için 55 milyar lira trafik cezası gelir hedefi konulmasına karşın yılın ilk dokuz ayında ocak ile eylül arası kesilen ceza tutarı 90 milyar liraya ulaşmıştır, tahsil edilen ceza tutarı ise 51 milyar lira olmuştur. Kesilen trafik cezası tutarları 2025 yılında İçişleri Bakanlığına tahsis edilen 96 milyar lira bütçeyle neredeyse aynı düzeydedir. Biz bu yaklaşımı son derece hatalı görmekteyiz. Bir devletin kalkınması ve gelişmesi vatandaşının bilerek ya da bilmeyerek işlediği suç ve kabahatlerin karşılığı ödediği maddi cezalarla değil ana kalem üretim sisteminin her koşulda güçlendirilerek elde edilen gelirlerle sağlanabileceğine inanıyoruz. Demokratik Sol Parti olarak bu konudaki tutumumuz nettir, DSP Programı'nın kalkınma için ortaya koyduğu ana tema üretimdir, kalkınma da köyden ve köylüden başlar. Türkiye ne zaman köyden ve tarımsal üretimden uzaklaştırıldıysa işte o tarihten bu yana aynı sıkıntıları ve neticeleri konuşarak bugünlere geldik.

Aynı şeyleri tekrarlamak istemiyoruz ama burada Sayın Cumhurbaşkanımıza bir çağrıda bulunmak istiyorum: Gelin, şu meşhur Büyükşehir Yasası'nı artık tarihin tozlu raflarına kaldıralım; köylerimizi asıl sahiplerine, köylülere geri verelim. 2026 bütçe gerekçelerinde hâlâ daha kentlerin çeperlerinde tarım önerileri sunulmaktadır; bu, doğru değil, tarım köyde ve kırsalda yapılır. Organize tarım bölgesi sayısını artıralım ama kırsalda artıralım. Bunun yanında, yakın yerlerin de organize hayvancılık bölgelerini de ihdas edelim. Aksi takdirde 1 kilo eti 85 liraya yiyebilme ihtimalini sevmeye devam ederiz.

Sizi çok iyi anlıyoruz, bu melun Büyükşehir Yasası'yla köylerde insan kalmadı, kentlere göç etti. Kırsalda yapılan tarımsal üretimin kentlere yani insanın çok olduğu yere götürülmesi de büyük bir nakliye külfeti getiriyor; bu bir sarmaldır, öncelikle bundan kurtulmak zorundayız. İnsanlarımızı köylerine, baba ocaklarına yeniden döndürmek zorundayız; onlara köylerinde kent yaşamının gereklerini sunmak zorundayız. Hiçbir yurttaşımız büyük şehirlerin stresine, travmasına âşık değildir. Bu konuda, uzun yıllara dayalı bir kısım yanlış politikaların etkisiyle herkesin artık kafa yormaya başladığı bir sorunsalımız oluşsa da bunun üstesinden gelmek yine bu Parlamente'ye düşer ve inanıyoruz ki yüce Meclisimiz bu handikapları ortadan kaldıracak tecrübeye sahiptir, çözüm yollarını da açacaktır. Bugün, vatandaşın en temel sorunu enflasyondur. Pazarda, markette, mutfakta yaşanan yangın artık kontrol edilemez bir hâl almıştır. Çalışanların gelirleri, en düşük emekli maaşı artık satın alma gücünü kaybetmiştir. Gençler geleceğe güvenle bakamamaktadır.

Burada bir teşekkür de yapmak isterim Sayın Özgür Özel'e. Biraz önceki konuşmalarında bu konuda bir örnekleme vermişti; Ecevit, Bahçeli ve Yılmaz Hükümeti zamanındaki asgari ücret ile altın fiyatları arasındaki örnekleme yapılmıştı ama o Hükümetin DSP Hükümeti olduğunu da söyleseydiniz daha şık olurdu diye düşünüyorum. En azından toplum bunu böyle algılamak ister.

MURAT EMİR (Ankara) - Herkes biliyor Sayın Aksakal, herkes biliyor.

MEHMET ÖNDER AKSAKAL (Devamla) - Zaten DSP'yi herkes biliyor ama burada da söylemek daha şık olurdu ve Sayın Genel Başkana da yakışır diye düşünüyorum.

Değerli arkadaşlar, oysa burada yüce Mecliste görüşülecek bütçeler enflasyona karşı toplumun en kırılgan kesimlerini korumayı amaçlayan güçlü mekanizmalar içermelidir. Benzer bir tablo sanayi ve teknoloji alanında da karşımıza çıkıyor; AR-GE yatırımlarının payı Türkiye'nin iddialı olması gereken teknoloji ekosistemiyle uyumlu değildir. Dünya yapay zekâ, yeşil dönüşüm, dijital altyapı yatırımlarını artırırken Türkiye'nin bu yarışta geride kalmaması için daha cesur bir bütçe planlamasına da ihtiyaç vardır. Bütçenin en temel unsurlarından biri de sosyal devlet ilkesinin hayata nasıl geçirildiğidir. Sosyal yardımlar artmış gibi görünmesine rağmen milyonlarca vatandaşımızın yaşadığı ekonomik sıkıntıların gerçek boyutu dikkate alındığında, yapılan artışların yeterli olmadığı görülecektir. Bütçenin bir başka önemli yönü de şeffaflıktır; kamu harcamalarının etkinliği, hesap verilebilirlik mekanizmalarının güçlendirilmesi ve israfın önlenmesi konusunda hâlâ ciddi eksiklikler bulunmaktadır. Vatandaş vergisini verirken fedakârlık yapıyor ancak bu vergilerin nereye, nasıl harcadığını sorguladığında net bir cevap alamıyor. Bütçe sadece Cumhurbaşkanının değil bu Meclisin ve milletin hakkıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye büyük bir ülkedir; potansiyeli yüksek, genç ve dinamik bir nüfusun yanında güçlü bir girişimci ruha sahip yatırımcıları ve girişimcileri vardır, yeter ki imkân verilsin. Doğru planlama, adaletli paylaşım ve bilimsel politikalarla bu ülke çok kısa sürede ekonomik ve sosyal açıdan büyük atılımlar gerçekleştirebilir, buna inanıyoruz ancak bunun yolu tüm kesimleri gözetken, üretimi merkeze alan, sosyal devleti güçlendiren bir bütçeden geçmektedir. Bütçeler her yıl için çalışanlara, emeklilere, dar ve sabit gelirli kesimlere, esnafa, sanayiciye, iş arayan gençlere bir umut olmuştur. Bu umut bütçedeki gelirlerin artmasıyla artar, giderlerin artmasıyla azalır; olması gereken denk bütçe ve tam istihdamdır. Siyasi partilerin mevcut anayasal sistem içerisinde öngörülen bütçelere teori ve pratikte katkı sağlamasının övmekten ya da eleştirmekten daha çok büyük anlam taşıyacağı aşikârdır. Biz doğruları desteklerken yanlış ve eksikliklere de tüm gücümüzle katkı sunarak halkın ve ülkenin çıkarlarına hizmet etmeyi makul siyaset olarak tanımlıyoruz ve 2026 yılı bütçesinin milletimizin refahına, ülkemizin birliğine ve demokrasimizin güçlenmesine katkı sunmasını temenni ediyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayınız, buyurun.

MEHMET ÖNDER AKSAKAL (Devamla) - Demokratik Sol Parti olarak 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'ne "kabul" oyu vereceğimizi de belirterek Genel Kurulu ve bizleri izleyen aziz milletimizi bir kez daha saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Şimdi yürütme adına Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Cevdet Yılmaz konuşacaktır.

Sayın Yılmaz, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz altmış dakika.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisimizin Genel Kurulunu ve ekranları başında bütçe görüşmelerini takip eden aziz milletimizi bir kez daha saygıyla, muhabbetle selamlıyorum.

Yine, sözlerimin başında, bugün İstanbul'da düzenlenen bir operasyon esnasında şehit düşen polis memurumuz Emre Albayrak'a ve tüm şehitlerimize Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum.

2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi kapsamında gün boyu yoğun ve verimli görüşmeler gerçekleştirildi, zaman zaman demokrasinin gereği hararetili tartışmalar da yaşandı elbette. Kıymetli görüş ve değerlendirmeleriyle katkı sağlayan tüm milletvekillerine gönülden teşekkür ediyorum. Ben de burada ifade edilen hususlarla ilgili bazı yorumlarda, değerlendirmelerde bulunacağım.

Birincisi, Sayın Genel Başkan, diğer bazı arkadaşlarımız bütçenin anlamı üzerinde durdular. Bütçe gerçekten son derece önemli, bütçe hakkı önemli. Sadece rakamlardan ibaret değil bütçe tartışması. Bütçeler vesilesiyle aslında bir ülkenin bütün politikaları tartışılıyor, dünya değerlendiriliyor, Türkiye değerlendiriliyor. Dolayısıyla bu görüşmeleri çok kıymetli bulduğumuzu ve bunlardan yürütme olarak da mutlaka istifade etmeye çalışacağımızı bir kez daha ifade etmek istiyorum. Ancak şunun da altını çizmek isterim: Bütçeler, elbette bütçe hakkı nihai olarak Meclisimizindir. Nitekim nihai olarak burada Meclisimiz kabul edecektir veya reddedecektir veya değiştirecektir ancak bütçelerin özel bir durumunun olduğunu da görmemiz lazım. Bütçeler aynı zamanda yürütmenin halka söz verdiği hususlarda icraat yapabilmelerinde temel araç niteliğindedir. Meclisimiz elbette yasama alanında millî iradenin tecelligâhıdır, yürütme alanında millî iradenin yansıması ise cumhurbaşkanlarıdır bizim mevcut sistemimizde, doğrudan halk tarafından seçilen cumhurbaşkanlarıdır. Yeni sistemimizde de yürütmenin kanun teklif etme hakkı yok, biliyorsunuz ama bir tane istisna koymuş Anayasa'mız, o da bütçeyle ilgili, "Bütçesini Cumhurbaşkanı Meclise teklif eder." demiş. Bunu herhâlde rastgele yapmadı Anayasa.

MURAT EMİR (Ankara) - Bütün yasaları yürütme getiriyor Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, bütün yasalar yürütmeden geliyor.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Çünkü bütçeler yürütmenin halka verdiği sözlerin yerine getirilmesi açısından temel dokümanlardır. Aslında, bütün dünyada da bu böyle, bize özgü değil. Bazı arkadaşlarımız, özellikle muhalefetten arkadaşlarımız eleştirdiler, "Hiçbir şey değişmiyor. İşte, bütçelerde bizim istediğimiz gibi değişiklikler olmuyor." dediler. Bu, Türkiye'ye özgü bir durum değil. Bütün demokrasilerde yürütme organı, eğer Mecliste belli bir çoğunluğu, grubu varsa bütçesini belli bir iç tutarlılıkla, belli bir çerçeve içinde hazırlar; zaman zaman belli değişiklikler olur ama çok köklü değişiklikler dünyanın hiçbir yerinde de olmaz. Bütçeler genel itibarıyla, rakamsal boyutu itibarıyla belli bir tutarlılık içinde meclislerde tartışılırlar. Aslanan, bu tartışmalarda politikaları tartışmaktır, ülkenin geleceğine ilişkin hem makroekonomik anlamda hem de sektörel anlamda fikirler ortaya koymaktır. Bunlar şüphesiz ülkenin geleceği adına kazanımlardır. Bu anlamda "Bütçe görüşmelerinde boş yere tartışıyoruz." gibi bir düşünceye kesinlikle katılmadığımı buradan ifade etmek isterim. Bu tartışmalar milletimizin de dikkatle takip ettiği tartışmalardır, kıymetli tartışmalardır. İş sadece rakamsal değişikliklere indirgemeden bütçenin, bütçe hakkının önemini altını bir kez daha çizmek istiyorum.

Diğer taraftan, sanki "Bütçeler yıl içinde yürütme tarafından istenildiği gibi değiştiriliyor." gibi bir eleştiri yapıldı; onunla ilgili de şunu söylemek isterim: Anayasa Mahkememizin son yıllarda kararları oldu, biliyorsunuz, geçmişte daha esneklikler vardı ama şu anda bütçe tavanını aşamıyorsunuz artık. Bütçe tavanını, harcama limitini aştığınız anda Meclise tekrar gelip Meclisimizin onayını almanız gerekiyor; yeni düzenlemeler bu şekilde. Sadece şu hakkı vermiş Anayasa, yasalarımız: Yıl içinde kurumlar arası aktarma hakkı var, ödeneği bir bakanlıktan diğerine, bir faaliyetten diğerine aktarma hakkı var. Orayı da kısıtlamış, yüzde 10 gibi bir limitle; o yüzde 10'u aşamıyorsunuz, bütçenin yüzde 10'u kadar aktarma hakkınız var. Bu da çok anlamlı çünkü uygulamayı yaparken bazen beklenmedik hadiseler olabilir; bir

proje hızlı gidebilir, diğeri yavaş gidebilir. Belli oranda idareye esneklik verilmesi bütçenin iyi uygulanması anlamında önemlidir ama bu da limitsiz değil, yüzde 10 limit var. Geçen yıl bu limitin yüzde 5'ini sadece idare kullanılmış yani üst limite kadar da çıkmamış, yüzde 5'i kadar bütçe içinde aktarmalar yapmış; bu yıl da aşağı yukarı benzer bir gerçekleşme olmasını bekliyoruz.

Bütçeyle ilgili, bütçedeki oranlarla ilgili epeyce değerlendirmeler yapıldı, mutlak rakamlar söylendi. Özellikle bütçe açığı ifade edilirken, faiz tutarı ifade edilirken, vergiler ifade edilirken genelde nominal rakamları söyledi muhalefetten arkadaşlarımız ama burada teknik olarak bir şeyi hatırlatmak isterim: Nominal rakamlar değil önemli olan oranlardır çünkü millî geliriniz de yükseliyor, farklılaşıyor. Dolayısıyla bir rakamın iyiye mi gittiği, kötüye mi gittiği noktasında yapılacak yorumlarda nominal mutlak rakamlar yerine millî gelire oranla bu hususların ifade edilmesi çok daha sağlıklı olacaktır. Bakın, 2024 yılında toplam millî gelirimiz 44,6 trilyon olmuş, 2025'te bu 62,2 trilyon olmuş, 2026'da 77,3 trilyon olmuş. Dolayısıyla açığı oranladığınız zaman mutlak olarak artıyor olabilir ama millî gelire oranla baktığımızda düşüyordur. Önemli olan, aslolan, ekonomik olarak anlamlı olan bu tür değerlerin millî gelire oranıdır. Dolayısıyla bunun da altını tekrar çizmek isterim. Faizlerde, evet, bir artış var. Bir taraftan bu nominal gelişmeler nedeniyle, diğer taraftan da deprem gibi çok ağır bir yükü bu ülke kaldırdı. İki buçuk yılda aşağı yukarı 90 milyar dolar ekstra bir harcamayla karşı karşıya kaldık. Bunu da tabii ki bütçe çerçevesi içinde çözmeye çalışırken borçlanma arttı, bunun getirdiği bir faiz artışı oldu ancak önümüzdeki dönem giderek bu yükün azaldığını, dolayısıyla borçlanma ihtiyacının düştüğünü, dolayısıyla faiz yükünün de orta vadede düşeceğini buradan ifade etmek isterim.

Değerli arkadaşlar, dünya ve bölgeyle ilgili bazı değerlendirmeleri ilk konuşmamda da yapmıştım. Gerçekten farklı bir dönemden geçiyoruz. Eski düzenin dağıldığını; kurallara, kurumlara olan güvenin giderek zayıfladığını; hem ekonomik hem siyasi anlamda dünyada bir dönüşüm yaşandığını görüyoruz. Gazze'de bunu gördük; Gazze'de uluslararası hukuku, insani hukuku hiçe sayan zulümler gördük. Ekonomi alanında da bunu görüyoruz. Ülkeler tek taraflı olarak; Dünya Ticaret Örgütünün kurallarına bakmadan, geçmişteki birtakım teamüllere aldırmandan tek yönlü kararlar almaya başladılar. Dolayısıyla kuralların, kurumların yıprandığı, çatışmaların arttığı; bireysel çıkarların, ülkelerin tekil çıkarlarının çok daha fazla ön plana çıktığı; bir taraftan da yeni teknolojilerle, işte, yapay zekâdan diğer alanlara varıncaya kadar değişimin hızlandığı bir dünyadayız. Bölgemizde de aynı şeyler geçerli. Bölgemizdeki emperyalist birtakım tasarımlardan, faaliyetlerden etnik ve mezhebî temelde bölgemizi, fay hatlarımızı zayıflatmaya, çatıştırma oluşturmaya çalışan güçler olduğunu görüyoruz. Yine, bölgemizdeki zayıf devlet yapılarının oluşturduğu riskleri görüyoruz. Bütün bu dünya ve bölge şartlarında değerlendirmelerimizi yapmak durumundayız. Bu anlamda şu hususun altını özellikle çizmek isterim: Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi; bakın, Türkiye'nin bu sisteme geçmiş olması bu yaşadığımız konjonktürde son derece anlamlıdır. Çok daha önemli bir şekilde altını çizmemiz gerekiyor. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine iyi ki geçmişiz, iyi ki çok tecrübeli ve dirayetli bir liderle küresel ve bölgesel fırtınalı bir dönemde yaşıyoruz; bunun altını çizmek isterim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) İyi ki Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi var, iyi ki Recep Tayyip Erdoğan var. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Çünkü bu süreç, şu an içinden geçtiğimiz süreç risklerin yükseldiği, istikrarın eskisinden daha önemli hâle geldiği; hızlı, etkili icranın çok daha önemli hâle geldiği bir dönem.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Bu ekonomik krizi kim yarattı ya! Bu iktisadi krizi kim yarattı, kim!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Bunu biz pandemide gördük; pandemide bir koalisyon yapısı olsaydı, herkes bir tarafa çekseydi Türkiye pandemi sürecini bu kadar iyi yönetebilir miydi? Bunu depremde gördük, Türkiye depremde birbirinden farklı fikirleri olan bir yönetim yapısına sahip olsaydı depremin yaralarını bu kadar hızlı sarabilir miydik? Bunu ekonomide gördük, Türkiye ekonomi politikalarını farklı bir yapılanma içinde bu kadar güçlü bir şekilde hayata geçirebilir miydi? Bunu jeopolitik gelişmelerde gördük; bölgemizdeki hususlarda, terörsüz Türkiye’den bölgemizdeki meselelere, jeopolitik gerilimlere varıncaya kadar, böyle bir hükümet modelimiz olmasa bu kadar etkili politikalar geliştirebilir miydik? Bunu sizlerin ve milletimizin takdirine bırakıyorum. Dolayısıyla Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi Türkiye için özellikle içinden geçtiğimiz dönemde son derece kıymetlidir. Tabii ki bu, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin iyileştirilemeyeceği, geliştirilemeyeceği anlamına da kesinlikle gelmemektedir. Her sistem gibi Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi de iyileştirmeye, geliştirmeye açık bir sistemdir; yapısında, tabiatında bu var çünkü birçok hususu kanun olmadan da düzenleme hakkı getirmektedir. Niye böyle bir hak vermiş Anayasa? İdare daha hızlı hareket edip kendisini yeni koşullara uyarlasın diye. Dolayısıyla önümüzdeki dönemde Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin yaşanan tecrübeler ışığında, birikimler ışığında geliştirilmesi, iyileştirilmesi her zaman mümkündür. Bu noktada da müsaadenizle muhalefete bir eleştiride bulunmak istiyorum. Bir taraftan, bu sistemin iyileştirilmesini siz de talep ediyorsunuz ama bir taraftan da bu sistemi iyileştirecek anayasal çalışmalarda “Biz yokuz.” diyorsunuz; ben bunu bir tutarsızlık olarak görüyorum.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) - Öyle bir şey demiyoruz, değiştirmek istiyoruz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Eğer gerçekten bu sistemi iyileştirmek istiyorsanız, geliştirmek istiyorsanız gelin, yeni anayasayı çalışalım; gelin, hep birlikte bu ülkenin geleceğine dair çok daha güçlü bir çerçeve oluşturalım.

MURAT EMİR (Ankara) - Gelin, Anayasa’ya uyun; Anayasa’ya uyun önce, niye uymuyorsunuz?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Biz AK PARTİ olarak bu konuları çalışıyoruz, Milliyetçi Hareket Partisi zaten yeni teklifini hazırladı.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Geliştirmek değil değiştirmek istiyoruz Sayın Başkan, değiştirmek istiyoruz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - O da ayrı bir şey, ona da saygımız var tabii, farklı düşünebilirsiniz ama ben şunu söylüyorum: Bu sistemi iyileştirmek, geliştirmek için...

MURAT EMİR (Ankara) - Önce Anayasa’ya uyacaksınız, Anayasa’ya!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - ...partilerin, grupların bir araya gelip ortak akılla -böyle ön yargılarla, baştan sıkılmış yumruklarla değil- açık fikirlilikle alternatifleri ortaya koyarak; her birinin artısını, eksisini, analizini yaparak tartışmamız lazım; demokrasi dediğimiz bu, tartışmadan doğruyu bulamayız, konuşmadan doğruyu bulamayız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Dolayısıyla dışlayıcı yaklaşımların ben hiçbir şekilde ülkemize fayda getirmediğini vurgulamak istiyorum. Bu sistem doğru bir sistem ve iyileştirilmeye açık bir sistem, tekrar vurguluyorum.

“Cumhurbaşkanı niye burada yok? Niye Cumhurbaşkanı Yardımcısı...” Ona Abdullah Bey cevap verdi ama İç Tüzük’ümüzde bu husus çok açık, nasıl olacağı.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Daha önemli işleri vardır tabii(!) Meclis ne ki, Meclis ne ki!

CUMHURBAŞKANI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Sonuçta bir hukuk devletiyiz, orada çok açık bir şekilde bu işin nasıl olduğu söyleniyor.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Daha önemli işleri vardır tabii(!) Meclis bir şey değil işte!

CUMHURBAŞKANI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Eğer farklı bir şey isteniyorsa İç Tüzük'ün değiştirilmesi lazım.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Senin teati ederek getirdiğin sistem böyle sistem. İşte, bu sistemi savunuyorsun; işte, bu sistemi savunuyorsun!

CUMHURBAŞKANI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Bu İç Tüzük çerçevesinde, bu Anayasa çerçevesinde mevcut hukuk neyse; Anayasa'mız, İç Tüzük'ümüz, kanunlarımız neyse biz ona göre hareket ediyoruz, kendi keyfimize göre hareket etmiyoruz. Dolayısıyla bunu da ben bir kez daha vurgulamak isterim.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ha, ona göre(!) O İç Tüzük'ü de sen yazıyorsun, o kanunu da sen yapıyorsun, o Meclisin içini de sen boşaltıyorsun!

CUMHURBAŞKANI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Cumhurbaşkanlığı bütçesi ve örtülü ödenek konusunda da bazı eleştiriler oldu. Gerçi Cumhurbaşkanlığının ayrıca bir bütçesi olacak, orada daha detayına girebiliriz. Bu noktada, sadece özetle şunu söyleyebilirim: Cumhurbaşkanlığının bütçedeki payı binde 1,1 civarında. Geçmişte Cumhurbaşkanlığının yaptığı işlevi 2 kurum yapıyordu, Cumhurbaşkanlığı ve Başbakanlık; onların bütçeden aldığı pay aşağı yukarı bunun 3 katı kadardı. Dolayısıyla "Cumhurbaşkanlığı sistemi geldi, Cumhurbaşkanlığı çok kaynak sarf ediyor." yaklaşımı da kesinlikle rakamlarla teyit edilen bir yaklaşım değil. Kaldı ki Cumhurbaşkanlığı bütçesinin yarıya yakını barışa hizmet anlamında yurt dışındaki askerlerimize gönderdiğimiz ödeneklerden, başka kurumlara transfer ettiğimiz ödeneklerden oluşuyor. Bir taraftan da dünyanın 3'üncü kütüphanesi olan Millet Kütüphanemize yaptığımız harcamalar da bu bütçenin içinde yer alıyor. Dolayısıyla "Çok masraflı bir sistem oluştu, Cumhurbaşkanlığı sistemi çok daha fazla para tüketiyor." yaklaşımı da rakamlarla teyit edilmeyen doğru bir yaklaşım değil.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Yok, yok, hiç para tüketmiyor, hiç, hiç; evet, evet(!) Rakamlarla teyit edilmiyor tabii, rakamlarla aran bozuk olunca öyle görünüyordur oradan! Rakamlarla teyit edilmemiş!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Örtülü ödenekle ilgili de yine, birtakım fikirler ortaya konuldu. Değerli arkadaşlar, orada da limit, limitler kanunlarla açıkça belirlenmiştir. Binde 10'u gibi hatırlıyorum, yanılıyor olabilirim; o limitin çok çok altında bir oranda örtülü ödenek harcanıyor, hiçbir şekilde o limitler aşılmıyor.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - O da rakamlarla teyit edilmiyor, doğru!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Dediğim gibi, Türkiye bir hukuk devleti, kuralların olduğu bir devlet ve bu kuralların içinde harcamalarımızı gerçekleştiriyoruz.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Kim denetliyor acaba orayı, kim denetliyor? Kuralların içinde kim denetliyor orayı? Nasıl bir demokrasi ki bu, denetlenmeyen paralar ortada ha!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yirmi üç yıldır iktidardayız, 24'üncü bütçemizi hazırladık, bu herkese nasip olmaz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Gerçekten, aziz milletimize yürekten teşekkür ediyoruz. Bu, rastgele de olmaz yani bu millet bir hükûmete, bir ittifaka 24'üncü bütçesini kullanma hakkını, onurunu yaşıyorsa bunu rastgele yapmaz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Performansına bakar, yaptığına bakar ve çok şükür bu tabloyla karşı karşıyayız.

Bunu niye yaptı millet? Bunu bence herkesin bir sorgulaması lazım çünkü millet yapılanları görüyor, gelişmeleri görüyor, Türkiye'nin yirmi üç yılda neleri başardığını, nereden nereye geldiğini çok iyi ölçüyor. Ha, içinden geçtiğimiz süreçte, yaşanan sıkıntıları, sorunları da elbette görüyor, bunları kimin çözeceğini de elbette görüyor. Dolayısıyla son yirmi üç yılda çok büyük başarıları imza attık. Bir defa, Türkiye'nin altyapısı muazzam oranda dönüştü; yollarla, demir yollarıyla, köprülerle, tünellerle, yeni hastanelerle, okullarla, üniversitelerle, kırsala götürülen hizmetlerle, şehirlerde yapılan toplu konutlarla, altyapılarla sayısız hizmet yapıldı. Dolayısıyla Türkiye'nin fiziki altyapısında muazzam bir değişim oldu, beşerî sermayesine büyük yatırımlar yapıldı. Bunun da ötesinde, bakın, bütün bu ekonomik, fiziki başarıların ötesinde, Türkiye normal bir demokrasiye dönüştü, vesayetçi bir yapıdan normal bir demokrasiye geçiş yaptı. Bunun kıymetini çok iyi bilmemiz lazım.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ne demokrasisi? Halkın seçtiği belediye başkanları ne olacak Sayın Başkan?

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Saray vesayeti var.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Halkın seçtiği temsilciler Meclise geliyorlardı, birçok tartışma yapılıyordu ama halkın seçmediği, yürütmeye ve yasamada olmayan birtakım güçler “Biz biliriz, halkın temsilcileri bilmez.” diyorlardı, engeller koyuyorlardı, kısıtlar koyuyorlardı. Bunların örneklerini hepimiz hatırlıyoruz. Özgürlüklerde büyük sıkıntılar vardı; başörtü meselesinden ana dilin kullanımına, Alevi vatandaşlarımızın sorunlarına varıncaya kadar, tartışılmıyor, tabu hâlindeydi bunlar. Bugün tabu hâlinde çıkmış durumdadır. Bunlar da kendiliğinden olmadı. Bir demokratikleşme süreci yaşandı Türkiye’de; hem demokraside hem kalkınmada, kim ne derse desin, Türkiye çok daha önemli bir noktaya, ileri bir noktaya gelmiş durumda.

Bu, sorunlarımız olmadığı anlamına gelmiyor, tekrar ediyorum. Uzun yıllar kalkınmayla uğraşmış bir arkadaşınız olarak şunu altını çizerek söylemek istiyorum: “Kalkınma” demek, sorunların bittiği bir noktaya gelmek demek değil, daha “elementer” daha basit sorunları çözüp daha karmaşık sorunlarla uğraşır hâle gelmek demek. İlerleme dediğimiz şey bu. Kıyamete kadar sorunlar olmaya devam edecek, sorunlarla uğraşmaya devam edeceğiz ama önemli olan sorunların niteliğidir. Daha niteliksiz sorunlardan, daha temel sorunlardan daha karmaşık sorunlara geçiş önemli olan ve Türkiye bunu başarmıştır. Ekonomik rakamlarla daha somut görüyoruz bunu. Son yirmi üç yılda dünya ekonomisi yıllık ortalama yüzde 3,5 büyümüş. Ya “Halep oradaysa arşın burada.” diye bir söz var, ortalama büyümesi dünyanın yüzde 3,5. Türkiye ne kadar büyümüş bu yirmi üç yılda? 5,4 büyümüş; dünya ortalamasından her yıl, her yıl 1,9 puan daha fazla büyümüş. Ben soruyorum şimdi: Bu başarı değilse nedir? Bu performans değilse performans nedir? (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bunu Türkiye başarmış, 3.600 dolardan bugün 17 bin dolarları aşan kişi başına gelire ulaşılmış. 238 milyar dolardan 1,5 trilyon doları aşan bir büyüklüğe gelmişiz. Bu başarı değilse başarı nedir? Ben sormak istiyorum gerçekten. Alt orta gelir grubunda bir ülkeyken Türkiye üst orta gelir grubuna çıkmış, burada kalıcı hâle gelmiş, şimdi de yüksek gelire geçişin eşiğinde; bu yıl itibarıyla de bu eşiği aşacağız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bu eşiği aşmak ne demek? Daha yüksek bir kalkınma, daha ileri bir demokrasi demek, kurumların gelişmesi demek, teknolojiye daha yeni hamleler demek.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Madem kalkınıyor, emekliler niye aç, asgari ücretliler niye aç?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - 30 milyon insan açlık sınırının altında yaşıyor, 30 milyon! 30 milyon insan açlık sınırının altında yaşıyor. Andersen’den masallar!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Adalet sisteminden eğitime, sağlığa, her alanda daha yüksek kalkınma standartları demek. Bunu da başaracağız.

Bu noktada Sayın Genel Başkana da bir eleştiri yapmak isterim müsaadesiyle.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - 30 milyon insan açlık sınırının altında yaşıyor, tam 30 milyon!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Şimdi, “Cumhuriyet Halk Partisi kurucu parti.” diyorsunuz, tamam. Bakın, çok partili bir sistemdeyiz -demokratik anlayış anlamında söylüyorum- bu çok partili sistemde partiler arası hiyerarşi kurulamaz; bütün partiler demokratik hayatın asli unsurlarıdır, hepsi kıymetlidir, hepsi de demokratik olarak aynı statüdedir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Çok partili düzendeki yapı ile tek partili dönemi mukayese etmenizi ben doğru bulmuyorum. Bugün “Biz kurucu partiyiz, devletin sahibiyiz.” gibi bir imaj oluşturacak bir söylemin demokratik olmadığını, partiler arası hiyerarşi oluşturduğunun, bunun da yanlış olduğunun, bütün partilerin bu demokratik düzenin asli unsurları olduğunun altını özellikle çizmek istiyorum. Eminim siz de bu anlamda söylememişsinizdir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Sen ne anladın acaba Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı? Acaba ne anladın sen Cumhurbaşkanı Yardımcısı?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Siz hâla anlayamadınız.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Değerli arkadaşlar, ekonomi politikalarıyla ilgili bir süreklilik olduğunu da ifade etmek isterim.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Doğru, emekliler sürekli aç!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Bizim şöyle bir anlayışımız var AK PARTİ olarak, Cumhur İttifakı olarak: İlkelerimiz değişmez, prensiplerimiz değişmez ancak günün koşullarına göre politikalarımız elbette değişir. Bunun değişmemesi, değişim varken sizin politikalarınızı günün şartlarına uyarlamamanız eleştirilmeli, değişim değil değişmemek eleştirilmeli. Dolayısıyla bizim ilkelerimiz, prensiplerimiz tabii ki sabittir ama politikalarımız günün şartlarına, dünyanın, ülkenin ihtiyaçlarına göre elbette değişecektir. Pandemi döneminde uyguladığınız ekonomik politika ile pandemi sonrası uyguladığınız politika aynı olabilir mi? “Bunları aynı şekilde devam ettirin.” diyebilir misiniz? Bu, doğru olmaz. Pandemi döneminin gündemi neydi? Tezgâhı dağıtmamak, reel ekonomiyi sağlam tutmak, üretim kapasitenizi geliştirmek tarımda, sanayide ve Türkiye bunu başardı. Az önce rakamsal olarak da söyledim, dünya pandemi öncesine göre 100 birimken 115’e çıktı kapasite olarak, üretim kapasitesi olarak, Türkiye 100 birimden 130 birime yükseldi; bu bir güçtür, bir kapasitedir ve bunu Türkiye başardı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Hakkını verin emekçilerin.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Pandemi sonrası dönemde ise bu artırdığımız kapasiteyi korumak, geliştirmek ve finansal piyasalarda istikrarı sağlamak öncelikli hâle geldi, enflasyon öncelikli hâle geldi. Dolayısıyla biz, farklı dönemlerde o dönemin ihtiyacına göre politika yapıyoruz ama yirmi üç yılımızın hepsi bizimdir, hepsine sahip çıkıyoruz ve hepsini bir çizgi üzerinde, belli prensipler üzerinde ortak bir yaklaşımın sonucu olarak görüyoruz ancak dönemsel değişimleri de yapmaktan çekinmiyoruz. Dolayısıyla o gün kapasiteyi korumak, geliştirmek önemliydi; bugün finansal istikrarı sağlamak, enflasyonu düşürmek birinci önceliğimiz. Ve bunu yaparken büyümemizi de koruyoruz; bakın, bu iddialı bir şey, kolay bir iş değil. Kolay bir iş değil hem enflasyonu düşürüp hem büyümeyi sürdürmek hem istihdamı korumak. Yoksa, sadece enflasyonu düşürelim desek belki bunu bir yılda da yaparız ama her tarafı kırıp dökeriz o zaman. Dolayısıyla enflasyonu düşürürken diğer sosyal dengelerimizi de korumak,

gözetmek durumundayız ve bunu aşamalı bir şekilde başarıyoruz. Geçen yılın ortalarında yüzde 75’leri aşan enflasyon, bugün yüzde 31’e gelmiş durumda, gelecek yılın sonunda “Yüzde 20’nin altı.” diyoruz, sonra da “Tek haneli rakamlar.” diyoruz; giderek daha istikrarlı hâle geliyor. Temel mallarda zaten yüzde 20’nin altına düştük ama hizmetlerde bir katılık var, o da kırılmaya başladı. Dolayısıyla bu programımızın meyvelerini 2026’da daha fazla alacağız. Bazı sektörlerimizin bundan etkilendiğini, sıkıntılar yaşadığını da elbette görüyoruz; reel sektörde her ortamda bir araya geliyor, istişare ediyoruz. Daha geçen gün TOBB’daydım, gün boyunca, gece geç saatlere kadar reel sektör temsilcileriyle konuştum, onları dinledik bakan yardımcılarımız, bürokratlarımızla birlikte. Özellikle emek yoğun sektörlerin yaşadıkları sorunların elbette farkındayız, buna dönük bazı programlar da geliştirmiş durumdayız, bunları güçlendirerek devam ettireceğiz.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Afrika’ya kaçtı yarısı.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Burada da gördüğümüz iki temel çıkış var, bir tanesi makro politika; enflasyonu düşürme, düşen enflasyonla birlikte finansal maliyetleri de aşağıya çekme. Bunu yaşayacağız, yaşamaya başladık, bu döngüye girdik, bunun devamı gelecek. Dolayısıyla makro düzeyde enflasyonun düşüşüyle birlikte finans maliyetlerinin aşağıya doğru gittiğini hep birlikte göreceğiz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Kaç sene lazım?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Ama bununla yetinmiyoruz, bir taraftan da seçici finansal enstrümanlar geliştirdik yani genel programımızı bozmayacak şekilde, belli gruplara, daha sıkıntı yaşayan kesimlere dönük seçici finansal enstrümanları da devreye alıyoruz. Nitekim, “YTAK” diye bir mekanizmamız var, 500 milyar ayırdık, iki yılı ödemesiz, on yıl vadeli; düşük faizli kredilerle yüksek teknolojiye yatırımları, cari açığımızı düşürecek, yapısal olarak iyileştirme sağlayacak yatırımları destekliyoruz. İmalatçı ihracatçılarımıza çok daha uygun faizlerle kredi veriyoruz, yüzde 25’in altına geldi o faizler. Genel faiz oranıyla hareket etmiyoruz orada. Yine, esnafımızın yüzde 50 faizini devlet olarak biz sübvans ediyoruz, çiftçimizin yüzde 70 faizini devlet olarak biz finanse ediyoruz. Buna benzer seçici finansal enstrümanlarla bu süreci yine sürdürüyoruz.

Dolayısıyla değerli arkadaşlar, bu programın başarısı da ortada. Büyümemiz devam ediyor, dünya ortalamasının hâlâ üstündeyiz. İstihdamımız, işsizlik rakamımız ortada, otuz aydır tek haneli. Cari açığımız son derece olumlu bir noktada; 1,4 diyoruz, muhtemelen onun da altında gelebilir. Dolayısıyla dış finansmana ihtiyacımız azalmış durumda. Sabahki konuşmamda bahsettim, birçok finansal göstergemiz; ister rezervlere bakın, ister CDS’e bakın, ister Hazinesin borçlanma faizlerine bakın, birçok finansal göstergede bugün çok daha iyi bir noktadayız.

Ha, gelecek, bunu yeterli görüyor muyuz? Elbette görmüyoruz, bir istikamet var ama daha iyiye doğru gidiyoruz, programımızın ana çerçevesinin doğru olduğunu görüyoruz, istikametimizin doğru olduğunu görüyoruz. Bazen program dışı faktörler, kontrol edemediğimiz içsel ve dışsal faktörler programı olumlu veya olumsuz etkileyebilir; bütün programlar için bu geçerli. Fakat burada da şunun altını çizmek isterim: Aslolan programdır, programınız doğruysa, istikametiniz doğruysa bu dışsal faktörler geçici etkiler yapar, bir süre sonra tekrar normal rayına girer programınız. Biz de kararlı bir şekilde programımızı uyguluyoruz ve bugün geldiğimiz noktada programın çalıştığını, sonuçlar ürettiğini, 2026’da bu sonuçların çok daha belirgin bir şekilde ortaya çıkacağını çok rahatlıkla ifade edebilirim. Ha, bazen bir hedefe ulaşmanız bir ay, iki ay gecikebilir, bazı hedeflere biraz daha erken ulaşabilirsiniz ama istikametimiz doğru yöndedir; programımız çalışmaktadır, sonuç üretmektedir, bunları çok daha belirgin bir şekilde önümüzdeki dönemde hep birlikte göreceğiz.

Değerli arkadaşlar, dünya da gelecek yıl bizim için daha elverişli şartlar oluşturuyor. 2026 önemli bir yıl; bir taraftan ticaret ortaklarımızla daha iyi bir perspektif, yani geçmişin üstünde değil ama bugün yaşadığımıza göre daha olumlu bir perspektif bekliyoruz. Petrol başta olmak üzere emtia fiyatları ılımlı gidiyor, finansal piyasalarda normalleşme ve dünyadaki faiz oranlarının düşüşü gelişmekte olan ülkelere fon akımını destekleyici mahiyette olacak. Yine, ümit ediyoruz ki bölgemizde de çatışmalar daha da azalacak. Özellikle Ukrayna-Rusya meselesi, Orta Doğu'daki birtakım çatışmalar, bunların azalması da ekonomik anlamda daha güçlü bir perspektif sunacak.

Türkiye'ye baktığımızda ise deprem harcamalarının giderek azalıyor olması, ekonomik programımızın sonuçlarının belirginleşmesi, ülke içi finansal koşulların iyileşmesi, yine, yapısal dönüşümler; Sayın Cumhurbaşkanımız çok açık ifade etti, 2026 yılı Türkiye Yüzyılı doğrultusunda yapısal dönüşümlerin yaşanacağı bir yıl olacaktır birçok alanda. Konuşmasında Efkan Bey de altını çizdi, partimizin de hazırladığı çok kapsamlı bir reform programı var, Hükümetimizle birlikte hazırladığımız çok önemli hazırlıklarımız söz konusu; önümüzdeki dönemde yapısal reformlarla programımızı daha da güçlendireceğiz. Çok saygıdeğer DSP Genel Başkanı "Sadece para politikalarıyla bu iş olmaz." dedi haklı olarak, elbette katılıyoruz. Para politikaları önemli ama yeterli değil, para politikalarını maliye politikalarıyla ve yapısal reformlarla bütünleştirerek bütüncül bir politikayla sorunları çözebilirsiniz; bizim anlayışımız da budur. Orta vadeli programımızı bir açıp okursanız bunu çok net bir şekilde görürsünüz. Biz sadece para politikalarıyla gitmiyoruz, elbette para politikaları çok önemli, doğru para politikalarıyla hareket ediyoruz ama bunu maliye politikaları ve yapısal reformlarla da bütünleştiriyoruz. Yapısal reformlar iki bakımdan çok önemli: Bir, somut sonuçları itibarıyla çok önemli; iki, beklentiler kanalıyla yaptıkları etki çok önemli. Yapısal reform yapan, dönüşüm yapan ülkelere güven artıyor çünkü "Bu ülkenin geleceği var." deniyor. Belki bugün attığınız bir adım üç yıl sonra, beş yıl sonra sonuç üretecek ama piyasalar, ekonomi, çeşitli aktörler bu geleceği gördükleri zaman şimdiden hareket etmeye başlıyorlar. Buna beklenti kanalıyla etki ediyoruz, bu etkileri de görmeye devam edeceğiz diye ifade etmek istiyorum.

Muhalefetin önerileri var, Plan Bütçede de gördük, burada da ifade edildi. Dikkat ederseniz gelir getirici pek öneri yok muhalefetten. Birkaç şey söyledi Genel Başkan, ya onu hani ihmal etmeyelim. Ama taş çatlasa, ben sordum arkadaşlara bu bahsettiği gelirler ne kadar olur diye? "En fazla 4-5 milyar." dediler, 4-5 milyar TL gelir gelir devlete bu bahsedilen öneriler.

CAVİT ARI (Antalya) - Gerisini iktidar olunca yapacağız.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Peki, bu gider artırıcı öneriler ne kadar maliyet getirir diye sordum? Bir kaba hesaba göre, belki ince hesaplamamız lazım, "12 trilyon." dediler.

Şimdi, Değerli Genel Başkan, değerli arkadaşlar; ben şuna yürekten inanıyorum: İktidar da olsak, muhalefet de olsak ortaya koyduğumuz önerilerin etki analizini yapmamız lazım. Ne kadar getiri var, ne kadar götürü var; bunu nereden finanse edeceğiz, nasıl başaracağız? Hani bir yerde harcama yapmak kolay, birçok harcama vaadinde bulunabilirsiniz ama nereden finanse edeceksiniz? "Borçlanarak finanse ederim." diyebilirsiniz. O zaman işte açığınız artar, açığı finanse etmek için daha fazla faiz ödemek zorunda kalırsınız.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Kur korumalı mevduatı nereden finanse ettiniz? Kur korumalı mevduatı nereden finanse ettiniz? 64 milyar doları nereden finanse ettiniz?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Bugün eleştirdiğiniz bütün hususları çarpan etkisiyle milletimizin karşısına getirirsiniz.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Çocuklara gelince bir kap yemek veremiyorsun, kur korumalı mevduata 64 milyar dolar veriyorsun!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Ha “Falanca yerden aktaracağız.” diyebilirsiniz. O aktardığınız yerleri de göstermeniz, miktar olarak da ortaya koymanız gerekir nereden keseceğinizi, ne yapacağınızı. Bazı ülkeler Avrupa’da bunu yapıyorlar, ben biliyorum, muhalefet de yapıyor. Bir öneri getirdiği zaman etki analiziyle birlikte getiriyor.

CAVİT ARI (Antalya) - Başkanım, Komisyona çoğu zaman siz etki analiziyle gelediniz, çoğu kanun teklifinizde yok o etki analizi.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Hatta bazı ülkelerde bunu kamu kurumlarından da istiyor muhalefet, “Ben böyle bir öneri yapmak istiyorum, benim için bunu bir ölçer misiniz?” diyor.

CAVİT ARI (Antalya) - Sizin Başkanlık döneminizde kaç tanesi etki analiziyle geldi tekliflerin?

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Sayın Bakanım, soru önergelerimize yanıt verilmiyor, önergelerimize cevap verilmiyor. Keşke etki analizi istesek...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - “Bunun etkileri ne olacak? Bunun mali etkileri, ekonomik etkileri ne olacak?” diyor. Dolayısıyla tabii, takdir sizin; ben sadece teknik olarak bir analiz yapıyorum, bunu beğenirsiniz beğenmezsiniz ama ben iktidarıyla muhalefetiyle etki analizi yapılması gerektiğini buradan ifade etmek istiyorum.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - O, teknik bir analiz değil; o, tercih, tercih! Sen yoksuldan alıp sermayeye ve zengine veriyorsun! Çocuğa bir kap yemek vermiyorsun, zenginlere kur korumalı mevduat veriyorsun! O seninki tercih!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Değerli arkadaşlar, bir de Sayın Genel Başkanın altın hesabı var; çok duydum ben, televizyonlardan da görüyorum, az önce konuşmasında da ifade etti, DSP Genel Başkanı da ifade etti.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Burada hesap siz vereceksiniz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Değerli arkadaşlar, altınla satın alma gücü hesabı teknik olarak hiçbir tutarlılığı olmayan bir hesap. Niçin? Onu izah edeceğim şimdi.

CAVİT ARI (Antalya) - Ekmekle yapın! Yumurta ile yapın!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Bakın, son yıllarda dolar bazında altın fiyatlarında muazzam bir artış oldu tüm dünyada. Merkez bankaları altın biriktirmeye başladı; jeopolitik gelişmelerden dolayı, belirsizliklerden dolayı altının fiyatı arttı, yatırımcı psikolojisi bunu etkiledi vesaire ama muazzam bir artış var. Bununla bakarsanız yani eğer altınla hesaplayacaksak tüm dünyadaki satın alma gücü düştü. Sadece Türkiye değil ki Amerika’nın da düştü, Avrupa’nın da düştü, Afrika’nın da düştü, Asya’nın da düştü. Böyle bir hesap olmaz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Simit üzerinden de hesap yaptı Sayın Genel Başkan.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Bakın -ben sordum arkadaşlara- Amerika Birleşik Devletleri’ndeki asgari ücret ne kadar düşmüş, altın cinsinden? Yüzde 86,6 düşmüş. Amerika’daki asgari ücrete altın cinsinden bakarsanız yüzde 86,6 düşmüş. Fransa’da yüzde 82,6 düşmüş...

MURAT EMİR (Ankara) - Bizde yüzde 400, yüzde 400. Sayın Bakan, duyuyor musun, yüzde 400 bizde.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - ...Yunanistan'da yüzde 80,3 düşmüş, Belçika'da yüzde 79,7 düşmüş, İspanya'da yüzde 70 düşmüş, Macaristan ve Türkiye'de de yüzde 60 düşmüş.

MURAT EMİR (Ankara) - Simit hesabı yap!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Yüzde 60, bak, yanlış biliyorsun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Biz onları 5'e katlamışız.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Türkiye'de, bizde yüzde 400.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Yüzde 60... Bu hesabı arkadaşlarımız size iletebilirler.

Değerli arkadaşlar, şunu söylüyorum: Bakın, altın, yediğiniz, giydiğiniz bir şey değil, bir meta; dolayısıyla bununla satın alma gücünün hesabı olmaz. Satın alma gücünü neyle hesaplıyorsunuz?

MURAT EMİR (Ankara) - Simitle, simitle! Var mı cesaretin!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - İşte, pirinçle, simitle, ekmekle, mazotla, giyeceklerle, verdiği kirayla; bunlarla ölçersiniz, altınla bir ölçüm olmaz.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Simitle yapalım, simitle!

MURAT EMİR (Ankara) - Ölç, ölç!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Ha, siyaseten bunu kullanabilirsiniz, ben ona bir şey demiyorum ama teknik olarak bu doğru bir hesap değil. Altın hesabıyla bakarsanız tüm dünyanın geliri aşağıda, tüm dünyada satın alma gücü düşmüş durumda, hangi ülkeye bunu uygularsanız uygulayın sonuç değişmez ama siyaseten bu işinize gelir, bunu kullanırsınız; o benim yorumlayacağım bir şey değil.

CAVİT ARI (Antalya) - Eğer o hesap sizin işinize gelseydi siz de onunla yapardınız.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Dünyanın enflasyonunu 5'e çarpıyorsun, hâlâ konuşuyorsun ya!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Değerli arkadaşlar, reel olarak baktığımızda, enflasyondan arındırılmış olarak baktığımızda, 2025 yılının ikinci yarısında 2002 yılının ikinci yarısına kıyasla asgari ücret reel olarak yüzde 207 oranında artış sağlamış. Aynı dönemde bu artış İspanya'da yüzde 196, Portekiz'de yüzde 162, Hollanda'da yüzde 102, Fransa'da yüzde 102 olmuş. Diğer ülkelerden daha yüksek oranda asgari ücretimiz reel olarak artmış, bunlar rakamlarla ortaya konan hususlar.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Gıda sepetinde en az 6 bin lira düşürüyorsunuz.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Millet size gülecek ya!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Burada bir tablom var, birçok üründe ne durumda olduğumuzu gösteriyor ama vakit açısından bunun detaylarına girmek istemiyorum ama isterseniz bunları sizlerle paylaşabiliriz.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Sabit rakamlarla hesap yapmayı biliyorsunuz değil mi? Sabit rakam diye bir şey duydunuz mu siz? Yazıklar olsun ya, vallahi ya!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Diğer taraftan, yine Sayın Genel Başkan bazı sözlerde, vaatlerde bulundu. İşte "Yurt yapımından toplu konutlara, okullardaki hizmetlere varıncaya kadar belediyelerimiz bunları yapacak. Biz iktidara gelirsek biz de kamu kurumlarıyla yapacağız." dedi, yanlış anlamadıysam.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Belediyeler yapıyor zaten.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Şimdi, değerli arkadaşlar, belediyelerle ilgili bir yorumda bulunmak istiyorum. AK PARTİ’li veya CHP’li veya MHP’li, başka hangi partiden olursa olsun, genel bir yorumda bulunmak istiyorum. Belediyelerin öncelikle asli işlerini yapmaları lazım. Nedir bir belediyenin asli işi? İnsanlara sağlıklı, temiz içme suyu ulaştırmak değil mi? Kaldırımlarının düzgün olması, çöplerinin olmaması, temizlik sağlanması, suyun arıtılması, trafik sorununun çözülmesi, şehir içinde ulaşım sorunlarının çözülmesi değil mi? Bunları çözmemişken belediyelere tutup da “fantastik” diyebileceğimiz başka harcama kalemleri açmak bence doğru bir yaklaşım değil.

MURAT EMİR (Ankara) - Çorba dağıtmayı fantastik mi buluyorsun?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Belediyeler önce asli hizmetlerini yapsınlar, sonra bu ekstra hizmetleri de kaynakları kalırsa yapsınlar, bir itirazımız yok...

MURAT EMİR (Ankara) - Çorba dağıtmak fantastik mi? Açık konuş Sayın Bakan, açık konuş, açık konuş!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - ...ama önce asli işlerini yapsınlar; asli işlerini bırakıp bu tür işlere, harcamalara giriyorlarsa doğru yapmıyorlar.

Bakın, bunun rakamsal karşılığını da size söyleyeyim: Hani merkezî idareyi eleştiriyoruz, tamam ama belediyelerin durumunu da bir görelim.

MURAT EMİR (Ankara) - Çorba dağıtıyor, rahatsız oluyorsunuz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Çöpleri toplayamıyorsunuz ya!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Nasıl göreceğiz belediyelerin durumunu?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Vallahi iyi ki belediyeler var!

MURAT EMİR (Ankara) - Çorba dağıtmadan rahatsız oluyorsunuz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Toplam harcamaları içinde yatırımların payı ne olmuş?

MURAT EMİR (Ankara) - Fantastik olan dinozorlar, gidin hesap sorun!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Belediyelerin toplam harcamaları 100’sine bunun kaçını yatırıma yapmışlar? 2018 yılında belediyelerin toplam harcamalarının içinde yatırımların payı yüzde 36’ymış. Peki, bugün nereye gelmiş? 2024 yılı itibarıyla 24,3 olmuş Değerli Genel Başkan, değerli arkadaşlar; yatırımlar gerilemiş, belediyeler yatırım güçlerini kaybetmişler, eskisi kadar yatırım yapmıyorlar, toplam harcamaları içinde yatırımların payı düşüyor.

CAVİT ARI (Antalya) - İktidarın sayesinde, kestiğiniz paralar nedeniyle Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Sosyal belediyeçilik yapıyorlar.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - 2025 yılında bu oranın yüzde 17’ye, 2026’da yüzde 19,5’e düşmesi bekleniyor. Dolayısıyla bu oranları hepimizin sorgulaması lazım ve bu rakamlar Türkiye’nin bir yerel yönetim reformuna ihtiyacı olduğunu hepimize gösteriyor. Kaynakların verimli kullanımı açısından da birtakım usulsüzlüklerin sistematik olarak engellenmesi bakımından da belediyelerde bir reforma ihtiyaç olduğu çok açıktır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Belediyelerin elini kolunu bağlıyorsunuz, sonra da eleştiriyorsunuz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Bu konuda da AK PARTİ’li, MHP’li, CHP’li veya diğer partilerden belediyeler değil tüm belediyeler için bizim bunu yapmamız lazım. Bazen belediyeler “Merkezî idare bize destek olmadı, o yüzden yapamıyoruz.” diyorlar. Sabahki konuşmamda ne kadar kaynak gönderdiğimizi söyledim. Diğer taraftan, müsaadenizle şunu da söyleyeyim: 90’lı yıllarda bir Belediye Başkanı vardı İstanbul’da, muhalefetti o zaman -iktidarda, Ankara’da başka bir parti vardı- ve o Belediye Başkanı İstanbul’un içme suyundan, çöpünden, ulaşımına birçok sorunu kendi imkânlarıyla yeni kaynaklar yaratarak çözdü, o Belediye Başkanının adı Recep Tayyip Erdoğan. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Ve orada sağladığı güvenle iktidara, merkezî yönetime yürüdü. Dolayısıyla “Ankara’da başka bir iktidar var, o yüzden şunu yapamıyorum, bunu yapamıyorum...” bahane, kusura bakmayın.

MURAT EMİR (Ankara) - Çünkü tutuklamadılar.

CAVİT ARI (Antalya) - Kimse kaynaktan kesmeye kalkmadı.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - İyi çalışan belediye başkanı; kaynakları iyi kullanan, israf etmeyen, öncelikleri iyi belirleyen bir belediye başkanı başarılı olur...

CAVİT ARI (Antalya) - İller Bankası kaynaklarından kimse kesmeye kalkmadı. Kimse elini kolunu bağlamaya çalışmadı.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - ...kaynak da üretir, sorun da çözer. Hiç kimse bahanelerin arkasına sığınmasın. (CHP sıralarından gürültüler)

Değerli arkadaşlar, “Hukuk yok memlekette, her şey çok kötü, o yüzden yabancı yatırımcılar Türkiye’ye gelmiyor.” diye bir eleştiri yapıldı. Rakamlar böyle söylemiyor, kusura bakmayın. Doğrudan yabancı sermaye yatırımları, Eylül 2025 yılında yıllıklandırılmış doğrudan uluslararası yatırımlar 15,3 milyar dolar -bu, finans yatırımı değil doğrudan yatırım- 2025 yılının ilk dokuz ayında 11,4 milyar dolar gelmiş ve bir önceki yıla göre artış yüzde 46. “Yabancı gelmiyor, yatırımcı gelmiyor.” dediğiniz yıl bir önceki yıla göre gelen yatırım yüzde 46 artmış, daha ne kadar artsın dünyanın bu şartlarında? (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Pazara da gidelim o zaman.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Dolayısıyla bu söylemler sizin söyleminizi desteklemiyor ama tabii ki şuna katılıyorum: Hukuku, adalet sistemini, kurumlarımızı daha da geliştirelim, güçlendirelim, eksiklerimiz varsa tamamlayalım. Nitekim, Yargı Strateji Belgemiz var, adalet reformu çalışmalarımız var, bunu elbette hepimiz arzu ederiz ama ülkemizde de haksızlık yapmayalım.

CAVİT ARI (Antalya) - Yargıyı bitirdiniz, yargıyı bitirdiniz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - “Yatırımcı gelmiyor, herkes kaçıyor.” gibi bir havanın rakamsal bir karşılığı yok.

Diğer taraftan, vergiyle ilgili epeyce yorumlar, eleştiriler oldu. Değerli arkadaşlar, vergi adaletini elbette güçlendirmek istiyoruz. Şimdi, dolaylı vergi-doğrudan vergi dengesi; bu önemli gerçekten. Dolaylı vergiler AB, OECD ortalamalarına yakın, biz dolaylı vergilerde çok yüksek değiliz. Avrupa Birliği ortalamalarıyla, OECD ortalamalarıyla aşağı yukarı...

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - OECD’de yüzde 30 Sayın Başkan, OECD’de yüzde 30! Bizde yüzde 60’ın üzerinde.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Rakamlar vereceğim...

Asıl geride olduğumuz doğrudan vergiler. Doğrudan vergilerde biz Avrupa Birliği, OECD oranlarına göre çok daha düşük oranda vergiler topluyoruz; bunu da değiştirmek bizim bir politikamız, bunu orta vadeli programa da yazmış durumdayız, doğrudan vergilerin payını artırmak istiyoruz. Bu anlamda çok sayıda adım attık; kurumlar vergisi oranını 5 puan artırdık, yap-işlet-devret ve kamu-özel iş birliği için projelerde yüzde 10 artırdık kurumlar vergisini, banka ve diğer finansal kuruluşların finansal faaliyet harçlarını yüzde 50 yükselttik; çok uluslu şirketlerde minimum kurumlar vergisi yüzde 15 olacak dedik, yerli şirketlerde yüzde 10 olacak dedik, şirketlerin taşınmaz satışlarında uygulanan yüzde 50 kazanç istisnasını kaldırdık, kâr paylarındaki gelir vergisi stopajını yüzde 15'e yükselttik. Daha çok sayıda eylem var ve bütün bunlarla 2024 yılında yüzde 65,8 olan dolaylı vergilerin payını 2026 yılında yüzde 61,8'e indirmeyi hedefliyoruz, daha da aşağıya elbette çekelim. Ama şunun da altını çizmek isterim: Biz, dolaylı vergilerimizde de sosyal adaleti gözetiyoruz, düşük gelirli grupların daha fazla tükettiği ürünlerde KDV'yi, ÖTV'yi düşük tutuyoruz veya hiç almıyoruz, yüksek gelirli grupların tüketimlerinden daha fazla ÖTV ve KDV alıyoruz, dolaylı vergilerimizde de sosyal adaleti gözetken bir yapı kuruyoruz. Türkiye'nin toplam vergi yükü yani dolaylı, dolaysız primler millî gelire oranla 23,5; bu oran OECD'de yüzde 33,9; AB ülkelerinde yüzde 39,9. Hani "Herkesten vergi alıyorsunuz, çok vergi alıyorsunuz." diye bir iddia var, bu rakamlar onu desteklemiyor. Bizim millî gelire oranla topladığımız tüm vergiler -doğrudan, dolaylı, sosyal güvenlik primleri, hepsini dâhil ederek- millî gelire oranla yüzde 23,5; OECD'de bu oran yüzde 33,9; Avrupa Birliğinde yüzde 39,9. Bu oranları da görmemiz lazım.

Değerli arkadaşlar, sosyal politikalar da çok önemli. Ben hep altını çizirim, bugün de ifade etmek istiyorum. "Kalkınma" dediğimiz süreç ekonomiyi içerir ama ekonomiden daha geniş bir kavramdır. Kalkınmanın içinde sosyal gelişme de vardır, çevresel sürdürülebilirlik de vardır; yönetim, demokrasi hususları da vardır. Bir bütünlük içinde, insan odaklı bir kalkınmayı özellikle bu bütünlük içinde görmek gerekir. Sosyal politikalarda da -iddiayla söylüyorum- kendisini "sosyal demokrat parti" olarak nitelendiren birçok partiden çok daha güçlü sosyal politikalar uyguladık son yirmi üç yılda. Bu elde ettiğimiz seçim zaferlerinde de ben bunun çok önemli bir rol oynadığını düşünüyorum. Burada da üç düzeyde belirliyoruz politikamızı. Biri makro düzey; enflasyonu düşürecek, büyümeyi, istihdamı artıracaksınız ki refah topluma yayılsın yoksa aynı pasta için "Ben aldım." "Sen aldın." kavgası olur; ekmeği büyüteceksiniz bir defa. Bu, ekonomik politika, makro politika. İkinci düzey sektörel politika; KOBİ politikalarından kırsal, bölgesel kalkınmaya, kadınlara, gençlere dönük özel programlara varıncaya kadar sektörel programlarla da sosyal adaleti sağlamanız lazım. Bu iki düzeyden sonra da sosyal yardım ve destekler gelir. Onlar da bu makro politika ve sektörel politika dışında diğer insanlarımıza ulaşmak, bu iki düzeyde çözemediğimiz meseleleri çözmek için kullandığımız araçlardır ve bunu da büyük oranda artırdık.

Son dönemlerde ne tür gelişmeler oluyor, bunu da ifade edeyim. 2022 yılında emeğin millî gelirdeki payı düştü gerçekten; pandemi, başka etkilerden dolayı yüzde 23,4 olmuş emeğin millî gelirdeki payı 2022'de. Tüm dünyada bu yaşandı bu arada, sadece Türkiye'de değil. İlk defa Birleşmiş Milletlerin sürdürülebilir kalkınma göstergeleri geriledi; bırakın ilerlemeyi, "SDG" dedikleri sürdürülebilir kalkınma göstergeleri geriledi ve tüm dünyayı etkiledi bu süreç. Bizde de emeğin millî gelirdeki payı düştü ancak 2024 yılında bunu toparladık biz, 32,9'a yükseldi -bu arada tarihimizdeki en yüksek nokta bu, millî gelirdeki emeğin payı- 2025 yılının ilk dokuz ayında bu oran 34,1'e yükseldi, bunu da hepimizin görmesi lazım. Bunun sosyal adalet göstergelerine yansımaları biraz gecikmeli oluyor. Gini katsayıları vesaire onlar çıktığında bunun etkilerini göreceğiz. Bu bir öncü gösterge, millî gelirden emeğin payı yükseliyor. Farklı algılar oluşturulmaya çalışılabilir ama hesap yine ortada, bunu hiçbir şekilde kabul etmiyoruz.

Diğer taraftan, çok ciddi bir çalışma yapıyoruz, uzun zamandır çalışıyoruz, seçim beyannamemizde de vadetmiştik; Gelir Tamamlayıcı Aile Destek Modeli. Bu modelle bütün sosyal destek sistemimizi entegre ediyoruz. Bunu, nüfus politikalarımızla, metropol şehirlere uyarlayarak, emeklilerimiz gibi birtakım kesimleri gözeterek, daha farklı içerikleri de dikkate alarak geliştirmiş durumdayız. GETAD (Gelir Tamamlayıcı Aile Destek Sistemi) sisteminin pilot uygulamasını önümüzdeki yıl başlatacağız birkaç ilimizde, 2027 yılında ise tüm ülkeye yaymayı planlıyoruz. Bu yeni destek modelimiz özü itibarıyla bir eşik gelirin altında kalan aileleri destekleyici bir model olacak ama istihdam piyasalarından caydırıcı nitelikte de olmayacak. Bu genel kavramsal çerçeve içinde yeni bir sistemi de ülkemize kazandıracacağız. Sosyal yardım alanında yapısal bir reformu da hayata geçirmiş olacağız.

Diğer taraftan, arz yönlü politikalarımız, gıda, sosyal konut; bu konularda da yine ciddi bir gayret içinde olacağız. Sosyal konut çok önemli gördüğümüz bir alan. Burada bazı arkadaşlarımız sosyal konutla ilgili eleştirilerde bulundular, “Yeterince yapılmıyor.” dediler; hiç de öyle değil. Depremın etkisiyle deprem bölgesini inşa ederken ister istemez diğer bölgelerdeki inşa faaliyetleri bir miktar olumsuz etkilenmiş olabilir ama toplam resme bakarsanız şunu görürsünüz: Bugüne kadar 50 bin, 100 bin ve 250 bin konut kampanyası açıkladık ve bu konutları vatandaşlarımıza süresinde teslim ettik. Ayrıca, 6 Şubat depreminden sonra yıl sonu itibarıyla 450 bin konutu hak sahiplerine teslim edeceğiz. Ben hatırlıyorum, burada arkadaşlarımız, muhalefetten bazı temsilciler “On yılda toparlayamazsınız.” demişlerdi. Ne kadar süre geçti?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - İki buçuk yıl.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - İki yıl.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - İki, bilemediniz iki buçuk yıl.

MURAT EMİR (Ankara) - Bir yılda yapıyordunuz, bir yılda!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Bunu alkışlamanız gerekmez mi, bunu takdir etmeniz gerekmez mi? (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MURAT EMİR (Ankara) - Bir yılda yapıyordunuz, ne oldu? “Bir yıl.” dediniz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - “On yıl.” demiştiniz, “On yılda yapılamaz.” demiştiniz. Gerçekten, belki sizin perspektifinizden öyledir durum ama biz bunu başardık.

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Siz de alkışlayın ya...

MURAT EMİR (Ankara) - “Bir yıl” dediniz, demediniz mi? “Demedik.” deyin. “Bir yılda yapacağız.” dediniz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Bu, her ülkenin harcı değil, gerçekten değil; en gelişmiş dediğimiz ülkelerin bile altından zor kalkacağı bir yük ve bunu başardık. İşte, Osmaniyeli, Adıyamanlı, Maraşlı, Hataylı, Malatyalı, Elâzığlı, Diyarbakırlı, Urfalı bütün arkadaşlarımız buna sahada şahitler ve bunu başardık. Sosyal konutu da 500 bin konutu da yapacağız, hiç merak etmeyin. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bunu da geçmişte nasıl yaptıysak... Yaparsa AK PARTİ yapar, yaparsa Cumhur İttifakı yapar. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

Diğer yandan, bu su meselesiyle ilgili de birkaç şey söylemek istiyorum, biraz da uyarıcı mahiyette. İklim değişikliğinden en fazla etkilenecek ülkelerden biriyiz. Akdeniz havzasındayız, dolayısıyla gerçekçi bir şekilde geleceği görmemiz lazım. Su meselesi, önümüzdeki dönem nüfus gibi beka meselelerimizden biridir. Dolayısıyla bu alanda da Cumhurbaşkanımızın talimatıyla bir Komisyon oluşturmuş durumdayız, Başkanlığını da ben yapıyorum, ilgili bütün bakanlarımız var ve ciddi bir hazırlık sürecindeyiz. Strateji

ve Bütçe Başkanlığımız bu konuda kapsamlı bir eylem planı hazırlıyor, bunu tartışıyoruz. Burada da bazı bölgelerimizde açık sistemli kanaletleri kapalıya dönüştürmek, artılmış suyu kullanmak, bitki desenini daha az su kullanır bitkilerle oluşturmak, tarımsal destekleme sistemimizi tamamen buna uyarlamak, gerekirse denizden tatlı su elde etmek gibi birçok alternatifi değerlendiriyoruz ama bir tane husus da şu: Şehirlerimizde maalesef kayıp kaçak çok yüksek, şehir şebekelerinde. Herkes diyor ki: “DSİ suyu getirsin.” İyi de şehrin içinde kayıp kaçak oranı ne, bunu sorgulamak lazım önce. DSİ suyu getiriyor, şehirde şebekede kaybolup gidiyor.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Yüzde kaç oran, yüzde kaç?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - İşte, böyle fantezi projelerden ziyade, gelin, belediyelere hep birlikte bu çağrıyla yapalım: Şehirlerdeki su şebekelerini yenilesinler, kayıp kaçağı azaltsınlar. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Tarım kesimi kullanıyor yüzde 70’i.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Bunu yapsınlar.

EVRİM RIZVANOĞLU (İstanbul) - Madenlerin zehirlediği sular ne olacak?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Değerli arkadaşlar, su meselesi üzerinde sizlerin de ortaya koyabileceği her türlü fikre, farklı bakış açılarına, politikalara açık olduğumuzu, sizlerden de bu konuda fikirler beklediğimizi ifade etmek isterim özellikle tarıma ilişkin çünkü suyun yaklaşık yüzde 80’i tarımda kullanılıyor. Dolayısıyla tarımda su meselesini halletmeden genel olarak su sorununu çözemeyiz.

Diğer yandan “İşsizlik Sigortası Fonu amacı dışı kullanılmaktadır.” gibi bazı ifadeler oldu. Fon’dan yapılan harcamaların yüzde 61’i doğrudan iş gücüne ve işsizlere yönelik harcamalara, yüzde 35,8’i istihdamı korumaya ve artırmaya, diğer kalan yüzde 3 civarında bir miktar da kurumsal faaliyetler ve harcamalar için kullanılıyor. İşsizlik sigortasını iki amaçla kurduk, bunu unutmayalım; sadece işsizlere para vermek için değil istihdamı korumak ve geliştirmek için de kurduk. Kanununda bu yazar; açın, kanunu bakın. İşsizlik Sigortası Fonu’nun tek amacı “Millet işsiz kalsın da para vereyim.” değil, “Öncelikle işsiz kalsın, bunu engelleyeyim, daha fazla istihdam oluşturayım.” bu da bu Fon’un temel amaçları arasında. Dolayısıyla amaç dışı bir kullanım söz konusu değil.

Değerli arkadaşlar, yine, yurtlarla ilgili yorumlar yaptı muhalefet. Yani “Sadece yüzde 20’sini kapsıyor, 1 milyonu geçmiş yurt kapasitemiz ama yetersiz, yüzde 100 olmalı.” gibi ifadeler oldu. Bir defa, yüzde 100 olması mantıksal olarak olmaz. Bazı insanlar kendi yaşadıkları şehirde üniversitelere giderler.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Ama dokuzda 1’i de olmaz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Yani eviniz Ankara’dadır, ODTÜ’yi kazanmışsınızdır, niye yurda gidip yerleşesiniz kendi aileniz varken, kendi çevreniz varken? Yani kendi ilinde okuyan insanlar var. Diğer taraftan, yurdu tercih etmeyen, şu veya bu sebeple ev tutan, ev kiralayan veya başka bir şekilde sorununu çözen insanlar var.

Dünyanın örgün öğrenci başına en fazla yurt kapasitesi olan ülkelerden biriyiz, bundan hiç şüpheleniz olmasın. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bu oran hiç küçük bir oran değil. Burada esas kriter şudur: Başvuranların yüzde kaçını kabul ediyorsunuz? Bakın, bu bir kriter.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) - Oda başına düşen ranzaya bakacaksınız.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Başvuranların düşük bir oranını alabiliyorsanız o zaman sistem çalışmıyor demektir. Bizdeki oranı söyleyeyim size: Başvuran öğrencilerin yaklaşık yüzde 96'sını yurtlara yerleştirmişiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) “Bu başarı değil.” diyorsanız neyi başarı ölçütü alacağız bilemiyorum. Başvuranların yüzde 96'sını yurtlarımıza yerleştirmişiz, inşallah yüzde 100'e de çıkar, ne diyelim ama dünyada bu işi en iyi yapan ülkelerden biri olduğumuzu, bunun da dediğiniz birçok sosyal mahzuru ortadan kaldırdığını da ifade etmek isterim.

Çünkü şuna inanıyorum değerli arkadaşlar: Ben Bingöl'de doğmuş, ODTÜ'de okumuş, DPT'de çalışmış, siyasette belli tecrübeler edinmiş ve bugün bu makamda olan bir insan olarak fırsat eşitliğinin, eğitimin ne kadar önemli olduğunu kendi hayatımdan biliyorum. Ben de beş yıl boyunca ODTÜ yurtlarında 6 kişilik bir odada bir ranzada kaldım, oralardan geldim. Dolayısıyla cumhuriyet tartışması çok yapıyoruz ama bence cumhuriyetin özü fırsat eşitliğidir, bütün toplumu kucaklayan projelerdir; dediğiniz gibi, kimsesizlerin kimsesi olmaktır. İdeolojik tartışmalar yapmak yerine, gelin, biz tüm 86 milyonu kucaklayalım. Nerede doğmuş olursa olsun; hangi sosyoekonomik backgrounddan, aileden geliyor olursa olsun; hangi görüşten, siyasetten, etnik gruptan, mezhepten olursa olsun bütün çocuklarımızın fırsat eşitliğine ihtiyacı vardır. Bunu sunmak da devletin asli görevidir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

CAVİT ARI (Antalya) - Bugüne kadar yapamadınız.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Ha, o fırsatları kimi değerlendirir, kimi değerlendirmez; o artık bireysel çabaya kalmış bir şeydir, orada yapacak bir şey yok ama devlete düşen, cumhuriyete düşen herkese bu fırsat eşitliğini sunmaktır. Yaptığımız yurtlarla, açtığımız okullarla, üniversitelerle, okul öncesinden yükseköğretime kadar sağladığımız burslarla, kredi imkânlarıyla fırsat eşitliğini en fazla artıran hükümet AK PARTİ ve Cumhuriyet İttifakı hükümetleridir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Fırsat eşitliğini mülakatlarda gördük.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Yine, et fiyatlarıyla ilgili bir rakam söylendi; 7 dolar, 21 dolar gibi bir mukayese yapıldı. Ben istedim arkadaşlardan farklı ülkelerde nedir et fiyatı diye. Fransa'da 16,5 euro/kilogram -bu ortalama kuşbaşı et fiyatı- Almanya'da 15,98 euro/kilogram, Polonya'da 15,91 euro/kilogram, Türkiye'de ise 13,13 euro/kilogram. Bana gelen rakamlar bunlar. Dolayısıyla sizin verdiğiniz rakamlarla uzaktan yakından ilgisi yok.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Onlar en üst, en üst fiyatları almışlar.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Yanlış, yanlış.

MURAT EMİR (Ankara) - Kasaba gitmezsen böyle olur tabii.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Onlar pahalı et yiyorlar.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - En yükseği almışlar.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Yani sizinle paylaşabiliriz, bir itirazınız varsa tekrar bakarız ama bana teknik arkadaşlarımızın verdiği rakamlar bunlar.

Değerli arkadaşlar, yine, Şap Enstitümüz ithal şap aşısı kullanmamıştır, tüm aşılar yerli üretimle karşılanmıştır. Şap Enstitüsü tarafından uluslararası standartlara uygun şekilde üretilen bu aşılarda aşı kaynaklı bir rahatsızlık oluşturduğu iddiası da hiçbir bilimsel temele dayanmamaktadır.

Hastanelerdeki randevu sistemiyle ilgili yine eleştiriler oldu. Randevu bekleyen 4 hastamızdan 1'i, belirli bir hekim veya sağlık tesisine yönelik beklemeyi kendi özel tercihi nedeniyle bilhassa kendisi seçmektedir yani sistemin atadığı hastaneyi veya hekimi beğenmediği için beklemeyi tercih etmektedir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Hekim yok ki beğensin.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Vatandaşlarımıza alternatif hekim ve hastane seçeneklerini sunarak erişimi kolaylaştırmaya devam ediyoruz. 79 branşın 72'sinden aynı gün randevu alınabilmektedir, diğerlerinde de iyileştirme çalışmalarımız var. Bir dönem gerçekten bu bir sorun olmuştü.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Birkaç dakika, müsaadenizle...

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayınız.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Bekleyen hastamız 4 milyona kadar çıkmıştı ama şu anda bu çok daha aşağıda bir rakama gelmiş durumda, son dönemlerde bunu yüzde 90 oranında azaltmayı başardık.

Bir iki konuya da değinip bitireceğim. Birincisi, bu meşruiyet tartışmaları. Değerli arkadaşlar, biz sadece ve sadece millettten meşruiyetimizi almış bir Hükümetiz, almaya da devam ediyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bunun dışında söylenen hiçbir şey bizi bağlamaz, yok hükmündedir.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Onu Tom Barrack'a anlat. Tom Barrack'ı çağır da "Niye böyle diyorsun?" de bir kere. Bir nota ver, müzik notası ver Tom Barrack'a, hadi!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Başka bir şeyi de bu kadar yıl bu millettten destek almış bir hükümet olarak hiçbir şekilde kabul etmeyiz ancak bir taraftan da millî menfaatlerimiz temelinde Avrupa Birliğiyle de ABD'yle de diğer ülkelerle de elbette otururuz, diplomasiyle millî menfaatlerimizi savunacak çalışmaları yaparız. Ancak ben de bir ifadeyi size hatırlatmak isterim, sizin yorumunuzu merak ettiğimden. Biden vardı biliyorsunuz, Trump'tan önce ABD Başkanı. Seçim çalışmaları sırasında kendisine AK PARTİ, Sayın Cumhurbaşkanımızla ilgili bir soru soruldu, motamot hatırlamıyorum ama mealen şöyle dedi: "Erdoğan'ı devireceğiz ama bu sefer darbeyle değil muhalefete destek olup sandıklarda devireceğiz." O zaman bu söze hiç tepki gösterdiniz mi diye sormak istiyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Son olarak, terörsüz Türkiye'yle ilgili de birkaç söz söyleyip tamamlayacağım. Değerli arkadaşlar, terörsüz Türkiye artık bir devlet politikası hâline gelmiştir, birliğimiz ve kardeşliğimizi pekiştirecek bir süreçtir, kalıcı huzur ortamını sağlayacaktır, sadece ülkemizde değil bölgemizde bunu sağlayacaktır. Emperyalist birtakım oyunları, tuzakları boşa çıkaracaktır ve bu projeyi hassasiyetle takip ediyoruz. Diğer taraftan, aynı şekilde, terörsüz Türkiye kalkınma sürecimizde Doğu ve Güneydoğu başta olmak üzere ama tüm ülkenin kalkınmasını artıracak, yatırım ortamını iyileştirecek çok daha güçlü bir ekonomik yapı kurmamıza destek olacaktır. Aynı süreç yine sivil siyasetin alanını genişletecek, demokrasinin standartlarının yükselmesi için çok daha elverişli bir ortamı oluşturacaktır.

Bu çerçevede, Sayın Başkanın şahsında yapılan Komisyon çalışmalarına da orada bir grubumuz hariç olmak üzere tüm grupların ortak akılla yaptıkları çalışmaya da müteşekkik olduğumuzu ifade etmek istiyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) - Bizimki de millet aklı.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ (Devamla) - Bu ifadelerle, 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'mizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum, bereketli olmasını diliyorum. Bu sürecin başından sonuna kadar liderlik yapan Sayın Cumhurbaşkanımıza, AK PARTİ ve

Cumhur İttifakı'na, tüm gruplara, milletvekillerine, Komisyondaki katkılara, Genel Kuruldaki katkılara şimdiden teşekkür ediyorum. Meclis çalışanlarından stenograflara, tüm emeği geçenlere, bu sürece destek olanlara da şükranlarımı sunuyorum.

Her birinizi bir kez daha saygıyla, muhabbetle selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı grubumuza bir soru sordu. Cevap vermek üzere kürsüden söz istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

VI.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

6.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın 226 sıra sayılı 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 227 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde yürütme adına yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

MURAT EMİR (Ankara) - Önce sorulan soruya cevap verelim. Evet, o sırada Biden'ın o sözlerine biz sert tepki vermiştik.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Ne demiştiniz?

MURAT EMİR (Devamla) - Ve Sayın Genel Başkanımızın -Meclis tutanaklarında- bu kürsüde söylediği sözleri aynen aktarıyorum: “Bu, özellikle AKP’ye verilmiş üstü örtük bir destektir. Biz 6’ncı Filoyu denize dökenlerin siyasi geleneğinden geliyoruz ama 6’ncı Filoya orada selam duranlara verilen bir destek değildir.” diyerek açıkça o sözleri kınamıştır. (CHP sıralarından alkışlar) Hiç burada yapacağınız bir şey yok. Ama bakın, biz bir muhalefet partisiyiz; bizim büyükelçiyi çağırma, nota verme, mevcut Amerika Başkanına bir şeyler söyleme durumumuz yok ama siz iktidarsınız.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Görüşüyorsunuz ya, balık yediniz ya beraber.

MURAT EMİR (Ankara) - Siz Amerika Büyükelçisi size bunları söylediği zaman “Geldi, uçak aldı; geldi, bizimle ticaret yaptı, biz de ona ihtiyaç duyduğu meşruiyeti verdik.” derse eğer, siz de susarsanız üstünüzde kalır.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Balık yediniz ama.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Büyükelçiyle balık yediniz ya, balık yerken söyleseydiniz.

MURAT EMİR (Devamla) - O yüzden suskunluğunuzu burada konuşuyoruz. Susmayacaksınız; burada değil, burada değil, Barrack’a karşı konuşacaksınız, çağırıp konuşacaksınız.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - İstenmeyen adam ilan edeceksiniz, istenmeyen adam.

MURAT EMİR (Devamla) - Aynı şekilde, Amerika Büyükelçisi, hatırlayın, şunu söyledi: “Zaten biliyorsunuz, bu tip ülkelerde böyle şeyler olur; siyasi rakipler cezaevine konur, biz onlara karışmıyoruz.” Niye gıkınız çıkmadı, niye gıkınız çıkmadı?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Ülkenizi şikâyet ettiniz yabancı mahfillere. Yabancı mahfillere Türkiye’yi kim şikâyet etti?

MURAT EMİR (Devamla) - “İddianame” “iddianame” diyenler, bizim başkanlarımızı suçlayanlar niye bir şey söyleyemediler? Çünkü Amerika’ya mahkûmsunuz; çünkü millî menfaatlerimizi Trump’la trampa ettiniz, Trump’la yürüyorsunuz, gücünüzü Trump’tan alıyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Ülkeyi siz şikâyet ettiniz yabancı mahfillere.

ABDULLAH GÜLER (Sivas) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Güler, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

7.- Sivas Milletvekili Abdullah Güler'in, Ankara Milletvekili Murat Emir'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması

ABDULLAH GÜLER (Sivas) - Evet, yeni bir gelenek çıktı, Özgür Bey, Sayın Genel Başkan çok iyi bilir ama şimdi bir şeye cevap verirken bir de bir alan daha açayım, bir top çevireyim falan; gerek yoktu arkadaşlar, soruya cevap verirdiniz yerinizde, bitebilirdi.

MURAT EMİR (Ankara) - Sordu da söyledik.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Cevap verdik işte.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Bakın arkadaşlar, “bilimsellik ve incelemeler” diyorsunuz ya, -sadece elinizi vicdanınıza koyun- uluslararası platformlarda Türkiye’nin ağırlığı nedir? 1990’lı yılların dış politikadaki ağırlığıyla, Başbakanlarıyla, Cumhurbaşkanlarıyla diğer ülkelerin...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Erkan Akçay mı cevap versin şimdi sana? “90’lar” diyorsun Devlet Bey’in olduğu yerde; yapma gözünü seveyim, yapma gözünü seveyim ya.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - 90’lar yani 90’lar deyince mesela SHP, mesela CHP...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Ayıptır ya! Ayıptır; yapma gözünü seveyim, yapma!

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Ya, arkadaşlar, ben başka bir şey söylüyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Bu laftan dön sen, bak, sen bu laftan dön; vallahi faydana olur, dön.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Ya, arkadaşlar, bizim Cumhur İttifakı’yla bağlarımız öyle güçlü ki sizin böyle aradaki kılıçklarınızın hiçbir manası yok. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bizim, Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli’ye saygımız, hürmetimiz başka bir âlemde, başka bir değerde; siz onu geçin.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - İsabet kaydettin, şimdi isabet kaydettin.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Ben sadece ülke olarak şunu söylüyorum: Sadece son bir ayla beraber Sayın Cumhurbaşkanımızın, gerek ABD Başkanı Trump gerek Rusya Devlet Başkanı Putin...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Evet, yapılan anlaşmaları çok iyi biliyoruz, çok iyi biliyoruz!

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - ...gerek Fransa Devlet Başkanı Macron, gerekse İngiltere, Almanya, bakın ve özellikle İsrail’in...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - NTV muhabiri özetledi raporu.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - ...Netanyahu hükümetlerinin ifadelerine bakın, ne manaya geldiğini herkes görecek.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Size sataşma var mı?

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bir şeyi düzeltmek için konuşmam icap ediyor çünkü konuşurken bir rakamı hatalı verdi.

BAŞKAN - Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın 226 sıra sayılı 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 227 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı az önce dolaylı vergilerden bahsederken Türkiye'nin OECD'yle aynı oranda dolaylı vergiye sahip olduğunu ifade etti. Bakın, Türkiye'de dolaylı vergi yüzde 61. OECD'nin, Sayın Başkan, şimdi resmî sitesine girdim, baktım, yüzde 30. Ne olursunuz, bir rakamı verirken ayağımızı yere sağlam basarak söyleyin.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Ya, sen ne anlarsın!

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - OECD'nin resmî sitesinde, bakın, burada, göstereceğim ben size.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Ama bu bizim devletimizin kurumları.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Siz, arkadaşlarınızın yazdığı şeyi okuyorsunuz, ben OECD'nin resmî sitesini okuyorum size.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Yapmayın, gelin bakın.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Ya, elimdekine mi güvenmeyeceksiniz?

İkincisi: Kıyma fiyatlarından, et fiyatlarından bahsediyorsunuz. Bakın, göstereceğim şimdi size. Şu da İngiltere'den az önce alınmış et fiyatı.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Senin atıflarının yanlış olduğu çok ispatlandı!

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bakın, 450 lira İngiltere'de kıyma. Ne olursunuz verdiğiniz bilgilerle insanları yanıltmayın.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Hiç yanıltmıyoruz.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Hatalı bilgi veriyorsunuz, hatalı bilgi veriyorsunuz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Siz hatalı görüyorsunuz. Nereden eminsiniz?

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Keşke bugün konuşma şansımız olsaydı da konuştuğunuz rakamlardaki birçok yanlış göstermiş olsaydım. Şimdi size OECD'ninkini göstereceğim.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Et fiyatları da yanlış, onu da göster.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN**GELEN DİĞER İŞLER (Devam)****A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)**

1.- 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/280) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 226) (Devam)

2.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/279), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2024 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 218 Adet Kamu İdaresine Ait

Sayıştay Denetim Raporu, 2024 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2024 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/1191) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 227) (Devam)

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, şahsı adına ikinci konuşmacı, aleyhte olmak üzere Demokratik Bölgeler Partisi Eş Genel Başkanı ve İstanbul Milletvekili Sayın Çiğdem Kılıçgün Uçar.

Buyurun Sayın Uçar. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakika.

ÇİĞDEM KILIÇGÜN UÇAR (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekranları başında bizi sabırla, umutla dinleyen Türkiye halkları; başta cezaevinde haksız ve hukuksuz bir şekilde rehin tutulan mücadele arkadaşlarımız olmak üzere bu ülkede barış ve demokrasi için emek veren Barış Annelerini, Cumartesi Annelerini, demokrasi ve barışı yol edinen milyonları Demokratik Bölgeler Partisi adına saygıyla sevgiyle selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

(Uğultular)

ÇİĞDEM KILIÇGÜN UÇAR (Devamla) - Konuşmamı yapabilmek için...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Sayın Başkan, çok gürültü var.

ÇİĞDEM KILIÇGÜN UÇAR (İstanbul) - Biraz uğultu var Sayın Başkan.

BAŞKAN - Siz devam edin, buyurun.

ÇİĞDEM KILIÇGÜN UÇAR (Devamla) - Konuşmama dünyayı ve bölgemizi saran belirsizlik çağına vurgu yaparak başlamak istiyorum. Kuralların yerini anlık çıkarların aldığı; ittifakların yerini, diplomasinin yerini tehditlerin aldığı bir küresel fetret devri yaşıyoruz. Bu yeni çok kutuplu ekseninde uzun soluklu barışlar yerine kısa süreli ortaklıklar görüyoruz. Washington'dan Pekin'e kadar herkesin kendi egemenlik alanını tahkim ettiği bu çoklu ve katmanlı siyaset zemininde ağırlık merkezi artık büyüklükten ziyade hız ve esnekliğe kaymış durumdadır. Tam da bu fırtınanın ortasında Orta Doğu laboratuvarında farklı devlet reflekslerinin çarpıştığını izliyoruz. Bir yanda petrol parasıyla kendini dönüştürmeye çalışan Körfez ülkeleri, diğer yanda sarsılan, çöken ya da çöktükçe toplumu enkaz altında bırakan devletler ve bu enkazın arasında, en ağır bedeli Alevi ve Dürzi katliamlarında gördüğümüz üzere, 21'inci yüzyılın utancı hâline gelen kimlik ve inanç saldırıları, katliamları yer almaktadır. Tüm bu yaşananlar içinde demokrasiyle özneye dönüşmeye çalışan halkların inatçı mücadelesine selam olsun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Tüm bu gelişmelerden elbette Türkiye de etkilenmektedir. İşte, içinde olduğumuz demokratik toplum ve barış arayışıyla bugün konuştuğumuz bu bütçe tam da dünyada ve yanı başımızda olup bitenlerden ne anladığımızı ifade ediyor.

Değerli arkadaşlar, bu bütçeyi incelerken gördüğümüz tablo bize Oscar Wilde'in meşhur Dorian Gray'in Portresi romanını hatırlatıyor. Romanda Dorian Gray dışarıdan bakıldığında hep genç, hep güzel, hep kusursuz görünür ama evinin tavan arasına sakladığı kendi portresi vardır. İşlediği her günah, yaptığı her kötülük o portreye yansır. Dorian Gray her haksızlık yaptığında, her suça göz yumduğunda o portre biraz daha değişir, ruhsuzlaşır, çirkinleşir ve zamanla korkunç bir hâl alır ama dışarıdan bakıldığında Gray'in yüzünde hiçbir değişiklik yoktur. İktidarın sunduğu 2026 bütçesi işte, Dorian Gray'in o makyajlı yüzüdür. Rakamlar süslüdür, istikrar masalları anlatılır, grafikler boyanır ama halkın yaşadığı gerçeklik o tavan arasındaki portredir. O portrede pazar artıklarını toplayan emekliler var, o portrede yetersiz beslenmeden boyu uzamayan, derin yoksullukla büyümek zorunda kalan çocuklar var; o portrede savaşa,

silaha, ranta ayrılan milyarlar yüzünden çürüten kamu hizmetleri, çöken belediyeler, fiilen tasfiye edilen sosyal devlet var. Siz kürsüde ne kadar makyaj yaparsanız yapın halk tavan arasındaki o korkunç değişimi, o yoksulluğu iliklerine kadar yaşıyor. Gerçekler ve algılar arasındaki açık ortadadır.

Değerli halklarımız, gelin görün ki bu ülkenin en büyük açığı bütçe açığı değil barış ve adalet açığıdır. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) En ağır enflasyon sadece mutfaklarda değil hukukta, demokraside, adalette yaşanıyor ve hepimiz biliyoruz ki bu barış açığının adı Kürt meselesidir. Sadece ekonomik bir kriz yaşamıyoruz, derin bir hukuk ve varlık krizi yaşıyoruz.

Bakın, bu topraklar hukukun doğduğu topraklardır. Hammurabi'den de önce Sümerlerde Ur-Nammu Kanunları vardı. O tabletlerin bazılarında bile kısasa kısasın yanında onarıma dair izler var yani dört bin yıl önce bu coğrafya da onarıcı adaleti biliyordu. Bugün ise 21'inci yüzyılda devlet aklı, adalet anlayışı bakımından dört bin yıl önceye, geriye düşmüş durumdadır.

Kürt meselesinde ısrarla sürdürülen inkâr ceza odaklı bir akıldır. Kürt meselesi bir dosya değil bu cumhuriyetin kalbinde açık bırakılmış bir yaradır. Bu yara hukukla, eşit yurttaşlıkla, ana dilde eğitimle, onurlu bir barışla iyileşir. Artık şunu söylemenin zamanıdır: Cumhuriyetin 2'nci yüzyılında ihtiyacımız olan şey Kürt'ün hukukunun tanınmasıdır. "Kürt'ün hukuku" dediğimiz şey hukuka dayalı bir barış ilkesidir. Bu ilke her türlü fırtınaya karşı esnek, dayanıklı ve demokratik bir birlikte yaşamın garantisidir.

Bir örnek vermek istiyorum: Taş köprüleri bilirsiniz, iki ayrı sütun yükselir ve tepede birleşir, o taşları ayakta tutan şey birbirlerine yaslanmalarıdır; harç olmasa bile yıkılmazlar çünkü birbirlerine ihtiyaçları vardır, birbirlerine muhtaçtırlar ama o kemerin en tepesinde bir kilit taşı vardır, o kilit taşı yerinden oynarsa en sağlam görünen köprü bile çöker. İşte, bu kilit taşı bugün için demokrasidir, eşitliktir. Güvenlik ve beka adına o taşı yerinden her oynattığımızda nesiller boyu kayıplar yaşadık. "Barış süreci" dediğimiz, o kilit taşını yerine oturtma sürecidir. Sayın Öcalan o kilit taşını yerine oturtmaya çalışıyor, o taşı sağlamlaştırıyor.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Bebek katili!

ÇİĞDEM KILIÇGÜN UÇAR (Devamla) - O anlamda çalışma ve yaşam şartlarının özgür ve sağlıklı olması, demokratik çözüm kanallarının açılması bu birlikteliğin sağlanması için hayati önemdedir. 27 Şubat çağrısıyla ülkede ve Orta Doğu'da milyonların umudu olan Sayın Öcalan'ın umut hakkının uygulanması en önemli haktır. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Bebek katili!

ÇİĞDEM KILIÇGÜN UÇAR (Devamla) - Değerli kadın yoldaşlarım, bu toprakların en kadim hafızası ve umudu biz kadınlarız. Kadınların emeğini ucuz iş gücü, bedenini denetim alanı, hayatını pazarlık konusu gören bir düzende gerçek demokrasiden söz edemeyiz. Bakın, bu yıl kadınlara ayrılan bütçe üzerinden baktığımızda, bir kadına yıllık yaklaşık 139,3 TL bütçe, günlük bütçe ise 38 kuruş; yanlış anlamadınız, 38 kuruş. Bu 38 kuruş, kadın cinayetlerinin politikliğini teyit eden bir rakamdır; bu 38 kuruş, her gün öldürülen kadınların katillerinin cezasızlık politikalarıyla ödüllendirilmesine devam edileceğini gösteren bir rakamdır; bunu kabul etmek mümkün değil. İstanbul Sözleşmesi'nden çekilip 6284'ü kâğıt üzerinde bırakan bir siyasi iradenin hazırladığı hiçbir bütçe kadınlar için bir güvenlik ve gelecek belgesi olamaz. Biz biliyoruz ki kadın özgürleşmeden toplum özgürleşmez, kadın yoksulluğu sürerken bu ülke zenginleşmiş sayılamaz. O yüzden diyoruz ki bütçenin masasında da barışın masasında da kadınlar eşit özne olarak yer almadıkça o masadan demokrasi çıkmaz, adalet çıkmaz, özgürlük çıkmaz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli Türkiye halkları ve emekçileri; umut, beklemek değil hazırlanmaktır; umut, teselli değil yönünü ve yöntemini bilmektir. Evet, zor bir kışın eşiğindeyiz, biliyoruz ama unutmayın, toprağın altından tohumu çatlatıp filizlendiren şey üzerindeki karın ağırlığı değildir, içindeki yaşama arzusudur. Bizim içimizdeki barış, demokrasi ve özgürlük arzusu her türlü baskıdan, her türlü engelden daha güçlüdür, mutlaka filizlenip boy verecektir. Türkiye'nin yeni yüzyılının tartışıldığı bu dönemde karakterinin ne olacağı sorulacaksa Türkiye'nin yüzyılının karakteri barış ve demokratik toplum olmak durumundadır.

Ben bu anlamda, beraber mücadele yürüttüğümüz bütün arkadaşlarımızla birlikte bu mücadeleyi yükselteceğimizi ifade etmek istiyorum. Yolumuz açık, mücadelemiz daim olsun.

Hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerindeki görüşmeler böylece tamamlanmıştır.

Şimdi her iki kanun teklifinin maddelerine geçilmesini sırasıyla oylarınıza sunacağım.

2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Böylece, 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir.

Şimdi sırasıyla her iki kanun teklifinin de 1'inci maddelerini okutuyorum:

2026 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Gider, Gelir, Finansman ve Denge

Gider

MADDE 1- (1) Bu Kanuna bağlı (A) işaretli cetvellerde gösterildiği üzere, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine 18.801.514.833.000 Türk lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelere 1.637.331.680.000 Türk lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlara 87.139.973.000 Türk lirası, ödenek verilmiştir.

2024 YILI MERKEZİ YÖNETİM KESİN HESAP KANUNU TEKLİFİ

Gider

MADDE 1- (1) 25/12/2023 tarihli ve 7489 sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ve 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine 11.007.879.053.000 Türk lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelere 1.085.217.713.000 Türk lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlara 38.381.178.000 Türk lirası, ödenek verilmiştir.

(2) Kanunların verdiği yetkiye dayanarak yıl içerisinde eklenen ve düşülen ödenekler sonrası 2024 yılı merkezi yönetim kesin hesap gider cetvellerinde gösterildiği üzere,

5018 sayılı Kanuna ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin bütçe giderleri 10.721.863.763.428,72 Türk lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin bütçe giderleri 1.094.937.668.875,44 Türk lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların bütçe giderleri 41.437.318.699,56 Türk lirası,

olarak gerçekleşmiştir.

(3) 2024 yılı merkezi yönetim net bütçe gideri 10.780.614.067.443,16 Türk lirasıdır.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Anayasa'nın 161'inci maddesi uyarınca bütçe kanunu teklifi ile kesin hesap kanunu teklifinin görüşmeleri birlikte yapılacağından okunmuş bulunan maddeler kapsamına giren kamu idarelerinin 2026 yılı merkezî yönetim bütçeleri ile 2024 yılı merkezî yönetim kesin hesaplarının görüşmelerine yarınki birleşimde başlanacaktır.

Alınan karar gereğince, programa göre, kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesaplarını görüşmek üzere 9 Aralık 2025 Salı günü saat 11.00'de toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 00.11

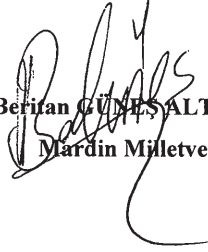

VII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın'ın, kalıcı yaz saati uygulamasına ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan Bayraktar'ın cevabı (7/36324)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda belirtilen sorularımın **Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan BAYRAKTAR** tarafından Anayasanın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Beritan GÜNEŞ ALTIN
Mardin Milletvekili

1973 yılından itibaren her yıl Mart ayında 1 saat ileri alınan saatlerin Ekim ayında bir saat geri alınması yönteminin ismi olan “kış saati” uygulamasına 2016 yılındaki Bakanlar Kurulu kararıyla son verilmiş ve yıl boyu “kalıcı yaz saati” uygulaması başlatılmıştır. Dönemin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı tarafından uygulamaya gerekçe olarak enerji tasarrufu sağlamak ve gün ışığından daha fazla faydalanmak gayeleri sıralanmıştır. Ancak “enerji verimliliği” iddialarının aksine Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) başta olmak üzere birçok meslek ve sivil toplum örgütü, uygulamanın enerji tüketimini azaltmadığını aksine artırdığını ortaya koymuştur.

Yürürlükte olan uygulama sonucunda, ülkenin doğusu ile batısı arasındaki gün ışığı farkı daha görünür hale gelmiş, mezkûr kentlerdeki çocuklar sabahları zifiri karanlıkta okula gitmek zorunda bırakılmıştır. Aynı durum, mesaiye erken saatlerde başlayan emekçiler için de geçerli olurken bu hem güvenlik problemleri yaratmakta, trafik kazalarını artırmakta hem de eğitimin niteliği ile işçi sağlığı ve iş güvenliğini tehlikeye düşürmektedir.

9 yıldır uygulanan bu sistem toplumun geniş kesimlerinde ciddi rahatsızlıklara sebep olurken kayda değer düzeyde eşitsizlikler de üretmektedir. Uygulamanın kalıcılaştırılmasından bu yana öğrenciler, emekçiler, çiftçiler, sağlık ve eğitim emekçileri başta olmak üzere toplumun geniş kesimleri, sürekli karanlıkta güne başlama, biyolojik uyum sorunları yaşama ve sosyal yaşamın dengesinin bozulması gibi olumsuzluklarla karşı karşıya kalmıştır.

Bu bağlamda;

1. Kalıcı yaz saati uygulamasının yürürlüğe girdiği 2016 yılından bu yana enerji tüketimi ve tasarruf oranlarına dair Bakanlığınızca yapılan bir etki analizi mevcut mudur? Mevcut ise kamuoyuyla paylaşılmasının gerekçesi nedir?
2. Elektrik Mühendisleri Odası'nın “kalıcı yaz saati enerji tüketimini artırmaktadır” tespitine ilişkin Bakanlığınızın değerlendirmesi nedir?
3. Uygulamanın özellikle öğrenciler, eğitim emekçileri ve sabah vardiyasında çalışan işçiler üzerindeki etkilerine dair bilimsel veya sosyolojik bir inceleme yapılmış mıdır?
4. Ülkenin doğusu ile batısı arasındaki gün ışığı farkının daha belirgin hale geldiği kış aylarında, yurttaşların güvenli ulaşım ile çocukların ayrıca eğitim hakkı açısından yaşadığı zorlukları gidermek için herhangi bir bölgesel düzenleme planlanmakta mıdır?
5. Uygulamanın kalıcı hale getirilmesine neden olan bilimsel rapor veya teknik gerekçe kamuoyuyla neden paylaşılmamıştır?
6. Kalıcı yaz saati yerine, mevsimsel saat uygulamasına geri dönülmesi veya bölgesel saat farkları üzerinden esnek bir sistemin yeniden değerlendirilmesi yönünde Bakanlığınızın bir çalışması var mıdır?

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : 64272063-610-368652

Konu : Yazılı Soru Önergesi (7-36324)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA 7/36324

İlgi : 19/11/2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1737875 sayılı yazınız.

Mardin Milletvekili Sayın Beritan GÜNEŞ ALTIN'ın tarafıma tevcih ettiği 7-36324 esas numaralı yazılı soru önergesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99'uncu maddesi gereği ekte cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinizi arz ederim.

Alparslan BAYRAKTAR
Bakan

Ek: 7-36324 Esas Numaralı Önerge Cevabı

**MARDİN MİLLETVEKİLİ SAYIN BERİTAN GÜNEŞ
ALTIN'IN YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN
CEVAPLAR**

**DÖNEM
28-4**

**ESAS NO
7-36324**

Ülkemizde 2016 yılından beri uygulanmakta olan sabit saat uygulamasının ekonomik ve sosyal açıdan etkinliğinin yeniden değerlendirilmesi amacıyla Bakanlığımız koordinatörlüğünde İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) tarafından yürütülen çalışmada; Ülkemizin batısındaki nüfus, kentleşme, sanayileşme ve enerji yoğunluğu dikkate alındığında, Ülkemizde uygulanmakta olan saat diliminin GMT+3' de sürekli bulunmasının nüfusun büyük bölümünün gün ışığından daha uzun süre faydalanmasına ve enerji verimliliğine kayda değer katkı sağladığı tespit edilmiş olup, bu çerçevede tüm yıl boyunca yaz saati uygulaması ile her mesai aralığı için karanlıkta kalınan sürenin eski saat uygulamasına göre 64 saat azaldığı ortaya konulmuştur. Yanı sıra aynı analizlerde saat değişimlerinin getirdiği kaygı, stres, depresyon gibi olumsuzlukların daha az yaşanacağı ortaya konulmuş ve bu sonuçlar doğrultusunda sabit saat uygulamasına geçilmiştir.

Sabit saat uygulamasıyla, akşam mesai ve okul çıkışlarına denk gelen karanlık zaman diliminin azaltıldığı, kış mevsimi etkisi ile gün içi aydınlık süreleri de düşünüldüğünde vatandaşlarımızın aydınlıktan daha çok fayda sağlayacağı ve havanın karanlık saatlerinde önceki yıllara göre daha büyük tasarruf oranını elde edileceği görülmüştür.

Sabit saat uygulamasından önce 17:00'da gerçekleşen akşam puanı, ilerleyen saatlere doğru yayılmış ve böylelikle puanın teknik olarak yönetimi daha kolay hale gelmiştir. Yine sabit saat uygulamasının başladığı Ekim 2016 ile Mart 2025 tarihleri arasında bugünün elektrik fiyatlarıyla yaklaşık 27 milyar TL karşılığı olan 13 milyar kWh enerji tasarrufu sağlanmıştır.

Okul başlangıç saatlerine ilişkin olarak; bu konuda belirli sınırlar dâhilinde kaydırma yapılabilmesine yönelik yetki, valiliklere bırakılmış olup, bu kapsamda okullarda ders başlangıç ve bitiş saatlerinde değişiklik gerçekleştirilebilmektedir.

Meteoroloji mühendisliği, elektrik mühendisliği, psikoloji, sosyoloji ve ekonomi alanlarında çalışmalar yürüten akademisyenler ile uzmanlardan oluşan bir ekip tarafından hazırlanan raporun "Yönetici Özeti" kısmında aynen;

"Dünyada ve ülkemizde kıştan yaza geçiş dönemlerinde yani Mart ayının son haftası ve Ekim ayının son haftası arasında saat değiştirme politikası olarak bilinen Yaz Saati Uygulaması'nın (YSU) asıl amacı Ekim ayının son haftası ve Mart ayının son haftası aralığında Kış Saati Uygulamasının (KSU) sebep olduğu elektrik tüketim kaybının gün ışığından daha fazla yararlanarak azaltılması veya tamamen ortadan kaldırılmasıdır. Gün ışığına göre günlük sektörel planlama yapılması durumunda toplam elektrik tüketimleri önemli miktarda azaltılarak bunun sonucunda elektrik kullanımında tasarruf sağlanacaktır.

Öncelikle ilgili mevzuata bakıldığında; Ülkemizde saatlerin ayarlanmasına dair 26.12.1925 tarih ve 697 sayılı "Günün Yirmi Dört Saate Taksimine Dair Kanun" Madde 2'de "Greenwich göre otuzuncu derecede bulunan boylam dairesi bütün Türkiye Cumhuriyeti saatleri için esas alınır. Ayrıca başlangıç ve bitiş tarihleri belirtilmek ve bir saati aşmamak şartıyla yaz saati uygulamaya Bakanlar Kurulu yetkilidir." denilmektedir. Buna ilave olarak 697 sayılı "Günün Yirmi Dört Saate Taksimine Dair Kanun" un ikinci Maddesi 06.12.1984 Tarihli ve 3097 Sayılı Kanunun birinci Maddesi ile değiştirilmiştir. Bu tarihten itibaren Türkiye'de Mart ayı sonunda saatler 1 saat ileri alınmakta; Ekim ayı sonunda da 1 saat geri alınmaktadır. Yaz Saati Uygulaması (YSU) olarak ifade edilen bu değişikliğin temelinde "Gün Işığında Daha Fazla Yararlanma" fikri yatmaktadır.

YSU ve Kış Saati Uygulaması (KSU) 'nın detaylı analizi için Türkiye'nin son altı yılına ait elektrik tüketimi, sıcaklık, bağıl nem ve bulutluluk verileri saatlik zaman ölçeğinde ele alınmıştır. Bütün bu veriler Türkiye iklimi ve coğrafyası hesaba katılarak analizlerde kullanılmıştır. Yaklaşık 100 milyon satırdan oluşan ve her bir satırda 5 verinin olduğu yani toplamda 500 milyon saatlik elektrik tüketim verisi, bunun yarısı kadar meteorolojik değişkenlerin saatlik verisi ve işleme katılanlar da düşünüldüğünde 1 milyar veri ile metin içerisinde detayları altbaşlıklar halinde verilen "Ana Bileşenler

**MARDİN MİLLETVEKİLİ SAYIN BERİTAN GÜNEŞ
ALTIN'IN YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN
CEVAPLAR**

**DÖNEM
28-4**

**ESAS NO
7-36324**

Çözümlemesi (ABC), Doğrusal Çoklu Regresyon (DÇR), Saat Değişim İndeksi (SDİ) ve Puant Değerler Analizi (PDA) yöntemlerinin analizleri gerçekleştirilip yorumları yapılmıştır. Kısacası işlenen, yöntem ve analizlerin sonuç verileri de düşünüldüğünde toplamda yaklaşık 1 milyar veri ile araştırma sonlandırılmıştır. Bu miktarda veri yapılan araştırmanın ve elde edilen sonuçların güçlü bir dayanağına oluşturmıştır. Bu çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

- Dünyada saat uygulamaları detaylı araştırılmış, YSU ve KSU durumlarında ülkemiz ile diğer devletler arasında oluşan ve oluşabilecek saat farkları ortaya konulmuştur. Elde edilen önemli sonuçlardan birisi saat farklarının doğal süreçte etkisinden kaçınılmaz bir gerçeklik olduğudur. Rusya Federasyonu'nda 11 farklı zaman dilimi kullanılmakta olup doğu-batı arasındaki zaman farkı 9 saattir. Amerika Birleşik Devletleri'nde doğu-batı arasındaki zaman farkı 4 saat olup Kanada'da 5 saate çıkmaktadır. Ülkeler bu doğal zorunluluklara ve zorluklara rağmen ekonomik, siyasi ve idari işlemleri ulusal/uluslararası süreçlerle başarılı bir şekilde düzenlemektedirler. Bir anlamda ülkemize dayatılan diğer devletler ile ortak bir zaman diliminde buluşma zorunluluğu dünyada bulunmamaktadır. Güneş ışınlı ve özellikleriyle birlikte astronomik hesaplamalar ve atmosferin gün ışığına olan etkileri teorik anlamda ele alınmış ve detayları verilmiştir. KSU sürecinin başlamasıyla birlikte gün uzunluğuna bağlı olacak şekilde farklı mesai saatleri göz önünde bulundurularak illerin karanlıkta kalma saat miktarları hesaplanmış ve haritaları çizilmiştir. Bunun sonucunda gün ışığının en fazla yararlanılacak şekilde en uygun mesai saatlerine ait değerler ve haritalar elde edilmiştir. Bu haritalar yardımıyla yıl boyunca karanlıkta kalma saat miktarları belirlenmektedir.
- Türkiye geneli veriler düşünüldüğünde ABC yöntemi kullanılarak her bir değişkenin % kapsama oranları belirlenmiştir. Ana bileşen elektrik tüketim verisi olup bütün veriler birlikte düşünüldüğünde toplamın temsil edilmesinde %53, sıcaklık %25, bağıl nem %16 ve bulutluluk %8 oranlarında etkili olmaktadır. Burada sadece bir değişkene göre sonuçta varmak hatalara sebebiyet vermektedir. Kullanılan elektrik ve meteorolojik değişkenlerin bütün veriyi kapsama, diğer bir ifade ile temsil haritaları elde edilmiş ve sunulmuştur. Bunlara ilave olarak elektrik tüketimi ile dış koşulları ve mevsimsel değişimleri temsil eden meteorolojik değişkenler arasındaki ilişkiler doğrusal çoklu regresyon (DÇR) analizi ile gerçekleştirilmiştir. Elde edilen modellerin sonucunda elektrik tüketimi ve meteorolojik değişkenler arasında yüksek oranda ilişki olduğu görülmüştür.
- Ülkemizin Ege, Akdeniz Kıyıları ve Güney Doğu Anadolu'nun büyük bir kesiminde puant değerler yaz aylarına kaymış durumdadır. Buna karşın elektrik tüketiminin en yüksek olduğu Marmara Bölgesinde puant değerler hala kış aylarında gerçekleşmektedir. Puant değerler özellikle enerji planlamasında hayati öneme sahiptirler. YSU'dan KSU'ya geçiş süreçleri ve KSU süresince elektrik tüketiminin puant değerleri direk etkilenmekte olduğu bu çalışma sonucunda ortaya konulmuştur. Ayrıca elde edilen önemli sonuçlardan birisi de KSU döneminde puant değerlerin hem yükseldiği hem de gün içerisinde kayarak uzadığıdır.
- KSU'dan kaynaklanan ilave elektrik tüketiminin belirlenmesi için farklar temeline dayanan bir yaklaşım geliştirilmiş ve bu yaklaşım geçerliliği önce bütün illere daha sonra da özellikle KSU/YSU zamanlarında ısıtma/soğutmaya ihtiyaç duymayan illerimizin verisi kullanılarak ispatlanmıştır. Veriler yıllık olarak değerlendirildiği gibi ayrıca geneli temsil etmesi maksadıyla 6 yıllık sürecin ortalaması alınarak da hesaba katılmışlardır. Hesaplamalar yapılırken 08:00-17:00, 08:30-17:30 ve 09:00-18:00 gibi farklı mesai senaryoları düşünülmüştür. Bu analizler sonucunda KSU dan kaynaklanan ilave elektrik tüketimleri 08:00-17:00 mesai saat aralığı düşünüldüğünde 626.068 - 2.375.061 MWh, 08:30-17:30 mesai saat aralığı düşünüldüğünde 5.788.685 - 6.523.240 MWh ve son olarak 09:00-18:00 mesai saat aralığı düşünüldüğünde ise 5.885.005- 6.450.746 MWh arasında değişmektedir. Bu değerler hesaba katılan yılların KSU sürelerinin ortalama toplam tüketimleriyle karşılaştırıldığında %8.58'e kadar çıkmakta, yıllık

**MARDİN MİLLETVEKİLİ SAYIN BERİTAN GÜNEŞ
ALTIN'IN YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN
CEVAPLAR**

**DÖNEM
28-4**

**ESAS NO
7-36324**

toplam elektrik tüketimi ile karşılaştırıldığında ise %3.62'e kadar yükselmektedir. Bu sonuçlar farklı mesai saatleri düşünülerek ayrıca tablo halinde sunulmuştur.

- Burada dikkat çekilmesi gereken diğer bir önemli nokta ise hesaplanan sonuç değerlerin tüketim verisi olmasıdır. Bir anlamda kapasite faktörlerini temsil etmekte olup kurulu güç olarak düşünüldüğünde örneğin rüzgarda en az 3. güneşte ise en az 6 katı kadar miktarda santral kapasitesini düşünmek gerekmektedir. Örneğin güneş santrali açısından düşünüldüğünde ortalamada 3156 MW kapasitesinde kurulu gücün, rüzgar santrali açısından 1578 MW kapasitesindeki kurulu gücün üretimine denk gelmektedir.
- Bu çalışmada ayrıca yıl boyunca kesintisiz YSU'ya geçilmesi alternatifinin, mevcut duruma kıyasla Türkiye'de elektrik tüketiminin yol açtığı değişikliğin finansal boyutu hesaplanmıştır. Farklı mesai saatlerine göre ortalamada 1.897.135.508 TL, maksimum olarak ise 2.685.617.908 TL ekonomik kayıp oluşmaktadır.
- İklim değişikliği gibi önem taşıyan süreçler de hesaba katıldığında KSU YSU'dan dolayı ilave elektrik tüketim değerlerinin karbon üretim karşılıkları düşünüldüğünde aslında ekonominin zararın daha yüksek olacağı aşıkardır. Kısacası hesaplanan bu değerler ihtiyatlı yaklaşımın sonucu olup karbon değerleri de ilave edildiği takdirde maliyet daha yüksek olacaktır.
- KSU ve YSU'nun insan psikolojisi üzerindeki etkisi detaylı incelenmiştir. Yaz/Kış Saati Uygulaması amaçları, faydaları ve zararları bakımından tüm zamanlarda tartışma konusu olmuştur. Ekonomi, enerji, politika, sağlık gibi başlıklar altında incelenen bu uygulamanın dinamikleri psikolojik ve fizyolojik açıdan da ele alınarak araştırılmıştır. Gün ışığı kullanımı, biyolojik saat, kaygı, stres, depresyon gibi yaz ve kış saati uygulamaları neticesinde olumsuz anlamda etkilendiğini düşündüğümüz bu kavramlarla ilgili çalışmaları incelediğimizde Yaz/Kış Saati Uygulamasını takip eden süreçlerde kalp rahatsızlıklarının arttığı, trafik kazalarında göze çarpan bir artış olduğu, özellikle Kış Saati Uygulamasını takiben, çalışan kesimin depresyon riskinin arttığı sonuçlarına ulaşılmıştır.
- Sosyolojik açıdan, YSU-KSU'nun uygulanıp uygulanmamasında, tarihsel ekonomi-politik koşullar ve bölgesel kararların etkili olduğu, uygulamanın erken dönem gerekçelerin tarihsel ve bölgesel olarak genellenemeyeceği öne sürülmekte, bununla birlikte saat değişiminin insan ve toplum refahını ilgilendiren diğer toplumsal alanlarda olumsuz etkileri üzerinde durulmaktadır. Ayrıca, günümüzde ülkelerin kendi koşulları ve verileri doğrultusunda uygulamadan vazgeçmeye ve bu durumda hangi saat diliminde kalacaklarına yine kendi koşulları ve verileri doğrultusunda karar vermeye başladıkları vurgulanmaktadır.

Somut verilere dayanan tüm hesaplamalar ve metin içerisinde görülebilecek olan detaylı değerlendirmeler sonucunda KSU saat değişiklikleri ülkemize enerji tüketimi açısından herhangi bir olumlu katkı sunmamaktadır. Tam tersine elektrik tüketiminin artmasına sebebiyet verdiği proje süresince elde edilen matematiksel ve istatistiksel işlemlere dayalı sonuçlar ile ortaya konulmuştur. Bütün mesai çalışmaları güneş ışınımından daha fazla yararlanma ilkesi esas alınmalıdır. Bunun için de YSU'nun yıl boyunca uygulanması enerji planlaması, ekonomik kazanç, sosyolojik ve psikolojik anlamda daha doğru olacaktır. YSU'nun yıl boyunca uygulanması için gerekli kanun ve mevzuatın değiştirilmesi önerisi somut sonuçlara dayalı olarak yapılmaktadır."

şeklinde ifadelere yer verilmiştir.

Bununla birlikte; sabit saat uygulamasına ilişkin olarak, Avrupa Parlamentosu 26 Mart 2019 tarihinde kabul edilen teklif ile üye ülkelere sabit saat uygulamasına geçmeyi tavsiye etmiştir.

İspanya Başbakanı, 20.10.2025 tarihinde yaptığı açıklamada, Avrupa Birliği'nin (AB) 2026 yılından itibaren kalıcı yaz saati uygulamasına geçmesini istediklerini açıklamıştır. Gerekçe olarak; değişken saat uygulamasının tasarruf sağlamadığı ve insan sağlığı üzerinde olumsuz etki oluşturduğunu belirterek, konuyu AB Ulaştırma, Telekomünikasyon ve Enerji Konseyi toplantısında gündeme getireceklerini

MARDİN MİLLETVEKİLİ SAYIN BERİTAN GÜNEŞ
ALTIN'IN YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN
CEVAPLAR

DÖNEM
28-4

ESAS NO
7-36324

ifade etmiştir.

Ayrıca ABD’de sabit saat uygulamasına ilişkin 2018 yılında sunulan yasa teklifi 2022 yılında senatodan geçtiği halde hükümet tarafından uygulamaya konulmamıştır. Ancak yeni dönemde mevcut Başkan tarafından Senato ve Temsilciler Meclisi üyeleri sabit saat uygulamasına geçme konusunda karar almaya davet edilmiştir.

2.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, 2015'ten bu yana Uşak'ta yapılan sosyal yardımlara,
- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, son üç yılda yurt dışında eğitim görmek amacıyla yapılan başvurulara,

İlişkin soruları ve İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya'nın cevabı (7/36344), (7/36562)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın T.C. İçişleri Bakanı Sayın Ali Yerlikaya tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını Anayasa'nın 98. ve TBMM İç Tüzüğü'nün 96. maddeleri gereğince talep ederim.
30/10/2025

Saygılarımla,

Ali KARAOKA
Uşak Milletvekili

Tüm Türkiye'de olduğu gibi Uşak'ta da Valilik, belediyeler, kaymakamlıklar, muhtarlıklar ve Uşak Valiliği Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı aracılığıyla yürütülen sosyal destek faaliyetlerinin etkinliği, kurumlar arası koordinasyonun gücüne ve veri paylaşımındaki şeffaflığa bağlıdır. Son yıllarda ekonomik koşulların zorlaşmasıyla birlikte, sosyal yardımlara başvuran hane sayısında ciddi artış yaşanmıştır. Bu durum, valilik ve bağlı kurumların yardım bütçelerinin planlanmasında, denetiminde ve adaletli dağıtımında bilimsel yöntemlere duyulan ihtiyacı artırmıştır. Yardımların hangi kriterlere göre verildiği, hangi mahalle veya köylerde yoğunlaştığı, bu desteklerin gerçekten ihtiyaç sahiplerine ulaşip ulaşmadığı kamuoyunda önemli bir soru işaretidir.

Sosyal desteklerin siyasi veya keyfi tercihlerle değil, gelir düzeyi, hane yapısı, engellilik durumu ve sosyoekonomik göstergelere dayalı objektif ölçütlerle belirlenmesi büyük önem taşımaktadır. Aksi durumda, hem kamu kaynaklarının etkin kullanımı zedelenmekte hem de vatandaşın devlete olan güveni sarsılmaktadır. Uşak'ta sosyal yardım süreçlerinin dijital veri

tabanlarıyla izlenebilir, denetlenebilir ve şeffaf biçimde yürütülmesi; aynı hanelere mükerrer yardım yapılmasının önlenmesi ve gerçekten dezavantajlı grupların öncelikli olarak desteklenmesi açısından zorunludur. Bu çerçevede, valilik başta olmak üzere tüm yerel kurumların, sosyal yardımları adil, eşitlikçi ve bilimsel temellere dayalı biçimde planlaması toplumsal barış ve sosyal adalet açısından kritik bir gerekliliktir. Bu bağlamda,

- 1- 2015–2025 yılları arasında Uşak'ta belediyeler, kaymakamlıklar ve valilik koordinasyonu ile yapılan sosyal yardım faaliyetlerinin toplam bütçesi nedir?
- 2- Aynı dönemde, belediyelerce yapılan yardımların hane ve kişi başında sayısal dağılımı nasıldır?
- 3- Sosyal yardım başvurularının değerlendirilmesinde kullanılan ölçütler nelerdir? Yardım alan kişilerin aynı dönemde birden fazla kurumdan yardım almasını önlemeye yönelik bir kontrol mekanizması uygulanmakta mıdır?
- 4- 2015–2025 arasında Uşak'ta denetim veya usulsüzlük tespiti yapılan sosyal yardım vakası olmuş mudur? Olduysa sayısı ve alınan idari önlemler nelerdir?
- 5- Bakanlığınız, yerel yönetimlerle birlikte sosyal yardım verilerini ortak bir dijital platformda toplamayı planlamakta mıdır?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki yazılı sorularımın Anayasa'nın 98 ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzüğü'nün 96. Maddesi gereğince İç İşleri Bakanı Sayın Ali Yerlikaya tarafından yazılı olarak yanıtlanması konusunda gereğini arz ederim.

Orhan Sümer**Adana Milletvekili**

Son dönemde, ülkemizde yaşanan olaylar, toplumun her kesimini ciddi bir şekilde etkilemektedir. Öğrencisinden akademisyenine, sanayicisinden bilim insanına kadar her kesimden yurtdışına göçlerde artış yaşandığı basında yer almaktadır. Geçmiş yıllarda yüksek lisan eğitimleri için yurt dışı tercihleri yoğunlaşırken, son yıllarda yurt dışında eğitim görmek için yapılan başvuruların lise düzeyine düştüğü belirtilmektedir. Beyin göçü yaşanmasının en önemli sebepleri arasında; güvenlik ve gelecek kaygısı ile bilimsel ve akademik özgürlüğün yargı ve ceza tehdidi altında olması ifade edilmektedir.

Bu Bağlamda;

1) Son 3 yıl içinde –yıllar bazında ayrı ayrı belirtilmek üzere-yurt dışında eğitim görmek için lise düzeyinde yapılan başvuru sayısı kaçtır?

-Bu başvurularda hangi ülke yoğunlukla tercih edilmektedir?

2) Son 3 yıl içinde –yıllar bazında ayrı ayrı belirtilmek üzere-yurtdışında eğitim görmek için üniversite düzeyinde yapılan başvuru sayısı kaçtır?

-Bu başvurularda hangi ülke ve üniversiteler yoğunlukla tercih edilmektedir?

3) Ülkemizde bilimsel araştırma ve çalışmalara ayrılan kaynak ne kadardır?

-Bu kaynak kullanılarak son 3 yıl içinde kaç araştırma ya da çalışma yapılmıştır?

-Bu çalışmalar nelerdir?

4) Son 3 yıl içinde -yıllar bazında ayrı ayrı belirtilmek üzere- kaç akademisyen hakkında; disiplin soruşturması ve ceza soruşturması açılmıştır?

5) Son 3 yıl içinde –yıllar bazında ayrı ayrı belirtilmek üzere-kaç akademisyen hakkında hangi suçlardan, kaç dava açılmıştır?

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Genel Sekreterlik

Sayı : E-15740137-000-1037
Konu : Muhatap Değişikliği

05.12.2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Cevaplanmak üzere Bakanlığımıza gönderilen;

1. Adana Milletvekili Orhan SÜMER'in 7/36562 esas numaralı,
2. Hatay Milletvekili Nermin YILDIRIM KARA'nın 7/34631 esas numaralı,
3. Muğla Milletvekili Doç.Dr. Selçuk ÖZDAĞ'ın 7/34164 esas numaralı,
4. Bursa Milletvekili Hasan ÖZTÜRK'ün 7/30247 esas numaralı,
5. Giresun Milletvekili Elvan IŞIK GEZMİŞ'in 7/28625 esas numaralı,
6. Şanlıurfa Milletvekili Ferit ŞENYAŞAR'ın 7/35507 ve 7/36031 esas numaralı,
7. İstanbul Milletvekili Doç. Dr. Gökhan GÜNAYDIN'ın 7/36139 esas numaralı,
8. Van Milletvekili Gülderen VARLI'nın 7/36129 esas numaralı,
9. Mardin Milletvekili Salihe AYDENİZ'in 7/36147 esas numaralı,
10. Kars Milletvekili Av. İnan Akgün ALP'in 7/35517, 7/35520 ve 7/35510 esas numaralı,
11. Diyarbakır Milletvekili Av. Dr. M. Sezgin TANRIKULU'nun 7/34483, 7/35506, 7/34885, 7/34886 ve 7/34487 esas numaralı,
12. İstanbul Milletvekili Elif ESEN'in 7/35865 ve 7/35953 esas numaralı,
13. Muş Milletvekili Sümeyye BOZ'un 7/34090, 7/34253 ve 7/35129 esas numaralı,
14. Şırnak Milletvekili Nevroz UYSAL ASLAN'ın 7/34742 esas numaralı,
15. Ağrı Milletvekili Nejla DEMİR'in 7/32353 esas numaralı,
16. İzmir Milletvekili İbrahim AKIN'ın 7/34088 esas numaralı,
17. Artvin Milletvekili Uğur BAYRAKTUTAN'ın 7/34999 esas numaralı,
18. Trabzon Milletvekili Av. Sibel SUIÇMEZ'in 7/35755 esas numaralı,
19. Kocaeli Milletvekili Harun Özgür YILDIZLI'nın 7/36039 esas numaralı,
20. Uşak Milletvekili Ali KARAOBA'nın 7/36344 esas numaralı,

Yazılı soru önergelerinin Bakanlığımız görev ve sorumluluk alanında yer almadığı değerlendirilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Ali YERLİKAYA
Bakan

3.- Antalya Milletvekili Cavit Arı'nın, Antalya'nın Korkuteli ilçesinde yapılması planlanan OSB projesinde kullanılacak suyun bölgedeki içme ve tarımsal sulama suyu ihtiyacı üzerindeki etkilerine ilişkin sorusu ve Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır'ın cevabı (7/36391)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim. **04.11.2025**

Saygılarımla,

Av. Cavit ARI
Antalya Milletvekili

Antalya'nın Korkuteli ilçesinde planlanan Organize Sanayi Bölgesi (OSB) yatırımı, bölge sanayisi ve istihdam açısından önem taşımaktadır. Ancak proje kapsamında kullanılacak suyun Taşkesik kaynaklarından temin edilecek olması, tarım arazileri ve Korkuteli'nin içme suyu üzerinde riskler yaratmaktadır. Bu durum, OSB'nin sürdürülebilir bir şekilde planlanması açısından dikkate alınmalıdır.

Bu bağlamda,

1. OSB projesinde kullanılacak suyun Taşkesik kaynakları ve bölgedeki içme/sulama suyu temini üzerindeki olası etkileri nelerdir?
2. Bölgede tarım ve içme suyu ihtiyacını karşılamak için alternatif su temini çözümleri geliştirilmiş midir?
3. OSB projesi ile tarım, içme suyu ve doğal yaşam arasında nasıl bir denge sağlanacaktır?
4. Yaz aylarında artan su talebini karşılamak için hangi önlemler alınacaktır?
5. Su kaynaklarında oluşabilecek olumsuz etkilerin telafisi için yasal veya teknik önlemler öngörülüp müdür?

T.C.
SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :E-75833232-610-7516398
Konu :Soru Önergeleri

05/12/2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

İlgi : 19.11.2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1737875 sayılı yazınız.

Bakanlığımıza intikal eden, Antalya Milletvekili Sayın Cavit ARI tarafından tevcih edilen 7/36391 esas numaralı yazılı soru önergesinin cevabı Ek'te gönderilmektedir.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Mehmet Fatih KACIR
Bakan

Ek : Soru Önergesi Cevabı

ANTALYA MİLLETVEKİLİ SAYIN CAVİT ARI'NIN**7/36391 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAPLAR**

Antalya'nın Korkuteli ilçesinde planlanan Organize Sanayi Bölgesi (OSB) yatırımı, bölge sanayisi ve istihdam açısından önem taşımaktadır. Ancak proje kapsamında kullanılacak suyun Taşkesik kaynaklarından temin edilecek olması, tarım arazileri ve Korkuteli'nin içme suyu üzerinde riskler yaratmaktadır. Bu durum, OSB'nin sürdürülebilir bir şekilde planlanması açısından dikkate alınmalıdır.

Bu bağlamda;

Soru 1- OSB projesinde kullanılacak suyun, Taşkesik kaynakları ve bölgedeki içme/sulama suyu temini üzerindeki olası etkileri nelerdir?

Soru 2- Bölgede tarım ve içme suyu ihtiyacını karşılamak için alternatif su temini çözümleri geliştirilmiş midir?

Soru 3- OSB projesi ile tarım, içme suyu ve doğal yaşam arasında nasıl bir denge sağlanacaktır?

Soru 4- Yaz aylarında artan su talebini karşılamak için hangi önlemler alınacaktır?

Soru 5- Su kaynaklarında oluşabilecek olumsuz etkilerin telafisi için yasal veya teknik önlemler öngörölmüş müdür?

CEVAPLAR:

OSB'ler, tarım arazileri ve içme suyu kaynakları üzerindeki olası riskleri minimize edecek şekilde planlanmaktadır. Merkezi altyapı ve atık su arıtma sistemleriyle su kullanımı kontrollü şekilde gerçekleştirilmekte, böylelikle toprağın ve su kaynaklarının kirlenmesi önlenerek verimli tarım alanlarının korunması sağlanmaktadır.

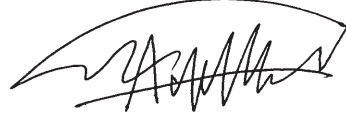
Öte yandan, Korkuteli OSB Bölge Müdürlüğünce; Korkuteli ilçesinde planlanan Organize Sanayi Bölgesinin ihtiyacı olan suyun karşılanması için Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) tarafından OSB'ye yakın ve daha verimli sahalara önerildiğinden çalışmalara bu sahalarda başlanmıştır. Bu nedenle, Taşkesiği ve Sülekler Mahallelerindeki kuyularda yapılacak araştırma ve sondaj çalışmalarından vazgeçildiği bildirilmiştir. Böylece bölgenin tarımsal veya içme suyu ihtiyacını etkilemeyecek alternatif yeraltı suyu kaynakları geliştirilmiştir.

Ayrıca, OSB Bölge Müdürlüğü tarafından söz konusu çalışmaların DSİ'nin resmi izinleri, çevre mevzuatı, Antalya Su ve Atıksu İdaresi Genel Müdürlüğü (ASAT) deşarj standartları ve bilimsel etüt sonuçları doğrultusunda yürütöldüğü, arıtma tesisinde ileri biyolojik arıtma uygulanacağı, fazla atık suyun yalnızca standartlar sağlandığında şebekeye verileceğı, yağmur ve drenaj sularının kontrollü şekilde Korkuteli Çayı'na deşarj edileceğı belirtilerek tüm bu önlemlerin olası çevresel etkilerin önüne geçmek amacıyla oluşturulmuş yasal ve teknik güvenlik mekanizmalarını içerdığı Bakanlığımıza bildirilmiştir.

4.- Van Milletvekili Sinan Çiftçiyürek'in, Van'da bulunan organize sanayi bölgelerine ilişkin sorusu ve Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır'ın cevabı (7/36392)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Sanayi ve Teknoloji Bakanı Sayın Mehmet Fatih KACIR tarafından Anayasa'nın 98'inci İçtüzüğü'nün 96'ıncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Sinan ÇİFTYÜREK
Van Milletvekili

Organize Sanayi Bölgeleri, sanayinin planlı gelişimi, üretimin artırılması ve istihdamın yaygınlaştırılması açısından stratejik öneme sahiptir. Ancak mevcut dağılım ve teşvik politikaları, bölgesel kalkınma hedefleriyle uyumlu görünmemektedir. Türkiye genelinde Temmuz 2025 itibarıyla 413 OSB'nin var olduğu kaydedilmiştir. OSB'lerin bölgesel dağılımı, barındırdıkları sektörel içerik eşitlik ve nitelik açısından bir dizi soruna işaret etmektedir. Örneğin, seçim bölgem Van'da yalnızca 2 OSB bulunurken, aynı nüfusa sahip ve yüz ölçümü olarak daha küçük olan Sakarya ilimizde 7'si faal 2'si yapım aşamasında 9 OSB bulunmaktadır.

Bu bağlamda;

1. Bakanlığınız, OSB'lerin bölgesel dağılımını nüfus, işsizlik oranı ve ekonomik gelişmişlik kriterlerine göre dengelemeye yönelik herhangi bir plan veya stratejisi bulunmakta mıdır?
2. Bakanlığınız tarafından Van ilimizde yeni Organize Sanayi Bölgesi açma yönünde bir planlama mevcut mudur? Bu planlama hangi ilçeleri kapsamaktadır?
3. Van'da faaliyette olan OSB'lerin sorunlarının çözümüne yönelik Bakanlığınız tarafından ne tür çalışmalar yapılmaktadır? Sorunların çözümüne yönelik bir saha araştırması yapılmış mıdır?
4. Van'da faaliyette olan OSB'lerde bulunan işletmelerin sektörel dağılımı nedir?
5. Son beş yılda Van'da faaliyette bulunan OSB'lerde toplam kaç işletme kapanmıştır? Kapanan işletmelerin yıllara göre sektörel dağılımı nedir?
6. Son beş yılda Bakanlığınızın teşviklerinden toplam kaç firma yararlanmıştır? Bu firmaların yıllara göre sektörel dağılımı, aldıkları teşviklerin miktarı ve faaliyet yürüttükleri illere göre dağılımları nedir?
7. Bakanlığınız, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığıyla ortak bir planlama yaparak özellikle Van'da OSB'lerin üretim, lojistik, pazarlama ve ihracat kapasitesini artırmaya dönük bir bölgesel sanayi ulaşım planı hazırlamakta mıdır?

T.C.
SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :E-75833232-610-7516429
Konu :Soru Önergeleri

05/12/2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

İlgi : 19.11.2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1737875 sayılı yazınız.

Bakanlığıma intikal eden, Van Milletvekili Sayın Sinan ÇİFTYÜREK tarafından tevcih edilen 7/36392 esas numaralı yazılı soru önergesinin cevabı Ek' te gönderilmektedir.
Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Mehmet Fatih KACIR
Bakan

Ek: Soru Önergesi Cevabı

VAN MİLLETVEKİLİ SAYIN SİNAN ÇİFTYÜREK'İN**7/36392 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAPLAR**

Organize Sanayi Bölgeleri, sanayinin planlı gelişimi, üretimin artırılması ve istihdamın yaygınlaştırılması açısından stratejik öneme sahiptir. Ancak mevcut dağılım ve teşvik politikaları, bölgesel kalkınma hedefleriyle uyumlu görünmemektedir. Türkiye genelinde Temmuz 2025 itibarıyla 413 OSB'nin var olduğu kaydedilmiştir. OSB'lerin bölgesel dağılımı, barındırdıkları sektörel içerik eşitlik ve nitelik açısından bir dizi soruna işaret etmektedir. Örneğin, seçim bölgesi Van'da yalnızca 2 OSB bulunurken, aynı nüfusa sahip ve yüz ölçümü olarak daha küçük olan Sakarya ilimizde 7'si faal 2'si yapım aşamasında 9 OSB bulunmaktadır.

Bu bağlamda,

Soru 1- Bakanlığınız, OSB'lerin bölgesel dağılımını nüfus, işsizlik oranı ve ekonomik gelişmişlik kriterlerine göre dengelemeye yönelik herhangi bir plan veya stratejisi bulunmakta mıdır?

Soru 2- Bakanlığınız tarafından Van ilimizde yeni Organize Sanayi Bölgesi açma yönünde bir planlama mevcut mudur? Bu planlama hangi ilçeleri kapsamaktadır?

Soru 3- Van'da faaliyette olan OSB'lerin sorunlarının çözümüne yönelik Bakanlığınız tarafından ne tür çalışmalar yapılmaktadır? Sorunların çözümüne yönelik bir saha araştırması yapılmış mıdır?

Soru 4- Van'da faaliyette olan OSB'lerde bulunan işletmelerin sektörel dağılımı nedir?

Soru 5- Son beş yılda Van'da faaliyette bulunan OSB'lerde toplam kaç işletme kapanmıştır? Kapanan işletmelerin yıllara göre sektörel dağılımı nedir?

Soru 6- Son beş yılda Bakanlığınızın teşviklerinden toplam kaç firma yararlanmıştır? Bu firmaların yıllara göre sektörel dağılımı, aldıkları teşviklerin miktarı ve faaliyet yürüttükleri illere göre dağılımları nedir?

Soru 7- Bakanlığınız, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığıyla ortak bir planlama yaparak özellikle Van'da OSB'lerin üretim, lojistik, pazarlama ve ihracat kapasitesini artırmaya dönük bir bölgesel sanayi ulaşım planı hazırlamakta mıdır?

CEVAPLAR:

Van İlinde 2002 yılı ve öncesinde kurulu tek organize sanayi bölgesi olan Van OSB'de üretim yapan 17 parselde yaklaşık 315 kişi istihdam edilirken, 2002 yılı sonrası kurulan Erciş OSB ile birlikte 2025 yılı itibarıyla her iki OSB'de üretime geçen 184 parselde 9.505 kişi istihdam edilmekte olup, tüm parsellerde üretim gerçekleştiğinde istihdamın yaklaşık 17.000 kişiye ulaşması öngörülmektedir.

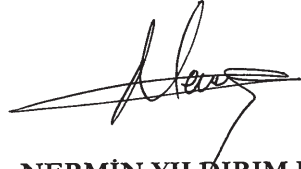
Van İlindeki OSB'lerle ilgili olarak 2025 Yılı Yatırım Programında 63 hektar büyüklüğündeki Van OSB V. Etap projesi ile 25 hektarlık Van Erciş OSB II. Etap projesi yer almaktadır.

Van'da hayata geçirdiğimiz OSB alt yapı projeleri ile Van OSB'nin kapasitesinin artırılması ve Erciş OSB'nin genişletilmesi hedeflenmektedir. Projeler tamamlandığında istihdamın artması ve ildeki sanayi alt yapısının güçlenmesi beklenmektedir.

5.- Hatay Milletvekili Nermin Yıldırım Kara'nın, 6 Şubat 2023 tarihli depremlerden etkilenen illerde KOSGEB tarafından mikro, küçük ve orta ölçekli işletmelere sağlanan desteklere ilişkin sorusu ve Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır'ın cevabı (7/36508)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki soruların, Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince, **Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır** tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

NERMIN YILDIRIM KARA

CHP Hatay Milletvekili

6 Şubat depremleri sonrasında KOSGEB, Japonya Uluslararası İş Birliği ve Destek Ajansı ile birlikte “Türkiye Deprem Sonrası Mikro, Küçük Ve Orta Ölçekli İşletmelerin Canlanması Destek Programı”nı başlatmış; program kapsamında mikro, küçük ve orta ölçekli işletmelere, hasar durumlarına göre 200 bin ile 750 bin lira arasında değişen, 24 ay ödemesiz krediler verilmiştir. Hatay, Adıyaman, Kahramanmaraş ve Malatya'daki işletmeler verilen kredinin süresinin uzatılmasına, krediye erişimin kolaylaştırılmasına ya da yeni kredilerin açılmasına ihtiyaç duyduklarına belirtmektedirler. Üstelik iş yerlerinin teslimi de büyük ölçüde tamamlanmamıştır.

Bu bağlamda;

1 – Söz konusu proje kapsamında ve bu proje haricinde depremzede mükelleflere verilen KOSGEB kredilerinin geri ödeme planlarına ilişkin bir erteleme düşünülmekte midir?

* 2 – KOSGEB'in deprem bölgesine münhasıran yeni programlar açıklaması için bir çalışma yürütülmekte midir?

3 – KOSGEB'in deprem bölgelerinde ve Hatay'da onaylanmış olmasına rağmen hesaplara intikal etmeyen kredilerin miktarı ve hak sahibi sayısı nedir? Hak edilen krediler ne zaman hak sahiplerine ödenecektir?

T.C.
SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :E-75833232-610-7517250
Konu :Soru Önergeleri

05/12/2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

İlgi : 20.11.2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1738383 sayılı yazınız.

Bakanlığımıza intikal eden, Hatay Milletvekili Sayın Nermin YILDIRIM KARA tarafından tevcih edilen 7/36508 esas numaralı yazılı soru önergesinin cevabı Ek'te gönderilmektedir.
Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Mehmet Fatih KACIR
Bakan

Ek : Soru Önergesi Cevabı

HATAY MİLLETVEKİLİ SAYIN NERMİN YILDIRIM KARA’NIN
7/36508 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAPLAR

6 Şubat depremleri sonrasında KOSGEB, Japonya Uluslararası İş Birliği ve Destek Ajansı ile birlikte “Türkiye Deprem Sonrası Mikro, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Canlanması Destek Programı”nı başlatmış; program kapsamında mikro, küçük ve orta ölçekli işletmelere, hasar durumlarına göre 200 bin ile 750 bin lira arasında değişen, 24 ay ödemesiz krediler verilmiştir. Hatay, Adıyaman, Kahramanmaraş ve Malatya’daki işletmelere verilen kredinin süresinin uzatılmasına, krediye erişimin kolaylaştırılmasına ya da yeni kredilerin açılmasına ihtiyaç duyduklarına belirtmektedirler. Üstelik iş yerlerinin teslimi de büyük ölçüde tamamlanmamıştır.

Bu bağlamda,

Soru 1- Söz konusu proje kapsamında ve bu proje haricinde depremzede mükelleflere verilen KOSGEB kredilerinin geri ödeme planlarına ilişkin bir erteleme düşünülmekte midir?

Soru 2- KOSGEB’in deprem bölgesine münhasıran yeni programlar açıklaması için bir çalışma yürütülmekte midir?

Soru 3- KOSGEB’in deprem bölgelerinde ve Hatay’da onaylanmış olmasına rağmen hesaplara intikal etmeyen kredilerin miktarı ve hak sahibi sayısı nedir? Hak edilen krediler ne zaman hak sahiplerine ödenecektir?

CEVAPLAR:

Ülkemizde 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen Kahramanmaraş merkezli depremler sonrasında “Deprem Sonrası İşletmelerin Canlanması Destek Programı” hızla devreye alınmıştır. Bu Pogramda bugüne kadar 66.966 KOBİ’ye 2025 fiyatlarıyla 39,1 milyar TL destek ödemesi yapılmıştır. Program kapsamında sağlanan desteğin geri ödeme süreçlerine ilişkin hususlar, Dünya Bankası ve Japonya Uluslararası İş Birliği ve Destek Ajansı (JICA) ile imzalanan anlaşma ile belirlenmiştir. Söz konusu anlaşma çerçevesinde işletmelerin geri ödeme planlarına ilişkin bir erteleme imkânı bulunmamaktadır. Ancak, işletmelerin bağlı bulunduğu müdürlüklere sulh talebinde bulunmaları halinde, ödenmesi gereken tutar 60 aya kadar taksitlendirilebilmektedir.

Hâlihazırda, bahse konu Program kapsamında aralarında Hatay’da yerleşik firmalarımızın da bulunduğu başvuru yapan ve başvurusu onaylanan tüm ağır ve orta hasarlı işletmelerin destek ödemeleri tamamlanmıştır. Benzer şekilde, destek başvurusunda bulunan tüm az hasarlı işletmelerin değerlendirme süreçleri devam etmekte olup destek ödemelerinin 2025 yılı içerisinde tamamlanması planlanmaktadır. Bunlara ilave olarak, depremden etkilenen illerdeki işletmelerimiz, KOSGEB’in tüm desteklerinden faydalanabilmektedir.

6.- Konya Milletvekili Konur Alp Koçak'ın, bölgesel veri merkezleri oluşturulmasına ilişkin sorusu ve Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır'ın cevabı (7/36579)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, Anayasanın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri uyarınca, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Sayın Mehmet Fatih KACIR tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.11.11.2025

Konur Alp KOÇAK
Konya Milletvekili

Dijital dönüşümün hızlandığı günümüzde veri merkezlerinin stratejik önem taşımaktadır. Siber güvenlik, bulut bilişim, 5G, yapay zekâ ve büyük veri teknolojilerinin gelişimi; verilerin ülke sınırları içinde, güvenli ve yüksek erişilebilirlikte tutulmasını zorunlu hâle getirmiştir. Türkiye'nin veri egemenliğini güçlendirecek ve bölgesel dijital ekonomiyi destekleyecek yeni nesil veri merkezlerinin kurulması; istihdam, teknoloji geliştirme ve dijital bağımsızlık açısından büyük önem arz etmektedir. Nitekim Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan, veri merkezi yatırımlarına 10 milyar doları aşkın tutarda yatırım yapılacağını ve hâlihazırda yaklaşık 250 MW düzeyinde olan veri merkezi kapasitesinin 2030 yılına kadar 1 GW seviyesine çıkarılmasının hedeflendiğini açıklamıştır.

Anadolu'nun stratejik konuma sahip şehirlerinde kurulacak veri merkezleri, ulusal dijital altyapının dayanıklılığını ve dengeli bir şekilde yaygınlaşmasını sağlayacaktır. Bu çerçevede Konya, jeostratejik konumu, düşük sismik riski, güçlü sanayi altyapısı, organize sanayi bölgeleri, geniş yüzölçümü ve yenilenebilir enerji üretim kapasitesiyle veri merkezi yatırımları için en uygun şehirlerin başında gelmektedir. Konya; güneş enerjisi potansiyeli sayesinde enerji verimliliği ve sürdürülebilirlik açısından da avantajlı bir konumda bulunmaktadır. Ayrıca karasal iklim şartları, serbest soğutma sistemlerinin etkin kullanımına imkân tanıyarak işletme maliyetlerini düşürebilecektir. Bu nedenle Konya'da "Veri Merkezleri (İhtisas) Bölgesi" kurulması çok isabetli bir karar olacaktır. Konya'da kurulacak bir veri merkezi bölgesi, hem kamu kurumlarının hem de özel sektörün ihtiyaçlarına cevap verebilecek, Türkiye'nin veri egemenliği ve siber güvenlik kapasitesini güçlendirecektir.

Bu tür ileri teknoloji yatırımları için her açıdan uygun olan Konya'ya yüksek kapasiteli ve yüksek güvenli bir veri merkezi bölgesinin kurulması, Bakanlığınız başta olmak üzere ilgili tüm kurumların gündeminde yer almalı, 2026 Yılı Yatırım Programı bu perspektifle gözden geçirilmelidir. Bu çerçevede;

1. Türkiye'de veri merkezlerine yönelik özel bir yasal çerçeve henüz oluşturulmamış olup, mevcut düzenlemeler farklı kurumların genel mevzuatı çerçevesinde dolaylı şekilde uygulanmaktadır. Potansiyel yatırımcıların yatırım kararlarını zorlaştıran bu durumun

- giderilmesi amacıyla veri merkezlerine mahsus bir mevzuat düzenlemesi yapılması planlanmakta mıdır?
2. Türkiye'nin veri egemenliğini ve siber güvenliğini güçlendirmek amacıyla bölgesel veri merkezlerinin oluşturulmasına ilişkin bir "ulusal strateji belgesi" bulunmakta mıdır? Henüz bulunmuyor ise, bu yönde bir çalışma yürütülmekte midir?
 3. Bakanlığınızca veri merkezi yatırımlarına yönelik özel bir teşvik veya destek programı bulunmakta mıdır? Küresel veri merkezi yatırımcılarının ülkemize yatırım yapabilmesi için Bakanlığınız tarafından yürütülen bir çalışma bulunmakta mıdır?
 4. Güvenli ve sürekli enerji altyapısına sahip "veri merkezi bölgeleri"nin kurulması öngörülen şehirler belirlenmiş midir?
 5. Konya ilinde veri merkezi kurulmasına ilişkin mevcut veya planlanan bir kamu ya da özel sektör yatırımı var mıdır?
 6. Konya Organize Sanayi Bölgesi veya Konya Teknoloji Endüstri Bölgesi'nde veri merkezi altyapısına uygun parseller belirlenmiş midir? Enerji, fiber omurga, trafo/yedek besleme ve soğutma altyapısına ilişkin hazırlık durumu nedir?
 7. Kritik altyapı sınıfına dâhil edilecek veri merkezlerinin, ulusal siber güvenlik tatbikatlarına veya USOM koordinasyonuna dâhil edilmesine ilişkin bir planlama yapılmakta mıdır? Veri merkezlerinin fiziki ve sanal güvenliklerinin sağlanmasına yönelik alınan veya alınması planlanan tedbirler üzerinde bir çalışma yürütülmekte midir?
 8. Veri merkezlerinde kullanılan sunucu, soğutma ve güç ekipmanlarının yerli üretim oranını artırmaya yönelik bir sanayi politikası veya destek mekanizması mevcut mudur?
 9. HIT-30 Projesi kapsamında HIT-Veri Merkezi çağrısına kaç adet başvuru yapılmıştır? Kurulması öngörülen merkezlerin kapasiteleri ve şehirlere göre dağılımı nedir?

T.C.
SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :E-75833232-610-7516379
Konu :Soru Önergeleri

05/12/2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

İlgi : 20.11.2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1739032 sayılı yazınız.

Bakanlığıma intikal eden, Konya Milletvekili Sayın Konur Alp KOÇAK tarafından tevcih edilen 7/36579 esas numaralı yazılı soru önergesinin cevabı Ek' te gönderilmektedir.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Mehmet Fatih KACIR
Bakan

Ek: Soru Önergesi Cevabı

KONYA MİLLETVEKİLİ SAYIN KONUR ALP KOÇAK'IN**7/36579 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAPLAR**

Dijital dönüşümün hızlandığı günümüzde veri merkezlerinin stratejik önem taşımaktadır. Siber güvenlik, bulut bilişim, 5G, yapay zekâ ve büyük veri teknolojilerinin gelişimi; verilerin ülke sınırları içinde, güvenli ve yüksek erişilebilirlikte tutulmasını zorunlu hâle getirmiştir. Türkiye'nin veri egemenliğini güçlendirecek ve bölgesel dijital ekonomiyi destekleyecek yeni nesil veri merkezlerinin kurulması; istihdam, teknoloji geliştirme ve dijital bağımsızlık açısından büyük önem arz etmektedir. Nitekim Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan, veri merkezi yatırımlarına 10 milyar doları aşkın tutarda yatırım yapılacağını ve hâlihazırda yaklaşık 250 MW düzeyinde olan veri merkezi kapasitesinin 2030 yılına kadar 1 GW seviyesine çıkarılmasının hedeflendiğini açıklamıştır.

Anadolu'nun stratejik konuma sahip şehirlerinde kurulacak veri merkezleri, ulusal dijital altyapının dayanıklılığını ve dengeli bir şekilde yaygınlaşmasını sağlayacaktır. Bu çerçevede Konya, jeostratejik konumu, düşük sismik riski, güçlü sanayi altyapısı, organize sanayi bölgeleri, geniş yüzölçümü ve yenilenebilir enerji üretim kapasitesiyle veri merkezi yatırımları için en uygun şehirlerin başında gelmektedir. Konya; güneş enerjisi potansiyeli sayesinde enerji verimliliği ve sürdürülebilirlik açısından da avantajlı bir konumda bulunmaktadır. Ayrıca karasal iklim şartları, serbest soğutma sistemlerinin etkin kullanımına imkân tanıyarak işletme maliyetlerini düşürebilecektir. Bu nedenle Konya'da “Veri Merkezleri (ihtisas) Bölgesi” kurulması çok isabetli bir karar olacaktır. Konya'da kurulacak bir veri merkezi bölgesi hem kamu kurumlarının hem de özel sektörün ihtiyaçlarına cevap verebilecek, Türkiye'nin veri egemenliği ve siber güvenlik kapasitesini güçlendirecektir.

Bu tür ileri teknoloji yatırımları için her açıdan uygun olan Konya'ya yüksek kapasiteli ve yüksek güvenli bir veri merkezi bölgesinin kurulması, Bakanlığınız başta olmak üzere ilgili tüm kurumların gündeminde yer almalı, 2026 Yılı Yatırım Programı bu perspektifle gözden geçirilmelidir.

Bu çerçevede;

Soru 1- Türkiye'de veri merkezlerine yönelik özel bir yasal çerçeve henüz oluşturulmamış olup, mevcut düzenlemeler farklı kurumların genel mevzuatı çerçevesinde dolaylı şekilde uygulanmaktadır. Potansiyel yatırımcıların yatırım kararlarını zorlaştıran bu durumun giderilmesi amacıyla veri merkezlerine mahsus bir mevzuat düzenlemesi yapılması planlanmakta mıdır?

Soru 2- Türkiye'nin veri egemenliğini ve siber güvenliğini güçlendirmek amacıyla bölgesel veri merkezlerinin oluşturulmasına ilişkin bir “ulusal strateji belgesi” bulunmakta mıdır? Henüz bulunmuyor ise, bu yönde bir çalışma yürütülmekte midir?

Soru 3- Bakanlığınızca veri merkezi yatırımlarına yönelik özel bir teşvik veya destek programı bulunmakta mıdır? Küresel veri merkezi yatırımcılarının ülkemize yatırım yapabilmesi için Bakanlığınız tarafından yürütülen bir çalışma bulunmakta mıdır?

Soru 4- Güvenli ve sürekli enerji altyapısına sahip “veri merkezi bölgeleri”nin kurulması öngörülen şehirler belirlenmiş midir?

Soru 5- Konya ilinde veri merkezi kurulmasına ilişkin mevcut veya planlanan bir kamu ya da özel sektör yatırımı var mıdır?

Soru 6- Konya Organize Sanayi Bölgesi veya Konya Teknoloji Endüstri Bölgesi'nde veri merkezi altyapısına uygun parseller belirlenmiş midir? Enerji, fiber omurga, trafo/yedek besleme ve soğutma altyapısına ilişkin hazırlık durumu nedir?

Soru 7- Kritik altyapı sınıfına dâhil edilecek veri merkezlerinin, ulusal siber güvenlik tatbikatlarına veya USOM koordinasyonuna dâhil edilmesine ilişkin bir planlama yapılmakta mıdır? Veri merkezlerinin fiziki ve sanal güvenliklerinin sağlanmasına yönelik alınan veya alınması planlanan tedbirler üzerinde bir çalışma yürütülmekte midir?

Soru 8- Veri merkezlerinde kullanılan sunucu, soğutma ve güç ekipmanlarının yerli üretim oranını artırmaya yönelik bir sanayi politikası veya destek mekanizması mevcut mudur?

Soru 9- HIT-30 Projesi kapsamında HIT-Veri Merkezi çağırısına kaç adet başvuru yapılmıştır? Kurulması öngörülen merkezlerin kapasiteleri ve şehirlere göre dağılımı nedir?

CEVAPLAR:

Bakanlığımızca veri merkezlerinin belgelendirilmesi, denetlenmesi ve sunulacak hizmetlere dair müstakil bir mevzuat düzenlemesi yapılması planlanmakta olup bu kapsamda ekosistemdeki paydaşlarımız ile görüş alışverişinde bulunularak genel çerçeve belirlenmiştir. Ayrıca, veri merkezlerine dair bir strateji belgesi oluşturulması hususunda da çalışmalar yürütülmektedir.

Mevzuat ve strateji çalışmalarının yanı sıra, veri merkezi yatırımlarının desteklenmesi ve küresel yatırımcıların ülkemize çekilmesi amacıyla, 30/5/2025 tarihli ve 32915 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 9903 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımı Hakkında Karar kapsamında veri merkezlerinin belirli şartları taşınması halinde kapsamlı teşviklerle desteklenmesi sağlanmıştır. Buna ilaveten, HIT-30 Yüksek Teknoloji Yatırım Programı çerçevesinde ülkemizde yüksek kapasiteli veri merkezi ve bulut yatırımlarına yönelik yeni teşvik mekanizmalarının hayata geçirilmesi amaçlanmaktadır.

Veri Merkezi yatırımları; 2025/9903 sayılı Karar çerçevesinde “Öncelikli Yatırımlar” ve “Hedef Yatırımlar” başlıkları altında desteklenirken, söz konusu merkezlerde kullanılan sunucu, soğutma ve güç ekipmanlarının üretimine yönelik yatırımlara da Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi Programı gibi programlar vasıtasıyla destekler sağlanmaktadır. Haziran 2012-Mayıs 2025 tarihleri arasında yürürlükte olan 2012/3305 sayılı Karar döneminde ise asgari 5.000 m² beyaz alan ihtiva eden ve Tebliğ ile belirlenmiş teknik şart ve standartları sağlayan veri merkezi yatırımları “Öncelikli Yatırımlar”, diğer yatırımlar ise “genel teşvik” kapsamında desteklenmiştir. Nitekim bu çerçevede 2012-2025 yılları arasında Veri Merkezi yatırımlarına yönelik olarak 26 adet yatırım teşvik belgesi (YTB) düzenlenmiş olup, bu belgeler kapsamında 36,9 milyar TL tutarında yatırım ve 490 kişilik istihdam öngörülmüştür.

HIT-30 Programı altında açılan HIT-Veri Merkezi Çağrısı 17 Ekim 2025 tarihinde ilan edilmiş olup, Çağrıyla ülkemizin artan veri altyapısı ihtiyacını uzun vadede karşılayabilecek veri merkezi kapasitesinin inşa edilmesi amaçlanmaktadır. Bu çağrıda toplam 1,5 milyar Dolarlık destek bütçesiyle, kapasitelerinin en az %50'si yapay zekâ uyumlu, asgari 30 megavatlık bilgi teknolojileri kapasitesine sahip, büyük bulut bilişim veya yapay zekâ hizmet merkezleri ile entegre olacak yatırımların desteklenmesi hedeflenmektedir. Çağrı kapsamında %50'ye varan vergi teşviği, yatırımın %10'una kadar enerji desteği ve istihdam destekleri sunulmaktadır.

Hâlihazırda Bakanlığımıza veri merkezi yatırımları açısından aralarında Konya ilimizin de olduğu çeşitli illere yönelik talepler ulaşmış olmakla birlikte söz konusu yatırımlar henüz kesinleşmemiştir.

Diğer taraftan, Konya OSB Bölge Müdürlüğü, İmar Planı Şartnamesinde veri merkezi kurulmasına engel teşkil eden herhangi bir hüküm bulunmadığı, gerekli teknik altyapının sağlanması hâlinde veri merkezi tesis edilmesinin mümkün olduğu hususlarını Bakanlığımıza iletmiştir. Ayrıca, Konya OSB ortak alanı içinde yer alan mevcut yapının bir bölümünün veri merkezi kullanımına ayrılması çalışmalarının devam ettiği, bunlar tamamlandığında ilgili veri merkezinin hem Bölge Müdürlüğü'ne hem de bölge katılımcılarına hizmet verebilmesi amacıyla gerekli tüm altyapı ve yapısal ihtiyaçların bizzat Bölge Müdürlüğü tarafından hazırlanmakta olduğu ifade edilmiştir. Benzer şekilde, Konya Teknoloji Endüstri Bölgesi yönetimince, Bölgelerinde veri merkezi amacıyla tahsise uygun parsel bulunduğu ve gerekli altyapının sağlanabilmesinde sorun bulunmadığı belirtilmektedir.

Ayrıca, Bakanlığımızca; bu alanda yapılacak yatırımlarda, yatırımın niteliğine göre Türkiye'deki ilgili kurum ve kuruluşlar ile (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, yerel yönetimler vb.) koordinasyon içerisinde hareket edilmektedir.

Netice olarak, veri merkezleri hâlihazırda Bakanlığımız teşvik mekanizmaları çerçevesinde kapsamlı bir şekilde desteklenmekte ve bu önemli alandaki yatırımların nitelik ve nicelik olarak artması öngörülmektedir.

7.- Burdur Milletvekili İzzet Akbulut'un, Burdur Batı OSB Projesi'ne ilişkin sorusu ve Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır'ın cevabı (7/36580)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih KACIR tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

İzzet AKBULUT
Burdur Milletvekili

Burdur Batı Organize Sanayi Bölgesi olarak duyurulan halk arasında Çavdır OSB olarak bilinen proje toplum nazarında büyük beklentilere yol açmıştır. Ticari ve tarımsal hareketliliği arttıracak ve bölgenin stratejik konumunu kullanarak büyüyüp güçlenecek proje için bölgenin beklentileri yüksektir.

Bu bilgiler ışığında;

- 1- Burdur Batı OSB ile ilgili işlemler ne aşamadadır?
- 2-Bakanlığınızın programına göre bu proje ne zaman hayata geçmiş olacaktır?
- 3- 2026 yılı için hangi aşamada olmayı öngörüyorsunuz?
- 4- Bürokratik işlemler konusunda bölge halkıyla birlikte STK'ları bilgilendirecek toplantılar düzenleyecek misiniz?
- 5- Sürece katkı verecek tüm kurum ve kuruluşların katkı sunacağı bir organizasyon yapısını kurmayı düşünüyor musunuz?

T.C.
SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :E-75833232-610-7516388
Konu :Soru Önergeleri

05/12/2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

İlgi : 20.11.2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1739032 sayılı yazınız.

Bakanlığıma intikal eden, Burdur Milletvekili Sayın İzzet AKBULUT tarafından tevcih edilen 7/36580 esas numaralı yazılı soru önergesinin cevabı Ek' te gönderilmektedir.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Mehmet Fatih KACIR
Bakan

Ek: Soru Önergesi Cevabı

BURDUR MİLLETVEKİLİ SAYIN İZZET AKBULUT'UN**7/36580 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAPLAR**

Burdur Batı Organize Sanayi Bölgesi olarak duyurulan halk arasında Çavdır OSB olarak bilinen proje toplum nazarında büyük beklentilere yol açmıştır. Ticari ve tarımsal hareketliliği arttıracak ve bölgenin stratejik konumunu kullanarak büyüyüp güçlenecek proje için bölgenin beklentileri yüksektir.

Bu bilgiler ışığında,

Soru 1- Burdur Batı OSB ile ilgili işlemler ne aşamada?

Soru 2- Bakanlığınızın programına göre bu proje ne zaman hayata geçmiş olacaktır?

Soru 3- 2026 yılı için hangi aşamada olmayı öngörüyorsunuz?

Soru 4- Bürokratik işlemler konusunda bölge halkıyla birlikte STK'ları bilgilendirecek toplantılar düzenleyecek misiniz?

Soru 5- Sürece katkı verecek tüm kurum ve kuruluşların katkı sunacağı bir organizasyon yapısını kurmayı düşünüyor musunuz?

CEVAPLAR:

Burdur Valiliği tarafından, Burdur ilimizin Çavdır ilçesindeki yaklaşık 118 hektar büyüklüğündeki alanda kurulması talep edilen Burdur Batı Organize Sanayi Bölgesi (OSB) alanına ilişkin Yer Seçimi Komisyonu toplantısı Nisan ayında mahallinde gerçekleştirilmiş olup, hâlihazırda Organize Sanayi Bölgeleri Yer Seçimi Yönetmeliği uyarınca ilgili kurum ve kuruluşların görüş bildirmelerine ilişkin süreç devam etmektedir.

Organize Sanayi Bölgelerinin yatırımlara hazır hale gelebilmesi için yer seçiminin kesinleşmesini müteakiben sırasıyla; kuruluş protokolü ve sicil işlemlerinin tamamlanması, imar planı ile parselasyon planının hazırlanıp Bakanlığımızca onaylanması, altyapı projelerinin oluşturulması ve Bakanlığımız onayını müteakiben altyapı inşaatlarının gerçekleştirilmesi gerekmektedir. OSB'lerin kuruluş ve işleyişinden yetkili ve sorumlu kurum olan Bakanlığımız, OSB'lerin altyapı inşaatlarını proje kapsamında kredi vermek suretiyle de desteklemektedir.

Bakanlığımızca, Burdur Batı OSB'nin bir an önce hizmete girerek Burdur ilimizin hak ettiği güzel bir esere daha kavuşması hususunda, ilgili mevzuat ve imkânlar dâhilinde her türlü destek verilecektir.

8.- İstanbul Milletvekili Yunus Emre'nin, Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubunun TBMM ve milletvekilleriyle ilgili tavsiye kararlarına ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/36603)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın TBMM Başkanı Sayın Numan Kurtulmuş tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını bilgilerinize sunarım.

Saygılarımla.

Yunus Emre
İstanbul Milletvekili

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından 1999 yılında kurulan Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu (GRECO)'nun 4. Tur Değerlendirmesi üye ülkelerde parlamenterler ile hakim ve savcılar ve yüksek bürokratların yolsuzluğa karışmaları ve rüşvet almalarına yönelik önlemler konusunda ülkelere tavsiye sunmaktadır.

Bu turda Türkiye'ye yönelik 22 tavsiyede bulunulmuş ve en son Haziran 2023'te hazırlanan Dördüncü Ara Uyum Raporunda bu tavsiyelerden 3'ünün tatmin edici şekilde yerine getirildiği, 9'unun kısmen yerine getirildiği ve 10 tavsiyenin ise yerine getirilmediği sonucuna varılmıştır.

Söz konusu tavsiyelerden 7 tanesi doğrudan TBMM ve milletvekilleri ile alakalı olup GRECO bu başlıklarda Türkiye'nin söz konusu tavsiyeleri yerine getirmediğini belirtmiştir.

GRECO'nun bu tavsiyelerinin yerine getirilmemiş olması Türkiye'nin uluslararası alanda yolsuzlukla mücadele konusundaki imajına zarar verirken aynı zamanda AB Vize Serbestisi sürecini de doğrudan etkilemektedir.

Bu bağlamda;

- 1) GRECO'nun TBMM ve Milletvekillerini ilgilendiren tavsiyelerinin yerine getirilmemesinin nedeni nedir?
- 2) Doğrudan TBMM'yi ve milletvekillerini ilgilendiren tavsiyelerin yerine getirilmesi hususunda yapılan herhangi bir çalışma söz konusu mudur?
- 3) TBMM'nin ve Milletvekillerinin yolsuzlukla mücadele ile ilgili olarak daha aktif rol alması konusunda herhangi bir çalışmanız – planlamanız var mıdır?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : Z-43452547-120.07.03-**1754075**
Konu : Soru Önergesi

08 .12 .2025

Sayın Yunus EMRE
İstanbul Milletvekili

İlgi : 12.11.2025 tarihli ve 7/36603 esas numaralı yazılı soru önergeniz.

Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubunun TBMM ve milletvekilleri ile ilgili tavsiye kararlarına ilişkin ilgi önergenizde yer alan sorularınız ekte cevaplandırılmıştır.
Bilgilerinizi rica ederim.

Bekir BOZDAĞ
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

Ek: Soru Cevabı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI

EK

CEVAPLAR:

Cevap 1., 2. ve 3.- GRECO 4. Değerlendirme Aşamasında; Tema I kapsamında parlamento üyeleri bakımından yolsuzluğun önlenmesi, Tema II kapsamında hakimler ve savcılar bakımından yolsuzluğun önlenmesi değerlendirilmektedir.

Söz konusu Rapor'un; Türkiye Büyük Millet Meclisini (TBMM) ilgilendiren Tema I bölümünde yer alan 7 tavsiyeden 3 tanesi TBMM Başkanlığının idari kararları doğrultusunda, GRECO'nun da teyit ettiği üzere kısmen yerine getirilmiştir. Bunlara;

- Komisyon ve Genel Kurul tutanaklarının anlık olarak paylaşılması,
- Genel Kurul çalışmalarının TBMM TV ve web sayfası üzerinden yayımlanması,
- E-dilekçe hizmetinin kullanıma açılması,
- Komisyon web sayfalarının güncellenerek Başkanlık sekreteryası ve büroda görevli personelin iletişim bilgilerine yer verilmesi, böylelikle ilgililerin gündemdeki kanun teklifleri ile ilgili görüşlerini sunma olanaklarının genişletilmesi,
- Sivil toplum kuruluşlarının komisyon toplantılarına davet edilmesi ve görüşlerinden istifade edilmesi,
- TBMM sosyal medya hesaplarının aktif olarak kullanılması,
- TBMM üyelerinin yapamayacakları görev ve işleri düzenleyen 31/10/1984 tarihli ve 3069 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği ile Bağdaşmayan İşler Hakkında Kanun'u da içeren "TBMM ile İlgili Kanunlar" kitapçığının bastırılarak milletvekillerinin dikkatine sunulması,
- Milletvekillerinin yapamayacakları işler ile ilgili danışmanlık hizmeti verilmesi gibi hususlar örnek olarak gösterilebilir.

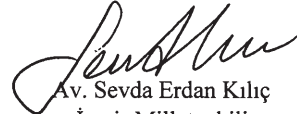
Tavsiyelerde yer alan ve idari mekanizmalar işletilerek yerine getirilebilecek hususlar hakkında Başkanlığımızın çalışmaları devam etmektedir.

Diğer tavsiyeler ise kanuni düzenlemeler gerektirmektedir. Kanun teklif etmeye Anayasanın 88'inci maddesine göre milletvekilleri yetkilidir. Bu doğrultuda milletvekilleri tarafından verilebilecek kanun tekliflerinin, İçtüzükte belirtilen şartları taşıması kaydıyla, Başkanlığımızca ilgili komisyonlara havale edilerek İçtüzükte öngörülen yasama sürecine tabi tutulması mümkündür.

9.- İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, 10 Kasım 2025 tarihinde TBMM binasına Atatürk posterini ve Türk bayrağı asılmadığı iddiasına ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/36716)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Numan Kurtulmuş tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını saygılarımla arz ederim.

Av. Sevdâ Erdan Kılıç
İzmir Milletvekili

10 Kasım tarihi, milletimizin Ata'sına olan sevgi ve minnetini bir kez daha ifade ettiği, devlet kurumlarının da bu ortak duyguyu sembollerle yansıttığı anlamlı bir gündür. Ancak bu yıl, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne Atatürk posterini ve Türk bayrağının asılmadığı görülmüştür. Cumhuriyet'in kalbi olan TBMM'nin bu uygulaması kamuoyunda büyük bir şaşkınlık ve tepkiye neden olmuştur. Bu durum, hem Cumhuriyetimizin kurucu değerlerine hem de milli birlik duygusuna zarar vermektedir.

Bu kapsamda;

1.10 Kasım 2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne Atatürk posterini ve Türk bayrağı asılmamasının gerekçesi nedir?

2.Bu karar kim veya hangi birim tarafından alınmıştır?

3.Konuyla ilgili TBMM Başkanlığı herhangi bir iç soruşturma veya idari inceleme başlatmış mıdır?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : Z-43452547-120.07.03-1754081

08.12.2025

Konu : Soru Önergesi

Sayın Sevda ERDAN KILIÇ
İzmir Milletvekili

İlgi : 12.11.2025 tarihli ve 7/36716 esas numaralı yazılı soru önergeniz.

10 Kasım 2025 tarihinde TBMM binasına Atatürk posterı ve Türk bayrağı asılmadığı iddiasına ilişkin ilgi önergenizde yer alan sorularınız ekte cevaplandırılmıştır.
Bilgilerinizi rica ederim.

Bekir BOZDAĞ
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

Ek: Soru Cevabı

EK

CEVAPLAR:

Cevap 1., 2. ve 3.- Türkiye Büyük Millet Meclisinde (TBMM) Atatürk'ü Anma Törenleri 17.03.2011 tarihli ve 62 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisinde Ulusal ve Resmî Bayramlar ile Anma Günleri Etkinliklerinde Uygulanacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönerge'nin 7 ve 10/A maddeleri çerçevesinde yürütülmektedir.

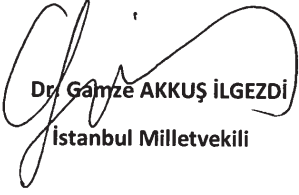
Mezkûr Yönerge'nin 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi; *"10 Kasım Atatürk'ün Ölüm Yıldönümü'nü Anma Töreni hariç; Ek Hizmet Binası, Sabit Osman Avcı Eğitim Tesisi, 1. TBMM Binası, TBMM Başkanlık Resmi Konutu, Çankaya-Dikmen Kapıları, Milli Egemenlik Parkı, Şeref Kapısı Ön Bahçesi ile TBMM Mustafa Necati Kültür Evi bayrak direklerine, Atatürk Anıtı arkası ve karşısına, Bayrak ile tanıtıcı bayraklar asılır."* ve (c) bendi; *"10 Kasım Atatürk'ün Ölüm Yıldönümü'nü Anma Töreni hariç; Şeref Kapısının dış cephe sağ ve sol dış yan duvarlarına, 1. TBMM Binası ön cephesine, Ek Hizmet Binası bulvar cephesine Atatürk Posterleri asılır."* hükümlerini amirdir. Bu hükümler doğrultusunda, 10 Kasım ulusal yas günü olduğu için, bu yılki Atatürk'ü Anma Töreni'nde geçmiş yıllarda gerçekleştirilen anma törenlerinde de olduğu gibi bayrak ve poster asılmamıştır.

TBMM'de gerçekleştirilen uygulamalar, her yıl söz konusu Yönerge hükümleri doğrultusunda yürütülmektedir.

10.- İstanbul Milletvekili Gamze Akkuş İlgezdi'nin, 2025 yılında TBMM bütçesinde yapılan ödenek aktarımlarına ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/36950)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın TBMM Başkanı Sayın Numan Kurtulmuş tarafından Anayasanın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 96'ncı maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.
21.11.2025

Dr. Gamze AKKUŞ İLGEZDİ
İstanbul Milletvekili

2025 TBMM bütçesinin Meclisin toplam ödeneği bir önceki yıla göre yüzde 80, personel kalemi ise yüzde 144 artırılmıştı.

Bu bağlamda,

- 1- 2025 yılında TBMM Bütçesinde hangi ödeneklerden, hangi ödeneklere ne kadar aktarım yapılmıştır?
- 2- 2025 yılında TBMM Bütçesinin personel bütçesinden, personel dışında nerelere ödenek aktarılmıştır?
- 3- Bu soru önergesinin cevaplandığı tarih itibari ile personel bütçesinin ne kadarı kullanılmamıştır? Bu kullanılmayan miktarın toplam personel bütçesine oranı nedir?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : Z-43452547-120.07.03-1754090
Konu : Soru Önergesi

08.12.2025

Sayın Gamze AKKUŞ İLGEZDİ
İstanbul Milletvekili

İlgi : 25.11.2025 tarihli ve 7/36950 esas numaralı yazılı soru önergeniz.

2025 yılında TBMM bütçesinde yapılan ödenek aktarımlarına ilişkin ilgi önergenizde yer alan sorularınız ekte cevaplandırılmıştır.
Bilgilerinizi rica ederim.

Bekir BOZDAĞ
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

Ek: Soru Cevabı

EK

CEVAPLAR:

Cevap 1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) bütçe işlemleri, idari birimlerin kendilerine tahsis edilen ödeneklerin, yürüttükleri proje ve faaliyetlerde kullanılması suretiyle gerçekleştirilmekte olup ödenek aktarımı ancak ivedi ve zorunlu hallerde ve istisnai olarak yapılmaktadır. Söz konusu ödenek aktarımları, ekseriyetle birimlerin kendi bütçeleri içerisinde yer alan tertipler arasında ilgili mevzuata uygun olarak yapılmaktadır. Bu aktarımların 28.11.2025 tarihi itibarıyla TBMM 2025 Yılı Başlangıç Ödeneği içerisindeki payı %1,75'tir.

Cevap 2.- 10.12.2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 21'inci maddesine göre personel giderleri tertiplerinden diğer ekonomik sınıflandırma tertiplerine ödenek aktarması yapılamamaktadır. Bu nedenle 2025 yılında TBMM bütçesinin personel giderlerinden personel dışı giderlere herhangi bir ödenek aktarımı yapılmamıştır.

Cevap 3.- 28.11.2025 tarihi itibarıyla personel ve SGK giderleri ödenğinde 907.978.017 TL olup bu tutar TBMM Personel ve SGK giderleri 2025 yılı başlangıç ödenəğinin (12.391.052.000 TL.) %7,3'üne tekabül etmektedir.

11.- Hatay Milletvekili Adnan Şefik Çirkin'in, Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonuna ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/36951)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Anayasanın 98 ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. Maddesi gereğince **Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Numan KURTULMUŞ** tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Adnan Şefik ÇİRKİN
Hatay Milletvekili

5 Ağustos 2025 tarihinde , TBMM Başkanı Sayın Numan Kurtulmuş'un inisiyatifiyle kurulan, “Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu” ile ilgili olarak aşağıdaki sorularıma cevap verilmesini arz ederim.

Sorular:

- 1- “Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu” adıyla kurulan yapı hangi karar ile ve hangi makam tarafından oluşturulmuştur?
- 2- TBMM’de kurulan bu yapı ile ilgili olarak TBMM Genel Kurulu kararı, Başkanlık Divanı kararı alınmış mıdır?
- 3- Bahse konu bu Komisyon, TBMM İçtüzüğü’nün hangi maddesi veya hangi komisyon türü kapsamında değerlendirilmektedir?
İçtüzükte açık karşılığı bulunmuyorsa, bu yapının hukuki statüsü nedir?
- 4- Yapının görev, yetki ve çalışma usul ve esasları hangi düzenleme ile belirlenmiştir? Başkanlık Divanı kararı, yönetmelik veya başka bir idari belge bulunmakta mıdır?
- 5- TBMM’de daha önce TBMM Başkanının inisiyatifiyle kurulan başka bir komisyon kurulmuş mudur?
- 6- TBMM İçtüzüğü’nde karşılığı bulunmayan bu Komisyonun çalışmaları ile ilgili çalışma takviminin başladığı günden itibaren ne kadar harcama (Personel, araç, temsil ve ağırlama, yemek, seyahat, konaklama vb) yapılmıştır?
- 7- Bu harcamalar TBMM bütçesinde hangi tertip/madde altında muhasebeleştirilmiştir?
- 8- TBMM Başkanlığının, İçtüzükte açık bir hukuki dayanağı bulunmayan bir yapı için özel ödenek, kaynak veya harcama tertibi tahsis etme yetkisi var mıdır?
Varsa ilgili mevzuat maddeleri hangileridir?
- 9- Bu harcamalar yapılmadan önce Strateji Geliştirme Başkanlığı, İdari ve Mali İşler Başkanlığı veya Hukuk Hizmetleri Başkanlığı tarafından herhangi bir uygunluk değerlendirmesi yapılmış mıdır?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : Z-43452547-120.07.03-1754096
Konu : Soru Önergesi

08.12.2025

Sayın Adnan Şefik ÇİRKİN
Hatay Milletvekili

İlgi : 27.11.2025 tarihli ve 7/36951 esas numaralı yazılı soru önergeniz.

Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonuna ilişkin ilgi önergenizde yer alan sorularınız ekte cevaplandırılmıştır.
Bilgilerinizi rica ederim.

Bekir BOZDAG
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

Ek: Soru Cevabı

CEVAPLAR:

Cevap 1., 2., 3., 4. ve 5.- Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu, terörün Türkiye'nin gündeminden tamamen çıkartılması, toplumsal bütünleşmenin güçlendirilmesi, millî birlik ve kardeşliğimizin pekiştirilmesi, özgürlük, demokrasi ve hukuk devleti alanlarında çalışmalar yapmak amacıyla 25.07.2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Başkanı tarafından TBMM'de temsil edilen siyasi partilere gönderilen bir yazı ile kurulmuş ve 05.08.2025 tarihinde çalışmalarına başlamıştır. Komisyon, çalışmalarını 05.08.2025 tarihli ilk toplantısında kabul ettiği Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu Çalışma Usul ve Esasları doğrultusunda yürütmektedir.

TBMM'nin geçmiş dönemlerinde Meclis Başkanlarının girişimleriyle başta Anayasa ve İçtüzük çalışmalarıyla ilgili olmak üzere çeşitli konularda özel komisyonların kurulması kuvvetli bir teamüldür. Bunlara örnek olarak aşağıdaki komisyonları göstermek mümkündür:

- 19. Yasama Döneminde kurulan İstanbul'un Gaziosmanpaşa ve Ümraniye İlçelerinde Meydana Gelen Son Olayları Yerinde İncelemek ve Araştırmak Amacıyla Kurulan Partilerarası Özel Komisyonu,
- 19. ve 21. Yasama Dönemlerinde Anayasa çalışmaları yapmak için kurulan Partilerarası Özel Uyum Komisyonları,
- 20. Yasama Döneminde 1995 Anayasa Değişikliği'nin gerekli kıldığı uyum yasalarını hazırlamak üzere kurulan Partilerarası Özel Uyum Komisyonu,
- 23. Yasama Döneminde TBMM İçtüzüğü başta olmak üzere Anayasa ile ilgili diğer mevzuatlarda çalışma yapmak amacıyla kurulan Uzlaşma Komisyonu,
- 24. Yasama Döneminde kurulan İçtüzük Uzlaşma Komisyonları, Anayasa Uzlaşma Komisyonu ile Siyasi Etik Uzlaşma Komisyonu,
- 26. Yasama Döneminde kurulan Anayasa Uzlaşma Komisyonu.

Cevap 6., 7., 8. ve 9.- Komisyon çalışmaları için gerekli harcamalar, malî mevzuata uygun olarak ilgili bütçe tertiplerinden karşılanmaktadır.

